

กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

นางสาวพัทธพีร์ มะลิสุวรรณ

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMMUNICATION PROCESS IN SOCIALIZATION OF THE CHULACHOMKLAO ROYAL
MILITARY ACADEMY CADETS

Miss Pattapee Malisuwan

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Speech Communication

Department of Speech Communication and Performing Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อย
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

โดย

นางสาวพัทธพีร์ มะลิสสุวรรณ

สาขาวิชา

วาทวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

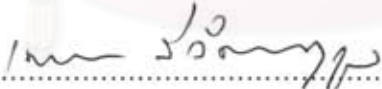
รองศาสตราจารย์ เมตตา วิวัฒน์านุกูล

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ เมตตา วิวัฒน์านุกูล)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(พันเอก ดร.ดิเรก ตีประเสริฐ)

พัทธพีร์ มะลิสสุวรรณ : กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียน
นายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (COMMUNICATION PROCESS IN SOCIALIZATION OF THE
CHULACHOMKLAO ROYAL MILITARY ACADEMY CADETS) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รศ. เมตตา วิวัฒน์านุกูล, 177 หน้า.

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์กร กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทาง
สังคม และปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสื่อสารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รวมถึงการปรับตัวของ
นักเรียนนายร้อย โดยใช้การศึกษาเอกสาร การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม แบบสัมภาษณ์นายทหารปกครอง อาจารย์
และนักเรียนนายร้อย จำนวน 23 คน และการสำรวจด้วยแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อย จำนวน 130 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. วัฒนธรรมโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าสร้างขึ้นจากการจำลองแบบวัฒนธรรมสังคมทหาร จาก
การศึกษาเอกสารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าพบว่า จุดมการณ์และค่านิยมหลักที่ระบุไว้ ได้แก่เรื่องความ
จงรักภักดี การรักษาไว้ซึ่งเกียรติของนักเรียนนายร้อย การเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่า ความรัก ความสามัคคี
ระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง การมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง และการเป็นผู้มีความเหมาะสมในการเป็น
ผู้นำทหาร ซึ่งจากการศึกษาการรับรู้ของนักเรียนนายร้อย ในเรื่องจุดมการณ์และค่านิยม การเน้นย้ำพฤติกรรมจากทาง
โรงเรียนนายร้อย และพฤติกรรมที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติ พบว่าความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และการ
เคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่ามีคะแนนสูงสุด
2. การขัดเกลาทางสังคมของโรงเรียนนายร้อยมีการสื่อสารอย่างเป็นทางการตั้งแต่ การกำหนด
คุณลักษณะของนักเรียนผู้บังคับบัญชาในฐานะผู้ส่งสาร การปรับพื้นฐานของนักเรียนนายร้อยให้เท่าเทียมกันในฐานะ
ผู้รับสาร มีการใช้สื่อและช่องทางต่างๆ ตั้งแต่สื่อบุคคล กิจกรรมภายในและภายนอกสถาบัน หนังสือคู่มือ คำขวัญ และ
เพลงประจำสถาบัน โดยพบว่าสื่อที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยมากที่สุด คือสื่อบุคคล ในด้านสาร มีการ
กำหนดการใช้ภาษาและอวัจนภาษา เช่นคำเรียกชื่อ การกำหนดทางเดิน ฯลฯ
3. ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการขัดเกลาทางสังคมและการคงรักษาค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรให้คงอยู่ ได้แก่
กฎระเบียบและระบบควบคุมภายในสถาบันซึ่งมีการเน้นย้ำผ่านทั้งสื่อบุคคลและบทลงโทษ และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่
จะร่วมมือหรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้
4. ระดับความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ และการปฏิบัติตามระบบปฏิบัติ และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ตลอดจน
การเปิดรับสื่อมวลชน ไม่มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนนายร้อย แต่พบว่าอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมีผลต่อการปรับตัวของ
นักเรียนนายร้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาควิชา... วาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง.....ลายมือชื่อนิสิต.....พัทธพีร์ มะลิสสุวรรณ.....
สาขาวิชา..... วาทยวิทยา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก/.....
ปีการศึกษา.....2550.....

4985122928 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEY WORD: COMMUNICATION PROCESS / SOCIALIZATION / ORANIZATION CULTURE / MILITARY / CADET

PATTAPEE MALISUWAN: COMMUNICATION PROCESS IN SOCIALIZATION OF THE CHULACHOMKLAO ROYAL MILITARY ACADEMY CADETS. THESIS PRINCIPAL ADVISOR: ASSOC PROF.METTA VIVATANANUKUL, 177 pp.

The main purposes of this qualitative research were to investigate formal organizational culture, communication process in socialization of The Chulachomklao Royal Military Academy, factors that affected the socialization process, and cadets' adaptation. Multiple methodology: documentary study, non-participant observation, and in-depth interview, was conducted with 23 military officers and cadets, and questionnaires were collected from 130 cadet samples.

The results are as follow:

1. Organizational culture of The Chulachomklao Royal Military Academy Cadets imitates army organizational culture. Findings from documentary study show that the main ideology and organizational value of CRMA is "loyalty to the King", "cadets' honour", "seniority", "unity", "honesty", "responsibility" and "leadership". However, "loyalty to the King" and "seniority" is found to be the most recognized values shown by cadets' expressed perception, complying behaviors, and behaviors reinforced by the School.
2. Socialization of CRMA is done through a communication process by determining qualification of commanders' characteristics, readjusting cadets' background, using a variety of media and channel, i.e. personal media, activities, handbooks, mottos and institutional songs, and communicating through both verbal and non-verbal language such as name calling, the restriction of walk path, etc. Personal media is found to be the most influential.
3. Other related factors affecting socialization process are "organization rule and control system" emphasized by both personal media and punishment, and " peer group influence".
4. Cognitive, affective and behavioral level of communication competence , including mass media exposure is found to have no statistically significant relationship with cadets' adaptation, while peer-group influence has.

Department : Speech Communication and Performing Arts Student's signature Pattapee Malisuran
 Field of studySpeech Communication Principal Advisor's signature.....
 Academic year2007..... Metta Vil

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณ รศ.เมตตา วิวัฒน์านุกูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกสำนึกในพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ตลอดระยะเวลาการทำวิทยานิพนธ์นี้ได้รับความกรุณาเอาใจใส่ให้คำแนะนำ และชี้แนะทางการทำวิจัยที่มีประโยชน์จากอาจารย์มาโดยตลอด กราบขอบพระคุณ รศ.อวยพร พานิช ประธานกรรมการสอบผู้คอยเป็นกำลังใจและห่วงใยเสมอมา และกราบขอบพระคุณ พันเอก ดร.ดิเรก ดีประเสริฐ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่คอยให้คำปรึกษาและเชื่อมั่นว่าผู้วิจัยจะทำงานได้สำเร็จ อีกทั้งการให้ข้อมูลและชี้แนะแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนข้อคิดที่ว่าเป้าหมายของการประสบความสำเร็จมาจากความท้าทายและความแกร่งของตัวเอง ซึ่งผู้วิจัยจะจดจำไว้ใช้ในชีวิตต่อไป

ขอบพระคุณอาจารย์โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ได้แก่ พันโทชวลิต ประดิษฐ์นวกุล อาจารย์ทหารที่ผู้วิจัยรู้จักท่านแรก ด้วยความกรุณาจากท่านทำให้งานครั้งนี้สามารถดำเนินมาจนประสบความสำเร็จ ขอบพระคุณพันโทธีรภูมิ วิทยากรณ์ ที่ให้ความกรุณาติดต่อประสานงาน ตลอดจนให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่งานวิจัยครั้งนี้ และขอบพระคุณพันโทดำรง วรณสิงห์ ที่กรุณาให้หยิบยืมเอกสารทางทหารซึ่งเป็นประโยชน์ต่องานของผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอบพระคุณพันโทมนตรี ธนาวรรณโอบาส เสนาธิการทหารกองยุทธการและการข่าวโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่ให้ความช่วยเหลือประสานงานการเก็บข้อมูลวิจัย ตลอดจนให้ความเมตตาดูแลผู้วิจัยอย่างดียิ่งในช่วงเก็บข้อมูลภาคสนามที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า หากปราศจากความกรุณาและความเอื้อเฟื้อดังกล่าววิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่มีวันสำเร็จได้ ขอบพระคุณพันตรีพรหมราช เสนากิจ พันตรีพลพัตรัตนอนันต์ และร้อยเอกชุมพล รักงาม อาจารย์ส่วนการศึกษา ที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์และอนุเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่งานวิจัย ขอบพระคุณนายทหารปกครองทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์และพาชมสถานที่รอบบริเวณโรงเรียน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ชมกิจกรรมและรับประทานอาหารในโรงเลี้ยง และที่สำคัญขอขอบคุณน้องๆ นักเรียนนายร้อยที่สละเวลาให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม ทำให้ผู้วิจัยได้สัมผัสอีกแง่มุมหนึ่งของชีวิตนักเรียนทหาร ผู้วิจัยรู้สึกประทับใจและชื่นชมในความคิดและการแสดงออกของน้องๆ กลุ่มนี้เป็นอย่างมาก และเชื่อว่าน้องๆ กลุ่มนี้จะกลายเป็นรั้วของชาติที่คอยปกป้องปวงประชาและประเทศชาติได้สืบไป

ขอบคุณเพื่อนๆ วาวิทยาทุกคนที่ทำให้ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่น กล้าคิดกล้าทำ และมีมุมมองชีวิตอีกด้านที่สดใสกว่าเดิม ขอขอบคุณคุณอภิรดี คุณธนิดา และคุณนพพรสำหรับทุกๆ คำแนะนำที่ทำให้ผู้วิจัยยิ้มได้เสมอ ขอขอบคุณคุณวรางคณา และคุณบุษฎีเพื่อนร่วมทางที่น่ารัก ขอขอบคุณคุณยุรนันท์ เพื่อนที่ช่วยเหลือและนำพาสิ่งดีๆ ซึ่งผู้วิจัยไม่อาจลืมได้ และขอบคุณคุณเศรษฐ์ ที่กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ ขอขอบคุณเพื่อนเก่าคุณจิตรภัทรที่เป็นกำลังใจให้ไม่เคยห่างหาย และคุณพิชามญชุ์ที่ร่วมชะตากรรมบุกบันไปในทุกที่กับผู้วิจัย

สุดท้ายผู้วิจัยกราบขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ที่เป็นต้นแบบของความสำเร็จและความพยายาม พี่ต้อและพี่ปุยที่เป็นกำลังใจให้สม่ำเสมอ ด้วยความรักที่มีทำให้ผู้วิจัยเชื่อมั่นจนทำตามความฝันของตัวเองได้เป็นจริง สุดท้ายขอขอบคุณพี่ซิคที่ทำให้การทำงานครั้งนี้มีความหมายสุดพิเศษสำหรับผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ปัญหานำวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดเรื่องกระบวนการสื่อสาร.....	10
2.2 แนวคิดเรื่องการขัดเกลาทางสังคม.....	13
2.3 แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมองค์กร.....	23
2.4 ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทหาร.....	31
2.5 แนวคิดเรื่องอิทธิพลกลุ่มที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคล.....	46
2.6 แนวคิดเรื่องกระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่และการปรับตัว.....	54
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	64
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	64
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66

บทที่	หน้า
3.3 วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล.....	68
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4 ผลการวิจัย.....	70
4.1 ส่วนที่ 1 ผลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เจาะลึก.....	70
4.2 ส่วนที่ 2 ผลจากการวิจัยเชิงสำรวจด้วยแบบสอบถาม.....	81
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	138
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	139
5.2 อภิปรายผล.....	141
5.3 ข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย.....	154
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	155
รายการอ้างอิง.....	157
บรรณานุกรม.....	162
ภาคผนวก.....	163
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	164
ภาคผนวก ข แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	165
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย.....	175
ภาคผนวก ง หนังสืออนุญาตให้เข้าเก็บข้อมูลวิทยานิพนธ์.....	176
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	177

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางแสดงอายุของกลุ่มนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	82
ตารางที่ 2 ตารางแสดงประเภทสถานศึกษาก่อนเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหารของ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.....	83
ตารางที่ 3 ตารางแสดงภูมิลำเนาเดิมแยกตามของของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.....	85
ตารางที่ 4 ตารางแสดงภูมิลำเนาหลังครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.....	85
ตารางที่ 5 ตารางแสดงสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหาร.....	86
ตารางที่ 6 ตารางแสดงทัศนคติต่ออาชีพทหารก่อนและหลังเข้าศึกษาในโรงเรียน นายร้อยพระจุลจอมเกล้าของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า.....	90
ตารางที่ 7 ตารางแสดงการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยต่อการสอนและ ปลูกฝังอุดมการณ์และค่านิยมหลักของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.....	92
ตารางที่ 8 ตารางเปรียบเทียบสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามด้านการรักษาไว้ซึ่งเกียรติของ นักเรียนนายร้อย.....	95
ตารางที่ 9 ตารางเปรียบเทียบสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามด้านความจงรักภักดีต่อสถาบัน พระมหากษัตริย์.....	99
ตารางที่ 10 ตารางเปรียบเทียบสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามด้านการเคารพเชื้อพืงรุ่นพี่ อาวุโสกว่า.....	102
ตารางที่ 11 ตารางเปรียบเทียบสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามด้านความรัก ความสามัคคีระหว่าง รุ่นพี่และรุ่นน้อง.....	105
ตารางที่ 12 ตารางเปรียบเทียบสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามด้านความมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต	

ตาราง	หน้า
มีความรับผิดชอบสูง.....	108
ตารางที่ 13 ตารางเปรียบเทียบสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามด้านความเหมาะสมในการเป็น ผู้นำทหาร.....	111
ตารางที่ 14 ตารางแสดงสื่อและช่องทางที่ทำให้นักเรียนเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำ.....	116
ตารางที่ 15 ตารางแสดงสื่อบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน นายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.....	123
ตารางที่ 16 ตารางแสดงระดับของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนนาย ร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.....	126
ตารางที่ 17 ตารางแสดงการประพาศติผิดจากระเบียบวินัยของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.....	129
ตารางที่ 18 ตารางแสดงปฏิกิริยาจากบุคคลต่างๆ เมื่อนักเรียนนายร้อยกระทำผิดจาก ระเบียบที่กำหนดไว้.....	130
ตารางที่ 19 ตารางแสดงระดับความแตกต่างของพฤติกรรมที่นักเรียนนายร้อยแสดงออก ภายในและภายนอกโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.....	132
ตารางที่ 20 ตารางแสดงระดับความสามารถของนักเรียนนายร้อยในการปรับตัวให้เข้า กับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า...	133
ตารางที่ 21 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ และ การปฏิบัติตามระบบปฏิบัติ และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ อิทธิพลจากกลุ่ม เพื่อน และการเปิดรับสื่อมวลชน กับระดับความสามารถของนักเรียนนาย ร้อยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียน นายร้อยพระจุลจอมเกล้า.....	134

สารบัญภาพ

รูปภาพ	หน้า
รูปที่ 1 แบบจำลองกระบวนการสื่อสารแบบที่ 1.....	11
รูปที่ 2 แบบจำลองกระบวนการสื่อสารแบบที่ 2.....	11
รูปที่ 3 กระบวนการถ่ายทอดความเป็นทหาร.....	23
รูปที่ 4 แสดงทางเดินเข้าตึกนอนและทางเชื่อมอาคารแต่ละกองร้อย.....	150
รูปที่ 5 แสดงทางขึ้นสโมสรนักเรียนนายร้อยและทางขึ้นสระว่ายน้ำนักเรียนนายร้อย.....	150

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารมีบทบาทในการสร้างสรรค์กลุ่มหรือสังคมอันเกิดจากกลุ่มคนที่มีความคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกายหรือจิตใจ ในการที่จะร่วมมือกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งประสงค์ไว้ ดังนั้นจึงถือได้ว่าการสื่อสารเป็นกระบวนการพื้นฐานของสังคมมนุษย์ ดังที่ Watzlawick, Beavin และ Jackson (1967 อ้างถึงใน Infante, Rancer และ Womack, 2003: 14) กล่าวว่า มนุษย์ไม่สามารถปราศจากการติดต่อสื่อสารได้ ด้วยเหตุนี้เองการสื่อสารจึงถือเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งในสังคมที่มีบทบาทและหน้าที่อันหลากหลาย เช่น หน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นในสังคม หน้าที่ในการให้ความรู้และความบันเทิงใจ เป็นต้น

ภารกิจหรือหน้าที่ประการหนึ่งของการสื่อสารคือการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งเป็นแนวทางการสื่อสารในการหล่อหลอมบุคคลให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางกลุ่มหรือสังคม โดยเฉพาะวิธีการสื่อสารในการแสวงหาความรู้ ทักษะ และเจตคติของบุคคลเพื่อการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเป็นสมาชิกในสังคม (Lawrence R. Frey et al., 1991 อ้างถึงใน ปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2549: 73) ทั้งนี้การขัดเกลาทางสังคมเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมของคนในยุคหนึ่งไปยังคนอีกยุคหนึ่ง ซึ่งวัฒนธรรม แนวความคิด อุดมการณ์ และบรรทัดฐานต่างๆจะถูกถ่ายทอดและดำรงอยู่ได้ก็ด้วยใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการทำหน้าที่ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ก็ได้ผ่านการขัดเกลาทางสังคมโดยใช้การติดต่อสื่อสารในการอบรมสั่งสอนและเรียนรู้ มนุษย์จึงเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้เพราะสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้นั่นเอง

สถาบันทหารเป็นสถาบันหนึ่งที่ได้รับการยอมรับด้านการขัดเกลาทางสังคม ดังที่เป็นที่ทราบกันดีว่าทหารมีกฎระเบียบและวินัยที่ถือปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด อันเป็นผลมาจากการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังวินัยอย่างเข้มงวด อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการถ่ายทอดความเป็นทหารเป็นรูปแบบหนึ่งของการขัดเกลาทางสังคม ที่บุคคลผู้เข้าสู่ความเป็นสมาชิกของสถาบันทหารจะต้องเรียนรู้ และพัฒนาบุคลิกภาพไปสู่ความเป็นทหาร ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ต่อสถาบันและสมาชิกอื่นในสถาบันทหารอย่างราบรื่นโดยอาศัยตัวแปรต่างๆ อาทิ การใช้เครื่องแบบ กฎระเบียบ การลงโทษอย่างเข้มงวด การควบคุมผู้เข้ารับการศึกษา แรงกดดันจากกลุ่ม ฯลฯ เพื่อให้เปลี่ยนนิสัย

เดิม จากความเป็นพลเรือนที่มีค่านิยม นิสัย พฤติกรรม และทัศนคติที่ต่างกันให้มุ่งมารวมอยู่ที่เดียว ซึ่งหน่วยทหารหรือโรงเรียนทหารนับได้ว่าประสบความสำเร็จในการถ่ายทอดค่านิยม ทัศนคติ ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมแก่บุคคลให้เป็นที่กำหนดไว้ (Mcneil, 1962 อ้างถึงใน ญญา กระจ่างสนธิ, 2540: 13)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการขัดเกลาทางสังคมของสถาบันทหารหรือโรงเรียนทหารมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ คุณค่า และแนวความคิด ความเชื่อของบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันที่ให้การอบรมสั่งสอนอย่างเป็นทางการและมีความใกล้ชิดกับบุคคลเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จึงสามารถสร้างหรือปั้นแต่งบุคลิกภาพได้เป็นอย่างดี (ปฟาณี จูติวัฒนา, 2544)

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของกองทัพบก มีหน้าที่ให้การศึกษอบรมแก่นักเรียนนายร้อยเพื่อให้เป็นนายทหารสัญญาบัตรที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบสูง มีความรู้ทางวิชาการในระดับปริญญาตรีทัดเทียมกับสถาบันการศึกษาของต่างเหล่าทัพ และสถาบันการศึกษาอื่นๆภายในประเทศในระดับเดียวกันมีความรู้วิชาทหาร สามารถเป็นผู้บังคับบัญชา และนำทหารระดับหมวดปฏิบัติกรรบได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ณรงค์พันธ์ จิตต์แก้วแท้, 2546: 2) นอกเหนือไปจากนี้ชีวิตทหารที่ได้รับการปลูกฝังในโรงเรียนนายร้อยนั้น ทำให้นักเรียนนายร้อยเคยชินต่อการปฏิบัติตามคำสั่งและเห็นความสำคัญของส่วนรวมมาก่อนส่วนตัว มีความพร้อมเพรียงในหมู่คณะ มีจิตใจรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ภาคภูมิใจในเกียรติยศ เกียรติศักดิ์ นิยมชมชอบผู้ที่มีลักษณะทหารที่ดี กล้าหาญ และเสียสละ ทั้งนี้เป็นอิทธิพลที่เกิดจากการปลูกฝังให้เกิดขึ้นในระหว่างที่เข้ามารับการศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และสิ่งเหล่านี้ก็คืออุดมการณ์ที่ “ลูก จปร.” ได้รับมรดกทางวัฒนธรรมประเพณีที่ถ่ายทอดต่อกันมา ทำให้ “ลูก จปร.” มีคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกันเมื่อสำเร็จ ออกรับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรแล้วก็คือ “การปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความเสียสละ กล้าหาญ อดทน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ยอมอุทิศได้แม้ชีวิต เพื่อปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ที่พวกเขาทุกคนเคารพ เทิดทูนไว้เหนือสิ่งอื่นใด” (กองทัพบก, 2530: 299)

จากอุดมการณ์และมรดกทางวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานได้ปลูกฝังและหล่อหลอมให้นักเรียนนายร้อยรุ่นแล้วรุ่นเล่าให้มีลักษณะของการเป็น

นายทหารที่ดี สามารถเป็นได้ทั้งที่พึงของประเทศชาติในยามวิกฤต ดังมีคำพูดที่ว่า “ประเทศชาติเป็นบ้าน ทหารเป็นรั้ว” เป็นความหวังและความอบอุ่นใจของประชาชนในยามสงบสุข รวมถึงเป็นแบบอย่างอันน่าชื่นชมในความองอาจและกล้าหาญ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่ผลจากการขัดเกลาทางสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างที่ใช้ชีวิตอยู่กับผู้ชายที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เองจึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาการใช้กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยเหล่านี้ ตลอดจนการปรับตัวเพื่อเรียนรู้และปฏิบัติตนให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมสถาบันทหาร

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทหารในประเทศไทย มักจะมุ่งเน้นในด้านรัฐศาสตร์และสังคมมานุษยวิทยาเป็นส่วนใหญ่ โดยศึกษาในประเด็นเรื่องอุดมการณ์ทหารและความสำนึกในชาตินิยม (ดำรง วรรณสิงห์, 2545; ณรงค์พันธ์ จิตต์แก้วแท้, 2546 และสุพจน์ จุลกัทพ์พะ, 2547) วัฒนธรรมการเมือง (อริคม สุวรรณประสิทธิ์, 2545 และ วุฒิพงษ์ ไชยพรพัฒนา, 2546) และวัฒนธรรมสถาบันทหาร (ณัจยา กระจ่างสนธิ, 2540) เป็นต้น การศึกษาวิจัยในลักษณะนี้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มและทิศทางในการวางแผนพัฒนากำลังพลของกองทัพต่อไปในอนาคต ในส่วนของการศึกษาวิจัยด้านนิเทศศาสตร์นั้นมักจะศึกษาเรื่องของสื่อที่มีอิทธิพลต่อการขัดเกลาทางสังคมเป็นส่วนใหญ่ (ศศิธร อภิสัทธีนิรันดร์, 2541; จุฑามาส ศรีโมรา, 2545 และอภิรดี เจริญธัญสกุล, 2542) โดยศึกษาว่าสื่อต่างๆ เช่นหนังสือนิทาน การ์ตูนทางโทรทัศน์ส่งผลต่อการขัดเกลาทางสังคมอย่างไร เพื่อสะท้อนให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ผลิตสื่อเล็งเห็นความสำคัญในการสร้างสรรค์สื่อที่มีเนื้อหาสาระอันเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนในสังคม

นอกจากนี้งานวิจัยทางนิเทศศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการทหารมักมุ่งเน้นไปในด้านกลยุทธ์และการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์สถาบันทหารออกสู่สายตาประชาชน (นภัส เปาโรหิต, 2537; ศรีนลักษ์ณ์ สวัสดิ์มงคล, 2542 และสุพรรณษา จิตเลขา, 2545) ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่าประเด็นการวิจัยเรื่องการขัดเกลาทางสังคมนั้นแม้จะมีผู้ศึกษาไว้แล้วทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับสถาบันทหาร แต่ยังไม่มีการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสื่อสารที่ใช้ในการขัดเกลาทางสังคมอย่างชัดเจน ทั้งนี้การศึกษาในรายละเอียดของกระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมดังกล่าวจะช่วยให้เข้าใจกระบวนการและขั้นตอนในการถ่ายทอดและปลูกฝังบุคคลให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันหรือองค์กรได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันผลิตนายทหารของกองทัพไทย เช่นโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่ปรากฏภาพลักษณ์ของ

สถาบันการศึกษาที่ผลิตนักเรียนนายร้อยให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย และวัฒนธรรมประเพณีที่สั่งสมสืบทอดมาทุกยุคทุกสมัย จึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาอย่างยิ่งว่ากระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นอย่างไร อันจะช่วยสร้างความเข้าใจในแง่มุมของการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมปลูกฝังระเบียบประเพณี และวัฒนธรรมในสถาบันการศึกษาทหาร ซึ่งอาจดูเป็นเรื่องไกลตัวที่น้อยคนจะได้มีโอกาสสัมผัสหรือทำความเข้าใจกระบวนการดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และการปรับตัวเพื่อเข้าสู่สถาบันทหารของนักเรียนนายร้อย รวมถึงปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
2. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่มีต่อนักเรียนนายร้อย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
4. เพื่อศึกษาการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ปัญหานำการวิจัย

1. วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีลักษณะอย่างไร
2. กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นอย่างไร

3. ปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
4. การปรับตัวของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาศึกษากระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และการปรับตัวเพื่อเข้าสู่สถาบันทหารของนักเรียนนายร้อย รวมถึงปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยได้เลือกทำการศึกษาเฉพาะสถาบันผลิตนายทหารชั้นสัญญาบัตรในส่วนของกองทัพบกคือ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก โดยไม่ได้ศึกษาในส่วนของกองทัพอื่น ได้แก่กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ เนื่องจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นสถาบันผลิตนายทหารหลักให้แก่กองทัพแห่งแรกซึ่งมีประวัติความเป็นมาตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีอันยาวนานกว่า 120 ปี

2. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเน้นเฉพาะวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างขึ้นอย่างเป็นทางการ (Formal Organization Culture) ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเท่านั้น ไม่รวมถึงวัฒนธรรมองค์กรที่เกิดขึ้นมาเอง หรือไม่ใช่วัฒนธรรมองค์กรที่สร้างขึ้นอย่างเป็นทางการ (Informal Organization Culture)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนนายร้อย

หมายถึง นักเรียนผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นสถาบันผลิตนายทหารชั้นสัญญาบัตรในระดับอุดมศึกษาของกองทัพบก ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4

วัฒนธรรมองค์กรโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

หมายถึง นโยบาย ปรัชญา วิสัยทัศน์

กฎระเบียบ บรรทัดฐาน ค่านิยม อุดมการณ์ และแนวการปฏิบัติของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จากการเผยแพร่ผ่านเอกสารสิ่งพิมพ์ของสถาบัน จากการรับรู้ของผู้บังคับบัญชา

อาจารย์ และนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รวมถึงจากการสังเกตและศึกษาของผู้วิจัย

กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคม หมายถึง การอบรมสั่งสอนและการปลูกฝัง ค่านิยมและวัฒนธรรมหลักขององค์กรแก่นักเรียนนายร้อย ผ่านทางวิธีการ สื่อ และช่องทางต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เพื่อให้นักเรียนนายร้อยมีความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบ บรรทัดฐาน ค่านิยม แนวการปฏิบัติ และพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมสถาบันทหาร

การปรับตัว

หมายถึง ความสามารถในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ อารมณ์ ความรู้สึก บุคลิกลักษณะ พฤติกรรม ฯลฯ ของนักเรียนนายร้อย ให้เป็นไปตามวัฒนธรรมองค์กรที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าต้องการ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคม หมายถึง สาเหตุหรือองค์ประกอบต่างๆที่ส่งผลให้กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมประสบความสำเร็จ โดยแบ่งเป็นปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายกองทัพบก ภัยคุกคามประเทศ ความคาดหวังของสังคม ฯลฯ และปัจจัยภายใน เช่น วิธีการสอน การใช้กฎระเบียบและบทลงโทษ การใช้สัญลักษณ์หรือสโลแกนต่างๆ อิทธิพลกลุ่ม ฯลฯ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ในทางวิชาการ

เป็นการขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรในบริบทสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมสถาบันทหารซึ่งเป็นสถาบันหลักที่สำคัญสถาบันหนึ่งของ

สังคมไทย ตลอดจนเป็นแนวทางต่อยอดในการศึกษาวัฒนธรรมองค์กรหรือวัฒนธรรมของสถาบัน
อื่นในเชิงลึกต่อไป

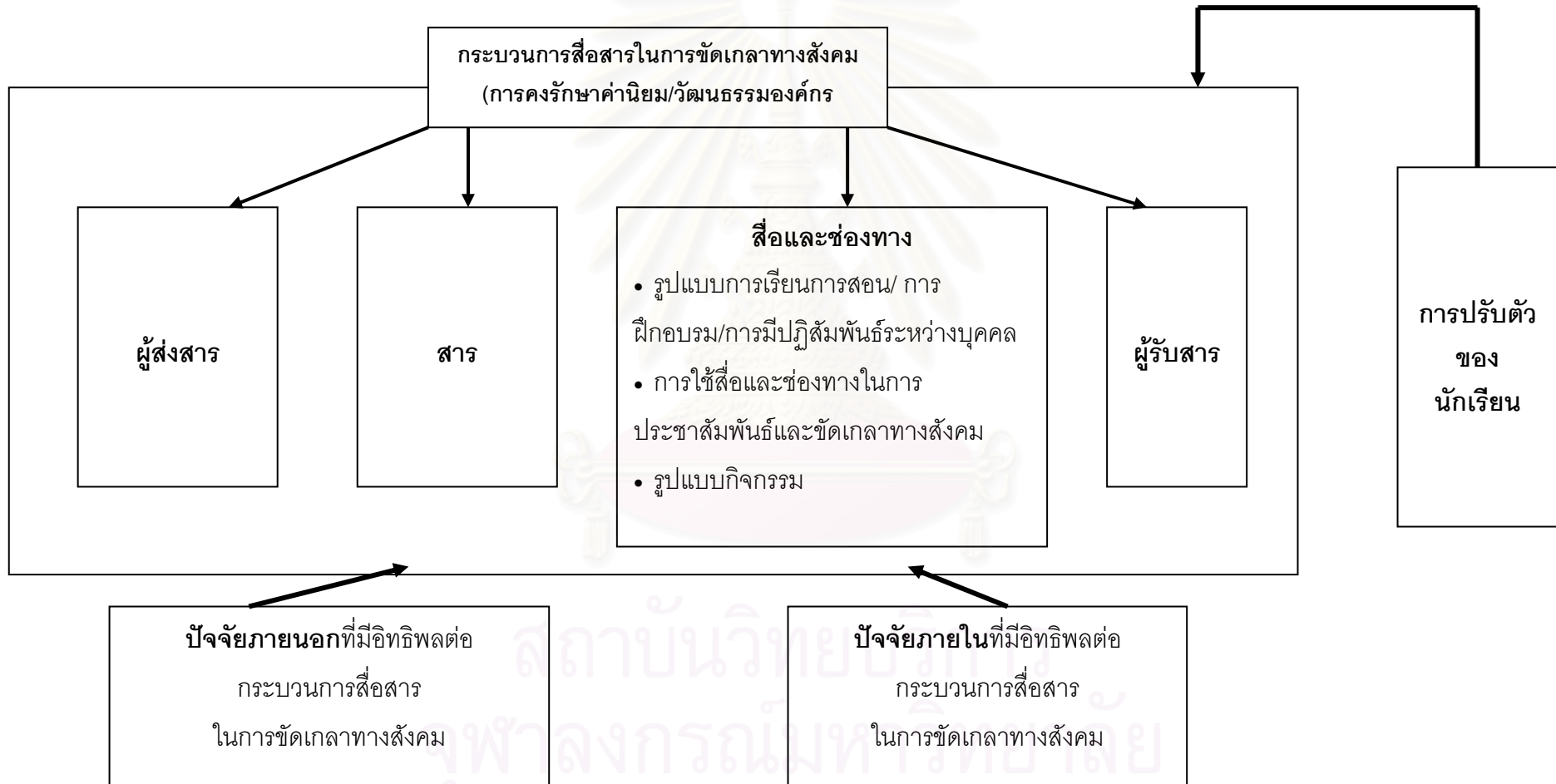
ประโยชน์ในทางวิชาชีพ

1. เป็นแนวทางสำหรับองค์กรหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องในการนำผลวิจัยที่ได้ไปใช้ในการ
ขัดเกลาทางสังคมโดยมีกระบวนการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการทำหน้าที่ดังกล่าว
2. เป็นแนวทางในการใช้การสื่อสารเพื่อปรับตัวให้เหมาะสมกับการเป็นสมาชิกของ
องค์กรหรือสถาบัน
3. เป็นการสร้างความเข้าใจอันดี และเผยแพร่วัฒนธรรมสถาบันทหารออกสู่การรับรู้ของ
ประชาชนและสังคมภายนอก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายทหาร” การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาศึกษากระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า และการปรับตัวเพื่อเข้าสู่สถาบันทหารของนักเรียนนายร้อย รวมถึงปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ดังต่อไปนี้

- แนวคิดเรื่องกระบวนการสื่อสาร
- แนวคิดเรื่องการขัดเกลาทางสังคม
- แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมองค์กร
- ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทหาร
- แนวคิดเรื่องอิทธิพลกลุ่มที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคล
- แนวคิดเรื่องกระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่และการปรับตัว
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการขัดเกลาทางสังคมขององค์กรหรือสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้ระบบสถาบันทหารซึ่งมีกฎระเบียบ ประเพณี และวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากองค์กรหรือสถาบันพลเรือนทั่วไป ภาพลักษณ์ของทหารจึงเป็นผู้ที่ถูกฝึกมาให้อยู่ในระเบียบวินัย มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และมีความสามัคคีในหมู่คณะ จึงเป็นที่น่าสนใจว่าสถาบันที่มีหน้าที่ผลิตนายทหารของกองทัพไทยมีวิธีการหล่อหลอมและขัดเกลานายทหารนักเรียนให้ออกมาตามภาพลักษณ์ที่สถาบันทหารต้องการอย่างไร ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมแนวความคิดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการขัดเกลาทางสังคมไว้เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจและอธิบายการขัดเกลาทางสังคมในสถาบันทหาร

แนวคิดเรื่องกระบวนการสื่อสาร

1. ความหมายของกระบวนการสื่อสาร

Nielson (1957 อ้างถึงใน รจิตลักษณ์ แสงอุไร, 2548: 6) ได้ให้คำจำกัดความของกระบวนการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง เป็นกระบวนการที่ถ่ายทอดความหมาย และมีผลกระทบเกิดขึ้นทั้งต่อผู้ส่งสารและผู้รับสาร การสื่อสารเป็นเรื่องเฉพาะตัว และจำเป็นต้องมีการอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้เพื่อความเข้าใจของทุกฝ่าย

ในการติดต่อสื่อสารกันนั้น บุคคลย่อมมีความต้องการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ทั้งนี้เพราะคนเราสื่อสารกันอย่างมีเป้าหมาย เพื่อการแลกเปลี่ยนข่าวสาร สร้างความเข้าใจให้เกิดร่วมกัน ถ่ายทอดประสบการณ์ รวมไปถึงเป้าหมายในการต้องการการตอบสนองจากอีกฝ่ายหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการสื่อสาร ดังนั้นการที่จะสื่อสารให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจเรื่ององค์ประกอบกระบวนการสื่อสาร ดังจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

2. องค์ประกอบกระบวนการสื่อสาร

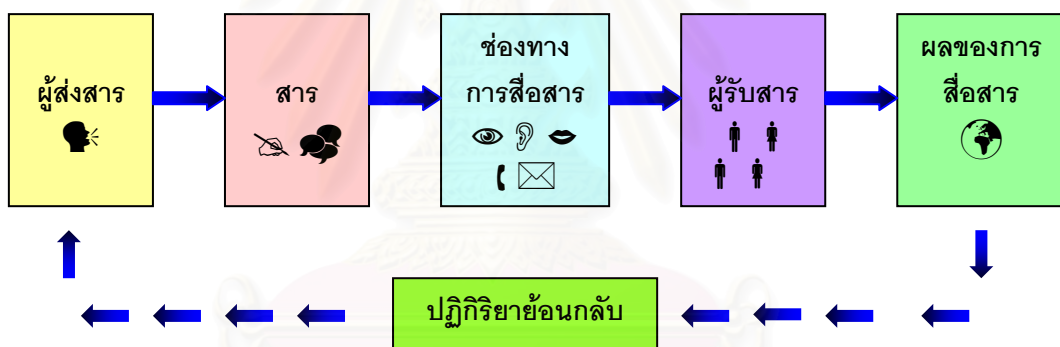
กระบวนการสื่อสาร ประกอบด้วยกระบวนการคิดและการใช้ภาษา กับกระบวนการของการส่ง การรับ และการแลกเปลี่ยนสารเพื่อความเข้าใจร่วมกัน กระบวนการคิดก็คือ การพัฒนาโมโนภาพใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในระบบการรับรู้ของมนุษย์ ต่อจากนั้นก็เป็นการเลือกใช้ถ้อยคำภาษาขึ้นเพื่อแทนมโนภาพ กระบวนการส่ง รับ และแลกเปลี่ยนสารเพื่อความเข้าใจของมนุษย์ เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์โดยอาศัยสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคมอันเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรมกรสื่อสาร

พรทิพย์ เย็นจะบก และคณะ ได้อธิบายองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารไว้ในคู่มือการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่า กระบวนการสื่อสารประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐาน คือ ผู้ส่งสาร (sender) สาร (message) ช่องทางการสื่อสาร (channel) และผู้รับสาร (receiver) และการสื่อสารนั้นทำให้เกิดผล (effect)

รูปที่ 1 แบบจำลองกระบวนการสื่อสารแบบที่ 1

เมื่อผู้รับสารได้รับทราบ ตีความหรือเข้าใจในสารนั้น ก็จะสื่อสารกลับ (feedback) เพื่อให้ผู้ส่งสารรับทราบถึงความรู้สึก ความคิด ทศนคติของผู้รับสารซึ่งแสดงออกด้วยการพยักหน้า การแสดงสีหน้า หรือขมวดคิ้ว เป็นต้น ในการสื่อสารบางครั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารสื่อสารกันไปมา (two-way communication) แต่บางครั้งผู้รับสารไม่ได้สื่อสารกลับไปยังผู้ส่งสาร คือเป็นการสื่อสารทางเดียว (one-way communication)

รูปที่ 2 แบบจำลองกระบวนการสื่อสารแบบที่ 2

นิยามความหมายองค์ประกอบในกระบวนการสื่อสาร มีดังต่อไปนี้

- 1) **ผู้ส่งสาร** คือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ส่งสารไปยังบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น
- 2) **สาร** คือข้อมูลหรือเนื้อหาในรูปแบบรหัสหรือสัญญาณ รวมถึงสัญลักษณ์ต่างๆที่มนุษย์สร้างขึ้นที่ส่งความหมายไปยังผู้อื่น
- 3) **ช่องทางการสื่อสาร** เป็นช่องทางที่ทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถสื่อสาร ติดต่อ และแลกเปลี่ยนความคิดหมายกันได้ ซึ่งอาจจะเป็นประสาทสัมผัสของมนุษย์ ทั้งหู ตา จมูก ลิ้น การสัมผัส หรือช่องทางธรรมชาติ เช่น อากาศ เป็นต้น ช่องทางการสื่อสารที่มนุษย์สร้างขึ้นเรียกว่า "สื่อ" (media)

4) **ผู้รับสาร** คือผู้ที่รับข้อมูลข่าวสารจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหนึ่ง แล้วตีความ และสื่อสารกลับในรูปแบบปฏิริยาตอบสนอง

5) **ผลของการสื่อสาร** ผลของการสื่อสารต่อสภาพอารมณ์ ความเชื่อ ความคิด ทัศนคติ พฤติกรรมของบุคคล อันมีผลไปถึงกลุ่มสังคมและวัฒนธรรม

6) **ปฏิริยาย้อนกลับ** การแสดงปฏิริยาหรือการสร้างและส่ง “สาร” ของผู้รับสารไปยังผู้ส่งสาร เพื่อให้ผู้ส่งสารทราบได้ว่าผู้รับสารสามารถตีความหมายนั้นได้ตรงกับเจตน์จำนงของผู้ส่งสารหรือไม่ และยังเป็นขั้นตอนที่ผู้รับสารจะแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนที่มีต่อสารและผู้ส่งสาร

3. ภารกิจของการสื่อสาร

การสื่อสารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในสังคม จึงมีภารกิจ บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของการสื่อสารในสังคม ซึ่ง Lawrence R. Frey และคณะ (1991 อ้างถึงใน ปาริชาติ สถาปัตตานนท์, 2549: 73) กล่าวว่า ภารกิจหรือหน้าที่หลักของการสื่อสารในสังคมมีด้วยกัน 11 ประการ ดังนี้

1) เป็นกลไกสำหรับบุคคลในการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อม เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ และวิธีในการสื่อสารเพื่อรักษาความสมดุลในสภาวะแวดล้อม

2) นำเสนอความรู้สึกของบุคคล เกี่ยวข้องกับวิธีการสื่อสารในการสร้าง หรือสะท้อนความรู้สึกที่ดีและไม่ดี การสื่อสารกับความรู้สึกชอบ ประทับใจ และผูกพัน และการสื่อสารกับความรู้สึกเกลียด หรือไม่อยากคบหาสมาคม

3) สร้างเอกลักษณ์ เป็นวิธีการสื่อสารในการสร้างและธำรงรักษาเอกลักษณ์ การส่งเสริมเอกลักษณ์และการเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์ของบุคคล

4) สร้างและขจัดความขัดแย้ง การสื่อสารสามารถนำไปสู่ข้อขัดแย้งและแก้ไขการแย้งนั้น

5) หาข้อมูล และจัดการข้อมูล การสื่อสารช่วยถ่ายทอดข้อมูลจากบุคคลหนึ่งสู่บุคคลอื่น โดยการกำหนดความหมาย การถอดความข้อมูลที่ได้รับ ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการข้อมูล

6) จัดการกับปฏิสัมพันธ์ การสื่อสารกำหนดรูปแบบ วิธีการ และเทคนิคการสื่อสารในการสนทนา และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น รวมถึงแนวทางการสื่อสารในการติดต่อประสานงาน หรือควบคุมการสนทนา

7) สร้างความหมาย และความเข้าใจ การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสร้างความหมาย ร่วมหรือความเข้าใจร่วมกัน

- 8) สร้างวิถีคิด การสื่อสารเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาระดับการคิด และการจัดการกับวิถีคิด
- 9) โน้มน้าวใจ การสื่อสารมีอิทธิพลต่อความเชื่อ ทศนคติ และพฤติกรรมของผู้อื่น
- 10) สร้างอำนาจ การสื่อสารมีพลังในการสร้างอำนาจ การรักษาอำนาจและสถานภาพในสังคม
- 11) ชัดเกล้าทางสังคม การสื่อสารเป็นการหล่อหลอมบุคคลให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางสังคม ช่วยในการแสวงหาความรู้ ทักษะ และจุดยืนของบุคคล เพื่อการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเป็นสมาชิกในสังคม

4. ผลของการสื่อสาร

การสื่อสารก่อให้เกิดผลในการเปลี่ยนแปลง 3 ด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางด้านพุทธิพิสัย ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นในสมองที่เกี่ยวกับความรู้และความจำ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตพิสัย ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นในจิตใจที่เกี่ยวกับคุณธรรม ค่านิยม และนิสัย และการเปลี่ยนแปลงทางด้านทักษะพิสัย ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นในการแสดงออกของอากัปกริยาที่เกี่ยวกับความชอบความผูกพันต่อกิจกรรมที่ปฏิบัติหรือการกระทำ นอกจากนี้ในส่วนของสถาบันและองค์กร การสื่อสารก่อให้เกิดผลในการเปลี่ยนแปลง โดยทำหน้าที่เสริมสร้างความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรได้เท่าๆ กับเป็นอุปสรรคต่อองค์กร ทำยสุดกระบวนการทางสังคมก่อให้เกิดการสื่อสารขึ้น โดยสังคมและการสื่อสารต่างมีความสัมพันธ์ควบคู่กันในฐานะสายใยของสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อการประสานกลุ่มคนต่างๆ ในสังคมให้อยู่ร่วมกันในระบบเดียวกัน อีกทั้งยังมีผลต่อการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมืองและการพัฒนาประเทศ (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531)

แนวคิดเรื่องการชัดเกล้าทางสังคม

การที่มนุษย์จะสามารถเป็นสมาชิกของสังคมหรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับระเบียบ แบบแผน จารีตประเพณีของสังคมนั้นๆ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคมหรือชุมชนคนอื่นๆ โดยอาศัยการอบรมสั่งสอนปลูกฝังวัฒนธรรมจากทั้งบุคคลและสภาพแวดล้อมในสังคม ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นกระบวนการที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา นับตั้งแต่การที่มนุษย์ได้รับทราบกฎเกณฑ์และวัฒนธรรมปฏิบัติจากนั้นก็เรียนรู้จากสังคม ยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ดังกล่าว จนกระทั่งทำยที่สุดมนุษย์

สามารถซึมซับกฎเกณฑ์และวัฒนธรรมของสังคมหรือชุมชนนั้นไปปฏิบัติได้อย่างเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มที่ตนอาศัยอยู่

การขัดเกลาทางสังคมเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องประสบตลอดชีวิต เนื่องด้วยมนุษย์มีความเหมือนกันและต่างกัน มนุษย์จึงต้องได้รับการขัดเกลาทางสังคมตลอดชีวิต การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ไม่ว่าจะในด้านความเชื่อ ท่าที คุณค่า ประเพณี กฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมหนึ่งๆ กำหนดไว้ เพื่อให้บุคคลมีแบบของพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกลุ่ม ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตที่ตนเป็นสมาชิก (สุพัตรา สุภาพ, 2549) เช่นเดียวกับทหารซึ่งมีภาพลักษณ์ของการเป็นผู้ได้รับการอบรมขัดเกลาให้อยู่ในระเบียบวินัยมาเป็นอย่างดี ก็ย่อมต้องผ่านการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันทหารที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่เช่นกัน

1. ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคม มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Socialization ซึ่งในภาษาไทยนั้นก็จะมีผู้ใช้คำนี้แตกต่างกันออกไป เช่น สังคมประกิต สังคมกรรม การอบรมปมนิสัย และการเรียนรู้ระเบียบสังคม เป็นต้น ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้คำว่า การขัดเกลาทางสังคม อย่างไรก็ตาม ความหมายของคำดังกล่าวข้างต้นก็มีแนวคิดที่เหมือนกัน ดังที่มีการให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

ป้าณี สฐิตวัฒนา (2544) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคม คือกระบวนการ (process) ที่สังคมหรือกลุ่มสั่งสอนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้ผู้ที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้และรับเอาระเบียบวิธีกฎเกณฑ์ ความประพฤติ และค่านิยมต่างๆ ที่กลุ่มได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิกของสังคมนั้น

สุพัตรา สุภาพ (2549) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการเรียนรู้ทั้งทางตรงโดยอาศัยการสอนหรือบอกกันโดยตรง เช่น พ่อแม่สอนลูก ครูสอนนักเรียน และทางอ้อมโดยอาศัยการสังเกตเลียนแบบ เช่น แม่พูดคำหยาบ ลูกก็พูดคำหยาบตาม ทั้งๆที่แม่ไม่ได้สอน การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่จะพัฒนามนุษย์ในสังคมหนึ่งๆ ให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของตนด้วย

The American Heritage: New Dictionary of Cultural Literacy (2005) ได้ให้ความหมายของการขัดเกลาทางสังคมไว้ว่า เป็นการเรียนรู้จารีตประเพณี ทัศนคติ และค่านิยมของกลุ่มสังคม ชุมชน หรือวัฒนธรรม การขัดเกลาทางสังคมมีส่วนสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคมได้ และขณะเดียวกันก็มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคมไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง อันเป็นผลมาจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว โรงเรียน และการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน

Kathy Stolley (2005) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ตลอดชีวิต ประกอบไปด้วยการเรียนรู้ซึ่งแบบแผนทางวัฒนธรรม พฤติกรรม และความคาดหวังของสังคม ตลอดระยะเวลาของการขัดเกลาทางสังคมนั้น มนุษย์ได้เรียนรู้ค่านิยม บรรทัดฐาน และกฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งช่วยในการปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับบทบาทและสถานภาพที่ตนดำรงอยู่ ทั้งนี้วัฒนธรรมและรูปแบบทางสังคมที่เกิดขึ้นดังกล่าวก็ถูกถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งผ่านการขัดเกลาทางสังคมนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าจากความหมายที่นักวิชาการได้นิยามไว้นั้น การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการที่สังคมมุ่งถ่ายทอดวัฒนธรรมและกรอบระเบียบของสังคม ผ่านการอบรม สั่งสอน และปลูกฝังระเบียบและวัฒนธรรมที่ต้องยึดถือปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่สมาชิกในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคม ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

2. ความมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2549) และปภาณี วุฒิวัฒนา (2544) กล่าวว่าความมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1) ปลูกฝังระเบียบวินัย (Basic Discipline)

การมีระเบียบวินัยถือเป็นพื้นฐานของมนุษย์ในการดำเนินชีวิตตามกฎเกณฑ์ที่กลุ่มหรือสังคมได้กำหนดไว้ จุดมุ่งหมายข้อนี้ทำให้มนุษย์ยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด เช่น มารยาทการไหว้ผู้ใหญ่ในสังคมไทย การรับประทานอาหารโดยใช้ช้อนกลาง การขับรถโดยปฏิบัติตามกฎจราจร การเคารพกฎหมาย เป็นต้น

2) ปลุกฝังความมุ่งหวัง (Aspire)

ความมุ่งหวังช่วยให้มนุษย์มีกำลังใจทำตามระเบียบวินัยต่างๆ เนื่องจากโดยปกติระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่คนเราไม่ค่อยอยากปฏิบัติ แต่ความมุ่งหวังจะช่วยให้บุคคลมีความมุ่งมั่น และยอมรับระเบียบวินัยที่จะต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อลู่ลวงสู่ความต้องการในอนาคต โดยเฉพาะความมุ่งหวังที่ต้องการเป็นที่ยอมรับหรือได้รับการยกย่องจากสังคม เช่นการได้เป็นแพทย์ วิศวกร ทหาร ตำรวจ ครู เป็นต้น

3) สอนให้รู้จักบทบาทและทัศนคติต่างๆ (Social Roles and Supporting Attitudes)

เป็นการเรียนรู้ที่จะแสดงบทบาทอย่างเหมาะสมตามวาระโอกาสต่างๆ การกำหนดบทบาทในสังคม รวมทั้งทัศนคติต่างๆที่เข้ากับบทบาทนั้นๆ จะช่วยให้การอบรมขัดเกลาระเบียบสังคมมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปและดำเนินอย่างต่อเนื่อง เช่น นายกับลูกจ้าง นักเรียนกับครู ต่างมีบทบาทต่างกัน มีกฎเกณฑ์ บุคลิกภาพลักษณะต่างกันออกไป เช่น ครูต้องมีเมตตาต่อนักเรียน ในขณะที่เดียวกันนักเรียนก็ต้องตั้งใจฟังครูสอนหนังสือ เป็นต้น ผู้เรียนรู้บทบาทและทัศนคติดังกล่าวจะรับสิ่งต่างๆเข้าไว้และประพฤติปฏิบัติอย่างไม่ขัดเขิน และถูกต้องตามกาลเทศะ

4) สอนให้มีทักษะ (Skills)

เป็นการเตรียมบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญชำนาญเฉพาะอย่าง เช่น การประกอบอาหาร การรักษาโรค การบริหารบ้านเมือง การป้องกันรักษาประเทศ เพื่อสังคมจะได้รับประโยชน์จากสมาชิกในหลายๆด้าน สังคมจึงเป็นที่รวมของบุคคลหลายอาชีพซึ่งมีทักษะแตกต่างกันออกไปและได้อาศัยความแตกต่างนี้พึ่งพาอาศัยกัน สร้างสรรค์ความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดียิ่งๆขึ้นไป

การขัดเกลาทางสังคมจึงนับได้ว่ามีความสำคัญมาก ทั้งนี้เนื่องจากหากมนุษย์ไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนให้เรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคม มนุษย์ก็จะมีลักษณะพึงประสงค์หรือไม่สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้

3. สิ่งที่มีอิทธิพลในการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่ดำเนินอยู่ตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่ในวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จนกระทั่งถึงวัยชรา หรือกล่าวอีกประการหนึ่งได้ว่าการขัดเกลาทางสังคมเกิดขึ้นตลอดทุกช่วงวัยชีวิตของมนุษย์ที่มีการปฏิสัมพันธ์กับสังคม Gecas (2000 อ้างถึงในStolley, 2005) กล่าว

ว่าในทางทั่วไปแล้วการขัดเกลาทางสังคมเป็นหลักในการถ่ายทอดการอบรมเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่หรือสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับการรับรู้ตนเองของบุคคล ส่วน Kubler-Ross (1969 อ้างถึงใน Stolley, 2005) กล่าวว่าในช่วงท้ายของชีวิตนั้น การขัดเกลาทางสังคมยังช่วยให้คนเตรียมพร้อมกับความตาย ด้วยเหตุนี้การขัดเกลาทางสังคมจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้เองจากตัวบุคคล หากแต่ต้องอาศัยอิทธิพลจากสิ่งภายนอกเข้ามาเป็นตัวช่วย ซึ่งสิ่งที่มีอิทธิพลในการขัดเกลาทางสังคม มีดังต่อไปนี้

1) **ครอบครัว** นับเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดสถาบันแรกในการขัดเกลาทางสังคม หรือกล่าวได้ว่าเป็นตัวแทนของการขัดเกลาทางสังคม (an agent of socialization) ตามที่ Stolley (2005) ได้ให้คำนิยามไว้ เนื่องจากครอบครัวได้มอบคุณลักษณะทางสังคมติดตัวเรามาตั้งแต่เกิด อาทิ ระดับชั้นในสังคม เชื้อชาติ ศาสนา ครอบครัวจึงเปรียบเสมือนกับครูผู้ถ่ายทอดพฤติกรรม ภาษา วัฒนธรรม ค่านิยม และทักษะทางสังคม รวมทั้งกล่อมเกลากล่อมเกลาพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพให้เป็นไปตามบทบาทและความคาดหวังของสังคม อีกทั้งสมาชิกในครอบครัวยังเป็นบุคคลสำคัญในการมีส่วนขัดเกลาทางสังคม (กฤษณา บุรณะพงศ์, 2540 และพรรณทิพย์ ศิริวรรณ บุศย์, 2545) ถือว่าครอบครัวเป็นสถาบันในการขัดเกลาทางสังคมขั้นต้นของมนุษย์ (Primary Socialization)

2) **กลุ่มเพื่อน** การขัดเกลาทางสังคมจากกลุ่มเพื่อนนี้มักจะเกิดกับกลุ่มเพื่อนที่มีอายุ ชนชั้นทางสังคม และความสนใจที่ใกล้เคียงกัน Stolley (2005) กล่าวว่ากลุ่มเพื่อนมักมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของวัยรุ่น เช่นเดียวกับที่สุพัศตรา สุภาพ (2549) ได้ให้ความเห็นว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อทัศนคติของวัยรุ่นเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กวัยรุ่นมีแนวโน้มต้องการอยู่ร่วมกับเพื่อนที่มีรสนิยมใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะในด้านความคิด การแต่งกาย หรือแบบของการแสดงออกเพื่อให้เพื่อนยอมรับตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม เช่น เพื่อนชอบเล่นการพนัน ก็อยากเล่นการพนันตามเพื่อน จะได้ไม่รู้สึกรู้สีกว่าตนเป็นคนนอกกลุ่ม เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนเด็กจะรู้สึกอยู่นอกเหนือการควบคุมสอดส่องจากผู้ปกครองและผู้ใหญ่ กลุ่มเพื่อนจึงเป็นแรงผลักดันให้บุคคลทดลองหรือลองดีต่อข้อบังคับ ระเบียบวินัยที่ผู้ใหญ่ตั้งเอาไว้ อย่างไรก็ตามกลุ่มเพื่อนเองก็มีส่วนในการถ่ายทอดค่านิยม ทัศนคติ ระเบียบแบบแผน และวัฒนธรรมที่ผู้ใหญ่ต้องการได้เช่นกัน ถ้ากลุ่มเพื่อนสนับสนุนบรรทัดฐานเหล่านั้น (ปฟาณี วิถีวัฒนา, 2544)

3) **โรงเรียน** เมื่อเด็กเข้าสู่โรงเรียน เด็กก็จะเข้าสู่ระบบการปกครองของโรงเรียนที่พวกเขา คาดหวังว่าจะทำให้เขาได้เรียนรู้การเป็นนักเรียน (Gracey, 2001 อ้างถึงในStolley, 2005) เด็กไม่ เพียงแต่จะได้รับการฝึกฝนทักษะทางด้านวิชาการ หากแต่ยังจะได้เรียนรู้ซึ่งบรรทัดฐาน ค่านิยม และความเชื่อของสังคมอันหลากหลาย รวมไปถึงการอบรมขัดเกลาบทบาททางเพศและ บุคลิกภาพให้เหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากเด็กต้องศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนเป็นระยะเวลา นาน โรงเรียนจึงมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ค่านิยม และความคิดความเชื่อของบุคคล รวมไปถึงการรับคุณค่า และความรู้ที่ได้จากโรงเรียนไปใช้ทั้งแบบรู้ตัวและไม่รู้ตัว เช่น เด็กในโรงเรียนประจำ โรงเรียนจะ ปลุกฝังและหยิบยื่นคุณลักษณะเฉพาะที่โรงเรียนยึดเป็นแนวทางปฏิบัติให้เด็กไปใช้ยึดถือเป็นหลัก ชีวิต (ปฟ้าณี จิตติวัฒนา, 2544 และสุพัตรา สุภาพ, 2549)

4) **อาชีพ** แต่ละกลุ่มอาชีพจะมีค่านิยมหรือระเบียบกฎเกณฑ์ไปตามอาชีพของตน จึง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้แบบแผนและวัฒนธรรมของอาชีพนั้นๆ เพื่อให้ตนเองสามารถอยู่ใน กลุ่มอาชีพนั้นได้ เช่นแพทย์ต้องไม่เปิดเผยความลับคนไข้ ข้าราชการต้องไม่รับสินบนใต้โต๊ะ พ่อค้า แม่ค้าต้องไม่โกงตาชั่ง เป็นต้น ด้วยเหตุนี้แต่ละอาชีพจึงมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันออกไป ปฟ้าณี จิตติวัฒนา (2544) ตั้งข้อสังเกตว่าความเป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพใดอาชีพหนึ่งเป็นเวลานาน อาจ ทำให้บุคคลผู้นั้นมีอุปนิสัยใจคอ ทัศนคติ ความต้องการของชีวิตแตกต่างไปจากที่เคยได้รับการ ฝึกฝนอบรมมาในระยะต้นของชีวิตก็ได้

5) **ศาสนา** เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในการขัดเกลาหรือแนะแนวทางให้คนยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อ เป็นเป้าหมายในการดำรงชีวิต ศาสนาช่วยเสริมสร้างความดีงามให้เกิดขึ้นกับจิตใจมนุษย์ มี พฤติกรรมที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมจริยธรรม โดยมีนักบวช หรือผู้เผยแพร่ธรรมของศาสนาเป็นผู้ ปฏิบัติหน้าที่ในการขัดเกลาในแนวทางที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม จริยธรรม และความประพฤติที่ถูกต้อง ควรร ศาสนาช่วยทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบ เนื่องจากทำให้คนในสังคมมีหลักธรรมที่จะยึดมั่น ร่วมกัน (จุฑามาส ศรีโมรา, 2545) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือศาสนาช่วยให้บุคคลเรียนรู้ที่จะปรับตัวและ มีอุดมคติที่สอดคล้องกับกฎศีลธรรมและจารีตประเพณีในสังคมนั้นเอง

6) **สื่อมวลชน** เป็นเครื่องมือในการขัดเกลาทางสังคมที่แพร่หลายได้อย่างกว้างขวางใน สังคม สื่อมวลชนมีหลายประเภทประกอบไปด้วยหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาพยนตร์ วิทยุ และ โทรทัศน์ ซึ่งสื่อทั้งหลายเหล่านี้ได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของคนเรามาก เพราะได้ ถ่ายทอดพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อ และค่านิยม ก่อให้เกิดแนวคิดและทัศนคติเกี่ยวกับสังคมที่

อาศัยอยู่ ยกตัวอย่างเช่น เราสามารถมีภาพเกี่ยวกับแพทย์ที่ทำงานในห้องฉุกเฉินได้ทั้งที่ในความ เป็นจริงเราอาจไม่เคยได้สัมผัสกับบุคคลเหล่านั้นเลย แต่เราเรียนรู้จากสื่อต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ หรือรายการเกี่ยวกับการทำงานของแพทย์หรือการทำงานในโรงพยาบาล เช่น ภาพยนตร์เรื่อง The Hospital หรือ นิตยสาร วารสารทางการแพทย์ เช่น นิตยสารหมอชาวบ้าน วารสารแพทย์ศิริราช งานวิจัยหลายชิ้นพบว่าสื่อมีอิทธิพลต่อการขัดเกลาทางสังคมนับตั้งแต่ภาพยนตร์การ์ตูน (จุฑา มาส ศรีโมรา, 2545) รายการโทรทัศน์ (ศศิธร อภิสัทธีนิรันดร์, 2541) รายการวิทยุ (วีระ พักตร์ วัฒนการ, 2541) หนังสือพิมพ์ (อภิรดี เจริญธัญสกุล, 2542) หนังสืออ่านสำหรับเยาวชน (นิตา ชู โต, 2528, ทศนา สลัดยะนันท์, 2537, สรณี วงศ์เบ็ญสัจจ, 2547) ในสังคมที่เจริญก้าวหน้าเช่นทุกวันนี้ สื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลต่อการครอบงำสังคม แต่ทั้งนี้จะมีอิทธิพลมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลที่จะมีทัศนคติและแนวโน้มต่อสิ่งที่ได้รับอย่างไร ชาวสารที่ได้รับจึงมีทั้งการยอมรับ หรือไม่ยอมรับ หรือการวางเฉย แต่ไม่ว่าจะมีปฏิกิริยาแบบใดก็ตาม อย่างน้อยสื่อมวลชนก็เป็น ตัวแทนในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของคนบางกลุ่ม และการหาความรู้ของคนอีกกลุ่มหนึ่ง (สุพัตรา สุภาพ, 2549)

4. ผลของการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่สมาชิกถูกจำกัดให้อยู่ในกรอบของสังคมที่เป็น ระเบียบ เพื่อให้เรียนรู้บทบาทของสังคม (Social Roles) รวมตลอดถึงทักษะ (Skills) ที่จำเป็นต่อ การดำรงอยู่ (สุพัตรา สุภาพ, 2549) เมื่อใดก็ตามที่บุคคลยอมรับค่านิยมจากกลุ่ม ก็จะมีการ เปลี่ยนแปลงบางอย่างเกิดขึ้นในตัวบุคคล การยอมรับค่านิยมนี้เองเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดขึ้นมา แห่งตัวตน (Self) ซึ่งปฟาณี ฐิติวัฒนา (2544) ถือว่าความเป็นตัวตน (Self) ที่เกิดขึ้นมานี้เป็นผล ของการขัดเกลาทางสังคม เพราะเป็นเรื่องที่บุคคลยอมรับเอาค่านิยมของกลุ่ม เป็นผลจากการที่มี การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น และมีการปรับความต้องการและการกระทำของตนเองให้เข้ากับกลุ่ม สิทธิและหน้าที่ที่สังคมกำหนดหรือยอมรับ สอดคล้องกับ Stolley (2005) ที่กล่าวตรงกันว่าความ เป็นตัวตนเกิดจากการขัดเกลาทางสังคม เพราะบุคคลยอมที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดของกลุ่มหรือ สังคมอันเป็นผลจากการกระทำระหว่างกันทางสังคมนั้นเอง ความเป็นตัวตนจึงเป็นผลผลิตของ การขัดเกลาทางสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความเป็นตัวตนซึ่งเป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้

1) The Looking-Glass Self

ชาร์ลส์ ฮอร์ตตัน คูลีย์ (Charles Horton Cooley อ้างถึงในปฟาณี วิถีวัฒนา, 2544) นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ให้ความสำคัญในเรื่องกระบวนการปฏิสัมพันธ์ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ เขากล่าวว่าความสำนึกของตัวตนเป็นผลสะท้อนจากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นการมองตัวเองโดยใช้สายตาของคนอื่นเหมือนมองตัวเองจากกระจกเงา แต่ละคนสามารถจะตัดสินใจว่าตัวเองควรเป็นอะไร แค่นั้นโดยใช้ความคิดของคนอื่นที่มองตน หรือตัดสินใจว่าตนเป็นอย่างไรเป็นเกณฑ์สำคัญ เช่นนักเรียนถูกครูดูต่ำว่าเป็นเด็กไม่ดี ซึ่งก็จริง ต่อไปก็คงไม่มีอนาคต เมื่อครูพูดบ่อยๆ ก็อาจทำให้เด็กคิดว่าตนเองเป็นแบบนั้นจริงๆ สภาวะเช่นนี้ทำให้บุคคลเกิดความคิดเกี่ยวกับตัวเอง หรือที่เรียกว่า Self-concept ซึ่งเป็นผลสะท้อนที่บุคคลอื่นมีทัศนคติต่อตน (สุพัตรา สุภาพ, 2549) โดยสรุปก็คือบุคคลจะรู้ว่าตัวเองเป็นอย่างไร โดยใช้ความคิดของผู้อื่นมาเป็นกระจกเงาสะท้อนให้ตนเอง

กระบวนการกระจกส่องหน้าประกอบด้วย 2 ส่วน คือการสำนึกถึงความมีอยู่ของตนเอง (Self-consciousness) และการสำนึกในความมีอยู่ของผู้อื่น (Social consciousness)

- การสำนึกถึงความมีอยู่ของตนเอง (Self-consciousness) หมายถึง ความสำนึกได้ว่าตนนั้นดำรงอยู่ มีความต้องการต่างๆของชีวิตที่แยกได้จากผู้อื่น
- การสำนึกในความมีอยู่ของผู้อื่น (Social consciousness) หมายถึง ความสำนึกได้ว่าบุคคลอื่นที่แวดล้อมตนนั้น มีความต้องการ การกระทำต่างๆตามหน้าที่และบทบาทของตน

ความรู้สึกดังกล่าวจะมีความละเอียดลึกซึ้งเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ (Primary relationship) ที่บุคคลได้รับ ซึ่งคูลีย์ (อ้างถึงในStolley, 2005) อธิบายว่ากลุ่มปฐมภูมิ (Primary groups) เป็นกลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิกเพียงจำนวนหนึ่งซึ่งมีการติดต่อสื่อสารแบบพบปะเห็นหน้ากันได้ เหตุที่ใช้คำว่าปฐมภูมิก็เนื่องมาจากประกอบไปด้วยครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มทางสังคมกลุ่มแรกและมีความสำคัญอย่างมากต่อการขัดเกลาทางสังคม รวมทั้งเพื่อนสนิทซึ่งอาจเป็นได้ทั้งกลุ่มเพื่อนที่เล่นด้วยกัน เพื่อนบ้าน หรือกลุ่มเพื่อนที่ทำงานร่วมกันก็จัดเป็นกลุ่มปฐมภูมิ ในกลุ่มปฐมภูมิสมาชิกจะทำประโยชน์ให้แก่กลุ่มโดยไม่หวังผลตอบแทน เช่นคนในครอบครัวช่วยกันซักผ้า ทำความสะอาดบ้าน หรือเพื่อนสนิทช่วยซ่อมหลังคาบ้านให้โดยไม่คิดค่าตอบแทน เป็นต้น กลุ่มปฐมภูมิจึงถือเป็นพื้นฐานในการหล่อหลอมทางสังคมและสร้างแนวคิดของบุคคล นอกจากนี้ยังมีกลุ่มทุติยภูมิ (Secondary groups) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่ากลุ่มแรก

ความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะไม่ถาวร การรวมกลุ่มเพื่อหวังผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามก็ตามกลุ่มพฤติกรรมนี้ก็มีการสร้างบรรทัดฐานและอัตลักษณ์ของกลุ่ม เช่น กลุ่มพนักงานบริษัท กลุ่มนักเรียนในโรงเรียน กลุ่มชุมชนในเมืองใหญ่ และกลุ่มบริษัทชั้นนำ เป็นต้น กลุ่มพฤติกรรมนี้มีความสำคัญต่อการมองตนเองเช่นเดียวกับกลุ่มปฐมภูมิ หากแต่มีอิทธิพลในการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองน้อยกว่ากลุ่มปฐมภูมิ

2) The I and Me

จอร์จ เฮอริเบิร์ต มีด (George Herbert Mead อ้างถึงในสุพัตรา สุภาพ, 2549) นักจิตวิทยาสังคมชาวอเมริกันกล่าวว่ามนุษย์โดยทั่วไปไม่มีความเป็นตัวตนตั้งแต่เกิด แต่ที่มีขึ้นได้เพราะผ่านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนช่วยสร้างขึ้น เพราะคนเราจะไม่รู้ว่าเป็นอย่างไรจนกระทั่งมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจึงทำให้รู้ว่า “บุคคลอื่น” ต่างกับตนเองอย่างไร และตัวตนของตนเองกับตัวตนทางสังคมแตกต่างกันอย่างไร บุคคลเริ่มรู้และเข้าใจว่าสังคมต้องการให้เขาปฏิบัติอย่างไร โดยดูจากผลสะท้อนการปฏิบัติของบุคคลอื่น คนจะเริ่มรู้ว่าตัวเองคือใครและมีเอกลักษณ์ของตัวเอง

มีดอธิบายความเป็นตัวตนโดยใช้หลักของคูสียิวีเคราะห์ โดยแบ่งตัวตนออกเป็น 2 ส่วน คือ I และ Me (ปฟาณี จูติวัฒนา, 2544)

- I หมายถึง ส่วนที่เป็นความต้องการของเจ้าตัวเองแสดงออก ริเริ่ม และการสร้างสรรค์การกระทำต่างๆที่ไม่ใช่การทำตามความต้องการของผู้อื่น
- Me หมายถึง ส่วนที่เป็นการยอมทำตามความต้องการของสังคม ประเพณี และกำหนดกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ การกระทำที่ไม่กล้าขัดทัศนคติความเห็นของผู้อื่น

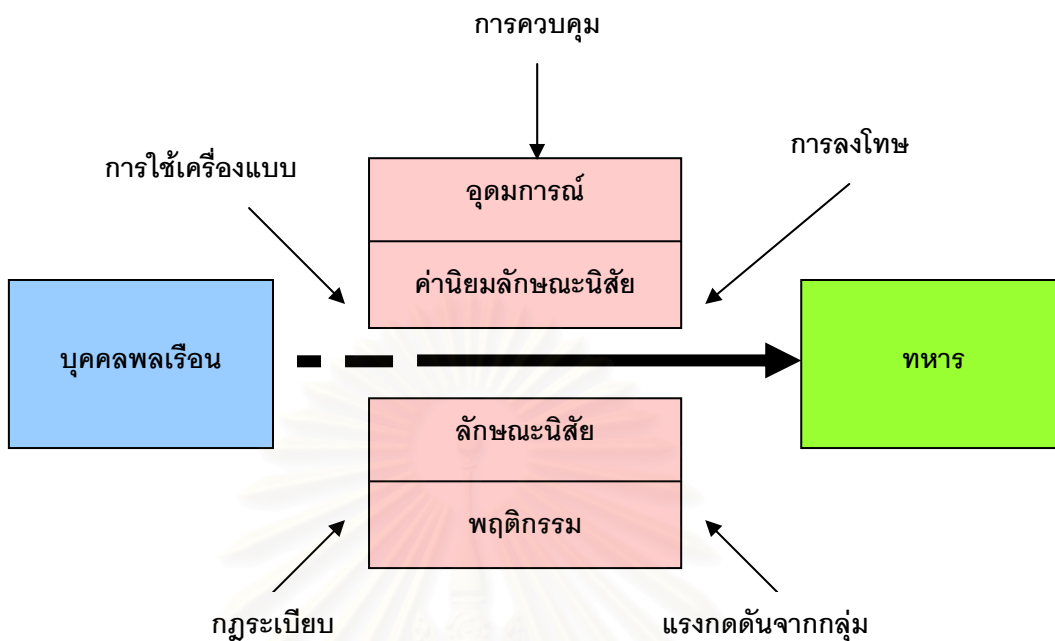
ความเป็นตัวตนทางสังคม ไม่ได้หมายถึงการยอมรับทุกสิ่งทุกอย่างโดยไม่คำนึงถึง Me ในทางตรงกันข้ามบุคคลยังมี I ซึ่งเป็นลักษณะความเป็นตัวของตัวเองที่สามารถจะสำนึกได้ด้วยตัวเอง ดังนั้นในตัวของแต่ละบุคคลจึงมี Me ที่ได้หล่อนหลอมจากสังคม และ I ที่สามารถจะควบคุมตัวเองได้ ความเกี่ยวพันระหว่างส่วนที่ได้รับจากสังคม และส่วนที่เป็นตัวเอชนั้น ถือได้ว่ามีส่วนช่วยให้บุคคลมีความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง

3) Personality and Social Development

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud อ้างถึงในปฟาณี จิตวิวัฒนาการ, 2544) นักจิตวิเคราะห์ชาวออสเตรียน เชื่อว่าปัจจัยทางชีววิทยามีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลิกภาพคำว่าตัวตน ฟรอยด์แบ่งตัวตนออกเป็น 3 ส่วน คือ Id, Ego, Superego ฟรอยด์กล่าวว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตดีนั้นระบบทั้งสามต้องประสานงานกันอย่างสอดคล้องกลมเกลียว ฟรอยด์ถือว่าตัวตนดังกล่าวเป็นปัจจัยทางชีววิทยาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลิกภาพโดยได้อธิบายไว้ดังนี้ (ปิยาพร คงทรัพย์สินศิริ, 2549)

- Id เป็นตัวตนที่เกิดขึ้นโดยสัญชาตญาณ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ ตัวตนแบบนี้เป็นส่วนของบุคลิกภาพที่อยู่ในจิตไร้สำนึก ทำให้คนรู้สึกโกรธ ยินดี หิว และความต้องการทางเพศ เป็นความต้องการทางธรรมชาติ ซึ่งต้องใช้ความรู้สึกจาก Superego คอยควบคุมบังคับอยู่เรื่อยไป และบางครั้งอาจบังคับไม่สำเร็จ
- Ego เป็นตัวตนที่เป็นส่วนของบุคลิกภาพที่ทำให้บุคคลรู้สึกรับรู้สิ่งต่างๆตามความเป็นจริง คือผลลัพธ์ที่เกิดจากการปรับเข้าหากันระหว่าง Id และ Superego เป็นตัวประนีประนอมระหว่างความต้องการทางชีววิทยากับความต้องการทางสังคม
- Superego เป็นส่วนที่เป็นความสำนึกเรียกร้องความต้องการของสังคม ซึ่งอาจปรากฏในลักษณะของระเบียบแบบแผนต่างๆ ศีลธรรม ประเพณี เป็นต้น บุคคลต้องยอมทำตามความรู้สึกฝ่ายสูงที่จะตัดสินใจว่าจะอะไรผิดอะไรถูก ควรทำหรือไม่ควรทำ ซึ่งจะเป็นส่วนที่กำหนดอุดมคติของบุคคล ตัวตนแบบนี้มีความหมายเท่ากับตัวมโนธรรมที่มักเกิดในสังคมที่มีกาเน้นระเบียบวินัย

กระบวนการฝึกทหารอยู่บนพื้นฐานจิตวิทยาการทหารเพื่อให้การศึกษาใหม่และการฝึกวัฒนธรรมให้เกิดความเป็นทหารในตัวบุคคล โปรแกรมการขัดเกลาทางสังคมถูกพัฒนาขึ้นเพื่อความคาดหวังที่เป็นจริง อันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปรับตัวระหว่างการฝึกทหาร (Military Training) ผู้สวมเครื่องแบบจะถูกตีกรอบวัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หากต้องถูกส่งไปอยู่ในที่ที่มีความแตกต่างทางบรรทัดฐานและจารีตประเพณี (Gal and Mangelsdorff, 1991)

รูปที่ 3 กระบวนการถ่ายทอดความเป็นทหาร

Mcneil (1926 อ้างถึงใน ฌักยา กระจ่างสนธิ์, 2540) กล่าวว่า กระบวนการถ่ายทอดความเป็นทหาร เป็นรูปแบบหนึ่งของการขัดเกลาทางสังคมที่บุคคลผู้เข้าสู่ความเป็นสมาชิกขององค์กรทหารจะต้องเรียนรู้ และพัฒนาบุคลิกภาพไปสู่ความเป็นทหาร ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ต่อองค์กรทหารและสมาชิกอื่นในองค์กรอย่างราบรื่นโดยอาศัยตัวขัดเกลาเป็นตัวกระทำ ซึ่งได้แก่ หน่วยทหารหรือโรงเรียนทหารที่นับได้ว่าประสบความสำเร็จในการถ่ายทอดค่านิยม ทักษะคติ การจงใจ ลักษณะนิสัย พฤติกรรมและผลประโยชน์ตอบแทนโดยการใช้เครื่องแบบ กฎระเบียบ การลงโทษอย่างเข้มงวด การควบคุมผู้เข้ารับการฝึก แรงกดดันจากกลุ่ม เพื่อให้ถือปฏิบัติตามการเปลี่ยนนิสัยเดิมจากความเป็นพลเรือนที่มีค่านิยม นิสัย พฤติกรรม และทักษะคติที่ต่างกันให้มุ่งมารวมอยู่ที่เดียว

แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมองค์กร

ในสังคมมนุษย์ที่เราอาศัยอยู่นั้นมีระบบระเบียบแบบแผนที่กำหนดขึ้นไว้เพื่อให้สมาชิกที่อาศัยอยู่ร่วมกันปฏิบัติ อันจะนำมาสู่ความสงบสุขเรียบร้อยของสังคม ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์แต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันไปทั้งทางด้านร่างกาย ความคิด ทักษะคติ ความเชื่อ ดังนั้นจึงต้องมีการควบคุมเพื่อให้ความแตกต่างทั้งหลายนั้นหลอมรวมเป็นแนวทางเดียวกัน การสร้างวัฒนธรรม

ขึ้นมาในแต่ละสังคมจึงเปรียบเสมือนกับการวางกฎระเบียบหรือมาตรฐานของพฤติกรรม รวมถึงระบบความเชื่อ และทัศนคติที่คนในสังคมยอมรับร่วมกันนั่นเอง หรือกล่าวได้อีกประการหนึ่งก็คือ วัฒนธรรมคือวิถีชีวิต (way of life) ของคนในสังคม (voget, 1975 อ้างถึงใน ยศ สันตสมบัติ, 2548: 11)

วัฒนธรรมมีความหมายที่กว้างขวางนอกเหนือไปจากวัฒนธรรมของสังคมโลก วัฒนธรรมของแต่ละทวีป วัฒนธรรมแต่ละภูมิภาค วัฒนธรรมแต่ละประเทศ และวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่น เพราะวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่มนุษย์กำหนดนิยามความหมายให้กับชีวิตและสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา (ยศ สันตสมบัติ, 2548: 12) เมื่อมนุษย์ได้รวมตัวกันเพื่อทำงานหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน มนุษย์จึงได้สร้าง “สถาบัน” หรือ “องค์กร” ขึ้น ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ๆ ตามรูปแบบและเนื้อหาของสถาบันหรือองค์กรดังกล่าวด้วย

1. ความหมายของวัฒนธรรมองค์กร

สุนทร วงศ์ไวยวรรณ (2540: 11-12) ได้ให้คำนิยามของวัฒนธรรมองค์กรว่า วัฒนธรรมองค์กรคือสิ่งต่างๆ อันประกอบด้วยสิ่งประติษฐ์ แบบแผนพฤติกรรม บรรทัดฐาน ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ ความเข้าใจและข้อสมมติพื้นฐานของคนจำนวนหนึ่งหรือส่วนใหญ่ภายในองค์กร ทั้งนี้ได้นิยามคำบางคำจากความหมายข้างต้นไว้ด้วย ดังนี้

แบบแผนพฤติกรรม หมายถึง พฤติกรรมของคนจำนวนหนึ่งหรือส่วนใหญ่ในองค์กรที่ประพฤติปฏิบัติในลักษณะเดียวกันอย่างสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาหนึ่ง

บรรทัดฐาน หมายถึง มาตรฐานของพฤติกรรมที่คนจำนวนหนึ่งหรือส่วนใหญ่ในองค์กรคาดหวังหรือสนับสนุนให้สมาชิกของกลุ่มปฏิบัติตาม

ความเชื่อ หมายถึง ข้อสรุปของสมาชิกองค์กรจำนวนหนึ่งหรือส่วนใหญ่ต่อพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่างๆว่า “เป็นความจริง” หรือ “ไม่เป็นความจริง”

ค่านิยม หมายถึง ความคิดเห็นของสมาชิกองค์กรจำนวนหนึ่งหรือส่วนใหญ่ต่อพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่างๆว่า “ควร” หรือ “ไม่ควร” ค่านิยมจึงเป็นดุลยพินิจที่กลุ่มคนเหล่านั้นยึดถือไว้ เป็นเครื่องชี้วัดว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ

อุดมการณ์ หมายถึง ความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐานที่คนจำนวนหนึ่งหรือส่วนใหญ่ในองค์กรมีอยู่ร่วมกัน และเป็นพื้นฐานช่วยในการทำความเข้าใจสิ่งต่างๆในองค์กร

ความเข้าใจ หมายถึง การที่สมาชิกขององค์กรจำนวนหนึ่งหรือส่วนใหญ่มีความเข้าใจร่วมกันในความหมายของพฤติกรรม หรือสัญลักษณ์ต่างๆในองค์กร

ข้อสมมติพื้นฐาน หมายถึง สิ่งที่คนจำนวนหนึ่งหรือส่วนใหญ่ในองค์กรเรียนรู้จากการทำงานร่วมกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จนพัฒนากลายเป็นสิ่งที่คนกลุ่มนั้นยอมรับร่วมกันแล้วว่าถูกต้องและถูกนำไปใช้เป็นวิธีคิดปฏิบัติจนกลายเป็นเรื่องปกติวิสัย และมักลืมเลือน

ศิริรักษ์ (2550) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมองค์กรไว้ว่า เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติร่วมกันของคนในองค์กร ซึ่งรวมถึงค่านิยม ความคิด ความเชื่อ อันส่งผลต่อการแสดงออกในลักษณะเด่นของคนในองค์กรที่แตกต่างจากองค์กรอื่นๆ โดยค่านิยม ความคิด ความเชื่อเหล่านี้เป็นผลมาจากการเรียนรู้ และพัฒนาในอดีตและถ่ายทอดมายังสมาชิกรุ่นใหม่ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติต่อไป

นินิ (2541) ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมองค์กร หมายถึง แบบแผนของความคิด ความรู้สึกที่สมาชิกได้รับการกำหนดร่วมกันภายในองค์กร เพื่อเป็นบรรทัดฐานให้สมาชิกประพฤติปฏิบัติและมีการสืบทอดไปสู่สมาชิกใหม่ขององค์กร ซึ่งมีผลให้สมาชิกขององค์กรหนึ่งมีความแตกต่างไปจากสมาชิกของอีกองค์กรหนึ่ง

2. คุณลักษณะของวัฒนธรรมองค์กร

แม้ว่าวัฒนธรรมองค์กรเป็นเรื่องที่ค่อนข้างเป็นนามธรรม เนื่องจากเกี่ยวข้องกับค่านิยม ความเชื่อของคน การศึกษาเรื่องคุณลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรจะช่วยให้เข้าใจความหมายของคำว่า “วัฒนธรรมองค์กร” ได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้สุนทร วงศ์ไวยสุวรรณ (2540: 14-20) ได้รวบรวมคุณลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรจากนักวิชาการ สรุปออกมาได้ดังต่อไปนี้

1) **วัฒนธรรมองค์กรเป็นค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมร่วมของกลุ่มคน** วัฒนธรรมองค์กรเป็นความคิด ความเชื่อ และค่านิยมที่หลายคนยอมรับและนำไปปฏิบัติจนสามารถคาดคะเนพฤติกรรมของคนที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกันได้ วัฒนธรรมของสังคมและองค์กรสมัยใหม่มักเป็นเพียงสิ่งที่สมาชิกสังคมหรือองค์กรจำนวนหนึ่งเห็นพ้องต้องกันเท่านั้น เพราะสังคมและองค์กรสมัยใหม่มักประกอบด้วยกลุ่มคนหลายกลุ่มที่มีความแตกต่างหลากหลาย แต่ละกลุ่มมีวัฒนธรรมย่อยของตนเอง แต่ก็อาจมีแบบแผนทางวัฒนธรรมบางอย่างที่กลุ่มต่างๆ เห็นร่วมกันบ้าง เช่น หน่วยงานธุรกิจสมัยใหม่มักแยกโครงสร้างเป็นฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายผลิต ฝ่ายขาย ฝ่ายการเงิน ฯลฯ ซึ่งแต่ละฝ่ายก็อาจมีวัฒนธรรมย่อยของตนเองนอกเหนือไปจากวัฒนธรรมหลักของบริษัท

2) **วัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการสั่งสม** ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และการกระทำที่คนในหน่วยงานจำนวนหนึ่งยอมรับและมีอยู่ร่วมกันนั้นมิได้เกิดขึ้นภายในระยะเวลา 2-3 วัน แต่ต้องอาศัยเวลาในการสั่งสมบ่มเพาะ ผ่านกาลเวลาแห่งการทดสอบข้อพิสูจน์จนเป็นที่ยอมรับร่วมกันแล้วว่าสามารถช่วยแก้ปัญหาและสนองความต้องการของหน่วยงานได้

3) **วัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งที่สมาชิกขององค์กรเรียนรู้จากการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น** วัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งที่สมาชิกค่อยๆ เรียนรู้ที่ละเล็กละน้อยนับตั้งแต่เริ่มเข้าทำงานในหน่วยงานนั้น พนักงานใหม่เรียนรู้วัฒนธรรมองค์กรผ่านกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่เรียกว่า การหล่อหลอมขัดเกลาขององค์กร (Organizational socialization) เช่น การเรียนรู้จากหัวหน้างาน การเข้ารับการฝึกอบรมในองค์กร การสังเกตเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น ผลจากการเรียนรู้ดังกล่าวทำให้พนักงานรู้ว่าตนควรมีพฤติกรรมอย่างไรในสถานการณ์ต่างๆ ทำให้สามารถอยู่ร่วมและเป็นที่ยอมรับของคนอื่นในหน่วยงานได้

4) **วัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งที่สมาชิกองค์กรไม่ค่อยตระหนักถึง** หลังจากที่วัฒนธรรมองค์กรได้ผ่านกาลเวลาจนเป็นที่ยอมรับจากคนในองค์กรแล้ว คนในองค์กรก็จะคิด เชื่อ และทำสิ่งนั้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าเป็นเวลานานจนกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาไป นั้นย่อมหมายความว่า สิ่งที่คิดหรือกระทำนั้นกลายเป็นสามัญสำนึกที่สมาชิกองค์กรกระทำไปโดยอัตโนมัติ โดยไม่ได้คิดถึงการเมืองอยู่ของธรรมเนียมหรือบรรทัดฐานของวัฒนธรรม

5) การสื่อสารของวัฒนธรรมองค์กรพึงพาการใช้สัญลักษณ์ สัญลักษณ์หมายถึงสิ่งที่ใช้แทนหรือสื่อความหมายถึงอีกสิ่งหนึ่ง เป็นความพยายามของหน่วยงานในการถ่ายทอดหรือสอดแทรกค่านิยม ความเชื่อและแนวทางการทำงานที่หน่วยงานคาดหวังให้พนักงานทำตามผ่านสัญลักษณ์ต่างๆที่หน่วยงานนิยมใช้ เช่น พิธีการ เรื่องเล่า เพลงประจำหน่วยงาน การมองรางวัลพนักงานดีเด่น เป็นต้น

6) วัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งที่ปรับตัวเปลี่ยนแปลงได้ วัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง สามารถปรับตัวเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิตในโรงงานแห่งหนึ่ง จากการทำงานด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่ายมาเป็นการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติควบคุมด้วยคอมพิวเตอร์ ทำให้การพึ่งพาอาศัยกันแบบเดิมในหมู่พนักงานมีน้อยลง เนื้อหาการทำงานและระยะเวลาถูกกำหนดโดยเครื่องจักร ความภูมิใจในฝีมือและความสำคัญของงานที่ตนทำมีน้อยลง สิ่งเหล่านี้เป็นตัวอย่างของวัฒนธรรมในโรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป

3. หน้าที่ของวัฒนธรรมองค์กร

Gutknecht (1982 อ้างถึงใน กริช สืบสนธิ, 2538: 5-6) สรุปหน้าที่ของวัฒนธรรมองค์กรออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

- 1) วัฒนธรรมองค์กรเป็นเกณฑ์ในการสร้างกฎ ข้อบังคับ วัฒนธรรมช่วยให้สมาชิกมีกฎทางสังคมในการตีความหรือแสดงพฤติกรรมในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้อง
- 2) วัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้สมาชิกมีศรัทธา เป็นแรงจูงใจให้แต่ละคนปรับลักษณะเฉพาะของตนให้มีบทบาท ค่านิยม ฯลฯ ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กร
- 3) วัฒนธรรมองค์กรเป็นเครื่องผูกกำลัง วัฒนธรรมช่วยให้สมาชิกผสมผสานติดต่อสมาคมกันและช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย

4. แหล่งกำเนิดวัฒนธรรมองค์กร

แหล่งกำเนิดวัฒนธรรมองค์กรที่สำคัญมี 5 แหล่ง (สุนทร วงศ์ไวยวรรณ, 2540: 121)

1) วัฒนธรรมของสังคมในระดับต่างๆ

วัฒนธรรมของสังคมในระดับนานาชาติ เช่นวัฒนธรรมองค์กรของบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ มักมีอิทธิพลต่อการทำงานในแต่ละแห่ง วัฒนธรรมระดับชาติ เช่นระบบอาวุโส การเคารพ เชื้อพียงผู้ใหญ่ ระบบอุปถัมภ์ การช่วยเหลือเกื้อกูลในหมู่ญาติ การเคารพครูอาจารย์ ความรักพวกพ้อง วัฒนธรรมสังคมระดับภูมิภาคและท้องถิ่น เช่น การประกอบอาชีพดั้งเดิมของชุมชน ความตื่นตัวต่อเหตุการณ์ที่มีเฉพาะคนเมือง ตลอดจนวัฒนธรรมของธุรกิจอุตสาหกรรม เช่น ห้างสรรพสินค้า ธนาคาร ก็มีวัฒนธรรมองค์กรเป็นแบบเฉพาะ และวัฒนธรรมของสาขาอาชีพ เช่น นักกฎหมาย นักบิน ล้วนมีอิทธิพลในการกำหนดวัฒนธรรมองค์กร

2) ลักษณะงานและสภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน

ลักษณะของงานที่หน่วยงานทำอยู่ เป็นแหล่งกำเนิดหรือเป็นปัจจัยกำหนดวัฒนธรรมองค์กร กล่าวคือ ถ้าหน่วยงาน 2 แห่ง มีลักษณะงานต่างกัน วัฒนธรรมในหน่วยงานทั้งสองมักแตกต่างกันไปด้วย ในทางกลับกัน ถ้าหน่วยงาน 2 แห่งมีลักษณะงานเหมือนกัน วัฒนธรรมในหน่วยงานทั้งสองก็มักมีส่วนคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานก็อาจส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมองค์กรได้เช่นเดียวกัน

3) ค่านิยม ความเชื่อ และวิสัยทัศน์ของผู้ก่อตั้ง

ผู้ก่อตั้งและผู้นำรุ่นแรกๆ มักมีส่วนในการกำหนดวัฒนธรรมองค์กร นอกจากนี้ ปัจจัยด้านสถานการณ์และทักษะในการบริหารของผู้ก่อตั้งและผู้นำรุ่นแรกๆ ก็มีส่วนสนับสนุน หรือเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการกำหนดวัฒนธรรมองค์กร ผู้ก่อตั้งพยายามกำหนดวัฒนธรรมองค์กรโดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น ทำตัวเป็นแบบอย่างในการทำงาน ให้คำแนะนำ ให้รางวัลแก่พนักงานดีเด่น ใช้งานฉลอง และพิธีการต่างๆ ของหน่วยงานในการตอกย้ำค่านิยม และแนวทางการทำงานที่หน่วยงานคาดหวัง รวมถึงการใช้การปฐมนิเทศ และการฝึกอบรมในการขัดเกลาพนักงานให้มีวิธีคิดวิธีทำงานที่ผู้ก่อตั้งมุ่งหวัง

4) ประสบการณ์จากการทำงานร่วมกันของสมาชิกองค์กร

สภาพแวดล้อมหรือกาลเวลาที่เปลี่ยนไปอาจทำให้ความเชื่อและวิสัยทัศน์ของผู้ก่อตั้งและผู้นำรุ่นแรกๆ ใช้ไม่ได้ผล ประสบการณ์หรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานร่วมกันของพนักงานจึงอาจเข้ามาแทนที่ค่านิยม ความเชื่อ และวิธีการแก้ปัญหาแบบเก่าของผู้ก่อตั้งและผู้นำรุ่นแรกๆ

5) ค่านิยม ความเชื่อ และวิสัยทัศน์ของผู้นำรุ่นใหม่

ผู้นำรุ่นใหม่ของหน่วยงานมักจะนำค่านิยม ความเชื่อ วิธีคิดวิธีการทำงานของตนเข้ามาด้วย จึงอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงธรรมเนียมปฏิบัติหรือวัฒนธรรมของหน่วยงานขึ้นได้ ผู้นำใหม่ที่มีตำแหน่งบริหารมักจะประสบความสำเร็จในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรมากกว่าผู้นำรุ่นใหม่ที่ไม่มีตำแหน่งบริหาร นอกจากนี้ปัจจัยสถานการณ์และทักษะในการบริหารของผู้นำรุ่นใหม่ก็มีส่วนเกี่ยวพัน หรือเป็นอุปสรรคต่อการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรเช่นเดียวกัน

5. การสืบสานวัฒนธรรมองค์กร

ปิยะนุช (2546: 21-22) กล่าวว่า หน่วยงานโดยทั่วไปพยายามสืบสานหรือธำรงรักษาวัฒนธรรมในองค์กรให้คงอยู่ต่อไป ด้วยเหตุผลอย่างน้อย 2 ประการ คือ ประการแรก เพื่อให้สมาชิกใหม่ของหน่วยงานสามารถเรียนรู้วิธีคิด วิธีทำงานที่หน่วยงานเห็นว่าถูกต้องเหมาะสม โดยไม่ต้องให้พวกเขาเรียนรู้จากประสบการณ์การลองผิดลองถูกด้วยตนเอง เพราะจะเป็นการสิ้นเปลืองเวลาและเสี่ยงต่อการสูญเสียทรัพยากรทางการบริหารโดยใช่เหตุ และประการที่สอง วัฒนธรรมองค์กรมีคุณประโยชน์ต่อหน่วยงาน เพราะทำหน้าที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ สนับสนุนให้เกิดแนวปฏิบัติที่สมาชิกองค์กรยอมรับ จัดระเบียบองค์กร กำหนดนิยามความหมายให้กับพฤติกรรมต่างๆ ที่อยู่รอบตัว ลดความจำเป็นเมื่อต้องตัดสินใจในกิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่เสมอ แก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการพื้นฐานช่วยชี้แนวทางในการทำงานและการประพฤติปฏิบัติตัว

การสืบสานวัฒนธรรมองค์กรมีวิธีการที่สำคัญ (สุนทร วงศ์ไวยวรรณ, 2540: 141) ได้แก่

1) คัดเลือกบุคลากรที่มีแนวโน้มว่าจะยอมรับวัฒนธรรมองค์กร

การคัดเลือกบุคลากรที่คาดว่าจะมีค่านิยม ความเชื่อ วิธีคิดวิธีทำงาน และประสบการณ์ตรงหรือใกล้เคียงกับวัฒนธรรมขององค์กร จะทำให้ได้บุคลากรที่มีแนวโน้มว่าจะยอมรับวัฒนธรรมขององค์กรเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน อันจะส่งผลให้วัฒนธรรมองค์กรได้รับการสืบสานต่อไป

2) การหล่อหลอมขัดเกลาขององค์กร (Organizational Socialization)

ติน ปรัชญพฤทธ์ (2535: 287 อ้างถึงใน ปิยะนุช, 2546: 22) ให้ความหมายของการหล่อหลอมขัดเกลาขององค์กร (Organizational Socialization) ว่าเป็นกระบวนการที่องค์กรพยายามปลูกฝังให้พนักงานรับวัฒนธรรมขององค์กร เป็นกระบวนการซึ่งสมาชิกถูกพร่ำสอนในเรื่องเนื้อหาและรูปแบบของวัฒนธรรม เป็นกระบวนการที่พนักงานเรียนรู้ค่านิยม บรรทัดฐาน ความเชื่อ ข้อสมมติพื้นฐาน และพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ซึ่งทำให้พวกเขากลายเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพขององค์กร เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหนทางที่พนักงานใหม่เปลี่ยนแปลงและปรับตัวเข้ากับองค์กร การเปลี่ยนแปลงชนิดนี้เป็นการเรียนรู้บทบาท บรรทัดฐาน และค่านิยมใหม่ขององค์กร

ฉะนั้นการหล่อหลอมขัดเกลาขององค์กร จึงเป็นกระบวนการที่มีลักษณะสำคัญ 5 ประการคือ

- 1) องค์กรพยายามชักจูงให้พนักงานเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมองค์กร
- 2) พนักงานเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กรด้วยตนเองจากการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
- 3) เป็นกระบวนการที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- 4) อาจประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จก็ได้
- 5) ไม่จำกัดเฉพาะพนักงานใหม่ หน่วยงานมีวิธีการหล่อหลอมขัดเกลาพนักงานให้ยอมรับวัฒนธรรมองค์กรหลายวิธี เช่น ใช้พิธีการและงานฉลองต่างๆ ในหน่วยงาน การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม เกณฑ์การให้รางวัลและการลงโทษ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมองค์กรเป็นเครื่องหลอมรวมพนักงานในองค์กรให้มีความร่วมมือกัน และสามารถปรับตนเองให้เข้ากับงานและเพื่อนร่วมงานได้ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จสัมฤทธิ์ผลของตัวหน่วยงานหรือองค์กรเอง เพราะหากองค์กรใดขาดวัฒนธรรมองค์กรก็เหมือนกับขาด

เครื่องมือยึดเหนี่ยวสมาชิกให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน พนักงานย่อมขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ความร่วมมือร่วมแรงในการทำงาน ตลอดจนความรู้สึกรักและผูกพันกับภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบในงานและบริษัทลดลง เมื่อพนักงานไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร หรือไม่รู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมเสมือนหนึ่งเจ้าของกิจการย่อมส่งผลให้เกิดความระส่ำระสายในหน่วยงานหรือองค์กรตามมา

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทหาร

สถาบันทหารเป็นสถาบันหรือองค์กรหนึ่งที่มีมนุษย์ได้สร้างขึ้นจากความจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมกำลังไว้ เพื่อป้องกันกลุ่มหรือชุมชนของตนเองจากการรุกรานของชนกลุ่มอื่น และในบางครั้งก็ใช้กำลังดังกล่าวเพื่อขยายอำนาจและช่วงชิงผลประโยชน์มาเป็นของตน (เทอดชัย ไซติพันธุ์, 2546) ดังจะเห็นได้จากอดีตจนถึงปัจจุบัน นับตั้งแต่ครั้งสมัยสุโขทัยบทบาทของทหารได้มีส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างบ้านเมืองและขยายอาณาเขตให้กว้างใหญ่ไพศาล เมื่อครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยาก็ได้ใช้กำลังทหารกองทัพเอกราชของชาติถึง 2 ครั้ง นอกจากนี้พระมหากษัตริย์จะทรงเป็นผู้นำทัพเข้าต่อสู้กับศัตรูผู้มารุกราน ดังเช่นการรบครั้งสำคัญในสงครามยุทธหัตถีของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช การก่อกบฏเอกราชของพระเจ้าตากสินมหาราช และสงครามเก้าทัพสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2544:1)

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการดำรงรักษาความมั่นคงและเอกราชของชาติในประวัติศาสตร์ชาติไทยทุกยุคทุกสมัยมีความผูกพันข้องเกี่ยวกับทหาร อันแสดงให้เห็นถึงหน้าที่และความสำคัญของกองกำลังทหารในฐานะเป็น “รั้วของชาติ” จากความสำคัญดังกล่าวจึงส่งผลให้ทหารมีหน้าที่หลักในการเตรียมพร้อมรบเพื่อรักษาไว้ซึ่งความเป็นเอกราชและอิสรภาพของประเทศทั้งในยามศึกสงครามและยามที่บ้านเมืองสงบสุข ดังพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวตอนหนึ่งว่า “แม่หวังตั้งสงบ จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ” แสดงให้เห็นว่าแม้ในยามปกติที่ชาติบ้านเมืองไม่ได้อยู่ในภาวะสงคราม แต่ก็ต้องเตรียมกำลังทหารไว้ให้พร้อมที่จะรับสถานการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อประเทศชาติได้ทุกโอกาส (วสุ เพื่อสงสาร, 2546) นอกจากนี้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 72 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อพิทักษ์เอกราช ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์ของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ” เช่นเดียวกันกับความสำคัญของทหารดังได้มีพระบรมราชโองการ พระราชทานแก่ทหาร

รักษาพระองค์ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์ วันพฤหัสบดีที่ 2 ธันวาคม 2547 ความว่า “ประเทศของเราก็มีความมั่นคงเป็นปกติสุขได้ ก็ด้วยคนไทยทุกหมู่เหล่ามีความสมัครสมานสามัคคี และรู้จักปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละฝ่ายแต่ละคนให้ประสานส่งเสริมกัน ทหารนั้นเป็นกำลังสำคัญของชาติ ทั้งในด้านการต่อสู้ป้องกันเพื่อปกป้องเอกราชอธิปไตย ทั้งในด้านการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือสนับสนุนกับผู้อื่นฝ่ายอื่น เพื่อบำบัดบรรเทาความทุกข์ยากและพัฒนาสร้างสรรค์ความเจริญรุ่มเย็น”

1. คุณสมบัติทั่วไปของนายทหารสัญญาบัตร

เนื่องจากกองทัพบกจำเป็นต้องสรรหาบุคคลและพัฒนากำลังพล โดยเฉพาะนายทหารสัญญาบัตร ให้มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะปฏิบัติภารกิจในการป้องกันประเทศและเตรียมความพร้อมที่จะต่อสู้ให้ได้ชัยชนะในสงครามทุกรูปแบบ จึงกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่ต้องการ ซึ่งหน่วย/เหล่าสายวิทียาการต้องยึดถือเป็นเป้าหมายในการสรรหาและพัฒนาปลูกฝังให้กับนายทหารสัญญาบัตรทุกนาย ดังนี้

คุณสมบัติพื้นฐาน

1) ยึดมั่นในอุดมการณ์ของชาติ (หมายถึงต้องเชื่อถือและยึดมั่นในสถาบัน องค์การ รวมทั้งแนวนโยบายต่างๆ ที่กำหนดขึ้นโดยสถาบัน และองค์การที่ทำหน้าที่ปกครองประเทศโดยถูกต้องอยู่นั้น)

2) รักทหารและกองทัพ

3) มีความรับผิดชอบ

4) เสียสละ

5) ซื่อสัตย์สุจริต

คุณสมบัติทางทหาร

1) กล้าหาญ

2) พุดตรง เปิดเผยและจริงใจ

3) มีความสามารถรอบรู้ทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธีและการในหน้าที่

4) เอาใจใส่ต่อภารกิจและความสำเร็จของหน่วย

5) กล้าเสี่ยงอย่างมีไหวพริบและรู้เท่าถึงการณ์

6) มีความคิดริเริ่ม

7) ยึดมั่นและตรงต่อหลักการ

8) มีสมรรถภาพร่างกายตามเกณฑ์ที่กำหนด

(ผนวก ก แนวทางรับราชการของนายทหารสัญญาบัตร ประกอบคำสั่ง ทบ. ที่ ๘๒๓/๒๕๓๐ ลง ๑ ก.ย. ๓๐ กรมยุทธศึกษาทหารบก. 2548: 3-4)

คุณสมบัติผู้นำทางทหาร

ลักษณะผู้นำ (Leadership Traits) คือ คุณสมบัติเฉพาะของบุคคล ซึ่งได้รับความรัก ความเชื่อถือศรัทธา และการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีด้วยความจงรักภักดีจากผู้ใต้บังคับบัญชาของตน ลักษณะผู้นำ มี 14 ประการคือ (กรมยุทธศึกษาทหารบก. 2548: 316-320)

1) **ความซื่อสัตย์ (Honesty)** คือ ลักษณะของความซื่อตรง มั่นคงในหลักศีลธรรม ไม่ทุจริตคดโกง ไม่พูดปด

2) **ความรู้ (Knowledge)** คือ ความรู้ในวิชาชีพของตน และมีความเข้าใจในตัวผู้ใต้บังคับบัญชา

3) **ความกล้าหาญ (Courage)** คือ ลักษณะจิตที่ตระหนักถึงความน่ากลัวอันตราย แต่สามารถควบคุมให้เข้าเผชิญได้ด้วยความมั่นคง สามารถเข้ารับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์อันตรายนั่นได้

4) **ความเด็ดขาด (Decisiveness)** คือ ความสามารถที่จะตัดสินใจได้ทันที และประกาศออกมาอย่างชัดเจนและมั่นคง

5) **ความเชื่อถือได้ (Dependability)** คือ การปฏิบัติงานอย่างถูกต้องแน่นอนจนเป็นที่เชื่อถือได้และไว้วางใจต่อผู้ใหญ่และผู้ nhỏย ไม่ว่างงานนั้นจะต้องมีการควบคุมหรือปราศจากการควบคุม ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

6) **ความริเริ่ม (Initiative)** คือ ความต้องการที่จะปฏิบัติสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งเริ่มต้นโดยความคิดของตนเอง หรือการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเริ่มต้นที่จะแก้ไขปรับปรุงให้เจริญยิ่งขึ้น

7) **กาลเทศะหรือความแนบเนียน (Tact)** คือ ความสามารถที่จะร่วมงาน หรือประสานงานกับผู้อื่นได้ดี โดยปราศจากการกระทบกระทั่ง รู้จักใช้คำพูดหรือการกระทำในสิ่งที่ควรกระทำและเหมาะสมกับกาลเวลา มีความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ และรู้จักสังเกตความรู้สึกของบุคคลอื่นๆ

8) **ความยุติธรรม (Justice)** คือ ความเที่ยงตรง ไม่ลำเอียง ปราศจากอคติทั้งสิ้น คือ จันทา (ความรักใคร่) โทสา (โกรธ) โมหะ (หลง) และภยา (ความเกลียดกลัว)

9) **ความกระตือรือร้น (Enthusiasm)** คือ การแสดงความสนใจและเอาใจใส่อย่างแท้จริงต่อหน้าที่หรือกิจการที่ตนปฏิบัติด้วยความร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี

10) **ลักษณะท่าทาง (Bearing)** คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความประทับใจอันเกิดจากท่าทาง อากัปกริยาและการปฏิบัติตัวของบุคคล บุคลิกลักษณะของผู้นำ ควรมีความสง่าผ่าเผย อากัปกริยาโดยทั่วไปและสภาพของเสื้อผ้า ตลอดจนเครื่องมือใช้อื่นๆ ควรอยู่มาตรฐานที่ดี

11) **ความอดทน (Endurance)** คือ ความสามารถทางร่างกายและทางจิตใจที่จะทนต่อ ความหิว กระจาย ความเจ็บปวด ความเหน็ดเหนื่อย ความระทมทุกข์ และความยากลำบาก ความอดทนเป็นคุณสมบัติอันหนึ่งที่สำคัญที่สุดในการวัดความสามารถของผู้นำ

12) **ความไม่เห็นแก่ตัว (Unselfishness)** คือ ความพยายามหลีกเลี่ยงการหาประโยชน์ สุขหรือความก้าวหน้าส่วนตนบนความเดือดร้อนของผู้อื่น ผู้นำจะต้องอำนวยความสะดวก ความชื่นชมยินดี และความบันเทิงให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาก่อนตนเอง

13) **ความภักดี (Loyalty)** คือ คุณสมบัติประจำตัวของบุคคลที่มีความจงรักภักดีต่อ ประเทศชาติ ต่อหน่วย ต่ออาวุโส และผู้ใต้บังคับบัญชาของตน ผู้มีคุณสมบัติข้อนี้จะทำให้ทั้งผู้ อาวุโสและผู้เกี่ยวข้องให้ความเคารพนับถือและเชื่อมั่นเป็นอย่างมาก ทุกอิริยาบถของผู้นำ จะสะท้อนให้เห็นถึงความภักดี ฉะนั้นจึงควรระมัดระวังอย่านำความลับของหน่วยไปแพร่พราย เป็นอันขาด

14) **ดุลยพินิจ (Judgment)** คือ คุณสมบัติในการไตร่ตรองเพื่อแก้ปัญหาและหาความจริง เพื่อเป็นมูลฐานในการตัดสินใจได้สมเหตุผล

นอกจากนี้ยังมีหลักการปฏิบัติราชการของนายทหารสัญญาบัตร ซึ่งยึดถือกันโดยทั่วไป เรียกว่า **"หลักราชการ 10 ประการ"** ได้รับพระราชทานมาจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังนี้

- 1) ความสามารถ
- 2) ความเพียร
- 3) ความมีไหวพริบ
- 4) ความรู้เท่าถึงการณ์
- 5) ความซื่อตรงต่อหน้าที่
- 6) ความซื่อตรงต่อคนทั่วไป

- 7) ความรู้จักนิสัยคน
- 8) ความรู้จักเพื่อนฉัน
- 9) ความมีหลักฐาน
- 10) ความจงรักภักดี

คุณสมบัติทั้งหลายเหล่านี้เป็นสิ่งที่กองทัพบกให้ความสำคัญในการสร้างให้เกิดเป็นคุณลักษณะแก่นายทหารสัญญาบัตร การกำหนดคุณลักษณะดังกล่าวมีที่มาจากวัฒนธรรมหลักหรือค่านิยมหลักของกองทัพบกนั่นเอง การศึกษาวัฒนธรรมของกองทัพบกนั้น สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นวัฒนธรรมหลักของกองทัพบกก็คือเรื่องอุดมการณ์ของกองทัพ ซึ่งเปรียบเสมือนแกนหลักในการกำหนดแนวทางปฏิบัติของบุคลากรกำลังพลของกองทัพให้มีลักษณะแบบแผนเดียวกัน ดังจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

2. อุดมการณ์ของกองทัพบก

การปลูกฝังนายทหารสัญญาบัตรให้มีคุณสมบัติเหมาะสมตามที่กองทัพบกต้องการจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง และเพื่อให้แนวทางในการปฏิบัติสอดคล้องไปในทางเดียวกันกองทัพบกจึงสร้างอุดมการณ์ของกองทัพขึ้น เป็นมาตรฐานแห่งความดีงามที่จะจูงใจให้กำลังพลของกองทัพบก อันได้แก่ นายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวน พลทหารประจำการ พลทหารกองประจำการ ข้าราชการกรลาโหมพลเรือน และลูกจ้าง รวมทั้งกำลังพลประเภทอื่น ซึ่งอยู่ในส่วนราชการของกองทัพบกยึดถือเป็นหลักปฏิบัติตาม

ตามเอกสารของสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ฉบับ พ.ศ. 2527 ได้กำหนดอุดมการณ์ของชาติไทยไว้ว่า “การพิทักษ์ชาติ ปกป้องเอกราชอธิปไตย ค้ำครองศาสนา เทิดทูนรักษาดำรงมั่นคงไว้ซึ่งพระมหากษัตริย์ ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคม บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ประสานประโยชน์ถ้วนหน้า รักษาสิทธิเสรีภาพ สร้างความสามัคคี และมีคุณธรรม”

กองทัพบกได้กำหนดคำขวัญอันมีลักษณะเป็น “อุดมการณ์ของกองทัพบก” เพื่อให้หน่วยงานของกองทัพบกยึดมั่นในแนวทางเดียวกันว่า “เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และประชาชน” สำหรับกำลังพลของกองทัพบกนอกจากจะต้องยึดถืออุดมการณ์ของชาติไทย และ

อุดมการณ์ของกองทัพบกแล้ว ยังจำเป็นต้องยึดมั่น ถือนั่นต่อคำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล และตระหนักต่อพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานยศทหาร อันมีข้อความที่เป็นพระบรมราโชวาทปรากฏไว้ทุกฉบับ ความว่า “...ให้ฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน และรักษาวินัยโดยเคร่งครัด จงเว้นการควรเว้น หมั่นประพฤติการควรประพฤติให้ต้องตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและแบบธรรมเนียม จงทุกประการ...” ซึ่งหากพิจารณาให้ถ่องแท้แล้วจะเห็นได้ว่าคำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล และพระบรมราโชวาทในประกาศพระบรมราชโองการยศทหารนั้นล้วนแต่มีความหมาย ในการเสริมสร้างอุดมการณ์ให้กับกำลังพลของกองทัพบกทั้งสิ้น

อุดมการณ์กำลังพลกองทัพบกมีนัยสำคัญหมายถึง การดำรงมาตรฐานแห่งความดีงามที่หากได้ประพฤติและปฏิบัติแล้วจะเป็นกำลังพลที่ดีที่สุด มีความสมัครสมานสามัคคี สามารถอุทิศตนเพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์และประชาชนอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้ว จะเห็นได้ว่าระดับที่ยอมรับได้ของมาตรฐานแห่งความดีงามหรืออุดมการณ์ดังกล่าว จำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

- 1) ความจงรักภักดี
- 2) ความยึดมั่นในเกียรติยศและศักดิ์ศรีของทหาร
- 3) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- 4) ความเสียสละ

ดังนั้น ถ้าจะกล่าวโดยสรุปเพื่อการจดจำง่ายๆแล้ว อุดมการณ์กำลังพลกองทัพบกก็คือ “การเป็นกำลังพลที่ดีที่สุด โดยมีความจงรักภักดี มีความยึดมั่นในเกียรติยศและศักดิ์ศรีของทหาร มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีความเสียสละ” (กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2548: 299-300)

3. คุณลักษณะและการแสดงออกของกำลังพลที่มีอุดมการณ์

1) **อุดมการณ์ในด้านความจงรักภักดี** หมายถึง ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และผู้บังคับบัญชา เช่น

ความจงรักภักดีต่อชาติ

แสดงความเคารพธงชาติ ธงชัยเฉลิมพล หรือประดับธงชาติ ในสถานที่และเวลาที่เหมาะสมหากประดับร่วมกับธงชาติอื่นจะต้องไม่อยู่ในระดับต่ำกว่า

พูดและใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามอักขรวิธี หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาต่างประเทศปะปน ขณะที่พูดโดยไม่จำเป็น

ความจงรักภักดีต่อศาสนา

ไม่แสดงอาการดูหมิ่นเหยียดหยามหรือเบียดเบียนศาสนาอื่น
อบรม สั่งสอน ตักเตือน คนในปกครองให้ยึดมั่นในหลักศาสนา

ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

ยืน เดิน ลุก นั่ง ด้วยอาการสำรวม ในทุกโอกาสที่เข้าเฝ้าฯ ต้องไปถึงสถานที่ก่อน
หมายกำหนดการ และจะกลับได้ต่อเมื่อเสด็จกลับแล้ว เท่านั้น

ไม่นำกิจกรรมในราชสำนักหรือในพระราชฐาน ไปเปิดเผยกับบุคคลอื่นโดยไม่สมควร

ความจงรักภักดีต่อผู้บังคับบัญชา

สนองตอบต่อคำสั่ง หรือนโยบายของผู้บังคับบัญชาโดยไม่ลังเล

งดเว้นหรือหลีกเลี่ยงที่จะอยู่ในวงสนทนาซึ่งกล่าวพาดพิงถึงผู้บังคับบัญชาในทางเสื่อม
เสีย

2) **อุดมการณ์ในด้านความยึดมั่นในเกียรติยศ และศักดิ์ศรีของทหาร** หมายถึง
ความเป็นผู้มีวินัย ความเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์ และความเป็นผู้ที่มีคุณธรรม

ความเป็นผู้มีวินัย

ปกครองดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นผู้มีวินัย

พึงระลึกว่าวินัยเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้หน่วยอยู่ร่วมกันอย่างมีเกียรติเหนือกว่าหมู่คณะใด
ที่มีใช้ทหาร

ภูมิใจในเกียรติและความมีวินัยของตนเองที่จะไม่กระทำผิด หรือเกลือกกลั้วกับอบายมุข
หรือสิ่งชั่วช้าทั้งปวง

ความเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์

ไม่แสวงหาผลประโยชน์ใต้ต้นในทางทุจริต

ไม่พูดเท็จหรือพูดกลับกลอก

ยึดมั่นในสิ่งที่ตนพูดไว้เสมอ

ความเป็นผู้ที่มีคุณธรรม

ให้ความรักความเมตตาแก่บุคคลอื่นเสมอหน้า ไม่เลือกเชื้อชาติ เพศ ศาสนา ฐานะ หรือ
ความแตกต่างด้านใดๆของบุคคล

ไม่ลำเอียงเข้าข้าง หรือไม่เข้าข้างบุคคลหนึ่งบุคคลใด ด้วยเหตุอันเกิดจากความรัก ความหลง ความโกรธ หรือความกลัว อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน

3) อุดมการณ์ในด้านความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ หมายถึงความรับผิดชอบต่อภารกิจ ต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และต่อประชาชน

ความรับผิดชอบต่อภารกิจ

ใช้ความพยายามทุกวิถีทางในการปฏิบัติให้สำเร็จภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ทำงานด้วยความเสียสละเวลา และความสุจริตส่วนตัว โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย มีความภูมิใจต่อภาระหน้าที่ตามตำแหน่งของตน

ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมงาน

ให้ความร่วมมือตามกำลังความสามารถที่จะทำได้ ไม่กล่าววาจายกตน ข่มผู้อื่น
พินิจพิจารณาให้เห็นคุณค่า หรือความดีเพื่อจะได้เห็นความสำคัญที่มีอยู่ในตัวของเพื่อนร่วมงาน

ความรับผิดชอบต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

ประพฤติปฏิบัติตนในทุกโอกาส ให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ร่วมทุกข์ร่วมสุข หรือร่วมเป็นร่วมตายในเวลาวิกฤติ โดยไม่ทอดทิ้งกัน
สงเคราะห์ดูแลสวัสดิการอย่างถูกต้องเหมาะสม
กล่าวยกย่องชมเชยเมื่อกระทำดี และอบรมตักเตือนเมื่อกระทำผิด หลีกเลี่ยงการตำหนิหรือดูต่ำ ต่อนหน้าผู้อื่น

ให้ความเมตตา เสมือนเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน

ความรับผิดชอบต่อประชาชน

ช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการแก้ไขในยามที่ประชาชนประสบกับปัญหาหรือภัยพิบัติตามความเหมาะสม

พึงระลึกเสมอว่าประชาชนทั่วไปเปรียบเสมือนญาติของตน

ให้เกียรติกับประชาชนและสังคม โดยการเข้าสมาคมกับประชาชนทั่วไปด้วยความจริงใจ เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่ากองทัพเป็นของประชาชน และพร้อมที่จะยืนเคียงข้างประชาชนในทุกสถานการณ์

4) **อุดมการณ์ในด้านความเสียสละ** หมายถึง การอุทิศเวลาและการแสดงความกล้าหาญโดยไม่คำนึงถึงเลือดเนื้อและชีวิตเพื่อการปฏิบัติหน้าที่หรือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

การอุทิศเวลา

ขยันหมั่นเพียรในหน้าที่การงาน อุทิศเวลาให้แก่การทำงานตลอดเวลา

พูดให้ชัดเจน กะทัดรัด และตรงประเด็น

เป็นคนตรงต่อเวลา

การแสดงความกล้าหาญ

ทำการรบโดยมุ่งมั่นที่จะเอาชนะข้าศึก แม้จะเห็นภัยอันตรายจากข้าศึกมากเพียงใดก็ตาม

ในฐานะเฉลยศึกเมื่อถูกซักถามก็จะตอบแต่เพียงชื่อ ยศ หมายเลขประจำตัว และวันเดือนปีเกิดเท่านั้น โดยจะไม่ตอบคำถามอื่น แม้จะถูกบังคับข่มขู่ใจเพียงใดก็ตาม รวมทั้งจะไม่ยอมรับด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร อันเป็นถ้อยแถลงซึ่งแสดงการทรยศต่อชาติหรือต่อพันธมิตรไม่ว่าในทางใดๆ

มีสติมั่นคงในเวลาวิกฤติ

4. การปลูกฝังและการเสริมสร้างอุดมการณ์กำลังพลกองทัพบก

กองทัพบกมีเจตนารมณ์ที่จะให้กำลังพลกองทัพบกทุกคนได้รับการปลูกฝังอุดมการณ์เป็นพื้นฐานความรู้ที่อยู่ในจิตใจนับตั้งแต่แรกเริ่มเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ในกองทัพบก และเมื่อรับราชการแล้วก็ควรจะได้รับเสริมสร้างเพื่อดำรงรักษาอุดมการณ์กำลังพล ให้มั่นคงในจิตใจ อันจะเป็นเครื่องช่วยให้การปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของแต่ละคนโน้มเอียงไปสู่ความดีงามยิ่งขึ้นไป ซึ่งบุคคลที่ต้องได้รับการปลูกฝัง ได้แก่กำลังพลกองทัพบกทุกคนที่แรกเริ่มจะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ราชการในกองทัพบก ประกอบด้วยประเภทนายทหารสัญญาบัตร ประเภทนายทหารประทวน ประเภทพลทหารและลูกจ้าง โดยความรับผิดชอบในการปลูกฝังอุดมการณ์กำลังพลกองทัพบกนั้นเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาของกองทัพบกและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการให้การศึกษาอบรมกำลังพล ได้แก่ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า กรมแพทย์ทหารบก วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก กรมแพทย์ทหารบก กรมการรักษาดินแดน โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก เป็นต้น (กรมยุทธศึกษาทหารบก. 2548: 306-308)

5. วัฒนธรรมทหาร

“ประเทศเป็นบ้านทหารเป็นรั้ว” เป็นคำกล่าวที่ใช้ได้ทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากประเทศชาติจะมั่นคงโดยปราศจากกองกำลังทหารที่เข้มแข็งย่อมเป็นไปได้ ทหารคือผู้ถือศาสตราวุธที่คอยปกป้องอธิปไตยของประเทศ ดังนั้น การที่จะมีกองกำลังทหารที่เข้มแข็งได้นั้นจะต้องมีกรอบที่ควบคุมความประพฤติของฝ่ายทหาร หรือที่เรียกว่า “**แบบธรรมเนียมทหาร**” (กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2544: 20) เมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรมทางทหารสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือเรื่องวินัย ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะวัฒนธรรมองค์กรของสถาบันทหารได้ให้ความสำคัญกับระเบียบวินัยอันเป็นเครื่องมือที่ใช้ควบคุมสมาชิกให้มีระเบียบและเป็นไปในทิศทางที่สถาบันทหารต้องการ แม้ว่าในองค์กรหรือหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนก็มีวินัยหรือระเบียบข้อบังคับกำหนดไว้สำหรับสมาชิก หากแต่วินัยของทหารนั้นนอกจากกฎข้อบังคับและการลงโทษเมื่อกระทำผิดวินัยแล้ว ยังรวมไปถึงขนบธรรมเนียมและประเพณีอันพึงปฏิบัติอีกด้วย ดังปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 มาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า วินัยทหารนั้นคือการที่ทหารต้องประพฤติตามแบบธรรมเนียมของทหาร (กองทัพบก, 2550) ซึ่งแบบธรรมเนียมทหารได้แก่บรรดากฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง คำแนะนำ คำชี้แจง และสรรพหนังสือต่างๆ ที่ผู้บังคับบัญชาได้ออกหรือได้วางไว้เป็นหลักฐานให้ทหารปฏิบัติ ซึ่งรวมทั้งขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงามของทหารทั้งที่เป็นและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร (กรมพระธรรมนูญ, 2550)

พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 มาตรา 5 บัญญัติไว้ว่าวินัยเป็นหลักสำคัญที่สุดสำหรับทหาร เพราะฉะนั้นทหารทุกคนจักต้องรักษาโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนท่านให้ถือว่าผู้นั้นกระทำผิด

ตัวอย่างการกระทำผิดวินัยทหาร มีดังต่อไปนี้

- 1) ดื้อ ขัดขืน หลีกเลียง หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน
- 2) ไม่รักษาระเบียบการเคารพระหว่างผู้ใหญ่ผู้น้อย
- 3) ไม่รักษามรรยาทให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมของทหาร
- 4) ก่อให้เกิดความสามัคคีในคณะทหาร
- 5) เกียจคร้าน ละทิ้ง หรือเดินเล่นต่อหน้าที่ราชการ
- 6) กล่าวคำเท็จ
- 7) ใช้กิริยาวาจาไม่สมควร หรือประพฤติไม่สมควร

- 8) ไม่ตักเตือนสั่งสอนหรือลงทัณฑ์ผู้ใต้บังคับบัญชาที่กระทำผิดตามโทษานุโทษ
- 9) เสพเครื่องดองของเมาจนถึงเสียกิริยา

วัฒนธรรมทหารส่วนหนึ่งได้สะท้อนผ่านกฎระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้ในประมวลวินัยทหาร 5 ภาค ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปกครอง สิทธิที่ควรจะมีควรได้ การส่งกำลังบำรุง กฎหมายเกี่ยวกับทหาร ระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติและพระราชบัญญัติธง และเบ็ดเตล็ดทั่วไป เป็นแนวทางสำหรับหน่วยต่างๆ ของกองทัพบกใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยรวบรวมกฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง คำชี้แจง คำแนะนำ ประกาศ รวมทั้งบันทึกสั่งการของผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ตลอดจนแบบธรรมเนียมต่างๆ ในทุกสายงานใช้ด้วยกัน และระเบียบแบบธรรมเนียมทหารซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการสั่งการและการประชาสัมพันธ์ การใช้ค่าย่อ การเข้าสมาคม การลา การรายงาน การแต่งเครื่องแบบทหารในโอกาสต่างๆ กองทหารเกียรติยศ การใช้ค่านำหน้าสตรี การเคารพและพิธีการต่างๆ ที่น่าสนใจ เป็นกฎเกณฑ์ที่ทางราชการและผู้มีอำนาจได้กำหนดขึ้นไว้เพื่อให้กำลังพลและหน่วยราชการปฏิบัติตาม ยกตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างข้อบังคับทหารว่าด้วยการเคารพ

การแสดงความเคารพ เป็นการแสดงถึงความรู้จักกัน เป็นมิตรกัน หรือความเป็นพวกเดียวกันตามลำดับชั้นยศ หรือความอาวุโส ตามแบบธรรมเนียมของทหารนั้น เป็นการแสดงออกถึงความเป็นผู้มีวินัยทหารได้เป็นอย่างดี ทหารทุกคนจึงควรมีความสำนึกในเรื่องนี้

การแสดงความเคารพของทหารต่อทหารด้วยกัน กรณีที่สวมเครื่องแบบ กล่าวคือเมื่อทหารแต่งเครื่องแบบสวมหมวกถูกต้องให้แสดงความเคารพด้วยการทำวันทยหัตถ์ และเมื่อมิได้สวมหมวก นายทหารสัญญาบัตรให้แสดงความเคารพด้วยวิธีก้มศีรษะ สำหรับนายทหารประทวนให้แสดงความเคารพด้วยท่าตรง เป็นต้น ในกรณีการแสดงความเคารพของทหารต่อพลเรือน อนุโลมให้ทักทายหรือแสดงความเคารพกันตามแบบประเพณีนิยมได้ ผู้มียศต่ำต้องทำการเคารพผู้มียศสูง นักเรียนทหารต้องทำการเคารพซึ่งกันและกัน ผู้เรียนชั้นต่ำต้องทำการเคารพผู้เรียนชั้นสูง และพลทหารต้องทำการเคารพพลทหารซึ่งเข้ารับราชการก่อน ผู้มียศอาวุโสสูงกว่าต้องเคารพตอบ ถ้ามียศเสมอกันหรือเป็นนักเรียนทหารชั้นเดียวกันหรือเป็นพลทหารปีเดียวกันหรือถ้าไม่แน่ใจว่าใครจะมีอาวุโสกว่าต้องทำการเคารพซึ่งกันและกันโดยไม่เกี่ยงอน เป็นต้น

ตัวอย่างข้อบังคับทหารว่าด้วยการแต่งเครื่องแบบ

ให้กำลังพลในกองทัพทุกคนแต่งเครื่องแบบทหารทุกชนิดให้ถูกต้อง เป็นระเบียบเรียบร้อยและสะอาด ส่วนประกอบของเครื่องแบบ และเครื่องหมายต่างๆ ที่ทำด้วยโลหะ เช่น หัวเข็มขัด เครื่องหมายยศ เป็นต้น ต้องดูแลรักษาให้สะอาดสวยงามอยู่เสมอด้วยการขัด หรือชุบด้วยทองให้เป็นเงา มันวาว โดยไม่ปล่อยให้หมองคล้ำ ทั้งนี้เพื่อความสง่างามของเครื่องแบบ

วินัยว่าด้วยการแต่งกาย ประกอบด้วยเรื่องเครื่องแบบทหาร เครื่องประกอบเครื่องแบบ และเครื่องหมายพิเศษ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ การแต่งกายในโอกาสต่างๆ และการตกแต่งเรือนเกี่ยวกับการแต่งกาย ซึ่งการแต่งกายของทหารนั้นแสดงให้เห็นถึงความมีเกียรติของอาชีพ จึงจำเป็นที่ทหารทุกคนต้องแต่งกายให้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติของตนเองและเกียรติของสถาบัน ดังที่ปรากฏข้อความตอนหนึ่งในคำชี้แจงกองทัพ เรื่อง ให้กำชับทหารแสดงการเคารพโดยเคร่งครัด ให้รักษาความสะอาดของร่างกายและแต่งกายให้เรียบร้อย ความว่า

“...อีกประการหนึ่ง บรรดาทหารบกผู้แต่งกายเครื่องแบบนี้สมควรได้รักษาความสะอาดให้ดีที่สุด ด้วยเท่าที่ข้าพเจ้าเกิดความกังวลอยู่ในจิตใจเวลานี้ นอกจากเสื้อผ้าไม่ค่อยสะอาดไม่ค่อยเหมาะสมกับคนดีของชาติเป็นผู้แต่งตัว ยังมักจะปล่อยให้ผมไวยามไม่ตัดให้สั้น พอให้เหมาะกับการใส่หมวกทหาร การไว้ผมยาวเป็นผมโปงเช่นนั้นไม่สวยเลย ไม่เชื่อดองสองกระจุกดูเถิด นายทหารควรได้สอดส่องทหารในใต้บังคับบัญชาบ้าง อย่ายอมให้ผู้ที่ไม่ยอมยาวออกไปนอกโรงทหารได้เลย จะเป็นที่ดีมาก จะได้ไม่มีผู้มองเห็นสิ่งไม่ดี ไม่สมควรปะปนอยู่กับตัวทหารผู้ทำให้แก่ประเทศชาติมา มากมายแล้ว...” (กรมสารบรรณทหารบก, 2546: บทที่ 9 หน้า 31)

การปฏิบัติตนต่อสังคมในโอกาสอันควร

กำลังพลของกองทัพทุกคนต้องปฏิบัติตนเพื่อรักษาเกียรติ และวินัยของทหารด้วยการประพฤติปฏิบัติมีศีลธรรม ซึ่งได้แก่ จรรยา มารยาทที่ดีงาม มีความสุจริต เที่ยงธรรม แสดงกิริยาวาจาที่สุภาพเรียบร้อยต่อประชาชนทั่วไป ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใหญ่ และนิมนวลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้น้อย มีน้ำใจและเสียสละต่อผู้ด้อยโอกาสหรืออ่อนแอกว่า เช่น การสละที่นั่งบนรถโดยสาร หรือเรือโดยสารแก่ คนชรา เด็ก และสตรี เป็นต้น นอกจากนั้นจะต้องไม่ทำตัวเบียดเบียน ทำความเดือดร้อนอื่น ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีงามต่อประชาชน อันจะเป็นผลนำมาซึ่งความรัก เลื่อมใส ศรัทธา ต่อกองทัพบกเป็นส่วนรวม (ประกาศกองทัพ เรื่อง ให้กวัดขันการแต่งเครื่องแบบ การแสดงความเคารพ การขี้นยานพาหนะ และการปฏิบัติตนต่อสังคมในโอกาสอัน

ควร ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๐ พลเอก เศรษฐา สุวานะจาโร ผบ.ทบ. กรมยุทธศึกษาทหารบก. 2548: 155-157)

ทหารต้องมีนิสัยมรรยาทและความประพฤติอันดีงาม เพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีของสถาบันทหาร นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้ได้รับการอบรมมาเป็นอย่างดี สมควรเป็นเยี่ยงอย่างแก่ประชาชนผู้พบเห็น และเป็นที่ยกย่องชมเชยแก่อารยประเทศ ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นเสนาธิการทหารบกกล่าวว่า “อนึ่ง ทหารต้องมีมรรยาทอันงาม ตามความนิยมของส่วนมาก ต้องเข้าสมาคมกับชนต่างชาติต่างภาษาได้โดยเรียบร้อย ไม่ขัดกับความนิยมของเขา จึงจะนำมาซึ่งเกียรติศักดิ์แก่ชาติของเรา ในข้อนี้สำหรับชั้นนายทหารด้วยแล้วต้องนับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง” ด้วยเหตุที่ความประพฤติ นิสัยและมารยาทมีความสำคัญ จึงมีคำแนะนำในเรื่องนิสัยและมารยาทสำหรับทหารบก ประกอบด้วยข้อปฏิบัติสำหรับทหารทั่วไปต้องปฏิบัติ ข้อปฏิบัติสำหรับผู้มีอำนาจบังคับบัญชาต้องปฏิบัติ รวมถึงมารยาทในการสมาคม เช่น กิริยามรรยาท การแต่งกาย การแนะนำให้รู้จักกัน การเลี้ยงอาหารค่ำและอาหารกลางวัน เป็นต้น ในส่วนของคำแนะนำนี้ไม่ได้ระบุเป็นวินัย แต่เป็นข้อแนะนำที่สมควรจะปฏิบัติเท่านั้น อย่างไรก็ตามจะพบว่าทางกองทัพเล็งเห็นความสำคัญของเรื่องความประพฤติ นิสัยและมารยาท ดังจะเห็นได้จากมีคำชี้แจงให้รักษามรรยาทและห้ามไม่ให้ทหารไปในที่ซึ่งไม่สมควรไป คำชี้แจงเรื่องตักเตือนให้รักษาเกียรติและวินัยทหาร เป็นต้น ส่วนที่เป็นกฎระเบียบจะปรากฏอยู่ในคำสั่ง คำชี้แจง ว่าด้วยความประพฤติ เช่น การจำกัดเรื่องการเสพสุราของข้าราชการ การเล่นเกมการพนัน ความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาของทหารซึ่งกระทำ ความผิด เป็นต้น

นอกจากนี้ถ้อยคำ กระจ่างสนธิ (2540: 90-92) ได้ทำการศึกษาวัฒนธรรมทหารในส่วนที่เป็นค่านิยมทางทหาร พบว่า ค่านิยมทางทหารที่ทหารทุกคนยอมรับในการปฏิบัติร่วมกัน มีดังนี้

1) **ความอดทน** การทำภารกิจหน้าที่ของทหารนั้นต้องเผชิญกับความยากลำบาก ความอดทนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภารกิจต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปได้

2) **ความจับใจ** การทำหน้าที่ของทหารต้องทำภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จโดยเร็วที่สุด ความล่าช้าอาจทำให้งานล้มเหลวได้

3) **ความกล้าหาญ** สามารถฝ่าฟันอันตรายและเอาชนะอุปสรรคต่างๆได้ เพื่อความสมบูรณ์ในงานที่ได้รับมอบหมายและเพื่อความสงบสุขของส่วนรวม

4) **ความเป็นระเบียบเรียบร้อย** เนื่องจากภารกิจของทหารเกี่ยวเนื่องกับความปลอดภัยของประเทศชาติ ความละเอียดรอบคอบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยจึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้

5) **ความมีระเบียบวินัยทางทหาร** ถือเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันของบุคคลในกองทัพ เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวในการปฏิบัติหน้าที่ และก่อให้เกิดความเด็ดขาดในการบังคับบัญชา

6) **เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา** คำพูดของผู้บังคับบัญชาเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม การฝึกให้ทหารเคารพในคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นการให้เกิดเกียรติผู้อาวุโส และเกิดสัตยาตญาณการปฏิบัติตามคำสั่ง

ส่วนวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านทางสัญลักษณ์ที่เป็นวัตถุของสถาบันทหาร มีดังนี้ (ถ้อยจากระจ่างสนธิ, 2540: 88-90)

1) **ธงชัยเฉลิมพล** เป็นธงสำคัญสูงสุดต่อกองทหารทุกเหล่าทัพ จะต้องทำพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณต่อธงชัยเฉลิมพลเป็นประจำทุกปี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างเพื่อเป็นธงเกียรติยศที่โปรดเกล้าฯสำหรับใช้ในราชการสงคราม โดยมีประเพณีที่สำคัญคือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินตรึงหมุดธงชัยเฉลิมพลและบรรจุเส้นพระเจ้าเพื่อทรงพระราชทานธงไว้ประจำกองทหาร ดังนั้นทหารทุกคนต้องแสดงความเคารพต่อธงชัยเฉลิมพล และปกป้องไว้ด้วยชีวิต เปรียบเสมือนการรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ให้ดำรงอยู่สืบไป

2) **ตราประจำหน่วย** ในแต่ละหน่วยทหารจะมีตราหรือสัญลักษณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของหน่วยนั้น เช่น ตราประจำกองพันที่ 2 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ คือตราราชวัลลภ ซึ่งเป็นตราของกรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ โดยที่ข้างล่างจะเขียนว่า ร.1 พัน 2 รอ.

3) **เครื่องแบบและเครื่องหมายต่างๆ** การแต่งกายให้ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญ เพราะแสดงให้เห็นถึงความมีเกียรติในอาชีพทหาร เช่นเดียวกับการทราบเครื่องหมายต่างๆ เพื่อจะได้ปฏิบัติตัวได้ถูกต้องตามยศตำแหน่ง

ดังที่กล่าวในตอนต้นว่าหน้าที่ของทหารคือการปกป้องรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อีกทั้งยังเป็นรั้วของชาติที่ต้องคุ้มครองประชาชนให้อยู่อย่างสงบสุข สิ่งหนึ่งที่เราได้เห็นได้อย่างชัดเจนสำหรับการแสดงออกซึ่งความจงรักภักดีนี้คือ คำปฏิญาณตนในโอกาสต่างๆ เช่น คำถวายสัตย์ปฏิญาณตนของทหารรักษาพระองค์ เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลในวันกองทัพไทย และวันสำคัญของแต่ละเหล่าทัพ ดังมีตัวอย่างดังนี้

คำถวายสัตย์ปฏิญาณตนของทหารรักษาพระองค์

ขอเดชะ ฝ่าละอองธุลีพระบาท ปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า (ยศ-ชื่อ-นามสกุล) ขอถวายคำสัตย์ปฏิญาณ ต่อใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า

ข้าพระพุทธเจ้า จะยอมตายเพื่อรักษาไว้ ซึ่งพระบรมเดชานุภาพ แห่งพระมหากษัตริย์เจ้า

ข้าพระพุทธเจ้า จะจงรักภักดี และถวายความปลออดภัย ต่อใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท จนชีวิตหาไม่

ข้าพระพุทธเจ้า จะเชิดชูและรักษาไว้ ซึ่งเกียรติยศ เกียรติศักดิ์ ของทหารรักษาพระองค์ ทั้งจะปฏิบัติตนให้เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาททุกประการ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

คำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ข้าพเจ้า (เอ่ยยศ นาม และนามสกุล) ขอกระทำสัตย์ปฏิญาณว่า

ข้าพเจ้า จักยอมตาย เพื่ออิสรภาพ และความสงบแห่งประเทศชาติ

ข้าพเจ้า จักรักษาไว้ ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ข้าพเจ้า จักอยู่ในศีลธรรมของศาสนา

ข้าพเจ้า จะเชิดชูและรักษาไว้ ซึ่งพระบรมเดชานุภาพแห่งพระมหากษัตริย์เจ้า

ข้าพเจ้า จักเชื่อถือผู้บังคับบัญชา และปฏิบัติตามคำสั่งโดยเคร่งครัด ทั้งจัก
ปกครองแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยยุติธรรม
ข้าพเจ้า จะไม่แพร่พรายความลับของราชการเป็นอันขาด

ถ้อยคำและเนื้อความที่ปรากฏนั้นเป็นดังคำมั่นสัญญาที่ทหารทุกคนต้องจดจำและระลึก
ไว้อยู่เสมอว่าตนเองมีหน้าที่อะไร และต้องทำอะไรบ้าง ค่านิยมเรื่องความจงรักภักดีต่อชาติ
ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมถึงการเป็นกองทัพเพื่อประชาชน จึงเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่เชื่อมโยง
ทัศนคติและความเชื่อให้ทหารสำนึกและตระหนักในหน้าที่ที่ตนพึงกระทำเพื่อปกป้องอธิปไตยของ
ชาติ

วัฒนธรรมทางทหารถ่ายทอดและปลูกฝังให้แก่กำลังพลของกองทัพมาเป็นระยะเวลาอัน
ยาวนาน ทั้งที่ได้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ได้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร วัฒนธรรม
ทางทหารดังกล่าวช่วยอธิบายให้ทราบว่าสถาบันทหารต้องการอะไร และคาดหวังอะไรกับสมาชิก
อันจะช่วยให้สมาชิกปฏิบัติตนได้ตามแนวทางของวัฒนธรรมองค์กรอย่างเหมาะสม ไม่ถูกหลงโทษ
เพราะผิดวินัย ก่อให้เกิดความรู้สึกรักและหวงแหนสถาบัน รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและ
ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อความสำเร็จสัมฤทธิ์ผลและความเจริญรุ่งเรือง
ของกองทัพ

แนวคิดเรื่องอิทธิพลกลุ่มที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคล

เมื่อบุคคลเข้าอยู่ร่วมกันในกลุ่มต่างๆไม่ว่าจะเป็นในรูปบริษัท สมาคม สโมสร หรือกลุ่ม
ประเภทอื่นๆก็ตาม ความสัมพันธ์อันสลับซับซ้อนภายในกลุ่มก็จะเกิดขึ้นตามมา ได้แก่ ระดับของ
อำนาจหน้าที่ (Authority) อำนาจ (Power) และฐานะ (Status) เป็นต้น บทบาทต่างๆเหล่านี้
รวมถึงสิทธิและความรับผิดชอบที่ติดมากับบทบาทดังกล่าวด้วย (อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จา
ตุรงค์กุล, 2550)

1. ความหมายของกลุ่ม

กลุ่ม หมายถึงบุคคล 2 คน หรือมากกว่านั้นที่ร่วมกันใช้บรรทัดฐาน (Norms) ค่านิยม
(Value) หรือความเชื่อ (Belief) เดียวกัน จากคำนิยามนี้ กลุ่มจึงมิใช่แต่เป็นการรวบรวมบุคคล

ต่างๆที่บังเอิญไปอยู่ในสถานที่เดียวกันในเวลาเดียวกันเท่านั้น แต่กลุ่มคือระบบสังคมที่มีการบังคับบัญชาตนเองด้วยบทบาทและหน้าที่มากมายที่ประสานกันแน่นภายในโครงสร้างนี้ (อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล, 2550)

การรวมกลุ่มลักษณะเดียวเพียงกลุ่มเดียวนั้น ไม่สามารถที่จะตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้ทุกอย่าง ดังนั้นบุคคลมักสังกัดหลายกลุ่ม เช่นครอบครัว และกลุ่มเพื่อน กลุ่มที่ทำงาน กลุ่มศาสนา กลุ่มคนจังหวัดเดียวกัน กลุ่มกีฬา กลุ่มเพื่อการกุศล

2. ความสำคัญของกลุ่ม

ความสำคัญที่แท้จริงของกลุ่มขึ้นอยู่กับบทบาทที่กระทำโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทในการอบรมให้รู้จักระเบียบทางสังคม (Socialization) การอบรมดังกล่าวเป็นกระบวนการที่สร้าง (โดยผ่านการปฏิบัติต่อกันกับสมาชิกในกลุ่มอื่น) แบบแผนพฤติกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับสังคม โดยเฉพาะ รวมทั้งประสบการณ์ การอบรมให้รู้จักระเบียบของสังคมนั้นไม่ได้จำกัดอยู่ที่การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างวัยเด็กเท่านั้น แต่กลับมีผลต่อพฤติกรรมตลอดช่วงชีวิตของบุคคล โดยเมื่อเด็กเติบโตขึ้นผ่านขั้นตอนทั้งหลายในวงจรชีวิต จะมีการเรียนรู้ติดต่อกันไปจนทำให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับบทบาทใหม่หรือเปลี่ยนแปลงบทบาทและเลิกใช้บทบาทที่ล้าสมัยตามสถานการณ์ที่เผชิญ นอกจากนี้การอบรมให้รู้จักระเบียบของสังคมภายในกลุ่มจะทำให้มีการวางมาตรฐานของกลุ่ม (Group standards) โดยผ่านกระบวนการเลียนแบบ การเสริมแรงและการปฏิบัติต่อกันทางสังคมขึ้นด้วยในเวลาเดียวกัน (อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล, 2550)

Modeling การเป็นแบบอย่าง เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเอาอย่างหรือเลียนแบบต้นแบบ (Imitations) ไม่ว่าจะเป็นการพยายามเอาอย่างสมาชิกในกลุ่ม หรือการกำหนดพฤติกรรมต้นแบบขึ้น เช่น การแพร่แฟชั่นใหม่ไปยังกลุ่มสตรีในขณะนี้ ใช้ผู้นำทางด้านความคิดเห็น (Opinion Leaders) ทันทีที่ผู้นำแฟชั่นยอมรับในแฟชั่นใหม่ คนกลุ่มนี้ดำเนินบทบาทเป็นต้นแบบและแหล่งข่าวสารสำหรับผู้ซึ่งรอยต่อไปในสังคม

Reinforcement การเสริมแรง การเสริมแรงนั้นขึ้นอยู่กับกลไกของรางวัลหรือการลงโทษ สมาชิกในกลุ่มจะก่อพฤติกรรมซ้ำเมื่อได้รับรางวัล และหลีกเลี่ยงที่จะก่อพฤติกรรมถ้ากระทำแล้ว

ถูกหลงโทษ ตัวอย่างเช่นในกีฬานั้น ถ้วยรางวัลและความกลัวที่จะแพ้ทำให้ผู้เล่นกีฬาเล่นได้ดีในการแข่งขัน

Social Interaction ปฏิกริยาต่อกันทางสังคม เป็นกลไกเกี่ยวกับความคาดหวังของสมาชิกแต่ละคนที่มีต่อกลุ่ม ความคาดหวังเหล่านี้เกิดขึ้นตามบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม ตัวอย่างเช่นสมาชิกของลัทธิหนึ่งคาดหวังที่จะมอบวัสดุ เงินและสิ่งของที่มีให้แก่กลุ่มโดยผู้นำกลุ่ม ลัทธิเท่านั้นที่ได้รับอนุมัติให้ถือครองเงินทุนและทรัพย์สินได้

3. ประเภทของกลุ่มทางสังคม

เราอาจจะสามารถจำแนกกลุ่มได้ตามลักษณะต่างๆ เช่น ความสม่ำเสมอในการติดต่อ ขนาด การมีสมาชิกและระดับความใกล้ชิดกันภายในกลุ่ม (อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล, 2550) ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

กลุ่มปฐมภูมิและทุติยภูมิ (Primary and Secondary Groups)

กลุ่มปฐมภูมิ โดยปกติจะเป็นกลุ่มเล็กๆและสมาชิกมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดโดยที่สมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างปกติ พฤติกรรมระหว่างบุคคลเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ติดต่อสื่อสารเป็นแบบตัวต่อตัว บุคคลมีความห่วงใยเอื้ออาทรกับบุคคลอื่นในกลุ่ม ตัวอย่างที่ชัดเจนของกลุ่มปฐมภูมิ ได้แก่ ครอบครัว

กลุ่มทุติยภูมิ ระดับความคุ้นเคยใกล้ชิดและการปฏิบัติต่อกันมีน้อยกว่ากลุ่มปฐมภูมิ กลุ่มทุติยภูมิไม่มีการติดต่ออย่างสม่ำเสมอ ไม่มีความผูกพันเป็นส่วนตัวระหว่างสมาชิกมากนัก แม้ว่าจะมีการสื่อสารชนิดอื่นก็ยังคงมีสภาพที่ไม่เป็นการส่วนตัวหรืออาจเกิดขึ้นผ่านสื่อมวลชน ตัวอย่างของกลุ่มประเภทนี้ได้แก่ องค์กรธุรกิจต่างๆ สมาคมศิษย์เก่า สหพันธ์กรรมกร ฯลฯ

กลุ่มทางการและไม่เป็นทางการ (Formal and Informal Groups)

กลุ่มที่เป็นทางการ เป็นกลุ่มที่มีการจัดรูปแบบลำดับชั้นการบังคับบัญชาจากสูงลงมาหาต่ำ มีการกำหนดโครงสร้างที่ชัดเจน มีวัตถุประสงค์ บทบาท และความรับผิดชอบ กลยุทธ์การ

ปฏิบัติการและนโยบายจะไม่มุ่งพิจารณาที่ตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ดำรงตำแหน่งต่างๆในกลุ่มเหล่านี้โดยเฉพาะ

กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เป็นกลุ่มที่มักเกิดขึ้นภายในกลุ่มที่เป็นทางการ เช่น กลุ่มพนักงานที่ชอบเล่นกีฬาพร้อมกันหลังเลิกงาน เป็นต้น การอบรมให้รู้จักระเบียบของสังคมทำให้เกิดหลักที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กลุ่มที่เกิดขึ้นอาจมีแง่คิดและแบบของพฤติกรรมที่อาจเพิ่มพูนประสิทธิภาพโครงสร้างขององค์กรหรืออาจขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ไม่ให้เกิดการต่อไปด้วยดี บางครั้งกลุ่มไม่เป็นทางการอาจเกิดขึ้นนอกกลุ่มที่เป็นทางการก็ได้ เช่น กลุ่มที่เกิดจากเพื่อนบ้าน คนคุ้นเคยกันและเพื่อนๆ เป็นต้น

4. บทบาท

อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล (2550) กล่าวว่า อาจกล่าวได้ว่าบทบาทเปรียบเหมือนกับบทละครที่เขียนไว้ให้นักแสดงปฏิบัติตาม ผู้แสดงที่ได้รับมอบหมายต้องสวมเครื่องแต่งตัว พูดยตามบท ใช้เครื่องใช้และก่อปฏิริยาที่กำหนดไว้ กล่าวโดยสรุปบทบาท คือแบบแผนของพฤติกรรมที่คาดหวังว่าบุคคลจะปฏิบัติ การเกิดบทบาทขึ้นมานั้น อย่างน้อยที่สุดสองฝ่ายจะต้องมีความคาดหวังร่วมกันในด้านพฤติกรรมที่เหมาะสม การคาดหวังอาจเกิดมาจากกลุ่มกำหนดไว้ จากกฎที่ไม่เป็นทางการของกลุ่มหรือจากประวัติเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เคยมีมาในอดีต เช่น วิทยุรุ่นทั้งหลายในปัจจุบันที่บทบาทสำคัญในการซื้อรถยนต์คันใหม่ เป็นต้น

นอกจากนี้บทบาทนั้นรวมไปถึงสิทธิและความรับผิดชอบซึ่งแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับตำแหน่งภายในกลุ่ม

ถึงแม้บุคคลจะมีบทบาทเดียวกันก็ตาม แต่การปฏิบัติของแต่ละคนย่อมจะแตกต่างกันไป ความแตกต่างเหล่านี้ เราเรียกว่า Role Style รูปแบบของบทบาท เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย 2 ท่านสอนวิชาเดียวกันแต่ก็มีวิธีการสอนที่แตกต่างกัน

โดยปกติบทบาทของบุคคลมิได้มีเพียงบทบาทเดียว เราจะสามารถสังเกตได้ว่าบุคคลที่บทบาทหลายอย่าง ซึ่งบทบาทแต่ละอย่างที่ใช้ได้ในบางขอบเขตและบางสังคมโดยเฉพาะพฤติกรรมที่เห็นว่าใช้ได้กับบทบาทหนึ่งอาจใช้ไม่ได้กับบทบาทอื่น ในทำนองเดียวกัน บทบาทก็อาจขยายตัวมากขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป

เราอาจพบเห็นหรือได้รับบทบาทใหม่ได้ เช่น เมื่อสามีหรือภรรยาตาย คู่สมรสที่เหลือก็จะต้องรับผิดชอบในการบริหารบ้านถึงแม้ว่าจะไม่เคยทำมาก่อน ในกรณีอื่นบุคคลอาจเครียดกับการรับบทบาทมากเกินไปได้ หรือที่เรียกว่า Role overload การเป็นภาระมากเกินไปของบทบาทนั้น เกิดขึ้นเมื่อจำนวนพฤติกรรมที่ปรากฏในชีวิตของบุคคลมีเกินกว่ากำลังกาย เวลาหรือเงินที่มีอยู่ เช่น เนื่องจากผลของภาวะเศรษฐกิจทำให้คู่สมรสมีบทบาทในด้านหลายๆอย่างมากเกินไปที่จะทำได้

บางครั้งบุคคลมีบทบาทต่างๆที่ไม่สอดคล้องกันกับสถานการณ์นี้เรียกว่า บทบาทขัดแย้งกัน หรือ Role Conflict ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลครองบทบาทหลายๆอย่างพร้อมกันๆ และแรงกดดันความเป็นสมาชิกในกลุ่มหนึ่งไม่สอดคล้องกัน แรงกดดันที่มาจากความเป็นสมาชิกของกลุ่มอื่น เช่น ความทะเยอทะยานในอาชีพของบุคคลอาจขัดแย้งกับบทบาทความรับผิดชอบต่อครอบครัวของเขาก็ได้

ในเหตุการณ์อื่นบทบาทซึ่งไม่ชัดเจนอาจเกิดขึ้นได้เรียกว่า Role ambiguity หรือบทบาทกำกวม เป็นสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนในหน้าที่และความรับผิดชอบ ผู้มีบทบาทใหม่หรือผู้เปลี่ยนบทบาทใหม่มักจะพบบทบาทกำกวม เช่น จบปริญญา ได้งานใหม่ ซื้อมันฝรั่ง แต่งงาน มีบุตรใหม่ ปลดเกษียณ หย่า คู่สมรสเสียชีวิต รวมทั้งเหตุการณ์อื่นซึ่งเป็นจุดหันเหของอนาคตและจำเป็นต้องสวมบทบาทใหม่

5. สถานะหรือสถานภาพ

สถานะแสดงถึงตำแหน่งที่บุคคลดำรงอยู่ อยู่ในวงสังคมที่สังกัดอยู่ สถานะของบุคคลเกิดขึ้นใน 2 รูปแบบ (อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล, 2550) ได้แก่

สถานะที่ประสบความสำเร็จในชีวิต (Achieved status) สถานะที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม จะสะท้อนให้เห็นถึงความพยายาม ความสำเร็จหรือความมีส่วนร่วมของบุคคลกับกลุ่ม เช่น คนจบปริญญาโทและมีประสบการณ์ทางธุรกิจมา 7-8 ปีก็จะมีคุณสมบัติพอสำหรับตำแหน่งบริหารที่มีเงินเดือนสูงในบริษัทใหญ่ในกรณีเช่นนี้เราพูดได้ว่าคนๆนี้มีสถานะที่เขาสร้างขึ้นมาจากตัวเองประสบความสำเร็จ

ฐานะที่ได้มาจากการถือกำเนิด (Ascribed Status) เป็นผลมาจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ชั้นทางสังคม ทรัพย์สินสมบัติ อายุ เพศ และเชื้อชาติ เช่นบุคคลที่เกิดมาในครอบครัวของชนชั้นสูง และร่ำรวย ก็มีฐานะที่ได้มาจากการกำเนิดเป็นส่วนหนึ่งของชนชั้นทางสังคมที่เป็นเจ้าขุนมูลนาย

โดยทั่วไปฐานะทางสังคมที่สูงมักจะหมายความรวมถึงการมีอำนาจมากในกลุ่มด้วย ยิ่งกว่านั้นการยอมรับพฤติกรรมก็จะแตกต่างกันไปตามฐานะของบุคคลในกลุ่ม สมาชิกที่มีฐานะสูงกว่าจะได้รับการยอมรับในขอบเขตกว้างกว่าสมาชิกรายอื่น เช่น ประธานบริษัทสามารถร่วมในการประชุมกับผู้ได้บังคับบัญชาต่ำกว่าปกติได้ ในขณะที่ผู้ได้บังคับบัญชามาร่วมประชุมซ้ำมาก ก็อาจถูกตำหนิลงโทษ

6. พลังหรืออำนาจทางสังคม

ความสามารถของกลุ่มในการก่ออิทธิพลต่อความเชื่อ ทศนคติและพฤติกรรมของบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกนั้นเกิดมาจากพลังหรืออำนาจที่กลุ่มมีต่อบุคคลดังกล่าว

ประเภทของพลังหรืออำนาจทางสังคม (Types of Social Power) J.R.P. French Jr. และคณะ ได้กล่าวถึงพลังทางสังคม 5 ประเภท (อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล, 2550) ดังนี้

อำนาจรางวัล (Reward Power) อิงอยู่ที่ความสามารถของกลุ่มในการให้รางวัล รางวัลจะเป็นเครื่องมือเสริมแรงในการก่ออิทธิพลหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ยิ่งกลุ่มให้รางวัลได้มาก อำนาจที่จะทำให้เกิดความสอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคมก็ยิ่งมีมากขึ้น

รางวัลอาจเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ อาจเป็นสิ่งที่จับต้องได้ (ของขวัญ เงินตรา รางวัลเพื่อความสำเร็จ) หรือจับต้องไม่ได้ มีสภาพทางจิตวิทยา เช่น คำชมและการยอมรับนับถือ

อำนาจบังคับ (Coercive Power) เป็นอำนาจของกลุ่มในการลงโทษสมาชิก เพื่อที่จะทำให้เกิดความสอดคล้องกับบรรทัดฐานและความคาดหวัง ทหารใหม่เรียนรู้ที่จะเชื่อฟังคำสั่งจากนายทหารครูฝึกได้อย่างรวดเร็ว อิทธิพลของอำนาจบังคับให้เกิดความสอดคล้องกับขนาดของการลงโทษ ยิ่งมีการลงโทษหนักมากเท่าใดระดับของการปฏิบัติตนให้สอดคล้องก็ยิ่งมีมากขึ้น

อำนาจตามกฎเกณฑ์ (Legitimate Power) กลุ่มทางสังคมประเภทใดก็ตาม จะมีบรรทัดฐาน (Norms) ค่านิยม (Values) บทบาท (Roles) และความคาดหวัง (Expectations) รวมทั้งพลังผลักดันที่จะไปสนับสนุนกฎเกณฑ์ต่างๆของกลุ่มนั้นๆเป็นที่คาดกันว่าทัศนคติและพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละรายจะตรงกันกับมาตรฐานเหล่านี้ หมายความว่าสมาชิกของกลุ่มรับรู้และรู้สึกว่าเขาจะต้องไม่ทำ ควรทำ (แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาเช่นนั้น) หรือคิดในทางใดทางหนึ่ง ความคิดเหล่านี้ อาจเกิดจากการปกครองของบิดามารดา ศาสนา ความรักชาติหรือกลุ่มอื่นๆ เมื่อเวลาผ่านไป บุคคลทั้งหลายจะใช้มาตรฐานการประพฤติที่เหมือนกับว่าเป็นมาตรฐานของตัวเอง

ความรู้สึกว่าจะต้องถือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือกฎหมายที่สร้างขึ้น โดยผ่านค่านิยมและบรรทัดฐานที่มีอยู่ในความคิดอยู่แล้วนั้น มีผลเช่นเดียวกับอำนาจที่ใช้กันอยู่ มันก่อให้เกิดปฏิกิริยาตอบอย่างเดียวกันเพราะมันมีการให้รางวัลและลงโทษได้ อิทธิพลเช่นนี้จึงเรียกกันว่า เป็นอำนาจของกฎระเบียบ บุคคลในกลุ่มจะรู้สึกว่าตนมีกฎเกณฑ์ส่วนตัวอะไรในการคิดหรือปฏิบัติตามความคาดคะเนของกลุ่ม เช่น นายแพทย์และนักกฎหมาย ใช้จรรยาบรรณโดยรวมพิจารณาถึงความรับผิดชอบในการปกปิดความลับของคนไข้หรือลูกความไว้

อำนาจอ้างอิง (Referent Power) อำนาจอ้างอิงของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแสดงออกมาได้ โดยผ่านความปรารถนาของบุคคลที่ต้องการจะระบุตนกับกลุ่มและแสดงให้เห็นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่มด้วย เช่น นักเรียนมักเลือกมหาวิทยาลัยที่บิดามารดานิยมชมชอบด้วย

เราอาจจะคิดว่ากลุ่มอ้างอิงเป็นแหล่งของอำนาจอ้างอิงได้ด้วย ไม่มีใครปฏิเสธอิทธิพลของทีมฟุตบอลบุคคลที่มีต่อบรรดาแฟน กลุ่มนักร้องก็มีอิทธิพลต่อผู้รักเสียงเพลง ยิ่งบุคคลให้ความสนใจสิ่งอ้างอิงเพียงใด บุคคลก็ยิ่งระบุตนว่าเป็นพวกเดียวกันเท่านั้น และอิทธิพลจากการอ้างอิงก็ยิ่งมีอำนาจมากขึ้นเท่านั้นด้วย

อำนาจเชี่ยวชาญ (Expert Power) เกิดมาจากการมีความรู้ความชำนาญด้านหนึ่งด้านใดโดยเฉพาะของบุคคล ความเฉลียวฉลาดหรือความสามารถที่ผู้เชี่ยวชาญแสดงให้เห็นในด้านใดด้านหนึ่งนั้น เพียงพอที่จะชักจูงให้เกิดการเชื่อถือและการยอมทำตาม แพทย์ที่ให้คำแนะนำทางการแพทย์แสดงให้เห็นถึงอำนาจมีความเชี่ยวชาญ อย่างไรก็ตามขอบเขตของอำนาจเชี่ยวชาญนั้นถูกจำกัดเพียงบางด้านที่มีผู้เชี่ยวชาญมีความรู้ความสามารถเป็นพิเศษ

7. ความสอดคล้องกับคำสั่งของกลุ่ม

ความสอดคล้อง คือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในความเชื่อ ทศนคติหรือปฏิกิริยาของสมาชิกของกลุ่ม อันเป็นผลมาจากแรงกดดันของกลุ่มที่เกิดขึ้นจริงหรือเกิดในความคิดของบุคคลกลุ่มต่างๆ ส่วนมากมีกฎหรือบรรทัดฐานครอบงำความประพฤติของสมาชิก ส่วน **บรรทัดฐาน** คือแนวทางต่อพฤติกรรมที่บุคคลคาดหวังและเป็นที่ยอมรับ โดยแนวทางนั้นมีการใช้ร่วมกันและถูกต้องตามหลักเกณฑ์ บรรทัดฐานเป็นตัวกำหนดปฏิกิริยาที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ภายใต้สถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใดโดยเฉพาะ และทำหน้าที่เป็นมาตรฐานที่สมาชิกจะใช้ในการประเมินความเหมาะสมของพฤติกรรมของบุคคลและของผู้อื่น บรรทัดฐานเป็นตัวเรียกร้องในสิ่งที่บุคคลควรปฏิบัติเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและต้องห้ามไม่ให้ทำด้วยในขณะเดียวกัน เช่นมารยาทบนโต๊ะอาหาร บทบาทมารยาทในการเจรจา อนามัยบนตัวบุคคลและวิธีการต่างๆ ในการก่อพฤติกรรม บรรทัดฐานของกลุ่มบางกลุ่มประยุกต์ใช้ได้กับสมาชิกทุกรายเท่าๆกัน บรรทัดฐานชุดอื่นประยุกต์ใช้เพียงกับบุคคลที่ครอบงำบทบาทเฉพาะอย่าง เช่น แพทย์ หมอความ ผู้พิพากษา อาจารย์ นักบวช

สำหรับกลุ่มหรือสังคมโดยรวมนั้น เพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพและดำเนินชีวิตอย่างราบเรียบนั้น สมาชิกต้องปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานด้วย ถ้าสมาชิกของกลุ่มพยายามทำตามแบบพฤติกรรมของตนเองก็จะเกิดความวุ่นวายขึ้น แม้ว่าจะมีความเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของกลุ่มได้บ้างก็ตาม แต่ก็ไม่มากนัก เมื่อบุคคล “ล้ำเส้นหรือทำอะไรเกินขีดจำกัด” ก็เรียกได้ว่า มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviant behavior) และก็อาจต้องมีบทลงโทษ (Sanctions) ด้วย

เมื่อบุคคลเข้าร่วมกับกลุ่มต่างๆ เขามักจะจดจำวิธีการประพฤติดปฏิบัติของผู้อื่นในกลุ่ม เพื่อที่จะให้แน่ใจว่าพฤติกรรมที่ถูกต้องนั้นคืออะไร แนวโน้มชนิดนี้ที่เราเรียกว่า การเปรียบเทียบทางสังคม (Social Comparison) ซึ่งหมายถึง การสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นเพื่อใช้เป็น “ตัววัด” ความเหมาะสมของปฏิกิริยาของเราแรงผลักดันของเพื่อนในหมู่วิัยรุ่นเป็นตัวอย่างอันดีของแนวโน้มในการก่อพฤติกรรมชนิดนี้ ในฐานะที่เป็นผู้เข้ามาอยู่ในกลุ่มใหม่เราจะต้องทำการแสวงหาบรรทัดฐานของกลุ่ม ถ้าบรรทัดฐานของเราไม่สอดคล้องกับของผู้อื่นในกลุ่ม เราก็อาจจะปรับบรรทัดฐานของเราให้เข้ากันหรืออาจจะรักษาบรรทัดฐานของเราให้คงอยู่อย่างเดิมไม่ให้ถูกกระทบกระเทือนและยอมทนต่อผลที่เกิดขึ้น ทำทนายกลุ่มหรือถอนตัวจากกลุ่ม การเปรียบเทียบ

ทางสังคมเกิดขึ้นเมื่อมีการคาดหมายว่าจะเกิดแบบของพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้น แต่บุคคลก็ไม่จำเป็นต้องทำตามบรรทัดฐานทั้งหมดเสมอไป บุคคลอาจเลือกแบบพฤติกรรมที่จะก่อได้ แต่ไม่มีร่องรอยชัดเจนว่าทางเลือกใดที่เหมาะสมที่สุด

ในฐานะที่มนุษย์เป็นสังคม มนุษย์มักจะสร้างตัวอย่างหรือแบบอย่างกับความเชื่อ ทศนคติ และพฤติกรรมของเขาโดยดูจากทศนคติและพฤติกรรมของสมาชิกคนอื่นในกลุ่มต่างๆที่มีความสัมพันธ์กับเขา คนส่วนใหญ่ผูกพันกับกลุ่มบางกลุ่มและเกี่ยวข้องในเรื่อง “คนอื่นมองเขาอย่างไร” เมื่อบุคคลมีความเชื่อ หรือให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของบุคคลอื่น ให้การยอมรับว่าความคิดเห็นของคนเหล่านั้นมีคุณค่าและตัวบุคคลเองก็ต้องการให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นเช่นกัน เมื่อเป็นเช่นนี้พฤติกรรมการเลียนแบบเพื่อจะให้ได้รับการยอมรับเข้าสู่กลุ่มก็จะเกิดขึ้น เราเรียกกลุ่มผู้นำทางความคิดของบุคคลว่า “กลุ่มอ้างอิง” (Reference Group) นั่นเอง

แนวคิดเรื่องกระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่และการปรับตัว

1. กระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่

แบบแผนทางพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมานั้นถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ซึ่งวัฒนธรรมในแต่ละที่ก็แตกต่างกันออกไป วัฒนธรรมการเลี้ยงดูในครอบครัวหนึ่งย่อมไม่เหมือนกับอีกครอบครัวหนึ่ง เช่นเดียวกันกับวัฒนธรรมการอบรมสั่งสอนในสถาบันการศึกษาต่างๆก็มีความแตกต่างกันออกไป บางสถาบันเน้นหนักให้ผู้เรียนแม่นยำในเนื้อหาทางด้านวิชาการ แต่บางสถาบันก็อาจเน้นให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติมากกว่าเนื้อหาหรือทฤษฎี เป็นต้น

มนุษย์เรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัวผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้บรรทัดฐาน แบบแผน วัฒนธรรมต่างๆรอบตัว การเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมหรือวัฒนธรรมที่ตนเกิดหรือเติบโตมาพร้อมกับผู้อื่น จึงเป็นการเข้าสู่วัฒนธรรมของตนหรือภาษาอังกฤษเรียกว่า “Enculturation” ดังนั้นวัฒนธรรมที่บุคคลคุ้นเคยจึงเปรียบเสมือนบ้านของบุคคลนั่นเอง และในทางตรงกันข้ามวัฒนธรรมที่ต่างกันออกไปก็จะทำให้เขาไม่คุ้นเคยหรือไม่เข้าใจ (เมตตา วิวัฒนา นกุล, 2548: 216)

เมตตา วิวัฒน์านุกูล (2548: 216-218) กล่าวว่า เมื่อบุคคลหนึ่งซึ่งได้รับการขัดเกลาทางสังคมในวัฒนธรรมแบบหนึ่ง ต้องเข้าไปสู่วัฒนธรรมใหม่ที่ต่างไปจากเดิมและต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใหม่นั้นเป็นระยะเวลายาวนาน กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจะเกิดขึ้นอีกครั้ง เป็นการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมนั้น หรือที่เรียกว่า “Acculturation” บุคคลจะเริ่มค้นหาวิถีคิดและพฤติกรรมในรูปแบบใหม่และจะสร้างการปรับตัวขึ้นมาอย่างค่อยเป็นค่อยไป สำหรับการจัดการเรื่องการใช้ชีวิตประจำวันนั้นจะต้องเสาะหาความเหมือนและความต่างในสิ่งแวดล้อมใหม่ซึ่งจะทำให้รู้สึกคุ้นเคยและเกิดการยอมรับบรรทัดฐานและค่านิยมบางประการของสังคมเจ้าบ้าน ในขณะที่กระบวนการขัดเกลาทางสังคมเกิดขึ้นอีกครั้งเพื่อปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ วัฒนธรรมเดิมบางอย่างจะถูกลืมไป อย่างน้อยที่สุดก็ในเรื่องการตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่ต่างไปจากเดิม กระบวนการออกจากวัฒนธรรมเดิมนั้นเรียกว่า “Deculturation”

การออกจากวัฒนธรรมเดิมของตนและก้าวเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่จึงมีกระบวนการดังนี้

Enculturation คือ การซึมซับ เรียนรู้วัฒนธรรมของตัวเอง

Deculturation คือ การละทิ้งสิ่งที่เคยเรียนรู้มาจากวัฒนธรรมเก่าของตนเอง

Acculturation คือ การเรียนรู้ ปรับตัวเพื่อเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ เป็นการเรียนรู้วิถีคิด ความรู้สึก และวิธีแสดงพฤติกรรมในแบบแผนใหม่ เพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมเจ้าบ้าน

กระบวนการของการปรับตัวนี้เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง Deculturation และ Acculturation ที่มีความต่อเนื่อง คือเป็นกระบวนการที่ผู้เข้ามาอยู่ใหม่ได้รับ กระบวนการขัดเกลาทางสังคมอีกครั้งในวัฒนธรรมเจ้าบ้านเพื่อที่จะสามารถเข้ากันได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นการปรับตัวทางวัฒนธรรมคือการเปลี่ยนแปลงทั้งพฤติกรรมส่วนบุคคล และพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เองอาจเป็นการปรับตัวเองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมใหม่ หรือเปลี่ยนบางส่วนของสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับความต้องการ ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่แล้วผู้เข้ามาอยู่ใหม่จะเลือกเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพราะสังคมและวัฒนธรรมเจ้าบ้านนั้นมีอำนาจควบคุม หรือมีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำรงชีวิตประจำวันและบทบาทหน้าที่ของบุคคล ซึ่งเป็นแรงกดดันให้ต้องปรับตัวเข้ากับระบบวัฒนธรรมใหม่

กระบวนการของการปรับตัวนี้เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความสัมพัทธ์ระหว่าง Deculturation และ Acculturation ที่มีความต่อเนื่อง คือเป็นกระบวนการที่ผู้เข้ามาอยู่ใหม่ได้รับกระบวนการขัดเกลาทางสังคมอีกครั้งในวัฒนธรรมเจ้าบ้านเพื่อที่จะสามารถเข้ากันได้อย่างเหมาะสม การเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่จึงต้องอาศัยการปรับตัวและในการปรับตัวของผู้ที่เข้าไปอยู่ในสังคมที่มีวัฒนธรรมต่างไปจากวัฒนธรรมเดิมของตนนั้น มักจะเกิดปัญหาต่างๆ ทั้งเรื่องของความวิตกกังวล ความเครียด ความเหงา ความไม่แน่ใจในการสื่อสารกับคนวัฒนธรรมนั้นๆ

ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็น “ความตระหนกทางวัฒนธรรม” (Culture Shock) (เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2548: 218-219) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหนึ่งต้องพบกับอุปสรรคของสิ่งเร้าให้เราเกิดการรับรู้ใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะตีความได้เนื่องจากบริบททางวัฒนธรรมได้เปลี่ยนไป นอกจากนี้ความตระหนกทางวัฒนธรรมเป็นผลมาจากสิ่งที่เรา “คาดคิด” ในวัฒนธรรมหนึ่งๆไม่ตรงกับสิ่งที่พบเห็นจริงๆ อาการตระหนกทางวัฒนธรรมอาจแสดงออกให้เห็นได้ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น ความวิตกกังวลเรื่องสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในชีวิต ความกลัวในเรื่องโรคติดต่อ การนอนไม่หลับ ความเหนื่อยอ่อน ความเหงาและโดดเดี่ยว ความรู้สึกไม่มีพวก ความสิ้นหวัง การวิพากษ์วิจารณ์วัฒนธรรมใหม่ ความกระวนกระวายใจ ความสงสัยในตนเอง ความหงุดหงิด ความเสียใจ และความโกรธ เป็นต้น

เมื่อบุคคลเกิดการตระหนกทางวัฒนธรรมจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ โดยการพยายามเรียนรู้และมองวัฒนธรรมใหม่ด้วยความเข้าใจ ซึ่งจะทำให้บุคคลเข้าใจตนเองและเข้าใจคนอื่นได้มากขึ้น รวมถึงรู้ว่าตนเองควรมีพฤติกรรม ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติอย่างไร เพื่อที่จะสามารถสื่อสารทำความเข้าใจและใช้ชีวิตในวัฒนธรรมใหม่ได้อย่างถูกต้องทิศทางมากขึ้นนั่นเอง

2. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความตระหนกทางวัฒนธรรมและการปรับตัว

เมตตา วิวัฒนานุกูล (2548: 227-229) ได้จำแนกปัจจัยที่ส่งผลให้บุคคลเกิดความตระหนกทางวัฒนธรรมต่างกันและระดับความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม ซึ่งจะมีได้มากหรือน้อยนั้นเกิดจากความแตกต่างของปัจจัยดังต่อไปนี้

1) **พื้นฐาน/ลักษณะส่วนบุคคล สิ่งที่ดีในตัวและเตรียมตัวไว้ล่วงหน้า**
(Predisposition)

- **บุคลิกนิสัย** ถ้าบุคคลเป็นคนมองโลกในแง่ดี เข้ากับคนง่าย ช่างสังเกต ชอบเรียนรู้ เปิดกว้าง และยืดหยุ่นก็จะมีโอกาสประสบปัญหาความตระหนกทางวัฒนธรรมน้อยลง หรือถ้าประสบก็จะมี ความรุนแรงของความตระหนกทางวัฒนธรรมนั้นไม่มาก ในขณะที่ถ้าบุคคลนั้นมีนิสัยมองโลกในแง่ร้าย เข้ากับคนยาก ไม่รู้จักยืดหยุ่น บุคคลนั้นก็อาจประสบกับความตระหนกทางวัฒนธรรมอย่างรุนแรงได้ เพราะเมื่อพบกับความต่างทางวัฒนธรรม คนที่มองโลกในแง่ร้าย จะรู้สึกแยะ ระวัง และวิตกกังวลมากกว่าคนที่มองโลกในแง่ดี

- **ทัศนคติ/อคติ/การมองแบบเหมารวม (Stereotype)** การมีทัศนคติในทางบวกต่อประเทศหรือสถานที่ที่ตนจะเข้าไปอยู่ มีส่วนช่วยให้บุคคลปรับตัวได้ง่ายขึ้น

- **ความคาดหวัง** ถ้าเรามีความคาดหวังต่อวัฒนธรรมเจ้าบ้านไว้อย่างดี แต่กลับไม่ได้พบกับสิ่งที่คาดหวังเอาไว้ ก็จะทำให้เกิดความตระหนกทางวัฒนธรรมได้มากกว่า

- **ระดับการเตรียมตัว/การศึกษา/ความรู้** การได้ศึกษา เรียนรู้ และรับข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเจ้าบ้านมาก่อน ก็ช่วยลดความตระหนกทางวัฒนธรรมได้ ทั้งนี้รวมถึงการแสวงหาข้อมูลเพื่อช่วยในการปรับตัวระหว่างที่อยู่ในวัฒนธรรมใหม่ด้วย เช่น การฝึกอบรมและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

- **ความแตกต่าง** ความต่างต่างนั้นมีทั้งความแตกต่างทางด้านความคิดส่วนบุคคลและความแตกต่างทางด้านความคิดที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรม ซึ่งไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างด้านใดก็ตาม ถ้ามีความแตกต่างกันมากเท่าใด ย่อมก่อให้เกิดความตระหนกทางวัฒนธรรมมากขึ้นเท่านั้น

- **ทักษะการสื่อสาร/ทักษะการใช้ภาษา** การมีทักษะการสื่อสารที่ดี และสามารถใช้ภาษาของเจ้าของวัฒนธรรมได้ย่อมช่วยลดปัญหาความไม่เข้าใจกับเจ้าของภาษาได้ อีกทั้งยังช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ง่ายขึ้นด้วย

- **ภูมิหลัง** หากบุคคลมีโอกาสได้ติดต่อกันเคย หรือศึกษาวัฒนธรรมที่จะเข้าไปอยู่อาศัยมาก่อนจะช่วยลดความตระหนกทางวัฒนธรรมได้ เพราะการที่เราสื่อสารกับคนในวัฒนธรรมนั้นบ่อยๆจะช่วยลดความประหม่า และตื่นเต้นตกใจเมื่อต้องมีปฏิสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอื่นที่ไม่เหมือนตน

2) สภาพแวดล้อมของสังคมและประเทศเจ้าบ้าน (Host Environment)

- **ลักษณะวัฒนธรรม** วัฒนธรรมของเจ้าบ้านมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการทำให้เกิดความตระหนกทางวัฒนธรรมและเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการปรับตัว เช่น ถ้าวัฒนธรรมเจ้าบ้านมีความเข้มงวดมาก มีลักษณะเป็นพวกเรา-พวกเขาสูง (In-group-Out-group) รวมทั้งเรียกร้องให้คนต่างชาติ/ต่างถิ่น ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมอย่างเคร่งครัด (Role Conformity pressure) ซึ่งย่อมก่อให้เกิดความตระหนกทางวัฒนธรรมมากกว่าวัฒนธรรมที่มีความผ่อนคลายและยืดหยุ่น เป็นต้น นอกจากนี้ระดับของความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม (Degree of Difference) ของเรากับวัฒนธรรมเจ้าบ้านก็ส่งผลกระทบต่อระดับความตระหนกทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น

- **ความประทับใจแรกพบต่อวัฒนธรรมเจ้าบ้าน (First Impression)** ถ้า First Impression ที่เกิดขึ้นเป็นไปในแง่บวก ย่อมช่วยให้เราเกิดความสุขสบายใจที่จะอยู่ในวัฒนธรรมนั้น แต่ถ้า First Impression เป็นไปในแง่ลบ ย่อมทำให้เราไม่ต้องการอยู่ในวัฒนธรรมนั้นต่อไป รวมทั้งก่อให้เกิดอคติต่อวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้

- **การช่วยเหลือและสนับสนุนจากกลุ่มคนในสังคม (Group Support)** ถ้าคนในสังคมให้ความช่วยเหลือ และยอมรับเราดี ปัญหาความตระหนกทางวัฒนธรรมย่อมน้อยลง แต่ถ้าคนในสังคมนั้นไม่ให้ความช่วยเหลือ กีดกัน รังเกียจ ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ดี วิตกกังวล ทุกข์ร้อน และมีความรู้สึกแปลกแยกมากขึ้น นอกจากนี้ การมีเครือข่ายการติดต่อสื่อสาร (Network) ร่วมกันกับสมาชิกในกลุ่มวัฒนธรรมนั้นก็ช่วยให้ปรับตัวได้เร็วขึ้น

- **การรับรองอย่างเป็นทางการของทางราชการ (Institutional Legitimization of New Identity)** ในขณะที่การต้อนรับและการได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากผู้คนในสังคมเป็นการรับรองบุคคลที่มาอยู่ใหม่อย่างไม่เป็นทางการ ประเทศและสังคมบางแห่งมีนโยบาย กฎหมาย และการบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรว่า จะยอมรับกลุ่มบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมใด และอย่างไร

- **โอกาส/ความถี่ในการสื่อสาร** แม้ว่าจะยังเกิดคำถามว่า “การสื่อสารมากช่วยให้คนเราเข้าใจมากขึ้นหรือยิ่งสร้างปัญหาให้มากขึ้น” แต่ถึงกระนั้นหากบุคคลที่เข้ามาในวัฒนธรรมใหม่มีโอกาสพูดคุยและติดต่อสื่อสารกับเจ้าของวัฒนธรรมมาก ย่อมมีโอกาสช่วยลดการปิดกั้นตัวเอง และลดความตระหนกทางวัฒนธรรมได้

3) บทบาทสื่อมวลชน/กฎหมาย/ศาสนา ฯลฯ

- **บทบาทของสื่อมวลชน** สื่อมวลชนมีบทบาทในการโฆษณาเพื่อให้ข้อมูลความรู้และสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเทศหรือสถานที่ จะได้ไม่ก่อให้เกิดความตระหนกทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการมีภาพที่ผิดๆ หรือความเข้าใจผิดๆ ในใจ

- **บทบาทของกฎหมาย** เช่น ถ้ากฎหมายของวัฒนธรรมเจ้าบ้านมีบทลงโทษโดยเฉพาะพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจากที่ยอมรับทั่วไป เราย่อมมีความหวาดระแวงตลอดเวลา โดยเฉพาะบทลงโทษบางอย่างอาจสร้างความตระหนกทางวัฒนธรรมได้ง่าย เช่น กฎหมายประเภท “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” ในแถบตะวันออกกลาง หรือวิธีการโอบตี่ในประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

- **บทบาทของศาสนา** หมายถึง บทบาทในการสร้างอิทธิพลเหนือความคิดของคนในสังคม เช่น สอนให้มีความยึดหยุ่น รักเพื่อนมนุษย์ทุกคนหรือให้เคร่งครัดในกรอบที่ถูกกำหนดอย่างเข้มงวด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุณาวดี คงมั่นวัฒนา (2538) ทำการศึกษาเรื่อง “การสื่อสารกับการสังคมประกิตด้านวัฒนธรรมทางจิตใจของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” พบว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และได้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอยู่ในเกณฑ์ที่จัดได้ว่าดี มีวัฒนธรรมทางจิตใจที่เห็นว่าจิตใจเป็นเรื่องสำคัญ และในขณะเดียวกันก็เห็นว่าวัตถุเช่น เงิน ที่อยู่อาศัย รถยนต์ สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งแสดงฐานะต่างๆ และโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นสิ่งจำเป็น นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับการสังคมประกิตด้านวัฒนธรรมทางจิตใจ ทั้งในเรื่องของคุณธรรมเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การทำประโยชน์ให้กับสังคม และการที่นิสิตมีวัฒนธรรมทางจิตใจ ที่เห็นว่าจิตใจและวัตถุมีความสำคัญเท่าเทียมกันนั้นผ่านช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นหลัก โดยมีช่องทางการสื่อสารมวลชนเป็นช่องทางการสื่อสารเสริมคอยตอกย้ำ

หรือสนับสนุนวัฒนธรรมทางจิตใจ ที่นิสิตได้รับการสังคมประกิตผ่านช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคลได้เด่นชัดและกลายเป็นพฤติกรรมขึ้น

ณัฏยา กระจ่างสนธิ (2540) ทำการศึกษาเรื่อง “การเรียนรู้วัฒนธรรมของทหารกองประจำการ (ทหารเกณฑ์) ในกรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการเรียนรู้วัฒนธรรมของทหารเกณฑ์ เกี่ยวกับกระบวนการในการปรับเปลี่ยนบุคคลพลเรือน ให้มีลักษณะของความเป็นทหาร รวมทั้งศึกษาปัญหาในการเรียนรู้วัฒนธรรมในปัจจุบัน และแนวโน้มในการเรียนรู้วัฒนธรรมของทหารเกณฑ์ในอนาคต ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้คือการวิจัยสนามทางมานุษยวิทยา ได้แก่ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ผู้ที่ให้ข่าวสำคัญและการสัมภาษณ์เจาะลึก งานวิจัยนี้ศึกษากระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมดังนี้คือ 1) ระยะเวลาก่อนการเรียนรู้วัฒนธรรม 2) ระยะเวลาระหว่างการเรียนรู้วัฒนธรรม 3) ระยะเวลาก่อนปลดประจำการ 4) ปัญหาในการเรียนรู้วัฒนธรรม และ 5) แนวโน้มในการเรียนรู้วัฒนธรรมของทหารเกณฑ์ในอนาคต

ศศิธร อภิลิทธิวันตร์ (2541) ทำการศึกษาเรื่อง “การขัดเกลาทางสังคมผ่านรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทรายการปกิณกะบันเทิง พบว่า รายการปกิณกะบันเทิงสำหรับเด็กได้ทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชื่อมโยงสถาบันต่างๆ ทางสังคมกับเด็ก โดยการถ่ายทอดเนื้อหาสาระการขัดเกลาทางสังคม ด้านพฤติกรรม ได้แก่ การสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม การปลูกฝังบรรทัดฐานทางสังคม และทางแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมด้านสติปัญญา ได้แก่ การให้ความรู้ในเชิงวิชาการ และทักษะความชำนาญ ด้านจิตใจ ได้แก่ การสอนด้านศีลธรรม การปลูกฝังคุณค่าทางสังคม และการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีเทคนิคการนำเสนอส่วนใหญ่ที่ใช้เป็นรูปแบบของการสาริต และการเล่าเรื่องเหตุการณ์สมมุติ เพื่อให้ง่ายต่อการรับรู้ และความเข้าใจสำหรับกลุ่มผู้ชมเป้าหมายที่เป็นเด็กเล็ก นอกจากนี้ ผลของการศึกษา ยังแสดงให้เห็นว่า วัตถุประสงค์เป้าหมายของทีมงานผู้ผลิตความต้องการในการสอดแทรกโฆษณาแฝงของผู้สนับสนุนรายการ ตลอดจนลักษณะความต้องการและความสนใจของกลุ่มเป้าหมายเด็ก เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญในการกำหนดรูปแบบเนื้อหาของรายการ

อภิรดี เจริญธัญสกุล (2542) ทำการศึกษาเรื่อง “แนวทางการปลูกฝังลัทธิชาตินิยมผ่านหนังสือพิมพ์ ของรัฐบาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับรัฐบาลในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม” โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบและอธิบายถึงเป้าหมายและแนวทางในการปลูกฝังลัทธิชาตินิยมผ่านหนังสือพิมพ์ ตลอดจนเพื่อวิเคราะห์ถึงบทบาทหน้าที่และวิธีการปลูกฝัง ลัทธิ

ชาตินิยมของหนังสือพิมพ์ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยศึกษาจากเนื้อหาที่สะท้อนถึงแนวคิดและอุดมการณ์ การปลูกฝังลัทธิชาตินิยมของหนังสือพิมพ์ พบว่าหนังสือพิมพ์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังลัทธิชาตินิยม เช่นเดียวกันโดยจอมพล ป. พิบูลสงคราม นั้น ได้นำแนวทางการปลูกฝังลัทธิชาตินิยม ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมาใช้ แต่ด้วยบริบททางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน ทำให้การปลูกฝังลัทธิชาตินิยมแตกต่างกันไปด้วย ในขณะที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มุ่งเน้นการปลูกฝังลัทธิชาตินิยมไปที่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จอมพล ป. พิบูลสงคราม กลับเน้นไปที่ (รัฐ) ชาติ ทหาร ผู้นำ และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม แนวคิดต่างๆ ที่นำมาสัมพันธ์กันในการปลูกฝังลัทธิชาตินิยมทั้งหมดนั้น ถูกนำเสนอออกมาในลักษณะเดียวกัน การเน้นย้ำในอำนาจกษัตริย์ อำนาจของผู้นำ และความมั่นคงทางทหารนั้น ก็แสดงให้เห็นสัญลักษณ์สำคัญของการสร้างชาติว่า คือการเน้นที่ความสำคัญของนักรบ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าแม้แนวคิดหรือการปลูกฝังลัทธิชาตินิยม จะแสดงออกในลักษณะที่แตกต่างกัน แต่ความเป็นจริงแล้วก็มีความต้องการในลักษณะเดียวกันในทุกยุคสมัยคือ เพื่อให้เห็นความสำคัญของสถานะเดิมๆ ในสังคมนั่นเอง

ดำรง วรรณสิงห์ (2545) ทำการศึกษาเรื่อง “ความสำนึกในชาตินิยมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า” โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับความสำนึกและลัทธิชาตินิยมในการศึกษา โดยศึกษาจากสาขาวิชา ชั้นปี และความสนใจข่าวสารทางการเมือง พบว่านักเรียนนายร้อยที่มีสาขาวิชาต่างกันมีความสำนึกในชาตินิยมต่างกัน ซึ่งอาจมีสาเหตุสำคัญมาจากอาจารย์ผู้สอนในแต่ละสาขานั้นๆ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์นั้น ส่วนใหญ่คือผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ซึ่งจะได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่อดีตที่เป็นนักเรียนนายร้อยให้กับนักเรียนนายร้อยที่เป็นลูกศิษย์ควบคู่ไปกับวิชาการที่สอนในห้องเรียน ส่วนอาจารย์ที่สอนในสาขาวิชาบริหารรัฐกิจ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ และได้รับการขัดเกลาทางสังคมที่หลากหลายมากกว่า จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้มีความคิดหลากหลายและมุมมองที่แปลกแยกไปจากแบบของสังคมนักเรียนนายร้อย ดังนั้นในบรรยากาศการเรียนของนักเรียนนายร้อยในสาขาวิชาบริหารรัฐกิจจึงได้รับการถ่ายทอดข้อมูลและแนวความคิดที่แปลกแยกกว่านักเรียนนายร้อยในสาขาวิชาอื่น ส่งผลให้สำนึกชาตินิยมอยู่ในระดับกลางค่อนข้างสูง

นักเรียนนายร้อยที่มีชั้นปีต่างกันมีความสำนึกในชาตินิยมไม่ต่างกัน อาจเนื่องจากภูมิหลังของนักเรียนเหล่านี้ ก่อนที่จะมาเป็นนักเรียนนายร้อย ตั้งแต่เป็นนักเรียนชั้นมัธยม นักเรียนที่มุ่งมั่น

จะสอบเข้าเป็นนักเรียนนายร้อยอย่างน้อยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรักและชอบในอาชีพทหาร มีความสำนึกในชาตินิยมระดับหนึ่งซึ่งได้รับการปลูกฝังมาจากโรงเรียนมัธยม และเมื่อผ่านการสอบได้เป็นนักเรียนนายร้อยแล้ว ยังต้องไปเรียนที่โรงเรียนเตรียมทหารก็จะได้รับการกล่อมเกลา ปลูกฝังความรักชาติและสร้างให้เกิดภาพที่เด่นชัดเกี่ยวกับความเป็นชาตินิยมคล้ายๆ กันมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งเมื่อเป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 จึงมีความพร้อมที่จะได้รับการปลูกฝังและกล่อมเกลาความเป็นชาตินิยมจากโรงเรียนนายร้อยเพิ่มขึ้นอีก นอกจากนี้กระบวนการของโรงเรียนนายร้อย เช่นการจัดวิชาบังคับให้เรียนในวิชาประวัติศาสตร์ไทยกับนักเรียนนายร้อยทุกคน เพื่อสร้างให้เห็นถึงความสำคัญของสถาบันชาติ และทำให้นักเรียนนายร้อยทุกคนสำนึกในความรักชาติมากยิ่งขึ้น จึงเป็นส่วนทำให้นักเรียนนายร้อยมีความสำนึกในชาตินิยมอยู่ในระดับสูง

นักเรียนนายร้อยมีความสนใจข่าวสารทางการเมืองต่างกัน มีความสำนึกในชาตินิยมไม่ต่างกัน ระดับความสนใจข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมีน้อย ก็ยอมทำให้นักเรียนนายร้อยได้รับข้อมูลทางการเมือง เพื่อไปพิจารณาแยกแยะให้เกิดความคิดหลากหลายทางการเมืองน้อยลง หรือการได้รับข้อมูลส่วนใหญ่จากสื่อเพียงประเภทเดียวมากจนเกินไปโดยไม่มีโอกาสได้รับข้อมูลจากสื่อด้านอื่น ก็น่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้นักเรียนนายร้อยมีความคิดไปในทางเดียวกัน ไม่แปลกแยกและหลากหลาย การวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนนายร้อยมีความสนใจข่าวสารทางการเมืองจากสื่อทางหนังสือพิมพ์รายวันและวารสารต่างๆ มากที่สุด รองลงมาคือนิตยสารรายสัปดาห์ รายปักษ์ และการได้รับข้อมูลจากสื่อดังกล่าวนั้น ส่วนใหญ่เกิดจากการที่ตัวแทนของนักเรียนนายร้อยที่มีหน้าที่อ่านข่าวและสรุปข่าวในแต่ละวันมาสรุปข่าวสารให้ฟังหน้าแถวของนักเรียนนายร้อย จึงเป็นเสมือนการให้ข้อมูลโดยมีการสอดแทรกแนวความคิดบางอย่างเข้าไปด้วยอีกทางหนึ่ง จึงมีผลทำให้นักเรียนนายร้อยนายร้อยที่ฟังนั้นมีความคิดไปในทางเดียวกันโดยไม่แปลกแยก

อติคม สุวรรณประสิทธิ์ (2545) ทำการศึกษาเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยทหารบกไทย” พบว่านักเรียนนายร้อยทหารบกชั้นปีที่ 5 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่ทำการศึกษา มีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีความเป็นประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ และลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองดังกล่าวโดยส่วนใหญ่แล้วไม่ได้เป็นผลมาจากตัวการต่างๆ ในกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง แต่น่าจะเกิดจากอิทธิพลของกระบวนการอบรมกล่อมเกลาและเรียนรู้ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเองเป็นหลัก

สุรุต แสงสว่าง (2549) ทำการศึกษาเรื่อง “ภาพลักษณ์อาหารอาชีพในกองทัพบกไทย” เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของทหารอาชีพในกองทัพบกไทย ในสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน รวมไปถึงนิยามความหมายของคำว่าทหารอาชีพ ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่ทหารอาชีพควรรักษาไว้ โดยทำการสำรวจด้วยแบบสอบถามบุคคลทั้งภายในและภายนอกกองทัพบก พบว่า ภาพลักษณ์ของทหารอาชีพในกองทัพบกไทย คือทหารที่มี “ความสง่างาม” ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ความสามารถ เป็นตัวอย่างที่ดีของเหล่าทหาร ข้าราชการ และประชาชนชาวไทยได้ทุกโอกาส นอกจากนี้ยังพบนิยามความหมายของคำว่าทหารอาชีพในกองทัพบกไทย กล่าวคือ กำลังพลของกองทัพบกที่มีความสง่างาม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้ความสามารถ มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี พอใจในสิ่งที่ตนได้รับ มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง พอดี สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีของเหล่าทหาร ข้าราชการ และประชาชนชาวไทยได้ทุกโอกาส ทั้งดำรงตนมั่นคงอยู่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ องค์จอมทัพไทย พร้อมปฏิบัติภารกิจเพื่อเอกราชของประเทศชาติ ความมั่นคงของศาสนา ความผาสุกของประชาชนชาวไทย ด้วยความสุจริต เสียสละ กล้าหาญ รู้รักสามัคคี มีวินัย ถวายความจงรักภักดีแด่องค์จอมทัพไทยด้วยชีวิต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า” การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษากระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และการปรับตัวเพื่อเข้าสู่สถาบันทหารของนักเรียนนายร้อย รวมถึงปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยได้เลือกทำการศึกษาเฉพาะสถาบันผลิตนายทหารชั้นสัญญาบัตรในส่วนของกองทัพบกคือ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก โดยไม่ได้ศึกษาในส่วนของกองทัพอื่น ได้แก่กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ เนื่องจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นสถาบันผลิตนายทหารหลักให้แก่กองทัพแห่งแรกซึ่งมีประวัติความเป็นมาตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีอันยาวนานกว่า 120 ปี โดยแบ่งหัวข้อระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบสหวิธีการ (Multiple Methodology) โดยผู้วิจัยอาศัยการศึกษาจากเอกสาร การสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และการสำรวจด้วยแบบสอบถาม

1.1 การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study)

ทำการศึกษาข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากงานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ หนังสือและตำรา เอกสารวิชาการ เอกสารทางราชการ รวมไปถึงสื่อสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่จากทางองค์กร ได้แก่ หนังสือคู่มือนักเรียนนายร้อย หนังสือ ๑๐๐ ปีโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เว็บไซต์โรงเรียน www.crma.ac.th และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

1.2 การสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation)

ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตและสรุปสิ่งที่พบเห็นจากลักษณะทางกายภาพ เช่นสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การใช้สื่อและข้อความในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ค่านิยมและการปฏิบัติต่างๆ บรรยากาศการอยู่ร่วมกัน ฯลฯ รวมถึงการเข้าสังเกตกิจกรรมต่างๆ โดยขอความร่วมมือจาก

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าในขอบเขตที่ได้รับอนุญาตจากทางราชการ ในระหว่างวันที่ 11-13 ธันวาคม 2550 เป็นเวลา 3 วัน 2 คืน

1.3 การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

การวิจัยเชิงสำรวจแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสำรวจด้วยแบบสอบถาม (Survey Questionnaire)

1.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บังคับบัญชา อาจารย์ และนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ดังนี้

- 1) นายทหารปกครอง จำนวน 5 นาย
- 2) อาจารย์ส่วนการศึกษา จำนวน 3 นาย
- 3) นักเรียนผู้บังคับบัญชา ชั้นปีที่ 4 จำนวน 6 นาย
- 4) นักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จากการทำทางโรงเรียนคัดเลือกนักเรียนนายร้อยที่เป็นแบบอย่างที่ดี ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 ชั้นปีละ 3 นาย รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 นาย ได้แก่

รวมจำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมด 23 คน และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนี้จะนำมาใช้ในการทำแบบสอบถามในขั้นตอนต่อไป

การสำรวจด้วยแบบสอบถาม (Survey Questionnaire)

ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 รวมจำนวน 130 คน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนชั้นปีที่ 4 ออกฝึกภาคสนามแล้ว ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์

การศึกษาเรื่องกระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ ประกอบการสัมภาษณ์นายทหารปกครอง อาจารย์ส่วนการศึกษา นักเรียนผู้บังคับบัญชา ชั้นปีที่ 4 และนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1-3 โดยมีเนื้อหาการสัมภาษณ์ประเด็นเดียวกัน แต่จะต่างไปตามสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ว่ามีสถานภาพเป็นผู้บังคับบัญชา อาจารย์ หรือผู้ใต้บังคับบัญชา ดังมีประเด็นหลักการสัมภาษณ์ดังนี้

- คุณสมบัติเป้าหมายในการผลิตนายทหารชั้นสัญญาบัตรโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- วัฒนธรรมประเพณีหลักของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- วิธีการถ่ายทอดและปลูกฝังระเบียบวินัย ตลอดจนวัฒนธรรมและประเพณีของสถาบัน
- ปัจจัยที่ช่วยให้การถ่ายทอดและปลูกฝังระเบียบวินัย ตลอดจนวัฒนธรรมและประเพณีของสถาบันประสบความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการดังกล่าว
- วิธีการปรับตัวและสิ่งที่จะช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถาบันได้
- ทักษะเกี่ยวกับความสอดคล้องของระเบียบวินัยและวัฒนธรรมประเพณีกับยุคสมัยปัจจุบัน

2.2 แบบสอบถาม

หลังจากได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลต่างๆ รวมทั้งข้อมูลจากการศึกษาเอกสารมารวบรวม เพื่อออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลการวิจัยขั้นต่อไป โดยได้จัดทำแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1-3 เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ประกอบด้วยคำถามดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อสอบถามภูมิหลัง ทักษะ และสาเหตุที่ตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหาร ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ

- อายุ
- ประเภทโรงเรียนที่สำเร็จการศึกษา ก่อนเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหาร
- ภูมิลำเนา

- ภูมิหลังครอบครัว
- สาเหตุที่ทำให้ตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหาร
- ทัศนคติต่ออาชีพทหารก่อนและหลังเข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ

- วัฒนธรรมหลักของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- การรับรู้วัฒนธรรมหลักและการปฏิบัติตาม
- สื่อและช่องทางในการถ่ายทอดและอบรมปลูกฝังวัฒนธรรมประเพณี
- ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมประเพณีของสถาบัน
- ปัจจัยที่ช่วยให้การถ่ายทอดและปลูกฝังระเบียบวินัย ตลอดจนวัฒนธรรมและประเพณีของสถาบันประสบความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการดังกล่าว

ตอนที่ 3 ปัญหาและการปรับตัวของนักเรียนนายร้อย ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ

- การเคยหรือไม่เคยประพฤติผิดระเบียบวินัย
 - ปฏิกริยาจากบุคคลต่างๆ เมื่อกระทำผิด
- แบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)
- บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
 - ปัญหาส่วนตัวและการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาสถาบัน
- เพื่อศึกษาว่าทัศนคติความคิดเห็นของนักเรียนสอดคล้องกับสิ่งที่โรงเรียนต้องการปลูกฝังหรือไม่

ทั้งนี้แบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Check list) แบบเรียงลำดับความสำคัญ (Ranking) จากอันดับ 1 ถึง 5 แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ เป็นประจำ ค่อนข้างบ่อย เป็นบางครั้ง นานๆ ครั้ง ไม่เคยเลย และ มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อย น้อยมาก เกณฑ์การให้คะแนน ผู้ตอบจะได้คะแนน 5 ถึง 1 จากคำตอบเป็นประจำ ถึง ไม่เคยเลย และมาก ถึง น้อยมาก และแบบเติมข้อความในช่องว่าง

3. วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า” มีวิธีดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 จัดทำจดหมายจากภาควิชาเสนอต่อผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผ่านกองยุทธการและการข่าว โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

3.2 ติดต่อประสานงานกับนายทหารฝ่ายเสนาธิการกองยุทธการและการข่าว เพื่อนัดวันขอเข้าสัมภาษณ์นายทหารปกครอง อาจารย์ส่วนการศึกษา และนักเรียนนายร้อย พร้อมขอความร่วมมือในการสังเกตสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทั่วไป รวมถึงเรื่องที่พักอาศัยภายในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าระหว่างทำการเก็บข้อมูล

3.3 เดินทางไปยังโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตามเวลาที่นัดหมาย โดยใช้ช่วงเวลาหลัง 15.00 น. ของแต่ละวันเพื่อสัมภาษณ์นายทหารปกครอง และนักเรียนนายร้อย ทั้งนี้เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ได้รับอนุญาตแล้วว่าไม่กระทบต่อภารกิจและการศึกษา ส่วนอาจารย์ส่วนการศึกษานั้นได้รับความอนุเคราะห์ตามช่วงเวลาที่ไม่มีภารกิจการสอน

3.4 การสัมภาษณ์นายทหารปกครอง และนักเรียนนายร้อย ได้รับความร่วมมือในการจัดเตรียมสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี โดยใช้สโมสรนักเรียนนายร้อย กองบังคับการกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์เป็นสถานที่สัมภาษณ์ และได้รับอนุญาตให้บันทึกเสียงการสัมภาษณ์ด้วย

3.5 การสังเกตสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทั่วไปได้รับความอนุเคราะห์จากนายทหารปกครองนำชมสถานที่รอบบริเวณโรงเรียน กิจกรรมออกกำลังกายตอนเช้า การเดินแถวมายังโรงเลี้ยงนักเรียนนายร้อย และการเดินแถวไปยังส่วนการศึกษา

3.6 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการศึกษาเอกสารมาออกแบบสอบถาม แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจและแก้ไข จากนั้นส่งไปยังนายทหารฝ่ายเสนาธิการ กองยุทธการและการข่าว โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เพื่อตรวจแบบสอบถามอีกครั้งก่อนยื่นเสนอผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

3.7 จัดเตรียมแบบสอบถามและนัดหมายวันและเวลาที่จะเข้าเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

3.8 การแจกแบบสอบถามได้รับความร่วมมือจากนายทหารปกครองเป็นผู้ทำหน้าที่แจกและเก็บแบบสอบถาม

3.9 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมารวบรวมและประมวลผลเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และการปรับตัวเพื่อเข้าสู่สถาบันทหารของนักเรียนนายร้อย รวมถึงปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยเริ่มศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทั่วไปของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เช่นสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การใช้สื่อและข้อความในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ค่านิยมและการปฏิบัติต่างๆ บรรยากาศการอยู่ร่วมกัน ฯลฯ รวมถึงการเข้าสังเกตกิจกรรมต่างๆ ในขอบเขตที่ได้รับอนุญาตจากทางราชการ ในระหว่างวันที่ 11-13 ธันวาคม 2550 เป็นเวลา 3 วัน 2 คืน และนำข้อมูลที่สัมภาษณ์มาทำแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสำรวจขั้นต่อไป โดยผู้วิจัยได้ทำการสำรวจด้วยแบบสอบถามในช่วงระหว่างวันที่ 15-17 มกราคม 2550 เป็นเวลา 3 วัน 2 คืน เช่นกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกมาวิเคราะห์และสรุปโดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Description)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) หาค่าร้อยละ (Percentage) และหาค่าเฉลี่ย (Mean)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า วัฒนธรรมองค์กรและปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสื่อสาร รวมไปถึงการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ทั้งนี้สามารถสรุปผลวิจัยแต่ละวิธีได้ดังนี้

ส่วนที่ 1: ผลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เจาะลึก

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่างๆ ใช้การสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) จำนวน 23 รายดังนี้

1. นายทหารปกครอง จำนวน 5 นาย
2. อาจารย์ส่วนการศึกษา จำนวน 3 นาย
3. นักเรียนผู้บังคับบัญชา ชั้นปีที่ 4 จำนวน 6 นาย
4. นักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จากการทำทางโรงเรียนคัดเลือกนักเรียนนายร้อยที่เป็นแบบอย่างที่ดี ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 ชั้นปีละ 3 นาย รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 นาย

จากการศึกษาดังกล่าวพบผลดังต่อไปนี้

คุณสมบัติเป้าหมายในการผลิตนายทหารสัญญาบัตรโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ผู้ที่จะเป็นนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการเรียนในโรงเรียนเตรียมทหารมาเป็นระยะเวลา 3 ปี ซึ่งคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นนักเรียนเตรียมทหารได้คือผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า อายุไม่ต่ำกว่า 14 ปี แต่ไม่เกิน 17 ปี และมีคุณสมบัติอื่นๆ ตามที่ทางราชการได้กำหนดไว้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมทหารแล้วจึงจะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นระยะเวลาอีก 4 ปี ตลอดระยะเวลาดังกล่าวโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีจุดมุ่งหมายให้ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ และมีลักษณะอันพึงประสงค์ในการเป็นผู้นำทหาร

โรงเรียนนายร้อยมีภารกิจในการให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาและอบรมนักเรียนนายร้อยเพื่อให้มีคุณลักษณะของนายทหารสัญญาบัตรตามที่กองทัพต้องการ 4 ประการ คือ

- 1) เป็นผู้นำที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง
- 2) มีความรู้ทางวิชาการในระดับปริญญาตรี ทัดเทียมกับสถาบันการศึกษาของต่างเหล่าทัพและสถาบันการศึกษาอื่นๆ ภายในประเทศระดับเดียวกัน
- 3) มีความรู้ทางวิชาการทหาร สามารถเป็นผู้บังคับบัญชาและนำหน่วยทหารระดับหมวด ปฏิบัติการรบได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ และมีจิตใจเข้มแข็ง สามารถอดทนต่อความยากลำบากได้

วัฒนธรรมประเพณีหลักของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

จากการศึกษาเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พบว่าวัฒนธรรมประเพณีของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยมีวัฒนธรรมประเพณีซึ่งสะท้อนผ่านอุดมการณ์และค่านิยมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าดังนี้

- 1) การรักษาไว้ซึ่งเกียรติของนักเรียนนายร้อย
- 2) ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
- 3) การเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่า
- 4) ความรัก ความสามัคคี ระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง
- 5) มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง
- 6) มีความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร

อุดมการณ์และค่านิยมดังกล่าวได้รับการปลูกฝังผ่านระบบของโรงเรียนนายร้อย จากการสัมภาษณ์นายทหารปกครอง อาจารย์ และนักเรียนนายร้อย พบว่าได้ระบุตรงกันว่าวัฒนธรรมประเพณีหลักของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ได้แก่ ระบบเกียรติศักดิ์ และระบบอาวุโส

ระบบเกียรติศักดิ์

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการศึกษาจากเอกสารต่างๆ พบว่าระบบเกียรติศักดิ์เป็นระบบที่นักเรียนนายร้อยต้องเรียนรู้เป็นอันดับแรก และถือว่าเป็นระบบที่สำคัญที่สุด ถือได้ว่าเป็นรากฐานในการปลูกฝังนักเรียนนายร้อยให้เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งกาย วาจา ใจ อันเป็นรากฐานที่สำคัญนำไปสู่คุณธรรมสำหรับการเป็นนายทหารที่ดี เป็นระบบที่เกิดจากการสร้าง

ค่านิยมทางจริยธรรมขั้นในหมู่สังคมของนักเรียนนายร้อยเอง ในการที่จะยึดถือเป็นกฎในการปฏิบัติตัวของนักเรียนนายร้อยทุกคน กฎเกียรติดีกำหนดไว้ในข้อห้ามและข้อปฏิบัติดังนี้ **“นักเรียนนายร้อย จะต้องไม่โกหก ไม่โกง ไม่ขโมย และจะไม่ยอมให้ผู้ใดกระทำเช่นนั้น”** กฎเกียรติดีดังกล่าวถือว่าเป็นสิ่งที่นักเรียนนายร้อยทุกคนต้องมีเป็นพื้นฐาน หากใครฝ่าฝืนจะถูกลงโทษโดยการให้พ้นสภาพจากการเป็นนักเรียนนายร้อย โดยผู้ที่กระทำผิดระบบเกียรติดีจะได้รับการพิจารณาจากศาลเกียรติดี ซึ่งเป็นศาลของนักเรียนเอง และเมื่อพิจารณาว่าผิดจริงจะส่งเรื่องให้ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยได้พิจารณาถอดถอนนักเรียนนายร้อยผู้นั้นต่อไป ดังมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์รายละเอียดบางส่วนดังต่อไปนี้

“นักเรียนนายร้อยทุกคนจะต้องกล่าวคำปฏิญาณ **“นักเรียนนายร้อย จะต้องไม่โกหก ไม่โกง ไม่ขโมย และจะไม่ยอมให้ผู้ใดกระทำเช่นนั้น”** ในกองร้อยจะมีร้านค้าขายขนม เรียกว่า PX โดยจัดเป็นห้องๆ หนึ่งไว้สำหรับขายขนม บริหารจัดการกันเองในกองร้อย มีรุ่นพี่ชั้นปีสูงสุดเป็นผู้บริหาร โดยอาจมอบหมายให้รุ่นพี่ชั้นปีอื่นๆ ดูแลแทน วิธีการก็คือ ใครเอาอะไรไปก็ให้เซ็นลงชื่อไว้ ไม่มีพนักงานคอยเก็บเงิน สัปดาห์หนึ่งก็จะมีคนมาดูว่าแต่ละคนต้องจ่ายเงินเท่าไร จะมีคนเดินเก็บเงิน วิธีการนี้ต้องอาศัยความซื่อสัตย์เป็นสำคัญ ซึ่งบางครั้งก็ใช้ไม่ได้ผลเพราะมีคนเอาขนมไปแล้วไม่ยอมเซ็นชื่อไว้”

“ช่วงนักเรียนนายร้อยใหม่ เวลากินข้าวหากทำข้าวหกจะให้รายงานตัว แล้วดันพื้น 10 ครั้ง ซึ่งในความเป็นจริงก็ไม่มีใครดูใครว่าทำข้าวหกหรือไม่ แต่ให้รู้ตัวเองว่าตัวเองทำผิดและให้ทำโทษตัวเอง”

ระบบอาวุโส

มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างคุณลักษณะให้กับนักเรียนนายร้อยเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตัวในเรื่องของมารยาท การสังคม วินัย ประเพณีของผู้อาวุโสควรปฏิบัติต่อกัน และการปฏิบัติต่อผู้ที่มีอาวุโสต่ำกว่า ระบบอาวุโสนี้เป็นระบบที่สำคัญและสลับซับซ้อนมา เป็นระบบที่มีวัตถุประสงค์สองทางด้วยกัน คือวัตถุประสงค์หนึ่งที่ต้องการคือ ให้รุ่นพี่ได้รู้จักฝึกหัดการวางตนตามคุณลักษณะผู้นำ และต้องดูแลรุ่นน้องที่ตนเองรับผิดชอบด้วย อีกวัตถุประสงค์หนึ่งคือการให้รุ่นน้องได้เลียนแบบในเรื่องการประพฤติปฏิบัติตามคุณลักษณะผู้นำจากรุ่นพี่ ระบบนี้เป็นระบบที่มีความเข้มแข็งมากในทางปฏิบัติระบบหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การปฏิบัติเรื่องระบบอาวุโสนี้ ในทางปฏิบัติจะเป็นเรื่องของการแสดงออกที่รุ่นน้องมีต่อรุ่นพี่เสียมาก โดยถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดว่ารุ่นน้องต้องให้เกียรติรุ่นพี่ ต้องดูแลรุ่นพี่ เวลานั่งรับประทานอาหารร่วมกัน คนที่อาวุโสน้อยที่สุดก็ต้องตักข้าวให้รุ่นพี่ รองลงมาช่วยตักน้ำ ไข่ไก่ก็ต้องเลือกฟองที่ใหญ่ที่สุดให้รุ่นพี่”

“เมื่ออยู่ร่วมกันในกองร้อย ชั้นต่ำสุดก็ต้องแบกน้ำ คอยเติมน้ำดื่มส่วนรวม ช่วยยกของ เวลาที่มีพี่เดินมาก็ต้องวิ่งไปช่วยถือกระเป๋า จะมีการสอนว่า ถือกระดาดมาใบเดียวก็ต้องวิ่งไปช่วยถือ ไม่ว่าจะมันจะเบาแค่ไหนก็ตาม ถือว่าเป็นการแสดงความมีน้ำใจต่อรุ่นพี่”

“หากรุ่นพี่ลำบากก็ห้ามมอง เช่น โรงเรียนนายร้อยถือว่าการรวมแถวเป็นสิ่งที่ห้ามมอง เพราะถือว่าเป็นการที่ทำให้เสียเวลา เสียความเป็นส่วนตัว เวลาที่มีรุ่นพี่รวมแถวห้ามไปยืนมอง ถ้ารวมแถวหน้ากองพันชั้นอื่นที่อยู่บนโรงนอนก็ต้องปิดไฟให้หมด มุดหัวลงไปห้ามให้เห็น เวลารวมแถวโดนทำโทษ หรือทำอะไรแล้วแต่ที่อยู่กันเป็นกลุ่มเป็นก้อน มีกิจกรรมที่ทำให้เหนื่อย ทำให้ไม่สบายกายไม่สบายใจ ชั้นอื่นก็ห้ามปรากฏตัวให้เห็น ต้องไปหลบ แต่ถ้าจำเป็นต้องผ่านจริงๆ เวลาที่รุ่นพี่รวมแถวก็ต้องอ้อมให้ไกลแล้ววิ่งไปให้เร็วที่สุด ห้ามให้เห็น เวลารุ่นพี่เดินแถวก็ห้ามมองแถวรุ่น ถ้าเป็นช่วงนักเรียนใหม่จะต้องหมอบจนกว่าแถวรุ่นพี่จะผ่านไปก่อน ห้ามเดินตัดหน้า”

“ต้องทำความเคารพรุ่นพี่ทุกครั้งที่เจอหน้า ห้ามมองไปในห้องรุ่นพี่ เวลาจะเข้าพบก็ต้องขออนุญาตเข้าพบและรายงานตัวก่อนทุกครั้ง”

“อย่างระบบอาวุโส ข้างนอกนี้ก็จะมีเหมือนกันนะครับ อย่างตามมหาวิทยาลัย เท่าที่ผมมีเพื่อนเป็นนักศึกษา ผมก็คิดว่ามันแตกต่างกันหลาย ๆ อย่าง เพราะว่าถ้าเป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยระบบอาวุโสของเค้าเนี่ย เค้าจะมีแค่ช่วงเวลาที่เค้าจะรู้ว่าต้องวางตัวกับพี่ยังไง แต่คือหลังจากนั้นเค้าอาจจะไม่ต้องทำก็ได้ แต่ของเราพอเข้าอยู่ในระบบนี้ก็ต้องอยู่ไปตลอดชีวิต คือทุกอย่างตั้งแต่เราเข้ามาจนกระทั่งจบไปเป็นผู้หมวด ก็มีพี่เป็นผู้กอง เป็นผู้พัน คือเราต้องปฏิบัติตามระบบนี้ตลอดชีวิต”

สาเหตุที่ตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหาร

สาเหตุที่ทำให้นักเรียนนายร้อยตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารพบว่าเป็นจากหลายสาเหตุที่แตกต่างกันไป ได้แก่ การเล็งเห็นว่าอาชีพทหารเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีความมั่นคง นอกจากนี้ยังขึ้น

ชอบทหารด้วยเห็นว่าเป็นผู้เสียสละและมีความเป็นระเบียบวินัยสูง รวมไปถึงชื่นชอบเครื่องแบบทหาร อีกส่วนหนึ่งก็มาจากการที่มีบุคคลในครอบครัวเป็นทหาร จึงเป็นแรงผลักดันให้อยากรับราชการทหารเช่นกัน ตลอดจนผู้ที่ไม่ได้คิดว่าจะเป็นทหาร แต่ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากครอบครัว ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“อาชีพทหารมีความมั่นคงครับ และมีความภาคภูมิใจ ก็ไม่ได้อยากเป็นตั้งแต่เด็กเพราะตอนนั้นยังไม่ค่อยรู้เรื่อง เริ่มอยากเป็นตอน ม.ต้น แล้วคุณพ่อคุณแม่ก็สนับสนุนด้วย”

“เกิดจากแรงบันดาลใจตอนอยู่ ม.2 คือเกิดจากไปสอบแข่งขัน แล้วเห็นโรงเรียนแถวนั้นทรุดโทรม ตามชนบท ก็ทรุดโทรมแล้วก็เห็นทหารเค้ามาช่วย ก็เลยคิดว่าถ้าเราได้มีโอกาสเข้ามาอยู่ตรงนี้ก็ น่าจะทำได้บ้าง ตามที่ฝันไว้”

“ตอนแรกผมก็ไม่รู้จัก แต่ว่าพอโตขึ้นมาประมาณ ม.3 คุณแม่ก็เริ่มบอกว่ามีโรงเรียนนายร้อย ก็พูดให้ฟังว่ามันคืออย่างไรอย่างนี้ แล้วผมก็ไม่สนใจ คุณแม่เลยให้ไปเรียนกวดวิชา ไปเรียนตามที่แม่อยากให้เป็น ไม่ทราบว่ามีฝึกหนักขนาดไหน ก็ทราบแค่ว่ามาเป็นทหารแค่นั้นครับ มีเพื่อนมาสอบด้วย จากตอนแรกแม่ให้ไปสมัครเรียนที่กวดวิชาทำให้ได้เพื่อนตอนนั้น ก็เป็นกลุ่มเดียวกันมาสอบด้วยกัน”

“โดนปลูกฝังมาแต่เด็ก พ่อผมเป็นทหาร ก็เลยถูกปลูกฝังมาแต่เด็ก แต่เด็กแต่น้อย แต่ว่าพ่อไม่ได้บังคับให้มาเป็น ก็ถูกหล่อหลอมมาแต่เด็ก พอโตขึ้นก็เลยอยากเป็น ชอบด้วย ก็เลือกมาอยู่ จปร.”

“ถึงแม้บ้านผมตั้งแต่คุณปู่จะเป็นทหารหมด แต่ก็ เป็นทหารชั้นประทวน เป็นทหารชั้นผู้น้อย ผมเคยอ่านหนังสือเจอข้อความว่า **“ถึงแม้พ่อของผมจะเป็นแค่จ่า แต่สักวันหนึ่งลูกของผมจะต้องมีพ่อเป็นนายพล”** ผมเลยคิดว่าไหนๆผมเข้ามาถึงตรงนี้แล้วก็อยากจะทำเพื่อเชิดชูชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลสักครั้ง”

“ผมคิดว่าผมทำหน้าที่ตรงนี้ได้ดีกว่าหน้าที่นักศึกษามหาวิทยาลัย คือคุณพ่อผมเป็นทหารคือผมเติบโตมาในครอบครัวสังคมทหาร ผมก็เลยได้เห็นสิ่งต่างๆตั้งแต่เด็กจนโต มันเกิดแรงจูงใจความอยากที่จะเข้ามาอยู่ และคิดว่าน่าจะทำได้ดีกว่าเรียนมหาวิทยาลัย”

“พูดแบบไม่อายครับ เห็นว่าเครื่องแบบมันเท่ดี พอดีช่วงอยู่ ม.4 ผมเป็นคนอุบลราชธานี นะครับ ก็ที่โรงเรียนผมปีหนึ่งๆ ก็จะติดประมาณ 2-3 คนเองครับ พี่เค้าก็จะมาแนะนำ พออยู่ ม.4 ตอนแรกผมคิดตั้งแต่ ม.ต้นว่าผมอยากเรียนวิศวะ พอดีพี่เค้ามาแนะนำแล้วเห็นเครื่องแบบที่ เค้าก็เลยคิดว่าลองไปสอบดูดีกว่าเมื่อติด ก็ตามประสาวัยรุ่นผู้ชายทุกคนก็มุ่งหน้าไปจุดเดียวคือมี ทางเดียวไปเตรียมทหาร ส่วนนายสิบเค้าจะรับตอน ม.6 ส่วนเตรียมทหารจะรับตอน ม.4-ม.5 ผม ก็เลยไปลองสอบดูไปกันเกือบหมด ก็พอดีติด แล้วคิดว่าตัวเองน่าจะพอเรียนได้ ก็เลยเรียน”

การรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกและชีวิตความเป็นอยู่ภายใน ร.ร.จปร. ก่อนเข้าศึกษา

ก่อนเข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้านักเรียนจะต้องผ่านโรงเรียนเตรียม ทหารมาก่อน ที่นั่นจะมีรุ่นพี่เล่าให้ฟังว่าเมื่อขึ้นโรงเรียนเหล่าแล้วจะเจอรูปแบบการฝึกที่ต้องใช้ ความอดทนสูง ส่งผลให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูลเบื้องต้นมาบ้างแล้ว แต่เมื่อมาเจอกับ สถานการณ์จริงก็เป็นสิ่งที่หลายคนบอกว่าการฝึกหนักกว่าที่ตนเองคาดการณ์ไว้ ดังตัวอย่างการให้ สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ก็ทราบมาบ้าง แต่พอมาเจอจริงๆ ก็หนักกว่าที่คิดไว้ แต่เตรียมใจมาแล้ว สิ่งที่เตรียมใจ มา กับสิ่งที่มาเจอ ก็ไหว ได้ครับ”

“ไม่ทราบมาก่อนครับ แต่มาเจอจริงๆ ก็ไหวครับ ร่างกายแข็งแรง ตอนแรกที่เข้ามาเตรียม ทหารก็ปรับตัวไปเรื่อยๆ แรกๆ ก็เครียดๆ เหมือนกันครับ อยู่ข้างนอกสบายๆ ทำอะไรก็ได้ เข้ามาก็ ต้องทำตามกฎระเบียบ ก็ต้องปรับตัว แล้วพออยู่ไปเรื่อยๆ ก็ได้ครับ”

“ก็รู้มาบ้างว่ามีหนักๆ บ้าง แต่ก็ไม่ได้รู้รายละเอียดอะไร ก็เตรียมตัวดีพอสมควรก่อนเข้า เรียกว่าเตรียมใจมากกว่า”

“มีรุ่นพี่เก่าๆ มาเล่าให้ฟัง เมื่อสมัยโรงเรียนเก่า อยู่พิบูล ส่วนใหญ่นักเรียนพิบูลก็จะมา สอบเตรียม ก็จะมีรุ่นพี่แนะนำ พอเจอจริงๆ บางอย่างก็ดีกว่าที่คิด ก็สนุกไปอีกแบบ ชอบ”

“ทราบอยู่แล้วว่าฝึก แต่ก็ไม่รู้ใครไม่มาประสบด้วยตัวเองก็ไม่เข้าใจ มันจะเป็นอีกรูปแบบ หนึ่ง ได้ยินมาว่าฝึกหนัก พี่เค้าซ่อมเหนื่อย แต่ก็รู้ว่าหนัก เหนื่อย เมื่อเรามาทำจริงๆ เราถึงรู้ว่า หนักและเหนื่อยแบบไหน ความรู้สึกตอนนั้นก็คิดว่าเหมือนกันทุกคน ก็มีท้อบ้าง เริ่มแรกที่เข้ามา

ผมก็เตรียมใจไว้แล้วส่วนหนึ่ง แต่ชีวิตผมค่อนข้างสบาย ไม่ค่อยได้ทำงาน ตั้งแต่เกิดมาแทบจะไม่เคยทำงาน แต่ต้องมาเจอก็ต้องปรับตัวมาก แต่ผมก็เป็นคนปรับตัวได้ง่าย ก็ารู้สึกลำบาก ปีบคั้น ในจิตใจช่วงแค่ประมาณสัปดาห์ถึงสองสัปดาห์ จากนั้นก็เริ่มชิน”

“ทราบมาก่อนครับ คือที่บ้านผมฐานะก็ไม่ได้ดีอะไรมากมายผมก็เคยเจอกับอะไรมาหนักๆ แต่การที่ฐานะทางบ้านไม่ค่อยดีก็ไม่ได้สบายอะไรมากมาย มันทำให้รู้ว่าแค่นี้ต้องทำได้ ต้องทนได้ มันก็หนัก แต่ก็บอกตัวเองว่าแค่นี้ต้องทนได้”

การปรับตัวต่อการฝึกและระบบวัฒนธรรมประเพณีของนักเรียนนายร้อย

จากการให้สัมภาษณ์ของนักเรียนนายร้อยพบว่าเพื่อนเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวและการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของนักเรียนนายร้อย ดังจะเห็นได้ต่อไปนี้

“ก็ต้องปรับตัวหลายอย่าง คืออย่างแรกที่จะทำให้บุคคลพลเรือนเป็นทหารได้ พี่เคาก็จะถ่ายทอดความอดทนให้ คือต้องอดทนในสิ่งที่คนอื่นเค้าอดทนได้ยาก เช่น ความหิว ความเหนื่อย ตอนที่เราอยู่ในภาวะแบบนั้นเราจะได้บรรยากาศของมิตรภาพ เพราะเพื่อนเราทุกคนก็จะรู้สึกอย่างนี้หมดเลยครับ แต่ว่าเราจะมีวิธีการให้กำลังใจกันเอง เป็นปัจจัยที่ทำให้เราต่อสู้กันมาได้ จะเห็นได้ว่าเตรียมทหารทุกคนจะรักกันมาก ก็เพราะแบบนี้ ก็คือทำอะไรมาเราก็ทำเหมือนกัน กินข้าวเราก็กินเหมือนกัน เข้าแถวเหมือนกัน วิดพื้นมาด้วยกัน มันทำให้เชื่อกันอย่าง “เฮ้ย เพื่อนทำอย่างนี้” เราก็ “ทำอย่างนี้ก็ได้” เพราะเราเคยอยู่มาด้วยกัน ทำตามกัน แต่ต้องเป็นในทางที่ถูกต้อง”

“เวลาฝึกอะไรก็จะมีเพื่อนสนิทอยู่ข้างๆ มองกันแล้วก็ยิ้มให้กัน แค่นี้ก็เป็นกำลังใจให้ผมได้”

“ย้อนไปตั้งแต่ตอนเตรียมทหาร ถ้าไม่มีเพื่อนคอยให้กำลังใจก็คงลำบากเหมือนกัน เพราะว่าผมมาจากอีสานก็จะมีเพื่อนมาจากอีสานเหมือนกัน ตอนนั้นจะคุยกันง่าย ให้กำลังใจกันเพื่อนเป็นยังไงเริ่มต้นตั้งแต่ฝึกหัดมาตอนนี้ก็ยังเหมือนเดิม ทำให้สถาบันนี้รักกันมากเพราะความเป็นเพื่อนกัน”

“เพื่อนจะช่วยกันทุกอย่าง เพราะอย่างผมก็ยอมรับว่าตอนเข้ามาแรกๆ ก็ทำอะไรไม่ค่อยเป็น แต่ว่าก็มีเพื่อน เพื่อนก็จะช่วยทำให้ ซึ่งบางอย่างผมก็คิดว่าบางเรื่องง่ายๆ หรืออย่างขัด

รองเท้าซึ่งมันเป็นของต่ำ เพื่อนก็ช่วย ก็สอนให้ แต่บางอย่างที่ผมทำเป็นก็ไปช่วย ก็คือแชร์กัน คือเราจะช่วยกันทุกอย่าง คนไหนมีปัญหาอะไรก็มาคุยกัน คนนี้ก็จะไปช่วย หรืออย่างที่บอกที่ผมทำงานที่ชมรมพัฒนาสังคม ถ้าเพื่อนชมรมอื่นมีกิจกรรมอะไรให้ไปช่วย ผมก็ไปช่วย ถ้าผมมีงานอะไรให้ช่วย เพื่อนก็มาช่วย”

“เพื่อนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในวันนี้ คนเราจะประสบความสำเร็จไม่ได้ถ้าขาดเพื่อน ขาดแรงสนับสนุนแรงผลักดัน โดยเฉพาะในสถาบันแห่งนี้ ต้องอาศัยความสามัคคี ความรักในพวกพ้องเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะทหาร ซึ่งเมื่อเกิดสถานการณ์อย่างเช่นเราออกไปรบ หรือเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน เพื่อนนี่แหละครับที่จะคอยช่วยเหลือเรา”

การถ่ายทอด อบรม ปลุกฝังวัฒนธรรมและประเพณีของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

จากการสัมภาษณ์พบว่าบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอด อบรม ปลุกฝังวัฒนธรรมและประเพณีของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้แก่ นักเรียนผู้บังคับบัญชา รุ่นพี่ นายทหารปกครอง และอาจารย์ โดยที่นักเรียนผู้บังคับบัญชา และรุ่นพี่จะเป็นผู้ทำหน้าที่สำคัญและอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนนายร้อยมากที่สุด ทำหน้าที่ทั้งดูแล อบรม และลงโทษ ส่วนนายทหารปกครองจะเป็นผู้มอบนโยบายและกำกับดูแลเท่านั้น อาจารย์จะเน้นหนักด้านวิชาการและการศึกษา ซึ่งอาจารย์ส่วนการศึกษานี้จะมีทั้งที่จบโรงเรียนนายร้อยมาก่อนและเป็นบุคคลที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัย ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

นักเรียนผู้บังคับบัญชา

“อย่างทำผิดปืบ พี่ก็จะเรียกมาอบรม แล้วก็โดนลงโทษ แล้วก็จ้ะจดจำ หลายๆ ครั้งเข้าก็จะเป็นนิสัย เรียนรู้โดยปริยายว่าอะไรควรทำ ไม่ทำ คิดว่ารู้เยอะอาจจะหมดทุกอย่างแล้วก็ได้”

“ฝั่งแรกคือฝั่งที่เราใช้ชีวิตอยู่คือกรมนักเรียนนายร้อยฯ ก็จะมีคอมแมนด์ทำหน้าที่คอยดูแล แต่พอไปฝั่งส่วนการศึกษาเราจะมีหัวหน้าตอกร์เหมือนหัวหน้าห้องคือจะเป็นคนดำเนินการอะไรในห้องเรียน”

“ผมปกครองน้องปีที่ 1 ซึ่งเป็นชั้นต่ำสุด ก็คือช่วงแรกจะไม่ใช้เหตุผลมาก ต้องกดดันน้องปีที่ 1 ทั้งทางร่างกายและจิตใจ Character ไม่อยากใช้คำว่าโหด แต่จะนิ่งไว้ก่อน แต่เวลาสิ่งนี้คือสิ่งจริง ถ้าน้องเค้าทำไม่ได้ก็ว่าไปตามผิด สำหรับเรื่องการลงมายังคลุกคลีกับน้องไม่ค่อยมี เพราะตรงนั้นส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของระดับหัวหน้าหมู่ หัวหน้าหมวด คอยถามความเป็นอยู่ของน้อง นอกเหนือจากหน้าที่ในการลงโทษน้อง ถามความเป็นอยู่อย่างบ้านอยู่ที่ไหน มีโรคประจำตัวอะไร ส่วนผมจะเป็นหน้าที่คอยติดต่อกับนายทหาร แล้วกระจายบอกตามสาย บอกหัวหน้ากองร้อย 3 กองร้อย หัวหน้ากองร้อยก็ไปบอกหัวหน้าหมวด หัวหน้าหมู่ต่อ ก็นานๆ ทีจะลงมายังกับน้อง แต่ถ้าลงมาทีก็เดี๋ยวนั้น”

“ดูโดยรวมทั้งกองพัน คือถ้าน้องไม่ดี หัวหน้าหมู่ หัวหน้าหมวด เค้าก็จะลงโทษไปก่อน แต่ถ้าซ่อมแล้วไม่ดีขึ้น เราก็ต้องลงมาเล่นเอง ลงมาดูเอง ตรงนั้นน้องเค้าก็จะทราบแล้วว่าเราทำตัวไม่ดีจริงๆ พี่ตำแหน่งนี้เค้าถึงต้องลงมาเอง ปกติก็นิ่งๆ แต่ถ้าถึงตอนนั้นบุคลิกก็จะเปลี่ยนไป เปลี่ยนบทบาทใส่ความโหดเข้าไป เพื่อให้น้องหลาบจำ”

“ผมเป็นหัวหน้ากองร้อย ก็ดูภาพรวมในกองร้อยทั้งหมด พวกระเบียบวินัย ความสะอาด ไม่ลงไปยุ่ง แต่จะสั่งงานลงหัวหน้าหมวด หัวหน้าหมู่ ผมก็จะว่าคนนี้รับผิดชอบเรื่องนี้ไป คนนี้รับผิดชอบเรื่องนี้ไป ใช้เหตุผลกับน้อง พยายามสอนน้องให้ “ทำดีด้วยใจ” คือทำทุกอย่างให้ออกมาจากใจ ไม่ใช่มาชู้กัน มาทำโทษกัน เขาก็จะปฏิบัติตัวได้ดี”

รุ่นพี่

“พี่ชั้น 2 นี้เหมือนกับพ่อพระ คอยช่วยเหลือทุกอย่าง แล้วน้องก็รู้สึกดีกับพี่ ความรู้สึกกับพี่ชั้น 2 ชั้น 3 ชั้น 4 จะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง”

“พี่ชั้น 3 จะแข็งแกร่งกว่า เพราะเตรียมตัวเป็นชั้น 4 ก็จะไม่ลงมาให้ความหวังใฝ่เหมือนพี่ชั้น 2”

“พี่ชั้น 2 ส่วนใหญ่จะสนิทกัน คุยกันได้ ก็จะเจอกันมาตั้งแต่เตรียมทหาร ตามกันมา คือช่วงนี้พี่เค้าจะได้รับบทบาทให้ดูแลน้องชั้น 1 สอนทุกอย่างครบ พอชั้น 1 เขียนงานไม่ได้คือไปถามได้ พี่เค้าจะสอน น้องจะอยู่ติดกัน คุยกันได้”

นายทหารปกครอง

“นายทหารปกครอง คือนายทหารที่ทำหน้าที่ดูแลนักเรียนโดยรวมเรื่องระเบียบวินัย ความเป็นอยู่ฝั่งกรมนักเรียน ดูแลตั้งแต่ตื่นนอน กินข้าว จนกระทั่งไปเรียนหนังสือ กลับมาก็ดูแลเรื่องกิจกรรมจนกระทั่งเข้านอน”

“พูดง่าย ๆ ก็คือ เป็นพี่เลี้ยงส่วนหนึ่ง ครูส่วนหนึ่ง แล้วก็อาจารย์ปกครองส่วนหนึ่ง ดูแลเรื่องระเบียบวินัย ความประพฤติ ความเป็นอยู่ ดูแลทั้งวัน คือถ้ามีปัญหาในส่วนการศึกษา นักเรียนประพฤติไม่เรียบร้อยก็ส่งรายชื่อมากรมฯ โดยมีพวกพี่เป็นผู้จัดการดูแล”

“ภาพโดยรวมจะมี นนร. ชั้นปีที่ 4 เป็นผู้ดูแลทุกชั้นปี ในแต่ละกองพัน ซึ่งในทางปฏิบัติ นายทหารปกครองจะไม่ลงไปล้วงลูกถึงชั้นปีที่ 1 2 3 ตามสาย ก็คือถ้าเกิดปัญหาแล้วนักเรียนบังคับบัญชาจัดการได้ ซึ่งถ้าเราดูแลแล้วว่ามันลงตัว เราก็จะไม่ยุ่ง แต่ถ้าเกิดปัญหา แล้วเราเห็นว่าชั้น 4 คุมไม่ได้แน่นอน ก็จะเข้าไปดูแลอีกทีหนึ่ง”

“ตามกฎระเบียบนายทหารปกครองจะไม่เข้าไปคลุกคลีกับนักเรียน แต่ในทางปฏิบัติ นายทหารปกครองก็เป็นรุ่นพี่คนนึง ก็จะเดินไปดูรุ่นน้อง ดูปัญหาบางอย่างที่นักเรียนคอมเมนต์ไม่เห็น”

อาจารย์ส่วนการศึกษา

“อาจารย์ที่จบโรงเรียนนายร้อยจะมีความเข้มงวดในเรื่องระเบียบวินัยมากกว่า เพราะเคยเป็นมาก่อน เวลาเรา่วงแว้งเค้าก็จะบอกเรา อาจารย์ก็เคยผ่านตรงนี้มาก่อน อาจารย์จากมหาวิทยาลัยข้างนอกก็จะไม่เข้มงวดเท่า ท่านก็ทราบว่ายากตอนกลางคืนอาจจะเหนื่อย”

“อาจารย์ที่จบโรงเรียนเหล่าอาจะมีระเบียบวินัยเข้ามา แต่ว่าอย่างเวลาเราหลับเราอะไร เค้าก็จะเข้าใจว่าต้องเจออะไรบ้าง อาจารย์ที่จบมหาวิทยาลัยจะใจดีกว่า แต่ถ้าเรื่องหลับเค้าก็อาจจะไม่เข้าใจว่าทำไมต้องหลับ”

“อาจารย์ที่เคยผ่านโรงเรียนนายร้อยมาก่อน คือเค้าจะมีระเบียบวินัยสูงกว่า มีความเข้าใจตัวพวกเรามากกว่า คือถ้ามีนักเรียนหลับ เค้าก็จะเข้าใจว่าทำไมน้องถึงหลับ เข้าใจว่ากิจกรรมมันเยอะมาก จะมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เราได้มากกว่าอาจารย์ที่จบมหาวิทยาลัย ระเบียบส่วนตัวของเค้าก็จะมีเยอะกว่า อย่างการแต่งกายจะเรียบร้อยกว่า ลักษณะการพูด บุคลิกภาพจะ

ดีกว่าอาจารย์ที่จบมหาวิทยาลัย แต่อาจารย์ที่จบจากมหาวิทยาลัยก็ดีครับ บางคนเค้าก็มีความสำนึกในความเป็นทหารค่อนข้างสูง ทั้งๆที่เค้าไม่ได้จบจากโรงเรียนนายร้อยแต่เค้าก็มีความคิด ความรัก ความห่วงใยในชื่อเสียงของโรงเรียน คือเค้าจะพยายามพูดว่า นักเรียนทำอะไรก็ถึงชื่อเสียงของโรงเรียน บางครั้งเค้าก็สามารถปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เราได้”

“อย่างอาจารย์จากมหาวิทยาลัยคือบุคลากรภายนอกที่สอบเข้ามา คืออาจารย์เค้าก็จะไม่เคยผ่านระบบนักเรียนนายร้อย อาจารย์บางคนเค้าก็จะไม่เข้าใจ บางช่วงอย่างมีกิจกรรมเยอะ อย่างพวกผมบางช่วงมีกิจกรรมเยอะ งานก็อาจจะไม่ส่ง เวลาไม่ส่งที่ก็อาจไม่ส่งกันหลายคน ก็กลายเป็นว่านักเรียนรวมกลุ่มกันแกล้งอาจารย์หรือเปล่า คือแต่ถ้าเป็นพี่เค้าก็จะรู้ว่า ช่วงนี้น้องจะไม่ค่อยว่าง ให้เป็นแนวบูรณาการไปว่า อย่งไปดูงานก็ให้เอามา apply ว่ามันเข้ากับเนื้อหาวิชา ยังไง อาจารย์ที่จบโรงเรียนเหล่าเค้าจะรู้ว่าอันไหนน้องทำได้ทำไม่ได้ก็ช่วยควบคุมสิทธิตามเลขที่ติดอยู่บนป่า”

“อาจารย์บางคนที่อยู่ที่ส่วนการศึกษาจะเป็นรุ่นพี่ที่ผ่านชีวิตนักเรียนนายร้อยมา ส่วนมากอาจารย์หลายท่านจะจบมาจากต่างประเทศก็จะเล่าให้ฟังว่าที่ผ่านมาเป็นยังไงบ้าง ประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มา แล้วเรื่องบางเรื่องก็ส่วนการศึกษาก็เป็นการฝึกวินัยไปในตัว เช่นการเข้าแถวก่อนเข้าห้องเรียน หรือว่าเรื่องการตรงต่อเวลา ก่อนเข้าห้องเรียนจะต้องมาตั้งแถวรอรับอาจารย์ก่อน อาจารย์จะต้องเข้าห้องก่อนแล้วนักเรียนถึงจะเข้าห้องได้”

ความเหมาะสมของระบบโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ากับยุคสมัยปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ตอบตรงกันว่าระบบปฏิบัติที่ใช้อยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีความเหมาะสม ดังมีความเห็นต่อไปนี้

“สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันครับ เพราะอย่างเมื่อก่อนก็เป็นระบบที่เคร่งครัดมาก ก็คือปัจจุบันนี้เราย้ายโรงเรียนมาที่นี่ เวลาเปลี่ยนหลายๆอย่างก็เปลี่ยนไป ก็มีระบบหลายๆอย่างที่ต้องอ่อนตัวลงไปบ้าง”

“ผมก็คิดว่าเหมาะสม เมื่อก่อนห้ามใช้โทรศัพท์ ที่ห้ามไม่ใช่เพราะกลัวจะโทรหาแฟน คือแต่ละคนที่เข้ามาฐานะทางบ้านก็แตกต่างกัน อย่างบางคนบ้านรวย พ่ออาจทำธุรกิจ อาจจะใช้มือถืออย่างสมมติใช้ i-phone อย่างผมบ้านจนอาจจะใช้ 3310 จากจุดนี้ครับทุกอย่างที่ทำเหมือนกัน ผ่านมาเหมือนกันหมด แต่มีจุดต่างกันตรงโทรศัพท์ อาจทำให้นักเรียนนายร้อยเกิด

กิเลส บางคนไม่มีเกิดอยากได้อะไรก็มี เกิดการลักขโมยโดนไล่ออกในที่สุด เหมือนที่เพื่อนพูดเรื่องระบบเกียรติศักดิ์ คือเคำป้องกันตรงนี้ แต่ว่าปัจจุบันสามารถนำเข้ามาได้ แต่ตรงใช้แบบแอบๆ เกรงใจกันนิดหนึ่ง คือทำให้เราสามารถติดต่อกับโลกภายนอกได้มากขึ้น เมื่อก่อนต้องเขียนจดหมายคุยกัน แต่เดี๋ยวนี้ก็สามารถโทรศัพท์ได้ ก็ผมคิดว่าระบบของโรงเรียนเป็นระบบที่สร้างคนขึ้นมาได้ดี ยาวสมมติกลับไปบ้าน อย่างเมื่อก่อนเป็นแค่เด็ก ม.4 ธรรมดา ความคิดความอ่านก็ยังไม่ค่อยมีเดี๋ยวนี้กลับไป แม่ทักว่าตั้งแต่มาอยู่โรงเรียนนี้เราเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น คือเรามีความรับผิดชอบ สามารถจัดการตัวเองได้ ในเด็กที่มีอายุเท่ากันเราจะมีวุฒิภาวะที่สูงกว่า ถ้ามีลูกก็อยากให้ลูกเข้ามาเหมือนกันครับ”

“ก็ระบบมันก็อย่างที่บอกยุคสมัยมันเปลี่ยนไป ระบบมันก็เปลี่ยนตามผมรุ่นสี่เจ็ด ถ้าถามถึงรุ่นสิบ รุ่นยี่สิบ ระบบมันเปลี่ยนใหม่ มันก็ต้องเปลี่ยนครับ สิบก็ต้องระบบหนึ่ง ยี่สิบก็ต้องระบบหนึ่ง สี่เจ็ดก็ต้องอีกระบบหนึ่ง ก็เหมือนกับว่ามันก็ต้องเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาวะภายนอก ก็คือโรงเรียนทหารมันจะอยู่ลำพังไม่ได้ จะต้องมีส่วนภายนอกสิ่งภายนอกด้วย จะอยู่เฉพาะสังคมทหารไม่ได้ จะต้องเปิดรับสังคมภายนอกด้วย เปิดรับโลกภายนอกด้วยว่ามันมีอะไรที่เปลี่ยนแปลงไป โรงเรียนนายร้อยก็จะเปลี่ยนแปลงตาม”

“ผมคิดว่าระบบที่คิดมา มันคู่กับโรงเรียนนายร้อยมานาน มันเป็นระบบที่ใช้ได้กับทุกยุคทุกสมัย”

“คิดว่าเหมาะสม เพราะอย่างระบบเกียรติศักดิ์ทำให้ผมทำได้โดยไม่ต้องมีใครมาบอก ไม่ต้องมีใคร กฎหมายมาบังคับ คือทุกคนรู้แล้วว่าเรามีศักดิ์ศรีอย่างนี้ มีเกียรติศักดิ์อย่างนี้ ต้องไม่ทำแบบนั้นแบบนี้ มันเป็นการปลูกฝังที่อยู่ในจิตใจ ถ้าสามารถนำระบบนี้ไปใช้กับประชาชนได้จะดีมาก แต่เป็นไปได้ไม่ได้ อย่างน้อยใช้กับระบบทหารก็ยังมี แล้วก็ระบบอาวุโสทำให้รุ่นน้องเคารพรุ่นพี่โดยจิตใจไม่ต้องบังคับ แล้วรุ่นพี่ก็จะดูแลรุ่นน้องซึ่งก็จะช่วยเหลือกัน ผมคิดว่ามันเหมาะสมดีครับ”

ส่วนที่ 2: ผลจากการวิจัยเชิงสำรวจด้วยแบบสอบถาม

ผลการวิจัยเชิงสำรวจด้วยแบบสอบถามจำนวน 130 ชุด สอบถามนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1-3 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า แสดงผลโดยการหาค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ดังตารางต่อไปนี้

ข้อมูลส่วนบุคคล

อายุของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-3 สามารถจำแนกออกได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงอายุของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

อายุ ของ นร.	นร. ชั้นปีที่ 1 (n=50)	นร. ชั้นปีที่ 2 (n=40)	นร. ชั้นปีที่ 3 (n=40)	รวมชั้นปีที่ 1- 3 (n=130)
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
18	11	-	-	11
19	18	-	-	18
20	21	15	4	40
21	-	17	10	27
22	-	4	16	20
23	-	3	3	6
24	-	-	5	5
25	-	-	1	1
26	-	1	-	1
27	-	-	-	-
28	-	-	1	1
รวม	50	40	40	130

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าอายุกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าอยู่ระหว่าง 18-28 ปี โดยสามารถจำแนกในแต่ละชั้นปีได้ว่าอายุกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ อายุ 20 ปี จำนวน 21 ราย รองลงมาคือ อายุ 19 ปี จำนวน 18 ราย และอายุ 18 ปี จำนวน 11 ราย ตามลำดับ ส่วนอายุกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 2 ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ อายุ 21 ปี จำนวน 17 ราย รองลงมาคือ อายุ 20 ปี จำนวน 15

ราย อายุ 22 ปี จำนวน 4 ราย อายุ 23 ปี จำนวน 3 ราย และอายุ 26 ปี จำนวน 1 ราย ตามลำดับ และอายุกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ อายุ 22 ปี จำนวน 16 ราย รองลงมาคือ อายุ 21 ปี จำนวน 10 ราย อายุ 20 ปี จำนวน 4 ราย อายุ 23 ปี จำนวน 3 ราย อายุ 24 ปี จำนวน 5 ราย ตามลำดับ ส่วนอายุ 25 ปี และอายุ 28 ปี มีจำนวนเท่ากันคือ 1 ราย

ในภาพรวมจะเห็นได้ว่านักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสำรวจจำนวน 130 รายในครั้งนี้มีอายุ 20 ปีมากที่สุด จำนวน 40 ราย และพบในทุกชั้นปีอายุน้อยที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ อายุ 18 ปี จำนวน 11 ราย ซึ่งเป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่อายุมากที่สุดคือ อายุ 28 ปี จำนวน 1 ราย ซึ่งเป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3

สถาบันการศึกษาเดิมก่อนเข้าศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารและโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ช่วยทำให้ทราบพื้นฐานลักษณะสถาบันการศึกษาอันเป็นที่มาส่วนใหญ่ของนักเรียนนายร้อย

ตารางที่ 2 ตารางแสดงประเภทสถานศึกษาก่อนเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหารของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ประเภทสถานศึกษา	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n=130)	
	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนสังกัดเทศบาล	0	0.0
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร	0	0.0
โรงเรียนนานาชาติ	0	0.0
โรงเรียนมัธยมศึกษารัฐบาล ประเภทโรงเรียนชายล้วน	19	14.6
โรงเรียนมัธยมศึกษารัฐบาล ประเภทโรงเรียนสหศึกษา	95	73.1
โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ประเภทโรงเรียนชายล้วน	1	0.8

ประเภทสถานศึกษา	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n=130)	
	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ประเภทโรงเรียนสหศึกษา	9	6.9
โรงเรียนสาธิต	1	0.8
อื่นๆ	5	3.8
รวม	130	100.0

จากตารางข้างต้นพบว่าก่อนที่จะเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหาร กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษารัฐบาล ประเภทโรงเรียนสหศึกษามากที่สุด จำนวนถึง 95 ราย (ร้อยละ 73.1) รองลงมาคือโรงเรียนมัธยมศึกษา รัฐบาล ประเภทโรงเรียนชายล้วน จำนวน 19 ราย (ร้อยละ 14.6) ถัดมาคือโรงเรียนมัธยมศึกษา เอกชน ประเภทโรงเรียนสหศึกษา จำนวน 9 ราย (ร้อยละ 6.9) และที่พบน้อยที่สุดคือโรงเรียน มัธยมศึกษาเอกชน ประเภทโรงเรียนชายล้วน และโรงเรียนสาธิต มีผู้ระบุเท่ากันจำนวน 1 ราย (ร้อยละ 0.8) นอกจากนี้มีผู้ระบุสถานศึกษาประเภทอื่นๆ จำนวน 5 ราย (ร้อยละ 3.8) โดยพบว่าเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายสิบทหารบก วิทยาลัยเทคนิค และการศึกษานอกระบบ โรงเรียน ส่วนโรงเรียนสังกัดเทศบาล โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนนานาชาติไม่มี ผู้ใดระบุเลย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ตารางแสดงภูมิลำเนาเดิมแยกตามภาคของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ภูมิลำเนาเดิมแยกตามภาค	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n=130)	
	จำนวน	ร้อยละ
ภาคกลาง	67	51.5
ภาคเหนือ	24	18.5
ภาคใต้	10	7.7
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	29	22.3
รวม	130	100.0

จากตารางพบว่าภูมิลำเนาเดิมแยกตามภาคของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยเป็นภาคกลางมากที่สุด จำนวน 67 ราย (ร้อยละ 51.5) รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 29 ราย (ร้อยละ 22.3) ภาคเหนือ จำนวน 24 ราย (ร้อยละ 18.5) และภาคใต้ จำนวน 10 ราย (ร้อยละ 7.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ตารางแสดงภูมิหลังครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ภูมิหลังครอบครัว	จำนวนคำตอบที่ได้รับ (140 คำตอบ)*	
	จำนวน	ร้อยละ
มีบิดาและ/หรือมารดารับราชการทหาร	47	33.6
มีญาติพี่น้องหรือบุคคลใดในวงศ์ตระกูลรับราชการทหาร	39	27.9
ไม่มีบุคคลใดในครอบครัวหรือวงศ์ตระกูลรับราชการทหาร	54	38.6
รวม	140	100.0

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางข้างต้นพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามี ภูมิหลังทางครอบครัวที่ไม่มีบุคคลใดในครอบครัวหรือวงศ์ตระกูลรับราชการทหารมากที่สุด มีผู้ ระบุ 54 ราย (ร้อยละ 41.5) รองลงมาคือมีบิดาและ/หรือมารดา รับราชการทหาร มีผู้ระบุ 47 ราย (ร้อยละ 36.1) และมีญาติพี่น้องหรือบุคคลในวงศ์ตระกูลรับราชการทหาร มีผู้ระบุ 39 ราย (ร้อยละ 36.1) ตามลำดับ

สาเหตุที่ทำให้ตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหาร

สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งที่ทำการศึกษาคือสาเหตุที่ทำให้นักเรียนนายร้อยตัดสินใจเข้า เป็นนักเรียนทหาร ซึ่งมีทั้งปัจจัยที่มาจากภายในตัวเองและปัจจัยจากภายนอก ดังตารางที่แสดง ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ตารางแสดงสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระ จุลจอมเกล้าตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหาร

สาเหตุที่ทำให้ตัดสินใจเข้าเป็น นักเรียนทหาร	จำนวนคำตอบที่ได้รับ (n=130)										
	มาก		ค่อนข้างมาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก		ค่าเฉลี่ย
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ภาพลักษณ์ของสถาบัน	79	60.8	31	23.8	17	13.1	0	0.0	3	2.3	4.40
ภาพลักษณ์ของทหาร	66	50.8	37	28.5	22	16.9	2	1.5	3	2.3	4.24
ความตั้งใจส่วนตัว	70	53.8	27	20.8	26	20.0	4	3.1	3	2.3	4.21
ผู้ปกครองอยากให้เป็น	56	43.1	37	28.5	30	23.1	3	2.3	4	3.1	4.06
ญาติพี่น้องแนะนำ	31	23.8	28	21.5	38	29.2	18	13.8	15	11.5	3.32
รุ่นพี่แนะนำ	14	10.8	31	23.8	45	34.6	23	17.7	17	13.1	3.01
เพื่อนชักชวน	17	13.1	39	30.0	45	34.6	9	6.9	20	15.4	2.26
การแนะนำจากโรงเรียนเดิม	14	10.8	31	23.8	42	32.3	23	17.7	20	15.4	2.96
การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ ต่างๆ	10	7.7	34	26.2	53	40.8	21	16.2	12	9.2	3.06

จากตารางพบว่าสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระ จุลจอมเกล้าตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหาร มีดังต่อไปนี้

- **ภาพลักษณ์ของสถาบัน**

จากตารางข้างต้นภาพลักษณ์ของสถาบันการศึกษาเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารในระดับมากโดยมีผู้ระบุถึง 79 ราย (ร้อยละ 60.7) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 31 ราย (ร้อยละ 23.9) ถัดมาคือระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 17 ราย (ร้อยละ 13.1) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 3 ราย (ร้อยละ 2.3) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยไม่มีผู้ใดระบุ คิดเป็นร้อยละ 0.0 ตามลำดับ

- **ภาพลักษณ์ของทหาร**

จากตารางด้านภาพลักษณ์ทหารเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารในระดับมากโดยมีผู้ระบุถึง 66 ราย (ร้อยละ 50.8) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 37 ราย (ร้อยละ 28.5) ถัดมาคือระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 22 ราย (ร้อยละ 16.9) ระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 3 ราย (ร้อยละ 2.3) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) ตามลำดับ

- **ความตั้งใจส่วนตัว**

ด้านความตั้งใจส่วนตัวพบว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารในระดับมากโดยมีผู้ระบุถึง 79 ราย (ร้อยละ 53.9) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 27 ราย (ร้อยละ 20.7) ถัดมาคือระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 26 ราย (ร้อยละ 20.0) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 4 ราย (ร้อยละ 3.1) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 3 ราย (ร้อยละ 2.3) ตามลำดับ

- **ผู้ปกครองอยากให้เป็น**

จากตารางข้างต้นพบว่าสาเหตุจากการที่ผู้ปกครองอยากให้เป็นนักเรียนนายร้อยเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารในระดับมาก มีผู้ระบุ 56 ราย (ร้อยละ 43.1) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 37 ราย (ร้อยละ 28.5) ถัดมาคือระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 30 ราย (ร้อยละ 23.0) ระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 4 ราย (ร้อยละ 3.1) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 3 ราย (ร้อยละ 2.3) ตามลำดับ

- **ญาติพี่น้องแนะนำ**

จากตารางพบว่าสาเหตุจากญาติพี่น้องแนะนำเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียน นายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารในระดับปานกลางมากที่สุด มีผู้ระบุ 38 ราย (ร้อยละ 29.2) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 31 ราย (ร้อยละ 23.8) ถัดมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 28 ราย (ร้อยละ 21.5) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 18 ราย (ร้อยละ 13.9) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 15 ราย (ร้อยละ 11.5) ตามลำดับ

- **รุ่นพี่แนะนำ**

จากตารางพบว่ากรณีที่รุ่นพี่แนะนำเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารในระดับปานกลางมากที่สุด มีผู้ระบุ 45 ราย (ร้อยละ 34.6) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 31 ราย (ร้อยละ 23.9) ถัดมาคือระดับน้อย มีผู้ระบุ 23 ราย (ร้อยละ 17.6) ระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 17 ราย (ร้อยละ 13.1) และระดับมาก มีผู้ระบุ 14 ราย (ร้อยละ 10.8) ตามลำดับ

- **เพื่อนชักชวน**

จากตารางพบว่ากรณีที่เพื่อนชักชวนเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารในระดับปานกลางมากที่สุด มีผู้ระบุ 45 ราย (ร้อยละ 34.6) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 39 ราย (ร้อยละ 30.0) ถัดมาคือระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 20 ราย (ร้อยละ 15.4) ระดับมาก มีผู้ระบุ 17 ราย (ร้อยละ 13.1) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 9 ราย (ร้อยละ 6.9) ตามลำดับ

- **การแนะนำจากโรงเรียนเดิม**

จากตารางพบว่าการแนะนำจากโรงเรียนเดิมเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารในระดับปานกลางมากที่สุด มีผู้ระบุ 42 ราย (ร้อยละ 32.3) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 31 ราย (ร้อยละ 23.8) ถัดมาคือระดับน้อย มีผู้ระบุ 23 ราย (ร้อยละ 17.7) ระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 20 ราย (ร้อยละ 15.4) และระดับมาก มีผู้ระบุ 14 ราย (ร้อยละ 10.8) ตามลำดับ

● การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ

จากตารางพบว่าการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารในระดับปานกลางมากที่สุด มีผู้ระบุ 53 ราย (ร้อยละ 40.7) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 34 ราย (ร้อยละ 26.2) ถัดมาคือระดับน้อย มีผู้ระบุ 21 ราย (ร้อยละ 16.2) ระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 12 ราย (ร้อยละ 9.2) และระดับมาก มีผู้ระบุ 10 ราย (ร้อยละ 7.7) ตามลำดับ

สาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารสามารถเรียงลำดับจากการหาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

1. ภาพลักษณ์ของสถาบัน	ค่าเฉลี่ย 4.40
2. ภาพลักษณ์ของทหาร	ค่าเฉลี่ย 4.24
3. ความตั้งใจส่วนตัว	ค่าเฉลี่ย 4.21
4. ผู้ปกครองอยากให้เป็น	ค่าเฉลี่ย 4.06
5. ญาติพี่น้องแนะนำ	ค่าเฉลี่ย 3.32
6. การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ	ค่าเฉลี่ย 3.06
7. รุ่นพี่แนะนำ	ค่าเฉลี่ย 3.01
8. การแนะนำจากโรงเรียนเดิม	ค่าเฉลี่ย 2.96
9. เพื่อนชักชวน	ค่าเฉลี่ย 2.26

สรุปได้ว่าภาพลักษณ์สถาบันเป็นสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยใช้ในการตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารมากที่สุด รองลงมาคือภาพลักษณ์ของทหาร ความตั้งใจส่วนตัว และผู้ปกครองอยากให้เป็น ตามลำดับ ซึ่งสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นนี้มีระดับคะแนนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนสาเหตุที่มาจากญาติพี่น้องแนะนำ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ รุ่นพี่แนะนำ การแนะนำจากโรงเรียนเดิม และเพื่อนชักชวน มีระดับคะแนนใกล้เคียงกันเรียงตามลำดับ เป็นสาเหตุรองลงมาจาก 4 สาเหตุข้างต้น นอกจากนี้มีผู้ระบุสาเหตุอื่นๆ ได้แก่ เรื่องของสวัสดิการดี การตัดสินใจตามโฆษณา การอยากตอบแทนบุคคลที่เคยช่วยเหลือมาก่อน ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ คนตกงานเป็นจำนวนมาก และสาเหตุจากการได้รับคำแนะนำจากรุ่นพี่ประจำเหล่า

ทัศนคติต่ออาชีพทหาร

นอกเหนือไปจากสาเหตุต่างๆที่ทำให้ตัดสินใจเข้าเรียนในโรงเรียนทหารแล้ว ทัศนคติต่ออาชีพทหารก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหาร ส่วนทัศนคติภายหลังที่ได้เข้ามาศึกษาแล้วสะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดต่อสภาพแวดล้อมใหม่ๆ และความสามารถในการปรับตัว

ตารางที่ 6 ตารางแสดงทัศนคติต่ออาชีพทหารก่อนและหลังเข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ทัศนคติ		จำนวนคำตอบที่ได้รับ		หมายเหตุ
		(n=130)		
		ก่อนเข้าศึกษา	หลังเข้าศึกษา	
ชอบ	จำนวน	71	88	เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.1
	ร้อยละ	54.6	67.7	
เฉยๆ	จำนวน	53	29	ลดลงร้อยละ 18.5
	ร้อยละ	40.8	22.3	
ไม่ชอบ	จำนวน	4	8	เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.1
	ร้อยละ	3.1	6.2	
อื่นๆ	จำนวน	2	5	เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8
	ร้อยละ	1.5	3.8	

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าก่อนเข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยมีทัศนคติชอบอาชีพทหาร มีผู้ระบุ 71 (ร้อยละ 54.6) รองลงมาคือเฉยๆ มีผู้ระบุ 53 ราย (ร้อยละ 40.8) และไม่ชอบ มีผู้ระบุ 4 ราย (ร้อยละ 3.1) แต่เมื่อเข้ามาศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าแล้วพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติชอบอาชีพทหารเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 13.1 โดยมีผู้ระบุ 88 ราย (ร้อยละ 67.7) เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ชอบ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 3.1 โดยมีผู้ระบุ 8 ราย (ร้อยละ 6.2) ส่วนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยที่เลือกตอบเฉยๆลดลงจากเดิมร้อยละ 18.5 โดยมีผู้ระบุ 29 ราย (ร้อยละ 22.3)

จากตารางนี้สรุปได้ว่าทัศนคติต่ออาชีพทหารก่อนและหลังเข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกันอยู่ดังจะเห็นได้ว่าคะแนนของความชอบทั้งก่อนและ หลังเข้าศึกษายังอยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือความรู้สึกเฉยๆ และไม่ชอบตามลำดับ จะสังเกต พบว่าคะแนนในส่วนทัศนคติเฉยๆนั้น ได้ลดลงจากเดิมแต่ไปปรากฏเพิ่มขึ้นในส่วนของการชอบและไม่ชอบ ส่วนผู้ที่เลือกตอบอื่นๆได้เขียนระบุไว้ว่าก่อนเข้าศึกษามีทัศนคติที่ชอบอาชีพทหาร มากๆ และไม่ถึงกับรู้สึกเฉยๆแต่เป็นก็ได้ และเมื่อเข้าศึกษาแล้วได้เขียนระบุว่าชอบอาชีพทหาร มากๆ รู้สึกเบื่อหน่ายนิดหน่อย ไม่ถึงกับชอบมากแต่ก็เป็นได้ และเมื่อรู้อะไรมากขึ้นความชอบจะ น้อยลงแต่ความรับผิดชอบจะมากขึ้นแทน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของ นักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

แบบสอบถามในส่วนนี้จะศึกษากระบวนการสื่อสารอันประกอบด้วยผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง และผู้รับสาร ในการขัดเกลาทางสังคมซึ่งประกอบด้วยเรื่องของระเบียบปฏิบัติ ค่านิยม คุณธรรม และวัฒนธรรมประเพณีของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยต่อการสอนและการอบรมปลูกฝังอุดมการณ์และค่านิยมหลักของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

อุดมการณ์และ ค่านิยมหลัก	จำนวนคำตอบที่ได้รับ (n=130)										ค่าเฉลี่ย
	เป็นประจำ		ค่อนข้างบ่อย		เป็นบางครั้ง		นาน ๆ ครั้ง		ไม่เคยเลย		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
การรักษาไว้ซึ่งเกียรติของนักเรียนนาย ร้อย	93	71.5	36	27.7	1	0.8	0	0.0	0	0.0	4.70
ความจงรักภักดีต่อสถาบัน พระมหากษัตริย์	110	84.6	19	14.6	1	0.8	0	0.0	0	0.0	4.83
การเคารพเพื่อพี่น้องที่อาวุโสกว่า	91	70.0	34	26.2	5	3.8	0	0.0	0	0.0	4.66
ความรัก ความสามัคคีระหว่างรุ่นพี่ และรุ่นน้อง	90	69.2	33	25.4	6	4.6	1	0.8	0	0.0	4.63
มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความ รับผิดชอบสูง	88	67.7	31	23.8	11	8.5	0	0.0	0	0.0	4.59
มีความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร	69	53.1	49	37.7	10	7.7	2	1.5	0	0.0	4.42

จากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยรับรู้การสอนและการอบรมปลูกฝังค่านิยมหลักเรื่องการรักษาไว้ซึ่งเกียรติของนักเรียนนายร้อยเป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 71.5 (มีผู้ระบุ 93) รองลงมาคือรับรู้ค่อนข้างบ่อย ร้อยละ 27.7 (มีผู้ระบุ 36 ราย) และรับรู้เป็นบางครั้ง ร้อยละ 0.8 (มีผู้ระบุ 1 ราย) ตามลำดับ ค่านิยมหลักเรื่องความจงรักภักดีต่อกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยรับรู้เป็นประจำมากที่สุดถึงร้อยละ 84.6 (มีผู้ระบุ 110 ราย) รองลงมาคือรับรู้ค่อนข้างบ่อย ร้อยละ 14.6 (มีผู้ระบุ 19 ราย) และรับรู้เป็นบางครั้ง ร้อยละ 0.8 (มีผู้ระบุ 1 ราย) กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยรับรู้ค่านิยมเรื่องการเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่าเป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 70.0 (มีผู้ระบุ 91 ราย) รองลงมาคือรับรู้ค่อนข้างบ่อย ร้อยละ 26.2 (มีผู้ระบุ 34 ราย) และรับรู้เป็นบางครั้ง ร้อยละ 3.8 (มีผู้ระบุ 5 ราย) ตามลำดับ ค่านิยมหลักเรื่องความรักความสามัคคีระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้องนักเรียนนายร้อยรับรู้เป็นประจำ ร้อยละ 69.2 (มีผู้ระบุ 90 ราย) รองลงมาคือรับรู้ค่อนข้างบ่อย ร้อยละ 25.4 (มีผู้ระบุ 33 ราย) รับรู้เป็นบางครั้ง ร้อยละ 4.6 (มีผู้ระบุ 6 ราย) และรับรู้บางครั้ง ร้อยละ 0.8 (มีผู้ระบุ 1 ราย) ตามลำดับ ลำดับต่อมาคือเรื่องการมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูงนักเรียนนายร้อยรับรู้เป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 67.7 (มีผู้ระบุ 88 ราย) รองลงมาคือรับรู้ค่อนข้างบ่อย ร้อยละ 23.8 (มีผู้ระบุ 31 ราย) และรับรู้เป็นบางครั้ง ร้อยละ 8.5 (มีผู้ระบุ 11 ราย) ตามลำดับ ท้ายสุดคือค่านิยมหลักเรื่องมีความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหารนักเรียนนายร้อยรับรู้เป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 53.1 (มีผู้ระบุ 69 ราย) รองลงมาคือรับรู้ค่อนข้างบ่อย ร้อยละ 37.7 (มีผู้ระบุ 49 ราย) รับรู้เป็นบางครั้ง ร้อยละ 7.7 (มีผู้ระบุ 10 ราย) และรับรู้บางครั้ง ร้อยละ 1.5 (มีผู้ระบุ 2 ราย) ตามลำดับ

สามารถเรียงลำดับการรับรู้อุดมการณ์และค่านิยมหลักของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยจากการหาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

1. ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์	ค่าเฉลี่ย 4.83
2. การรักษาไว้ซึ่งเกียรติของนักเรียนนายร้อย	ค่าเฉลี่ย 4.70
3. การเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่า	ค่าเฉลี่ย 4.66
4. ความรัก ความสามัคคีระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง	ค่าเฉลี่ย 4.63
5. มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง	ค่าเฉลี่ย 4.59
6. มีความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร	ค่าเฉลี่ย 4.42

จากตารางสรุปได้ว่าหากเปรียบเทียบกันในแต่ละหัวข้อจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยรับรู้ค่านิยมหลักเรื่องความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือเรื่องการรักษาไว้ซึ่งเกียรติของนักเรียนนายร้อย การเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่า ความรัก ความสามัคคีระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง การมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง และท้ายสุดคือมีความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร ตามลำดับ

จากอุดมการณ์และค่านิยมหลักของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า สามารถนำมาเปรียบเทียบได้ว่าพฤติกรรม ระเบียบปฏิบัติต่างๆ ที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าพยายามอบรมปลูกฝังหรือเน้นย้ำตามอุดมการณ์และค่านิยมหลักของโรงเรียนนั้น นักเรียนนายร้อยได้เรียนรู้และนำไปประพฤติปฏิบัติตามมากน้อยเพียงใด ดังแสดงให้เห็นได้จากตารางต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 ตารางเปรียบเทียบสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามด้านการรักษาไว้ซึ่งเกียรติของนักเรียนนายร้อย

สิ่งที่โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำ กับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	จำนวนคำตอบที่ได้รับ (n=130)										ค่าเฉลี่ย
	มาก		ค่อนข้างมาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ไม่ปกปิดความผิดหรือช่วยเหลือเพื่อน ในทางที่ผิด	74	56.9	40	30.8	8	6.2	4	3.1	4	3.1	4.35
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	21	16.2	45	34.6	46	35.4	11	8.5	7	5.4	3.47
ไม่หลับหรือง่วงเหงาในเวลาเรียน และเวลา รักษาการณ์	69	53.1	42	32.3	11	8.5	7	5.4	1	0.8	4.31
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	11	8.5	31	23.8	43	33.1	26	20.0	19	14.6	2.91
ไม่ไว้ผมยาวผิดข้อบังคับ	47	36.2	51	39.2	28	21.5	2	1.5	2	1.5	4.06
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	27	20.8	40	30.8	45	34.6	13	10.0	5	3.8	3.54
แต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบ	82	63.1	32	24.6	12	9.2	2	1.5	2	1.5	4.44
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	60	46.2	44	33.8	22	16.9	2	1.5	2	1.5	4.21
ให้ความช่วยเหลือหรือเสียสละให้แก่เด็ก ผู้หญิง และผู้ที่ยากจนแกว่า	86	66.2	28	21.5	14	10.8	1	0.8	1	0.8	4.51
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	82	63.1	31	23.8	15	11.5	2	1.5	0	0.0	4.48

ตารางที่ 8 นี้เป็นตารางที่แสดงถึงการรักษาไว้ซึ่งเกียรติของนักเรียนนายร้อย โดยจำแนกออกเป็นการแสดงพฤติกรรมต่างๆ จำนวน 5 ข้อด้วยกัน จากการสำรวจสอบถามกลุ่มตัวอย่างได้ผลดังนี้

- **การเน้นย้ำของโรงเรียนเรื่องไม่ปกปิดความผิดหรือช่วยเหลือเพื่อนในทางที่ผิด**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 74 ราย (ร้อยละ 56.9) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 40 ราย (ร้อยละ 30.8) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 8 ราย (ร้อยละ 6.2) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 4 ราย (ร้อยละ 3.1) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 4 ราย (ร้อยละ 3.1) ส่วนการปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด โดยมีผู้ระบุ 46 ราย (ร้อยละ 35.4) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 45 ราย (ร้อยละ 34.6) ระดับมาก มีผู้ระบุ 21 ราย (ร้อยละ 16.2) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 11 ราย (ร้อยละ 8.5) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 7 ราย (ร้อยละ 5.4)

- **การเน้นย้ำของโรงเรียนเรื่องไม่หลับหรือ่วงเหงาในเวลาเรียน และเวลารักษาการณ์**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 69 ราย (ร้อยละ 53.1) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 42 ราย (ร้อยละ 32.3) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 11 ราย (ร้อยละ 8.5) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 7 ราย (ร้อยละ 5.4) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ส่วนการปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด โดยมีผู้ระบุ 43 ราย (ร้อยละ 33.1) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 31 ราย (ร้อยละ 23.8) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 26 ราย (ร้อยละ 20.0) ระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 19 ราย (ร้อยละ 14.6) และระดับมาก มีผู้ระบุ 11 ราย (ร้อยละ 8.5)

- **การเน้นย้ำของโรงเรียนเรื่องไม่ไว้มวยาวผิดข้อบังคับ**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 51 ราย (ร้อยละ 39.2) รองลงมาคือระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 47 ราย (ร้อยละ 36.2) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 28 ราย (ร้อยละ 21.5) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) เท่ากัน ส่วนการปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด โดยมีผู้ระบุ 45 ราย (ร้อยละ 34.6) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 40 ราย (ร้อยละ 30.8) ระดับมาก มีผู้ระบุ 27 ราย

(ร้อยละ 20.8) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 13 ราย (ร้อยละ 10.0) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 5 ราย (ร้อยละ 3.8)

- **การเน้นย้ำของโรงเรียนเรื่องแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบ**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 82 ราย (ร้อยละ 63.1) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 32 ราย (ร้อยละ 24.6) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 12 ราย (ร้อยละ 9.2) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) เท่ากัน ส่วนการปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 60 ราย (ร้อยละ 46.2) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 44 ราย (ร้อยละ 33.8) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 22 ราย (ร้อยละ 16.9) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) เท่ากัน

- **การเน้นย้ำของโรงเรียนเรื่องให้ความช่วยเหลือหรือเสียสละให้แก่เด็ก ผู้หญิง และผู้ที่ยากจนแกว่า**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 86 ราย (ร้อยละ 66.2) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 28 ราย (ร้อยละ 21.5) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 14 ราย (ร้อยละ 10.8) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) เท่ากัน ส่วนการปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 82 ราย (ร้อยละ 63.1) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 31 ราย (ร้อยละ 23.8) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 15 ราย (ร้อยละ 11.5) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

สามารถเรียงลำดับการรับรู้สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติจากการหาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำ

1. ให้ความช่วยเหลือหรือเสียสละให้แก่เด็ก ผู้หญิง และผู้ที่ยากจนแกว่า ค่าเฉลี่ย 4.51
2. แต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบ ค่าเฉลี่ย 4.44
3. ไม่ปกปิดความผิดหรือช่วยเหลือเพื่อน ในทางที่ผิด ค่าเฉลี่ย 4.35

สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติ

1. ให้ความช่วยเหลือหรือเสียสละให้แก่เด็ก ผู้หญิง และผู้ที่ยากจนแกว่า ค่าเฉลี่ย 4.48
2. แต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบ ค่าเฉลี่ย 4.21
3. ไม่ไว้ผมยาวผิดข้อบังคับ ค่าเฉลี่ย 3.54

4. ไม่หลับหรือง่วงเหงาในเวลาเรียน และ
เวลารักษาการณ์ ค่าเฉลี่ย 4.31	4. ไม่ปกปิดความผิดหรือช่วยเหลือเพื่อน
ในทางที่ผิด ค่าเฉลี่ย 3.47
5. ไม่ไว้ผมยาวผิดข้อบังคับ ค่าเฉลี่ย 4.06	5. ไม่หลับหรือง่วงเหงาในเวลาเรียน และ
เวลารักษาการณ์ ค่าเฉลี่ย 2.91

จะเห็นว่าเรื่องให้ความช่วยเหลือหรือเสียสละให้แก่เด็ก ผู้หญิง และผู้ที่ยากจนแอกว้า และ
แต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบ อยู่ในลำดับที่เท่ากันทั้งสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้น
ย้ำกับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติคือลำดับที่ 1 และ 2 แต่ค่าเฉลี่ยของสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติ
จะมีคะแนนต่ำกว่าสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำ ส่วนเรื่องไม่ปกปิดความผิดหรือ
ช่วยเหลือเพื่อนในทางที่ผิดที่โรงเรียนเน้นย้ำจัดอยู่ในลำดับที่ 3 แต่การปฏิบัติตามลดลงอยู่ใน
อันดับที่ 4 เช่นเดียวกับเรื่องไม่หลับหรือง่วงเหงาในเวลาเรียน และเวลารักษาการณ์ จากที่โรงเรียน
เน้นย้ำอยู่ในลำดับที่ 4 แต่การปฏิบัติลดลงอยู่ในลำดับที่ 5 ทั้งนี้ตรงข้ามกับเรื่องไม่ไว้ผมยาวผิด
ข้อบังคับซึ่งจากเดิมอยู่ในลำดับที่ 5 ของสิ่งที่โรงเรียนเน้นย้ำ แต่เลื่อนขึ้นเป็นลำดับที่ 3 ในส่วนการ
ปฏิบัติของนักเรียน อย่างไรก็ตามจะพบว่าคะแนนค่าเฉลี่ยของสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัตินั้นจะ
ลดลงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของการรับรู้สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยเน้นย้ำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 ตารางเปรียบเทียบสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามด้านความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

สิ่งที่โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำ กับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	จำนวนคำตอบที่ได้รับ (n=130)										ค่าเฉลี่ย
	มาก		มาก		มาก		มาก		มาก		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
การปฏิบัติในการถวายความเคารพพระบรมราชา นาสุวารีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว	111	85.4	11	8.5	6	4.6	2	1.5	0	0.0	4.77
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	101	77.7	19	14.6	10	7.7	0	0.0	0	0.0	4.70
การเข้าร่วมพิธีสำคัญต่างๆ เช่น พิธีวางพวงมาลา วันปิยมหาราช พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณฯ	87	66.9	33	25.4	10	7.7	0	0.0	0	0.0	4.59
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	64	49.2	41	31.5	21	16.2	2	1.5	2	1.5	4.23
ยืน เดิน ลุก นั่ง ด้วยอาการสำรวม ในทุกโอกาสที่ เข้าเฝ้าฯ	93	71.5	26	20.0	9	6.9	1	0.8	1	0.8	4.60
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	77	59.2	37	28.5	12	9.2	4	3.1	0	0.0	4.43

ตารางที่ 9 นี้เป็นตารางที่แสดงถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยจำแนกออกเป็นการแสดงพฤติกรรมต่างๆ จำนวน 3 ข้อด้วยกัน จากการสำรวจสอบถามกลุ่มตัวอย่างได้ผลดังนี้

- **การปฏิบัติในการถวายความเคารพพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุมากถึง 111 ราย (ร้อยละ 85.4) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 11 ราย (ร้อยละ 8.5) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 6 ราย (ร้อยละ 4.6) ตามลำดับ และระดับน้อยมีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ระบุ การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 82 ราย (ร้อยละ 63.1) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 31 ราย (ร้อยละ 23.8) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 15 ราย (ร้อยละ 11.5) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

- **การเข้าร่วมพิธีสำคัญต่างๆ เช่น พิธีวางพวงมาลาวันปิยมหาราช พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณฯ**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 87 ราย (ร้อยละ 66.9) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 33 ราย (ร้อยละ 25.4) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 10 ราย (ร้อยละ 7.7) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมากไม่มีผู้ระบุ การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 64 ราย (ร้อยละ 49.2) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 41 ราย (ร้อยละ 31.5) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 21 ราย (ร้อยละ 16.2) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) เท่ากัน

- **ยืน เดิน ลุก นั่ง ด้วยอาการสำรวม ในทุกโอกาสที่เข้าเฝ้าฯ**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 93 ราย (ร้อยละ 71.5) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 26 ราย (ร้อยละ 20.0) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 9 ราย (ร้อยละ 6.9) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) เท่ากัน การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 77 ราย (ร้อยละ 59.2) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 37 ราย (ร้อยละ 28.5) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 12 ราย (ร้อยละ 9.2) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 4 ราย (ร้อยละ 3.1) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

สามารถเรียงลำดับการรับรู้สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติจากการหาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำ

1. การปฏิบัติในการถวายความเคารพพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ค่าเฉลี่ย 4.77
2. ยืน เดิน ลุก นั่ง ด้วยอาการสำรวม ในทุกโอกาสที่เข้าเฝ้าฯ ค่าเฉลี่ย 4.60
3. การเข้าร่วมพิธีสำคัญต่างๆ เช่น พิธีวางพวงมาลาวันปิยมหาราช พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณฯ ค่าเฉลี่ย 4.59

สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติ

1. การปฏิบัติในการถวายความเคารพพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ค่าเฉลี่ย 4.70
2. ยืน เดิน ลุก นั่ง ด้วยอาการสำรวม ในทุกโอกาสที่เข้าเฝ้าฯ ค่าเฉลี่ย 4.43
3. การเข้าร่วมพิธีสำคัญต่างๆ เช่น พิธีวางพวงมาลาวันปิยมหาราช พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณฯ ค่าเฉลี่ย 4.23

จะเห็นว่าอุดมการณ์และค่านิยมหลักด้านความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มีทิศทางของการเน้นย้ำและการปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยคะแนนเฉลี่ยการเน้นย้ำและการปฏิบัติเรื่องการถวายความเคารพพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาลำดับที่ 2 เป็นเรื่องการยืน เดิน ลุก นั่ง ด้วยอาการสำรวม ในทุกโอกาสที่เข้าเฝ้าฯ และเรื่องการเข้าร่วมพิธีสำคัญต่างๆ เช่น พิธีวางพวงมาลาวันปิยมหาราช พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณฯ ได้คะแนนเฉลี่ยมาเป็นลำดับที่ 3 อย่างไรก็ตามจะพบว่าคะแนนค่าเฉลี่ยของสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัตินั้นจะลดลงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของการรับรู้สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยเน้นย้ำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 ตารางเปรียบเทียบสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามด้านการเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่า

สิ่งที่โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำ กับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	จำนวนคำตอบที่ได้รับ (n=130)										ค่าเฉลี่ย
	มาก		ค่อนข้างมาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ทำความเคารพผู้บังคับบัญชาและนักเรียน นายร้อยชั้นสูงกว่าเสมอ	107	82.3	20	15.4	3	2.3	0	0.0	0	0.0	4.80
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	84	64.6	38	29.2	8	6.2	0	0.0	0	0.0	4.53
ไม่พูดจาหรือกระทำล่วงเกินนักเรียนนาย ร้อยที่มีอาวุโสกว่า	94	72.3	32	24.6	3	2.3	1	0.8	0	0.0	4.68
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	80	61.5	28	21.5	17	13.1	4	3.1	1	0.8	4.40
เชื่อฟังคำแนะนำตักเตือนจากนักเรียนนาย ร้อยที่มีอาวุโสกว่า	97	74.6	31	23.8	1	0.8	0	0.0	1	0.8	4.71
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	68	52.3	47	36.2	13	10.0	2	1.5	0	0.0	4.39
ไม่ตีตนเสมอ นักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า แม้จะรู้จักกันเป็นการส่วนตัว	94	72.3	27	20.8	8	6.2	0	0.0	1	0.8	4.63
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	66	50.8	43	33.1	20	15.4	1	0.8	0	0.0	4.33

ตารางที่ 10 นี้เป็นตารางที่แสดงถึงการเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่า โดยจำแนกออกเป็น การแสดงพฤติกรรมต่างๆ จำนวน 4 ข้อด้วยกัน จากการสำรวจสอบถามกลุ่มตัวอย่างได้ผลดังนี้

- **ทำความเคารพผู้บังคับบัญชาและนักเรียนนายร้อยชั้นสูงกว่าสม่ำเสมอ**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุมากถึง 107 ราย (ร้อยละ 82.3) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 20 ราย (ร้อยละ 15.4) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 3 ราย (ร้อยละ 2.3) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมากไม่มีผู้ระบุ การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 84 ราย (ร้อยละ 64.6) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 38 ราย (ร้อยละ 29.2) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 8 ราย (ร้อยละ 6.2) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมากไม่มีผู้ระบุ

- **ไม่พูดจาหรือกระทำล่วงเกินนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 94 ราย (ร้อยละ 72.3) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 32 ราย (ร้อยละ 24.6) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 3 ราย (ร้อยละ 2.3) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ระบุ การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 80 ราย (ร้อยละ 61.5) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 28 ราย (ร้อยละ 21.5) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 17 ราย (ร้อยละ 13.1) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 4 ราย (ร้อยละ 3.1) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ

- **เชื่อฟังคำแนะนำตักเตือนจากนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 97 ราย (ร้อยละ 74.6) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 31 ราย (ร้อยละ 23.8) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยไม่มีผู้ระบุ การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 68 ราย (ร้อยละ 52.3) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 47 ราย (ร้อยละ 36.2) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 13 ราย (ร้อยละ 10.0) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ระบุ

- **ไม่ตีตนเสมอมนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า แม้จะรู้จักกันเป็นการส่วนตัว**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 94 ราย (ร้อยละ 72.3) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 27 ราย (ร้อยละ 20.8) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 8 ราย (ร้อยละ 6.2) และ

ระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยไม่มีผู้ระบุ การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 66 ราย (ร้อยละ 50.8) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 43 ราย (ร้อยละ 33.1) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 20 ราย (ร้อยละ 15.4) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

สามารถเรียงลำดับการรับรู้สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติจากการหาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

<u>สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำ</u>	<u>สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติ</u>
1. ทำความเคารพผู้บังคับบัญชาและนักเรียนนายร้อยชั้นสูงกว่าเสมอ ค่าเฉลี่ย 4.80	1. ทำความเคารพผู้บังคับบัญชาและนักเรียนนายร้อยชั้นสูงกว่าเสมอ ค่าเฉลี่ย 4.58
2. เชื่อฟังคำแนะนำตักเตือนจากนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า ค่าเฉลี่ย 4.71	2. ไม่พูดจาหรือกระทำล่วงเกินนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า ค่าเฉลี่ย 4.40
3. ไม่พูดจาหรือกระทำล่วงเกินนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า ค่าเฉลี่ย 4.68	3. เชื่อฟังคำแนะนำตักเตือนจากนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า ค่าเฉลี่ย 4.39
4. ไม่ตีตนเสมอตนนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า แม้จะรู้จักกันเป็นการส่วนตัว ค่าเฉลี่ย 4.63	4. ไม่ตีตนเสมอตนนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า แม้จะรู้จักกันเป็นการส่วนตัว ค่าเฉลี่ย 4.33

จะเห็นได้ว่าการเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่ามีทิศทางของการเน้นย้ำและการปฏิบัติที่เกือบจะเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือคะแนนเฉลี่ยการทำความเคารพผู้บังคับบัญชาและนักเรียนนายร้อยชั้นสูงกว่าเสมอได้รับคะแนนสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 เช่นเดียวกันกับลำดับที่ 4 ไม่ตีตนเสมอตนนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า แม้จะรู้จักกันเป็นการส่วนตัว ทั้งในส่วนของ การเน้นย้ำจากโรงเรียนและการปฏิบัติตาม ส่วนการเชื่อฟังคำแนะนำตักเตือนจากนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า จากเดิมอยู่ในลำดับที่ 2 ของการเน้นย้ำจากโรงเรียน แต่ในการปฏิบัติจัดอยู่ในลำดับที่ 3 ตรงข้ามกับคะแนนเฉลี่ยการไม่พูดจาหรือกระทำล่วงเกินนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่าที่อยู่ในลำดับที่ 3 ของสิ่งที่โรงเรียนเน้นย้ำ แต่จัดเป็นลำดับที่ 2 ของสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติ โดยมีคะแนนเฉลี่ยห่างจากลำดับที่ 3 เพียง 0.01 คะแนน อย่างไรก็ตามยังคงพบว่าคะแนนค่าเฉลี่ยของสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัตินั้นจะลดลงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของการรับรู้สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยเน้นย้ำ

ตารางที่ 11 ตารางเปรียบเทียบสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามด้านความรัก ความสามัคคีระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง

สิ่งที่โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำ กับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	จำนวนคำตอบที่ได้รับ (n=130)										ค่าเฉลี่ย
	มาก		ค่อนข้างมาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ไม่ก่อเรื่องทะเลาะวิวาทในหมู่คณะ	99	76.2	23	17.7	7	5.4	1	0.8	0	0.0	4.69
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	70	53.8	39	30.0	19	14.6	2	1.5	0	0.0	4.36
ไม่แสดงกิริยาหยาบคายต่อนักเรียนนายร้อย ที่มีอาวุโสน้อยกว่า	79	60.8	25	19.2	18	13.8	6	4.6	2	1.5	4.33
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	37	28.5	42	32.3	32	24.6	11	8.5	8	6.2	3.68
ให้ความร่วมมือช่วยเหลืองานและกิจกรรม ของเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง	82	63.1	40	30.8	7	5.4	1	0.8	0	0.0	4.56
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	54	41.5	42	32.3	28	21.5	4	3.1	2	1.5	4.09

ตารางที่ 11 นี้เป็นตารางที่แสดงถึงความรัก ความสามัคคีระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง โดยจำแนกออกเป็นการแสดงพฤติกรรมต่างๆ จำนวน 3 ข้อด้วยกัน จากการสำรวจสอบถามกลุ่มตัวอย่างได้ผลดังนี้

- **ไม่ก่อเรื่องทะเลาะวิวาทในหมู่คณะ**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 99 ราย (ร้อยละ 76.2) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 23 ราย (ร้อยละ 17.7) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 7 ราย (ร้อยละ 5.4) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ระบุ การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 70 ราย (ร้อยละ 53.8) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 39 ราย (ร้อยละ 30.0) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 19 ราย (ร้อยละ 14.6) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ระบุ

- **ไม่แสดงกิริยาหยาบคายต่อนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสน้อยกว่า**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 79 ราย (ร้อยละ 60.8) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 25 ราย (ร้อยละ 19.2) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 18 ราย (ร้อยละ 13.8) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 6 ราย (ร้อยละ 4.6) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) ตามลำดับ การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 42 ราย (ร้อยละ 32.3) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 37 ราย (ร้อยละ 28.5) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 32 ราย (ร้อยละ 24.6) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 11 ราย (ร้อยละ 8.5) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 8 ราย (ร้อยละ 6.2) ตามลำดับ

- **ให้ความร่วมมือช่วยเหลืองานและกิจกรรมของเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 82 ราย (ร้อยละ 63.1) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 40 ราย (ร้อยละ 30.8) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 7 ราย (ร้อยละ 5.4) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ระบุ การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 54 ราย (ร้อยละ 41.5) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 42 ราย (ร้อยละ 32.3) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 28 ราย (ร้อยละ 21.5) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 4 ราย (ร้อยละ 3.1) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) ตามลำดับ

สามารถเรียงลำดับการรับรู้สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติจากการหาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำ

1. ไม่ก่อเรื่องทะเลาะวิวาทในหมู่คณะ
ค่าเฉลี่ย 4.69
2. ให้ความร่วมมือช่วยเหลืองานและ
กิจกรรมของเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง
ค่าเฉลี่ย 4.56
3. ไม่แสดงกิริยาหยาบคายต่อนักเรียนนาย
ร้อยที่มีอาวุโสน้อยกว่า ค่าเฉลี่ย 4.33

สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติ

1. ไม่ก่อเรื่องทะเลาะวิวาทในหมู่คณะ
ค่าเฉลี่ย 4.36
2. ให้ความร่วมมือช่วยเหลืองานและ
กิจกรรมของเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง
ค่าเฉลี่ย 4.09
3. ไม่แสดงกิริยาหยาบคายต่อนักเรียนนาย
ร้อยที่มีอาวุโสน้อยกว่า ค่าเฉลี่ย 3.68

จะเห็นว่าอุดมการณ์และค่านิยมหลักด้านความรัก ความสามัคคีระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง มีทิศทางของการเน้นย้ำและการปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยคะแนนเฉลี่ยการเน้นย้ำและการปฏิบัติเรื่องการไม่ก่อเรื่องทะเลาะวิวาทในหมู่คณะได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาลำดับที่ 2 เป็นเรื่องให้ความร่วมมือช่วยเหลืองานและกิจกรรมของเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง และเรื่องการไม่แสดงกิริยาหยาบคายต่อนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสน้อยกว่า ได้คะแนนเฉลี่ยมาเป็นลำดับที่ 3 อย่างไรก็ตามจะพบว่าคะแนนค่าเฉลี่ยของสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัตินั้นจะลดลงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของการรับรู้สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยเน้นย้ำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 ตารางเปรียบเทียบสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามด้านความมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง

สิ่งที่โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำ กับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	จำนวนคำตอบที่ได้รับ (n=130)										ค่าเฉลี่ย
	มาก		ค่อนข้างมาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ไม่ล่าเอียงเข้าข้าง หรือไม่เข้าข้างบุคคลใด บุคคลหนึ่ง เพราะความรัก ความหลง ความ โกรธ หรือความกลัว	73	56.2	35	26.9	20	15.4	1	0.8	1	0.8	4.36
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	33	25.4	58	44.6	31	23.8	7	5.4	1	0.8	3.88
ทำตามที่ตนเองได้พูดไว้	75	57.7	40	30.8	14	10.8	1	0.8	0	0.0	4.45
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	43	33.1	51	39.2	29	22.3	6	4.6	1	0.8	3.99
ไม่หลบหลีกหน้าที่รักษาการณ์	100	76.9	24	18.5	6	4.6	0	0.0	0	0.0	4.72
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	59	45.4	43	33.1	25	19.2	1	0.8	2	1.5	4.20
ตื่นตามเวลา เข้าแถวทันเวลา เข้าเรียน ทันเวลา	87	66.9	29	22.3	14	10.8	0	0.0	0	0.0	4.56
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	45	34.6	56	43.1	25	19.2	2	1.5	2	1.5	4.07

ตารางที่ 12 นี้เป็นตารางที่แสดงควมมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง โดยจำแนกออกเป็นารแสดงพฤติกรรมต่างๆ จำนวน 4 ข้อด้วยกัน จากการสำรวจสอบถามกลุ่มตัวอย่างได้ผลดังนี้

- **ไม่ลำเอียงเข้าข้าง หรือไม่เข้าข้างบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพราะความรัก ความหลง ความโกรธ หรือความกลัว**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 73 ราย (ร้อยละ 56.2) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 35 ราย (ร้อยละ 26.9) และระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 20 ราย (ร้อยละ 15.4) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) เท่ากัน การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 58 ราย (ร้อยละ 44.6) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 33 ราย (ร้อยละ 25.4) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 31 ราย (ร้อยละ 23.8) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 7 ราย (ร้อยละ 5.4) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ

- **ทำตามที่ตนเองได้พูดไว้**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 75 ราย (ร้อยละ 57.7) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 40 ราย (ร้อยละ 30.8) และระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 14 ราย (ร้อยละ 10.8) และระดับน้อยมีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 51 ราย (ร้อยละ 39.2) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 43 ราย (ร้อยละ 33.1) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 29 ราย (ร้อยละ 22.3) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 6 ราย (ร้อยละ 4.6) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ

- **ไม่หลบหลีกหน้าที่รักษาการณ์**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 100 ราย (ร้อยละ 76.9) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 24 ราย (ร้อยละ 18.5) และระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 6 ราย (ร้อยละ 4.6) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 59 ราย (ร้อยละ 45.4) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 43 ราย (ร้อยละ 33.1) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 25 ราย (ร้อยละ 19.2) ระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ

● **ตื่นตามเวลา เข้าแถวทันเวลา เข้าเรียนทันเวลา**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 87 ราย (ร้อยละ 66.9) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 29 ราย (ร้อยละ 22.3) และระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 14 ราย (ร้อยละ 10.8) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 56 ราย (ร้อยละ 43.1) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 45 ราย (ร้อยละ 34.6) และระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 25 ราย (ร้อยละ 19.2) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากและระดับน้อย มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) เท่ากัน

สามารถเรียงลำดับการรับรู้สิ่งๆ ที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติจากการหาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำ

สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติ

1. ไม่หลบหลีกหน้าที่รักษาการณ์ ค่าเฉลี่ย 4.72

1. ไม่หลบหลีกหน้าที่รักษาการณ์ ค่าเฉลี่ย 4.20

2. ตื่นตามเวลา เข้าแถวทันเวลา เข้าเรียนทันเวลา ค่าเฉลี่ย 4.56

2. ตื่นตามเวลา เข้าแถวทันเวลา เข้าเรียนทันเวลา ค่าเฉลี่ย 4.07

3. ทำตามที่ตนเองได้พูดไว้ ค่าเฉลี่ย 4.45

3. ทำตามที่ตนเองได้พูดไว้ ค่าเฉลี่ย 3.99

4. ไม่ลำเอียงเข้าข้าง หรือไม่เข้าข้างบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพราะความรัก ความหลง ความโกรธ หรือความกลัว ค่าเฉลี่ย 4.36

4. ไม่ลำเอียงเข้าข้าง หรือไม่เข้าข้างบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพราะความรัก ความหลง ความโกรธ หรือความกลัว ค่าเฉลี่ย 3.88

จะเห็นว่าความมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูงมีทิศทางของการเน้นย้ำและการปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยคะแนนเฉลี่ยการเน้นย้ำและการปฏิบัติเรื่องการไม่หลบหลีกหน้าที่รักษาการณ์ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาลำดับที่ 2 เป็นเรื่องตื่นตามเวลา เข้าแถวทันเวลา เข้าเรียนทันเวลา เรื่องการทำตามที่ได้พูดไว้ ได้คะแนนเฉลี่ยมาเป็นลำดับที่ 3 และการไม่ลำเอียงเข้าข้าง หรือไม่เข้าข้างบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพราะความรัก ความหลง ความโกรธ หรือความกลัวได้คะแนนเฉลี่ยมาเป็นลำดับที่ 4 อย่างไรก็ตามจะพบว่าคะแนนค่าเฉลี่ยของสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัตินั้นจะลดลงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของการรับรู้สิ่งๆ ที่โรงเรียนนายร้อยเน้นย้ำ

ตารางที่ 13 ตารางเปรียบเทียบสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามด้านความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร

สิ่งที่โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำ กับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	จำนวนคำตอบที่ได้รับ (n=130)										ค่าเฉลี่ย
	มาก		ค่อนข้างมาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ติดตามข่าวสารและสถานการณ์ภายในและ ภายนอกประเทศ	63	48.5	29	22.3	26	20.0	6	4.6	6	4.6	4.05
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	29	22.3	45	34.6	38	29.2	12	9.2	6	4.6	3.60
ยอมรับผิดเมื่อตนเองได้กระทำผิดจริง	105	80.8	22	16.9	3	2.3	0	0.0	0	0.0	4.78
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	51	39.2	54	41.5	19	14.6	4	3.1	2	1.5	4.13
ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้น มุ่งมั่นให้งานสำเร็จ	74	56.9	41	31.5	12	9.2	3	2.3	0	0.0	4.43
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	41	31.5	63	48.5	23	17.7	3	2.3	0	0.0	4.09
หมั่นออกกำลังกาย และดูแลสุขภาพ	88	67.7	35	26.9	4	3.1	3	2.3	0	0.0	4.06
สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม	35	26.9	67	51.5	21	16.2	5	3.8	2	1.5	3.98

ตารางที่ 13 นี้เป็นตารางที่แสดงความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร โดยจำแนกออกเป็น การแสดงพฤติกรรมต่างๆ จำนวน 4 ข้อด้วยกัน จากการสำรวจสอบถามกลุ่มตัวอย่างได้ผลดังนี้

- **ติดตามข่าวสารและสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศ**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 63 ราย (ร้อยละ 48.5) รองลงมาคือระดับ ค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 29 ราย (ร้อยละ 22.3) และระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 26 ราย (ร้อยละ 20.0) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 6 ราย (ร้อยละ 4.6) เท่ากัน การ ปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 45 ราย (ร้อยละ 34.6) รองลงมาคือระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 38 ราย (ร้อยละ 29.2) ระดับมาก มีผู้ระบุ 29 ราย (ร้อยละ 22.3) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 12 ราย (ร้อยละ 9.2) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 6 ราย (ร้อยละ 4.6) ตามลำดับ

- **ยอมรับผิดเมื่อตนเองได้กระทำผิดจริง**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 63 ราย (ร้อยละ 48.5) รองลงมาคือระดับ ค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 29 ราย (ร้อยละ 22.3) และระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 26 ราย (ร้อยละ 20.0) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 6 ราย (ร้อยละ 4.6) เท่ากัน การ ปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 45 ราย (ร้อยละ 34.6) รองลงมาคือระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 38 ราย (ร้อยละ 29.2) ระดับมาก มีผู้ระบุ 29 ราย (ร้อยละ 22.3) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 12 ราย (ร้อยละ 9.2) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 6 ราย (ร้อยละ 4.6) ตามลำดับ

- **ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระฉับกระเฉง มุ่งมั่นให้งานสำเร็จ**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 74 ราย (ร้อยละ 56.9) รองลงมาคือระดับ ค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 41 ราย (ร้อยละ 31.5) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 12 ราย (ร้อยละ 9.2) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 3 ราย (ร้อยละ 2.3) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ระบุ การปฏิบัติ ตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 63 ราย (ร้อยละ 48.5) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 41 ราย (ร้อยละ 31.5) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 23 ราย (ร้อยละ 17.7) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 3 ราย (ร้อยละ 2.3) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ระบุ

● **หมั้นออกกำลังกาย และดูแลรักษาสุขภาพ**

นักเรียนนายร้อยรับรู้ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 88 ราย (ร้อยละ 67.7) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 35 ราย (ร้อยละ 26.9) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 4 ราย (ร้อยละ 3.1) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 3 ราย (ร้อยละ 2.3) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ระบุ การปฏิบัติตามของนักเรียนนายร้อยนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 67 ราย (ร้อยละ 51.5) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 35 ราย (ร้อยละ 26.9) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 21 ราย (ร้อยละ 16.2) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 5 ราย (ร้อยละ 3.8) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) ตามลำดับ

สามารถเรียงลำดับการรับรู้สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำกับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติจากการหาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำ

สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติ

1. ยอมรับผิดเมื่อตนเองได้กระทำผิดจริง
ค่าเฉลี่ย 4.78

1. ยอมรับผิดเมื่อตนเองได้กระทำผิดจริง
ค่าเฉลี่ย 4.13

2. หมั้นออกกำลังกาย และดูแลรักษา
สุขภาพ ค่าเฉลี่ย 4.60

2. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้น
มุ่งมั่นให้งานสำเร็จ ค่าเฉลี่ย 4.09

3. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้น
มุ่งมั่นให้งานสำเร็จ ค่าเฉลี่ย 4.43

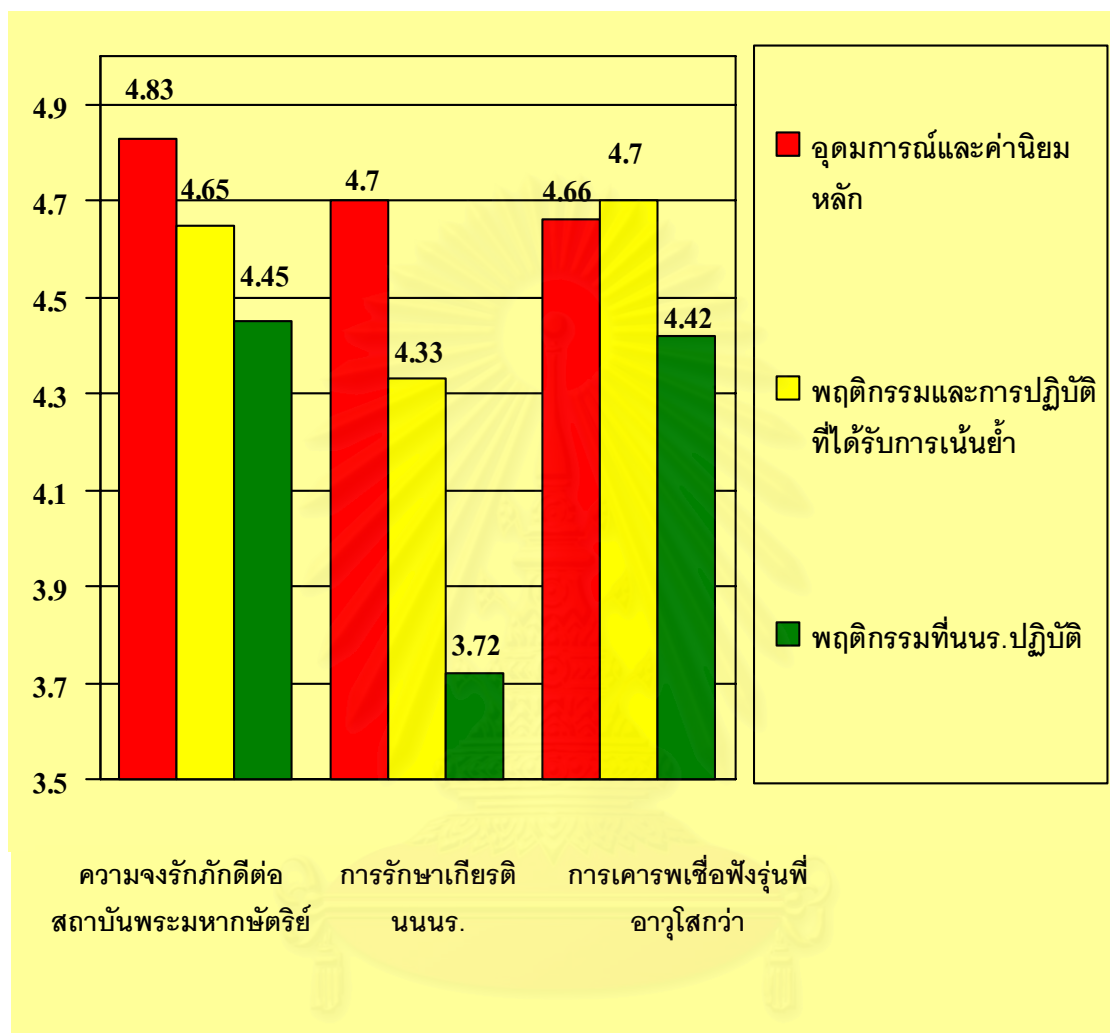
3. หมั้นออกกำลังกาย และดูแลรักษา
สุขภาพ ค่าเฉลี่ย 3.98

4. ติดตามข่าวสารและสถานการณ์ภายใน
และภายนอกประเทศ ค่าเฉลี่ย 4.05

4. ติดตามข่าวสารและสถานการณ์ภายใน
และภายนอกประเทศ ค่าเฉลี่ย 3.60

จะเห็นได้ว่าความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหารมีทิศทางของการเน้นย้ำและการปฏิบัติที่เกือบจะเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือคะแนนเฉลี่ยการยอมรับผิดเมื่อตนเองได้กระทำผิดจริงได้รับคะแนนสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 เช่นเดียวกับกับลำดับที่ 4 ติดตามข่าวสารและสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศ ทั้งในส่วนของ การเน้นย้ำจากโรงเรียนและการปฏิบัติตาม ส่วนการหมั้นออกกำลังกาย และดูแลรักษาสุขภาพ จากเดิมอยู่ในลำดับที่ 2 ของการเน้นย้ำจากโรงเรียน แต่ในการปฏิบัติจัดอยู่ในลำดับที่ 3 ตรงข้ามกับคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นมุ่งมั่นให้งานสำเร็จที่อยู่ในลำดับที่ 3 ของสิ่งที่โรงเรียนเน้นย้ำ แต่จัดเป็นลำดับที่ 2 ของสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติ อย่างไรก็ตามยังคงพบว่าคะแนนค่าเฉลี่ยของสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติ นั้นจะลดลงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของการรับรู้สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยเน้นย้ำ

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิแท่งแสดงการรับรู้ การเน้นย้ำ และพฤติกรรมปฏิบัติตามอุดมการณ์และค่านิยมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นว่านักเรียนนายร้อยรับรู้อุดมการณ์และค่านิยมเรื่องความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มากที่สุด รองลงมาคือการรักษาเกียรติของนักเรียนนายร้อยและการเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่ การศึกษาวิจัยต่อมาพบว่าเมื่อกล่าวถึงการเน้นย้ำจากทางร.ร.จปร.ในเรื่องพฤติกรรมและการปฏิบัติตามค่านิยมหลักขององค์กร นักเรียนนายร้อยรับรู้ว่าร.ร.จปร.เน้นหนักเรื่องพฤติกรรมและการปฏิบัติในค่านิยมเรื่องการเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสมากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่เมื่อศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกและการปฏิบัติตามสิ่งที่ทางร.ร.จปร.เน้นย้ำ กลับพบว่านักเรียนนายร้อยยังคงแสดงออกและปฏิบัติตามอุดมการณ์และค่านิยมเรื่องความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มากที่สุด รองลงมาจึงเป็นเรื่องการเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่า

การอบรมปลูกฝังตลอดจนการเรียนรู้และปฏิบัติตามค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากปราศจากการใช้สื่อและช่องทางในการถ่ายทอดค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีดังกล่าว การศึกษาสื่อและช่องทางที่ทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำจะทำให้เข้าใจว่ามีการใช้สื่อและช่องทางใดบ้างในการขัดเกลาบุคคลในสถาบัน ตลอดจนคนในสถาบันเองเรียนรู้สิ่งเหล่านั้นผ่านสื่อและช่องทางใดบ้าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 ตารางแสดงสื่อและช่องทางที่ทำให้นักเรียนเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยุหยาฒมเน้นย้ำ

สื่อและช่องทางที่ทำให้นักเรียนเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยุหยาฒมเน้นย้ำ	จำนวนคำตอบที่ได้รับ (n=130)										ค่าเฉลี่ย
	มาก		ค่อนข้างมาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. การสอนและบทลงโทษของนายทหารปกครอง	38	29.2	70	53.8	20	15.4	2	1.5	0	0.0	4.10
2. การสอนและบทลงโทษของอาจารย์ส่วนการศึกษา	14	10.8	49	37.7	51	39.2	13	10.0	3	2.3	3.44
3. การสอนและบทลงโทษของอาจารย์ส่วนวิชาทหาร	16	12.3	53	40.8	48	36.9	11	8.5	2	1.5	3.53
4. การสอนและบทลงโทษของนักเรียนผู้บังคับบัญชา	87	66.9	33	25.4	9	6.9	1	0.8	0	0.0	4.58
5. การสนทนาและถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆจากนักเรียนนายร้อยชั้นอาวุโสกว่า	85	65.4	34	26.2	10	7.7	1	0.8	0	0.0	4.56
6. การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของนักเรียนนายร้อย	85	65.4	37	28.5	8	6.2	0	0.0	0	0.0	4.59
7. หนังสือคู่มือและเอกสารเผยแพร่ต่างๆ	29	22.3	44	33.8	34	26.2	19	14.6	4	3.1	3.54

ตารางที่ 14 ตารางแสดงสื่อและช่องทางที่ทำให้นักเรียนเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำ (ต่อ)

สื่อและช่องทางที่ทำให้นักเรียนเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำ	จำนวนคำตอบที่ได้รับ (n=130)										ค่าเฉลี่ย
	มาก		ค่อนข้างมาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
8. กฎระเบียบปฏิบัติประจำวัน	57	43.8	53	40.8	16	12.3	4	3.1	0	0.0	4.25
9. ป้ายคำขวัญหรือข้อเตือนใจต่างๆ ที่ติดประกาศไว้	38	29.2	52	40.0	28	21.5	10	7.7	2	1.5	3.87
10. เพลงประจำสถาบัน	49	37.7	50	38.5	24	18.5	6	4.6	1	0.8	4.07
11. ชมรมและกิจกรรมอื่น ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมพัฒนาสังคม เป็นต้น	49	37.7	50	38.5	28	21.5	3	2.3	0	0.0	4.33
12. งานและพิธีการต่างๆ เช่น พิธีปฏิญาณตนสวนสนามของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ ๑ พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เป็นต้น	68	52.3	41	31.5	16	12.3	5	3.8	0	0.0	4.32
13. พิธีปฐมนิเทศการศึกษา	38	29.2	47	36.2	33	25.4	9	6.9	3	2.3	3.83
14. การฝึกภาคสนาม	70	53.8	46	35.4	10	7.7	3	2.3	1	0.8	4.39

จากตารางพบว่าสื่อและช่องทางที่ทำให้นักเรียนเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำ มีดังต่อไปนี้

- **การสอนและบทลงโทษของนายทหารปกครอง**

จากตารางพบว่าการสอนและบทลงโทษของนายทหารปกครองทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 70 ราย (ร้อยละ 53.8) รองลงมาอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 38 ราย (ร้อยละ 29.2) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 20 ราย (ร้อยละ 15.4) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

- **การสอนและบทลงโทษของอาจารย์ส่วนการศึกษา**

จากตารางพบว่าการสอนและบทลงโทษของอาจารย์ส่วนการศึกษาทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีผู้ระบุ 51 ราย (ร้อยละ 39.2) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 49 ราย (ร้อยละ 37.7) ระดับมาก มีผู้ระบุ 14 ราย (ร้อยละ 10.8) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 13 ราย (ร้อยละ 10.0) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 3 ราย (ร้อยละ 2.3) ตามลำดับ

- **การสอนและบทลงโทษของอาจารย์ส่วนวิชาทหาร**

จากตารางพบว่าการสอนและบทลงโทษของอาจารย์ส่วนวิชาทหารทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 53 ราย (ร้อยละ 40.8) รองลงมาคือระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 48 ราย (ร้อยละ 36.9) ระดับมาก มีผู้ระบุ 16 ราย (ร้อยละ 12.3) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 11 ราย (ร้อยละ 8.5) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) ตามลำดับ

- **การสอนและบทลงโทษของนักเรียนผู้บังคับบัญชา**

จากตารางพบว่าการสอนและบทลงโทษของนักเรียนผู้บังคับบัญชาทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำอยู่ในระดับมาก โดยมีผู้ระบุ 87 ราย (ร้อยละ 66.9) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 33 ราย (ร้อยละ 25.4) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 9 ราย (ร้อยละ 6.9) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

- **การสนทนาและถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆจากนักเรียนนายร้อยชั้นอาวุโสกว่า**

จากตารางพบว่าการสนทนาและถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆจากนักเรียนนายร้อยชั้นอาวุโสกว่าทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 85 ราย (ร้อยละ 65.4) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 34 ราย (ร้อยละ 26.2) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 10 ราย (ร้อยละ 7.7) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

- **การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของนักเรียนนายร้อย**

จากตารางพบว่าการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของนักเรียนนายร้อยทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 85 ราย (ร้อยละ 65.4) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 37 ราย (ร้อยละ 28.5) และระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 8 ราย (ร้อยละ 6.2) ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

- **หนังสือคู่มือและเอกสารเผยแพร่ต่างๆ**

จากตารางพบว่าหนังสือคู่มือและเอกสารเผยแพร่ต่างๆทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 44 ราย (ร้อยละ 33.8) รองลงมาคือระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 34 ราย (ร้อยละ 26.2) ระดับมาก มีผู้ระบุ 29 ราย (ร้อยละ 22.3) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 19 ราย (ร้อยละ 14.6) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 4 ราย (ร้อยละ 3.1) ตามลำดับ

- **กฎระเบียบปฏิบัติประจำวัน**

จากตารางพบว่าการกฎระเบียบปฏิบัติประจำวันทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 85 ราย (ร้อยละ 65.4) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 34 ราย (ร้อยละ 26.2) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 10 ราย (ร้อยละ 7.7) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

- **ป้ายคำขวัญหรือข้อเตือนใจต่างๆที่ติดประกาศไว้**

จากตารางพบว่าป้ายคำขวัญหรือข้อเตือนใจต่างๆที่ติดประกาศไว้ทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำอยู่ในระดับ

ค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 52 ราย (ร้อยละ 40.0) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 38 ราย (ร้อยละ 29.2) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 28 ราย (ร้อยละ 21.5) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 10 ราย (ร้อยละ 7.7) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) ตามลำดับ

- **เพลงประจำสถาบัน**

จากตารางพบว่าเพลงประจำสถาบันทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 50 ราย (ร้อยละ 38.5) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 49 ราย (ร้อยละ 37.7) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 24 ราย (ร้อยละ 18.5) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 6 ราย (ร้อยละ 4.6) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ

- **ชมรมและกิจกรรมอื่นทั้งภายในและภายนอกสถาบัน**

จากตารางพบว่าชมรมและกิจกรรมอื่นทั้งภายในและภายนอกสถาบันทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 50 ราย (ร้อยละ 38.5) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 49 ราย (ร้อยละ 37.7) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 28 ราย (ร้อยละ 21.5) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 3 ราย (ร้อยละ 2.3) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

- **งานและพิธีการต่างๆ**

จากตารางพบว่างานและพิธีการต่างๆทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 68 ราย (ร้อยละ 52.3) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 41 ราย (ร้อยละ 31.5) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 16 ราย (ร้อยละ 12.3) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 5 ราย (ร้อยละ 3.8) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

- **พิธีปฐมนิเทศการศึกษา**

จากตารางพบว่าพิธีปฐมนิเทศการศึกษาทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 47 ราย (ร้อยละ 36.2) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 38 ราย (ร้อยละ 29.2) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 33 ราย

(ร้อยละ 25.4) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 9 ราย (ร้อยละ 6.9) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 3 ราย (ร้อยละ 2.3) ตามลำดับ

● การฝึกภาคสนาม

จากตารางพบว่าการฝึกภาคสนามทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำอยู่ในระดับมาก มีผู้ระบุ 70 ราย (ร้อยละ 53.8) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก มีผู้ระบุ 46 ราย (ร้อยละ 35.4) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 10 ราย (ร้อยละ 7.7) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 3 ราย (ร้อยละ 2.3) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ

สื่อและช่องทางที่ทำให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำสามารถเรียงลำดับจากการหาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

1. การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของนักเรียนนายร้อย	ค่าเฉลี่ย 4.59
2. การสอนและบทลงโทษของนักเรียนผู้บังคับบัญชา	ค่าเฉลี่ย 4.58
3. การสนทนาและถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆจากนักเรียนนายร้อยชั้นอาวุโสกว่า	ค่าเฉลี่ย 4.56
4. การฝึกภาคสนาม	ค่าเฉลี่ย 4.39
5. ชมรมและกิจกรรมอื่นทั้งภายในและภายนอกสถาบัน	ค่าเฉลี่ย 4.33
6. งานและพิธีการต่างๆ	ค่าเฉลี่ย 4.32
7. กฎระเบียบประจำวัน	ค่าเฉลี่ย 4.25
8. การสอนและบทลงโทษของนายทหารปกครอง	ค่าเฉลี่ย 4.10
9. เพลงประจำสถาบัน	ค่าเฉลี่ย 4.07
10. ป้ายคำขวัญหรือข้อเตือนใจต่างๆที่ติดประกาศไว้	ค่าเฉลี่ย 3.87
11. พิธีปฐมนิเทศการศึกษา	ค่าเฉลี่ย 3.83
12. หนังสือคู่มือและเอกสารเผยแพร่ต่างๆ	ค่าเฉลี่ย 3.54
13. การสอนและบทลงโทษของอาจารย์ส่วนวิชาทหาร	ค่าเฉลี่ย 3.53
14. การสอนและบทลงโทษของอาจารย์ส่วนการศึกษา	ค่าเฉลี่ย 3.44

สรุปได้ว่าการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของนักเรียนนายร้อยเป็นสื่อและช่องทางที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำมากที่สุด รองลงมาคือการสอนและบทลงโทษของนักเรียนผู้บังคับบัญชา การสนทนาและถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ จากนักเรียนนายร้อยชั้นอาวุโสกว่า การฝึกภาคสนาม ชมรมและกิจกรรมอื่นทั้งภายในและภายนอกสถาบัน งานและพิธีการต่างๆ กฎระเบียบประจำวัน การสอนและบทลงโทษของนายทหารปกครอง และเพลงประจำสถาบัน ตามลำดับ ซึ่งสื่อและช่องทางที่กล่าวมาข้างต้นนี้มีระดับคะแนนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนสื่อและช่องทางอันได้แก่ ป้ายคำขวัญหรือข้อเตือนใจต่างๆ ที่ติดประกาศไว้ พิธีปฐมนิเทศการศึกษา หนังสือคู่มือและเอกสารเผยแพร่ต่างๆ การสอนและบทลงโทษของอาจารย์ส่วนวิชาทหาร และการสอนและบทลงโทษของอาจารย์ส่วนการศึกษา มีระดับคะแนนใกล้เคียงกันเรียงตามลำดับ เป็นสื่อและช่องทางรองลงมาจากสื่อและช่องทางข้างต้น

ตารางที่ผ่านมาแสดงให้เห็นสื่อและช่องทางที่ใช้ในการขัดเกลาทางสังคม จะเห็นได้ว่าสื่อและช่องทางต่างๆ มีระดับความแตกต่างในการถ่ายทอดค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีให้แก่ นักเรียนนายร้อย สื่อบุคคลเป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับกลุ่มนักเรียนนายร้อย และมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นสื่อที่สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนพยายามเน้นย้ำให้แก่ นักเรียนได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้สื่อบุคคลแต่ละประเภทก็มีระดับอิทธิพลต่อ นักเรียนนายร้อยแตกต่างกันไป ดังจะให้เห็นในตารางต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 ตารางแสดงสื่อบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของนักเรียนนายร้อย โรงเรียน นายร้อยพระ จุลจอมเกล้า	จำนวนคำตอบที่ได้รับ (n=130)										ค่าเฉลี่ย
	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4		อันดับ 5		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เพื่อน	64	49.2	19	14.6	14	10.8	15	11.5	19	14.6	3.74
นักเรียนนายร้อยรุ่นพี่	10	7.7	47	36.2	48	36.9	17	13.1	6	4.6	3.24
นักเรียนผู้บังคับบัญชา	33	25.4	49	37.7	35	26.9	8	6.2	6	4.6	3.75
อาจารย์	5	3.8	9	6.9	8	6.2	25	19.2	82	63.1	1.66
นายทหารปกครอง	18	13.8	6	4.6	25	19.2	65	50.0	17	13.1	2.58
รวม	130	100.0	130	100.0	130	100.0	130	100.0	130	100.0	

จากตารางพบว่าสื่อบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีดังต่อไปนี้

- **เพื่อน**

จากตารางพบว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยจัดอยู่ในอันดับที่ 1 มากที่สุด โดยมีผู้ระบุ 64 ราย (ร้อยละ 49.2) รองลงมาคืออันดับ 2 มีผู้ระบุ 19 ราย (ร้อยละ 14.6) อันดับ 3 มีผู้ระบุ 14 ราย (ร้อยละ 10.8) อันดับ 4 มีผู้ระบุ 15 ราย (ร้อยละ 11.5) และอันดับ 5 มีผู้ระบุ 19 ราย (ร้อยละ 14.6) ตามลำดับ

- **นักเรียนนายร้อยรุ่นพี่**

จากตารางพบว่านักเรียนนายร้อยรุ่นพี่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยจัดอยู่ในอันดับที่ 3 มากที่สุด โดยมีผู้ระบุ 48 ราย (ร้อยละ 36.9) รองลงมาคืออันดับ 2 มีผู้ระบุ 47 ราย (ร้อยละ 36.2) อันดับ 4 มีผู้ระบุ 17 ราย (ร้อยละ 13.1) อันดับ 1 มีผู้ระบุ 10 ราย (ร้อยละ 7.7) และอันดับ 5 มีผู้ระบุ 6 ราย (ร้อยละ 4.6) ตามลำดับ

- **นักเรียนผู้บังคับบัญชา**

จากตารางพบว่านักเรียนผู้บังคับบัญชามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยจัดอยู่ในอันดับที่ 2 มากที่สุด โดยมีผู้ระบุ 49 ราย (ร้อยละ 37.7) รองลงมาคืออันดับ 3 มีผู้ระบุ 35 ราย (ร้อยละ 26.9) อันดับ 1 มีผู้ระบุ 33 ราย (ร้อยละ 25.4) อันดับ 4 มีผู้ระบุ 8 ราย (ร้อยละ 6.2) และอันดับ 5 มีผู้ระบุ 6 ราย (ร้อยละ 4.6) ตามลำดับ

- **อาจารย์**

จากตารางพบว่าอาจารย์มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยจัดอยู่ในอันดับที่ 5 มากที่สุด โดยมีผู้ระบุ 82 ราย (ร้อยละ 63.1) รองลงมาคืออันดับ 4 มีผู้ระบุ 25 ราย (ร้อยละ 19.2) อันดับ 2 มีผู้ระบุ 9 ราย (ร้อยละ 6.9) อันดับ 3 มีผู้ระบุ 8 ราย (ร้อยละ 6.2) และอันดับ 1 มีผู้ระบุ 5 ราย (ร้อยละ 3.8) ตามลำดับ

- **นายทหารปกครอง**

จากตารางพบว่านายทหารปกครองมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยจัดอยู่ในอันดับที่ 4 มากที่สุด โดยมีผู้ระบุ 65 ราย (ร้อยละ 50.0) รองลงมาคืออันดับ 3 มีผู้

ระบุ 25 ราย (ร้อยละ 19.2) อันดับ 1 มีผู้ระบุ 18 ราย (ร้อยละ 13.8) อันดับ 5 มีผู้ระบุ 17 ราย (ร้อยละ 13.1) และอันดับ 2 มีผู้ระบุ 6 ราย (ร้อยละ 4.6) ตามลำดับ

ที่อนุบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าสามารถเรียงลำดับจากการหาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

1. นักเรียนผู้บังคับบัญชา	ค่าเฉลี่ย 3.75
2. เพื่อน	ค่าเฉลี่ย 3.74
3. นักเรียนนายร้อยรุ่นพี่	ค่าเฉลี่ย 3.24
4. นายทหารปกครอง	ค่าเฉลี่ย 2.58
5. อาจารย์	ค่าเฉลี่ย 1.66

สรุปได้ว่านักเรียนผู้บังคับบัญชาและเพื่อนถือเป็นอนุบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยมากที่สุดในอันดับต้น รองลงมาคือนักเรียนนายร้อยรุ่นพี่ นายทหารปกครอง และอาจารย์

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้การใช้ชีวิตอยู่ในระเบียบแบบแผน และวัฒนธรรม ประเพณีของสถาบันสามารถดำเนินไปได้ก็คือการรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ขององค์กร ซึ่งการปรับตัวนั้นต้องมาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล เช่น ความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมองค์กร อิทธิพลของเพื่อนร่วมงานในองค์กร เป็นต้น ดังจะแสดงให้เห็นในตารางต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 ตารางแสดงระดับของปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการปรับตัว ของนักเรียนนายร้อย	จำนวนคำตอบที่ได้รับ (n=130)										ค่าเฉลี่ย
	มาก		ค่อนข้างมาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
Cognitive (ความรู้ความเข้าใจระบบปฏิบัติ ต่างๆของนักเรียนนายร้อย)	55	42.3	69	53.1	6	4.6	0	0.0	0	0.0	4.51
Affective (การเห็นด้วยกับจุดมุ่งหมายของ ระบบปฏิบัติต่างๆของนักเรียนนายร้อย)	56	43.1	60	46.2	12	9.2	2	1.5	0	0.0	4.30
Behavioral (การปฏิบัติตามระบบปฏิบัติ และ วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ)	52	40.0	60	46.2	13	10.0	5	3.8	0	0.0	4.22
หากเพื่อนส่วนใหญ่ไม่ทำตามกฎระเบียบบาง ข้อ จะมีผลต่อการเลือกปฏิบัติตามเพื่อนของ นักเรียนนายร้อย	36	27.7	44	33.8	33	25.4	13	10.0	4	3.1	3.73
การนำเสนอของสื่อมวลชนประเภทต่างๆ อาทิ หนังสือ ภาพยนตร์ หรือละครโทรทัศน์ที่ เกี่ยวข้องกับนักเรียนนายร้อยหรืออาชีพทหาร มีอิทธิพลต่อทัศนคติของท่านที่มีต่อสถาบันใน ด้านบวก	50	38.5	64	49.2	12	9.2	2	1.5	2	1.5	4.21

จากตารางพบว่าระดับของปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีดังต่อไปนี้

- **ด้าน Cognitive**

จากตารางพบว่าความรู้ความเข้าใจระบบปฏิบัติต่างๆ ของนักเรียนนายร้อยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 69 ราย (ร้อยละ 53.1) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 55 ราย (ร้อยละ 42.3) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 6 ราย (ร้อยละ 4.6) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

- **ด้าน Affective**

จากตารางพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของระบบปฏิบัติต่างๆ ของนักเรียนนายร้อยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 60 ราย (ร้อยละ 46.2) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 56 ราย (ร้อยละ 43.1) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 12 ราย (ร้อยละ 9.2) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

- **ด้าน Behavioral**

จากตารางพบว่าการเต็มใจที่จะปฏิบัติตามระบบปฏิบัติ และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆของนักเรียนนายร้อยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 60 ราย (ร้อยละ 46.2) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 52 ราย (ร้อยละ 40.0) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 13 ราย (ร้อยละ 10.0) และระดับน้อย มีผู้ระบุ 5 ราย (ร้อยละ 3.8) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

- **อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน**

จากตารางพบว่าหากเพื่อนส่วนใหญ่ไม่ทำตามกฎระเบียบบางข้อ จะมีผลต่อการเลือกปฏิบัติตามเพื่อนของนักเรียนนายร้อยในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 44 ราย (ร้อยละ 33.8) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 36 ราย (ร้อยละ 27.7) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 33 ราย (ร้อยละ 25.4) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 13 ราย (ร้อยละ 10.0) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 4 ราย (ร้อยละ 3.1) ตามลำดับ

● **การนำเสนอของสื่อมวลชนประเภทต่างๆ**

จากตารางพบว่าการนำเสนอของสื่อมวลชนประเภทต่างๆ อาทิ หนังสือ ภาพยนตร์ หรือ ละครโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนายร้อยหรืออาชีพทหารมีอิทธิพลต่อทัศนคติของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อสถาบันในด้านบวกอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 64 ราย (ร้อยละ 49.2) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 50 ราย (ร้อยละ 38.5) ระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 12 ราย (ร้อยละ 9.2) ตามลำดับ ส่วนระดับน้อยและระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 2 ราย (ร้อยละ 1.5) เท่ากัน

ระดับของปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าสามารถเรียงลำดับจากการหาค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

1. ด้าน Cognitive	ค่าเฉลี่ย 4.51
2. ด้าน Affective	ค่าเฉลี่ย 4.30
3. ด้าน Behavioral	ค่าเฉลี่ย 4.22
4. การนำเสนอของสื่อมวลชนประเภทต่างๆ	ค่าเฉลี่ย 4.21
5. อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน	ค่าเฉลี่ย 3.73

สรุปได้ว่าปัจจัยด้าน Cognitive จัดอยู่ในอันดับแรก รองลงมาคือด้าน Affective ด้าน Behavioral การนำเสนอของสื่อมวลชน และอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 และ 18 ต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่าหากนักเรียนนายร้อยเกิดการกระทำผิดจากกฎระเบียบหรือประเพณีปฏิบัติจะได้รับปฏิกิริยาจากบุคคลต่างๆ อย่างไรบ้าง ทั้งนี้ปฏิกิริยาดังกล่าวก็เป็นช่องทางการสื่อสารประเภทหนึ่งในการอบรมขัดเกลาและลงโทษบุคคลเมื่อไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่องค์กรกำหนดไว้

ตารางที่ 17 ตารางแสดงการประพฤติดิจจากระเบียบวินัยของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

การประพฤติดิจจากระเบียบวินัยของ นักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า	จำนวนคำตอบที่ได้รับ (n=130)	
	จำนวน	ร้อยละ
เคย	109	83.8
ไม่เคย	21	16.2
รวม	130	100.0

จากตารางได้แสดงให้เห็นแล้วว่าในจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจจำนวน 130 คน มีเพียง 21 ราย (ร้อยละ 16.2) เท่านั้นที่ระบุว่าตนเองไม่เคยประพฤติดิจจากระเบียบวินัยของโรงเรียน ส่วนที่เหลือจำนวน 109 ราย (ร้อยละ 83.3) ระบุว่าเคยประพฤติดิจจากระเบียบวินัยของโรงเรียน

โดยภาพรวมแล้วการประพฤติดิจไปจากระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ อย่างไรก็ตามแม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยๆ แต่หากเพิกเฉยไม่สนใจก็อาจทำให้กระบวนการขัดเกลาทางสังคมไม่ประสบผลสำเร็จตามที่องค์กรตั้งเป้าหมายไว้ จึงต้องมีวิธีจัดการกับปัญหาดังกล่าวโดยบุคคลต่างๆ ดังจะแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 ตารางแสดงปฏิกริยาจากบุคคลต่างๆ เมื่อนักเรียนนายร้อยกระทำผิดจากระเบียบที่กำหนดไว้

ปฏิกริยาจากบุคคลต่างๆ เมื่อนักเรียนนายร้อยกระทำ ผิดจากระเบียบที่กำหนดไว้	จำนวนคำตอบที่ได้รับ *							
	(703 คำตอบ)							
	ไม่ว่าอะไร		ตักเตือน		แจ้งตักคะแนน และลงทัณฑ์		ลงโทษเอง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อน	26	41.9	95	25.5	0	0.0	6	2.8
นักเรียนนายร้อยรุ่นพี่	11	17.7	72	19.4	1	1.7	58	27.5
นักเรียนผู้บังคับบัญชา	9	14.5	51	13.7	4	6.9	80	37.9
อาจารย์	8	12.9	94	25.3	20	34.5	15	7.1
นายทหารปกครอง	8	12.9	60	16.1	33	56.9	52	24.6
รวม	62	100.0	372	100.0	58	100.0	211	100.0

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางพบว่าปฏิกริยาจากบุคคลต่างๆ เมื่อนักเรียนนายร้อยกระทำผิดจากระเบียบที่กำหนดไว้ มีดังต่อไปนี้

- **เพื่อน**

จากตารางพบว่าเพื่อนมักจะใช้การตักเตือนเพื่อนด้วยตนเอง โดยมีผู้ระบุสูงสุดจำนวน 95 ราย (ร้อยละ 25.5) รองลงมาคือไม่ว่าอะไร มีผู้ระบุ 26 ราย (ร้อยละ 41.9) และลงโทษตนเอง มีผู้ระบุ 6 ราย (ร้อยละ 2.8) ตามลำดับ ส่วนการแจ้งตักคะแนนและลงทัณฑ์ไม่มีผู้ใดระบุ

- **นักเรียนนายร้อยรุ่นพี่**

จากตารางพบว่านักเรียนนายร้อยรุ่นพี่มักจะใช้การตักเตือน โดยมีผู้ระบุสูงสุดจำนวน 72 ราย (ร้อยละ 19.4) รองลงมาคือลงโทษเอง มีผู้ระบุ 58 ราย (ร้อยละ 27.5) ไม่ว่าอะไร มีผู้ระบุ 11 ราย (ร้อยละ 17.7) และแจ้งตักคะแนนและลงทัณฑ์ มีผู้ระบุ 1 ราย (ร้อยละ 1.7) ตามลำดับ

- **นักเรียนผู้บังคับบัญชา**

จากตารางพบว่านักเรียนผู้บังคับบัญชามักจะใ้การลงโทษเอง โดยมีผู้ระบุสูงสุดจำนวน 80 ราย (ร้อยละ 37.9) รองลงมาคือตักเตือน มีผู้ระบุ 51 ราย (ร้อยละ 13.7) ไม่ว่าจะอะไร มีผู้ระบุ 9 ราย (ร้อยละ 14.5) และแจ้งตัดคะแนนและลงทัณฑ์ มีผู้ระบุ 4 ราย (ร้อยละ 6.9) ตามลำดับ

- **อาจารย์**

จากตารางพบว่าอาจารย์มักจะใ้การตักเตือน โดยมีผู้ระบุสูงสุดจำนวน 94 ราย (ร้อยละ 25.3) รองลงมาคือแจ้งตัดคะแนนและลงทัณฑ์ มีผู้ระบุ 20 ราย (ร้อยละ 34.5) ลงโทษเอง มีผู้ระบุ 15 ราย (ร้อยละ 7.1) และไม่ว่าอะไร มีผู้ระบุ 8 ราย (ร้อยละ 12.9)

- **นายทหารปกครอง**

จากตารางพบว่านายทหารปกครองมักจะใ้การตักเตือน โดยมีผู้ระบุสูงสุดจำนวน 60 ราย (ร้อยละ 16.1) รองลงมาคือลงโทษเอง มีผู้ระบุ 52 ราย (ร้อยละ 24.6) แจ้งตัดคะแนนและลงทัณฑ์ มีผู้ระบุ 33 ราย (ร้อยละ 56.9) และไม่ว่าอะไร มีผู้ระบุ 8 ราย (ร้อยละ 12.9)

จะเห็นได้ว่าเพื่อน อาจารย์ นักเรียนนายร้อยรุ่นพี่ และนายทหารปกครองจะเลือกใ้การตักเตือนมากที่สุด เมื่อพบว่านักเรียนนายร้อยกระทำผิดจากระเบียบที่กำหนดไว้ ส่วนนักเรียนผู้บังคับบัญชาจะใ้การลงโทษเองมากที่สุด

ความแตกต่างของพฤติกรรมที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกภายในและภายนอกโรงเรียนสามารถสะท้อนให้เห็นว่าสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าพยายามเน้นย้ำปลูกฝังในเรื่องต่างๆ เช่น มารยาท ความเป็นสุภาพบุรุษ ระเบียบวินัย เป็นสิ่งที่ปฏิบัติเฉพาะเมื่ออยู่ในโรงเรียนหรือกลายเป็นนิสัยที่ติดตัวไปตลอด อันแสดงให้เห็นว่าการพยายามขัดเกลาทางสังคมของโรงเรียนประสบความสำเร็จเพียงใด

ตารางที่ 19 ตารางแสดงระดับความแตกต่างของพฤติกรรมที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกภายในและภายนอกโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ความแตกต่างของพฤติกรรมที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกภายในและภายนอก โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (n=130)									
มาก		ค่อนข้างมาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
30	23.1	35	26.9	41	31.5	15	11.5	9	6.9

จากตารางจะพบว่าความแตกต่างของพฤติกรรมที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกภายในและภายนอกโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีความแตกต่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีผู้ระบุ 41 ราย (ร้อยละ 31.5) รองลงมาคือระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 35 ราย (ร้อยละ 26.9) ระดับมาก มีผู้ระบุ 30 ราย (ร้อยละ 23.1) ระดับน้อย มีผู้ระบุ 15 ราย (ร้อยละ 11.5) และระดับน้อยมาก มีผู้ระบุ 9 ราย (ร้อยละ 6.9) จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่แล้วกลุ่มตัวอย่างจะระบุว่าพฤติกรรมที่แสดงออกภายในและภายนอกโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าแตกต่างกันอยู่ในช่วงระดับปานกลางถึงมาก มีเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่ระบุว่าพฤติกรรมของตนไม่ค่อยแตกต่างทั้งเมื่ออยู่ภายในและภายนอกโรงเรียน

จากตารางที่ผ่านมาแสดงให้เห็นแล้วว่าพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนนายร้อยเมื่ออยู่ภายในโรงเรียนจะแตกต่างจากเมื่ออยู่ภายนอกโรงเรียน ด้วยเหตุนี้จึงต้องอาศัยการปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิต ระเบียบปฏิบัติ และวัฒนธรรมประเพณีของโรงเรียน ซึ่งความสามารถในการปรับตัวของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันไป ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 20 ตารางแสดงระดับความสามารถของนักเรียนนายร้อยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ความสามารถของนักเรียนนายร้อยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (n=130)									
มาก		ค่อนข้างมาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
53	40.8	62	47.7	15	11.5	0	0.0	0	0.0

จากตารางพบว่าระดับความสามารถของนักเรียนนายร้อยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีผู้ระบุ 62 ราย (ร้อยละ 47.7) รองลงมาคือระดับมาก มีผู้ระบุ 53 ราย (ร้อยละ 40.8) และระดับปานกลาง มีผู้ระบุ 15 ราย (ร้อยละ 11.5) ส่วนระดับน้อยและน้อยมากไม่มีผู้ใดระบุ

จะเห็นได้ประการหนึ่งว่าแม้ส่วนใหญ่พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนนายร้อยเมื่ออยู่ในภายในโรงเรียนจะแตกต่างจากเมื่ออยู่ภายนอกโรงเรียน แต่ตัวนักเรียนเองก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนได้ในระดับมากเช่นกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และการปฏิบัติตามระบบปฏิบัติ และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน และการเปิดรับสื่อมวลชน กับระดับความสามารถของนักเรียนนายร้อยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

Correlations		ระดับความสามารถของนักเรียนนายร้อยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ระดับความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และการปฏิบัติตามระบบปฏิบัติ และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ	Pearson Correlation N	0.466 130
อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน	Pearson Correlation N	0.025 130
การเปิดรับสื่อมวลชน	Pearson Correlation N	0.277 130

จากตารางพบว่าการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และการปฏิบัติตามระบบปฏิบัติ และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ กับระดับความสามารถของนักเรียนนายร้อยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าระดับความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และการปฏิบัติตามระบบปฏิบัติ และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถของนักเรียนนายร้อยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

การทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนกับระดับความสามารถของนักเรียนนายร้อยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถของนักเรียนนายร้อยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

การทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับระดับความสามารถของนักเรียนนายร้อยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าการเปิดรับสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถของนักเรียนนายร้อยในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

จากการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า กลุ่มอายุของนักเรียนนายร้อยที่ทำการศึกษาวิชาลัยในครั้งอยู่ในช่วงอายุ 18-28 ปี ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่จะมีช่วงอายุระหว่าง 18-24 ปี ส่วนผู้ที่มีอายุมากกว่านี้เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายสิบทหารบกมาก่อน และสอบคัดเลือกเข้ามาเป็นนักเรียนเตรียมทหารในส่วนของกองทัพบกจึงทำให้อายุมากกว่าเพื่อนรุ่นเดียวกัน ทั้งนี้จากผลการศึกษาพบว่าก่อนเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหาร นักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษารัฐบาล ประเภทโรงเรียนสหศึกษามากที่สุด ร้อยละ 73.1 และยังพบว่ามีผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคนิค และการศึกษานอกระบบโรงเรียนอีกด้วย

เมื่อศึกษาเรื่องภูมิหลังครอบครัวพบว่า โดยภาพรวมนักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่มีบิดาและ/หรือมารดารับราชการทหาร ร้อยละ 33.6 หรือมีญาติพี่น้องบุคคลในครอบครัววงศ์ตระกูลรับราชการทหาร ร้อยละ 27.9 และเมื่อสอบถามถึงสาเหตุที่ทำให้ตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารก็พบว่า ภาวลักษณะของสถาบันเป็นสาเหตุสำคัญประการแรก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.40 รองลงมาคือภาวลักษณะของทหาร ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.24 ความตั้งใจส่วนตัว ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.21 และผู้ปกครองอยากให้เป็น ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.06 นอกจากนี้สาเหตุดังกล่าวยังพบมีผู้ระบุอีกว่า สาเหตุที่ตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้คนว่างงาน การเข้าเป็นนักเรียนทหารเป็นหลักประกันในอนาคตได้ว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะมีงานทำอย่างแน่นอน ทั้งนี้ทัศนคติต่ออาชีพทหารก่อนและหลังเข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าพบว่าส่วนใหญ่ยังคงชื่นชอบอาชีพทหารอยู่ โดยก่อนเข้าศึกษาคิดเป็นร้อยละ 54.6 และเมื่อหลังเข้าศึกษาแล้วพบว่าคะแนนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 67.7 มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ทัศนคติเปลี่ยนไปไม่ชอบอาชีพทหาร ซึ่งจากเดิมมีผู้ระบุคิดเป็นร้อยละ 3.1 และเมื่อเข้าศึกษาแล้วพบว่าไม่มีผู้ไม่ชอบอาชีพทหารเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย เป็นร้อยละ 6.2

ผลการศึกษาอุดมการณ์และค่านิยมที่โรงเรียนนายร้อยต้องการปลูกฝังพบว่า นักเรียนนายร้อยรับรู้ค่านิยมหลักเรื่องความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มากที่สุด คิดค่าเฉลี่ยได้ 4.83

รองลงมาคือการรักษาไว้ซึ่งเกียรติของนักเรียนนายร้อย ค่าเฉลี่ย 4.70 การเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่า ค่าเฉลี่ย 4.66 ความรัก ความสามัคคีระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง ค่าเฉลี่ย 4.63 การมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง ค่าเฉลี่ย 4.59 และเป็นผู้มีความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร ค่าเฉลี่ย 4.42 แต่เมื่อให้นักเรียนระบุถึงการรับรู้พฤติกรรมและการปฏิบัติที่โรงเรียนเน้นย้ำ กลับพบว่าพฤติกรรมและการแสดงออกในค่านิยมเรื่องการเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่า เป็นสิ่งที่นักเรียนรับรู้มากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.70 ในขณะที่เรื่องความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ มีคะแนนมาเป็นอันดับสอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.65 ซึ่งเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติ จากการศึกษาวิจัยพบว่านักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามค่านิยมเรื่องความจงรักภักดีมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้ 4.45 ส่วนการปฏิบัติตามค่านิยมเรื่องการเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่า ได้คะแนนเฉลี่ยเป็นอันดับสองอยู่ที่ 4.42 โดยภาพรวมของการศึกษาสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพยายามเน้นย้ำกับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามพบว่ามีคะแนนค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมากนัก แสดงให้เห็นว่านักเรียนนายร้อยได้รักษาและปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณี สะท้อนถึงความเข้มแข็งของวัฒนธรรมที่สามารถทำให้คนในองค์กรปฏิบัติตาม

การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของนักเรียนนายร้อยเป็นช่องทางการสื่อสารที่ทำให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบต่างๆ ที่โรงเรียนพยายามปลูกฝังได้มากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้ 4.59 โดยอาศัยสื่อบุคคลที่มีอิทธิพลในการอบรมสั่งสอนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคือ นักเรียนผู้บังคับบัญชา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.75 รองลงมาคือ เพื่อน คิดค่าเฉลี่ยได้ 3.74 เมื่อเกิดการประพัตติผิดขึ้นพบว่าส่วนใหญ่ นักเรียนนายร้อยจะได้รับการตักเตือน ส่วนการลงโทษนั้นจะมาจากนักเรียนผู้บังคับบัญชา

ผลการศึกษาเรื่องการปรับตัวพบว่า ปัญหาส่วนตัวที่พบสามารถสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องการพักผ่อนไม่เพียงพอ ส่งผลให้หลับในเวลาเรียนมากที่สุด ปัญหารองลงมาคือเรื่องของสภาพจิตใจที่ต้องอดทนต่อสภาพแวดล้อม การถูกกดดันจากรุ่นพี่ และระเบียบวินัยของโรงเรียน และมีผู้ระบุว่าปัญหาส่วนตัวที่พบอีกประการหนึ่งก็คือ การไม่ชอบระบบทหาร พฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียนนายร้อยเมื่ออยู่ภายในโรงเรียนจะแตกต่างจากเมื่ออยู่ภายนอกโรงเรียนในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 31.5 แต่นักเรียนก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับความเป็นอยู่ในโรงเรียนได้ในระดับค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 47.7 ระดับความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ และการปฏิบัติตามระบบปฏิบัติ และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ตลอดจนการเปิดรับสื่อมวลชน ไม่มีผลต่อ

การปรับตัวของนักเรียนนายร้อย แต่พบว่าอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลจากการสัมภาษณ์นายทหารปกครอง อาจารย์ นักเรียนผู้บังคับบัญชา และนักเรียนนายร้อย ได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันว่าสิ่งที่ทำให้อุดมการณ์ ค่านิยม และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าสามารถสืบทอดและปลูกฝังนักเรียนนายร้อยได้อย่างเข้มแข็งอยู่ถึงทุกวันนี้ก็เนื่องจากการปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง มีการอบรม ชี้แจง และเน้นย้ำจากนักเรียนผู้บังคับบัญชา และรุ่นพี่ที่มีอาวุโสกว่าไปยังรุ่นน้อง และภายในโรงเรียนเองก็มีกิจกรรมและระบบปฏิบัติต่างๆ ที่พยายามสร้างเสริมค่านิยมและอุดมการณ์ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน รวมไปถึงการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันตลอดเวลาในโรงเรียนเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 4 ปี ส่งผลให้ได้รับการปลูกฝังและซึมซับวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ไปในตัว ประการสุดท้ายเนื่องด้วยบุคลากรที่ทำหน้าที่ดูแลอบรมนักเรียนก็เป็นนายทหารรุ่นพี่ที่ทำหน้าที่ทั้งในส่วนการปกครองและส่วนการศึกษา ดังนั้นจึงก่อให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีไปในทางเดียวกันได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และการปรับตัวเพื่อเข้าสู่สถาบันทหารของนักเรียนนายร้อย รวมถึงปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบสหวิธีการ (Multiple Methodology) โดยผู้วิจัยอาศัยการศึกษาจากเอกสาร การสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และการสำรวจด้วยแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) รวมจำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมด 18 คน ดังนี้

1. นายทหารปกครอง จำนวน 3 นาย
2. อาจารย์ส่วนการศึกษา จำนวน 3 นาย
3. นักเรียนผู้บังคับบัญชา จำนวน 6 นาย
4. นักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จากการทำทางโรงเรียน คัดเลือกนักเรียนนายร้อยที่เป็นแบบอย่างที่ดี ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 ชั้นปีละ 3 นาย รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 นาย

รวมจำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมด 23 คน ส่วนการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 รวมจำนวน 130 คน

ผู้วิจัยเริ่มศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทั่วไปของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เช่น สภาพแวดล้อมของโรงเรียน การใช้สื่อและข้อความในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ค่านิยมและการปฏิบัติต่างๆ บรรยากาศการอยู่ร่วมกัน ฯลฯ รวมถึงการเข้าสังเกตกิจกรรมต่างๆ ในขอบเขตที่ได้รับอนุญาตจากทางราชการ ในระหว่างวันที่ 11-13 ธันวาคม 2550 และนำข้อมูลที่สัมภาษณ์มาทำแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสำรวจชั้นต่อไป โดยผู้วิจัยได้ทำการสำรวจด้วยแบบสอบถามในช่วงระหว่างวันที่ 15-17 มกราคม 2550

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลตามแต่ละปัญหานำวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า กลุ่มอายุของนักเรียนนายร้อยที่ทำการศึกษาวิจัยในครั้งอยู่ในช่วงอายุ 18-28 ปี ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่จะมีช่วงอายุระหว่าง 18-24 ปี ส่วนผู้ที่มีอายุมากกว่านี้เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายสิบทหารบกมาก่อน และสอบคัดเลือกเข้ามาเป็นนักเรียนเตรียมทหารในส่วนของกองทัพบกจึงทำให้อายุมากกว่าเพื่อนรุ่นเดียวกัน ทั้งนี้จากผลการศึกษาพบว่าก่อนเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหาร นักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษารัฐบาล ประเภทโรงเรียนสหศึกษามากที่สุด ร้อยละ 73.1 และยังพบว่ามีผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคนิค และการศึกษานอกระบบโรงเรียนอีกด้วย

เมื่อศึกษาเรื่องภูมิหลังครอบครัวพบว่า โดยภาพรวมนักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่มีบิดาและ/หรือมารดารับราชการทหาร ร้อยละ 33.6 หรือมีญาติพี่น้องบุคคลในครอบครัววงศ์ตระกูลรับราชการทหาร ร้อยละ 27.9 และเมื่อสอบถามถึงสาเหตุที่ทำให้ตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารก็พบว่า ภาพลักษณ์ของสถาบันเป็นสาเหตุสำคัญประการแรก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.40 รองลงมาคือภาพลักษณ์ของทหาร ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.24 ความตั้งใจส่วนตัว ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.21 และผู้ปกครองอยากให้เป็น ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.06 นอกจากนี้สาเหตุดังกล่าวยังพบมีผู้ระบุอีกว่า สาเหตุที่ตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหารเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้คนว่างงาน การเข้าเป็นนักเรียนทหารเป็นหลักประกันในอนาคตได้ว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะมีงานทำอย่างแน่นอน ทั้งนี้ทัศนคติต่ออาชีพทหารก่อนและหลังเข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าพบว่าส่วนใหญ่ยังคงชื่นชอบอาชีพทหารอยู่ โดยก่อนเข้าศึกษาคิดเป็นร้อยละ 54.6 และเมื่อหลังเข้าศึกษาแล้วพบว่าคะแนนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 67.7 มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ทัศนคติเปลี่ยนไปไม่ชอบอาชีพทหาร ซึ่งจากเดิมมีผู้ระบุคิดเป็นร้อยละ 3.1 และเมื่อเข้าศึกษาแล้วพบว่าไม่มีผู้ไม่ชอบอาชีพทหารเพิ่มขึ้น เพียงเล็กน้อย เป็นร้อยละ 6.2

ผลการศึกษาอุดมการณ์และค่านิยมที่โรงเรียนนายร้อยต้องการปลูกฝังพบว่า นักเรียนนายร้อยรับรู้ค่านิยมหลักเรื่องความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มากที่สุด คิดค่าเฉลี่ยได้ 4.83 รองลงมาคือการรักษาไว้ซึ่งเกียรติของนักเรียนนายร้อย ค่าเฉลี่ย 4.70 การเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่า ค่าเฉลี่ย 4.66 ความรัก ความสามัคคีระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง ค่าเฉลี่ย 4.63 การมีคุณธรรม

ชื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง ค่าเฉลี่ย 4.59 และเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร ค่าเฉลี่ย 4.42 แต่เมื่อให้นักเรียนระบุถึงการรับรู้พฤติกรรมและการปฏิบัติที่โรงเรียนเน้นย้ำ กลับพบว่าพฤติกรรมและการแสดงออกในค่านิยมเรื่องการเคารพเชื้อฟงรุ่นฟืออาวโสกว่า เป็นสิ่งที่นักเรียนรับรู้มากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.70 ในขณะที่เรื่องความจริงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ มีคะแนนมาเป็นอันดับสอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.65 ซึ่งเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติ จากการศึกษาวิจัยพบว่านักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามค่านิยมเรื่องความจริงรักภักดีมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้ 4.45 ส่วนการปฏิบัติตามค่านิยมเรื่องการเคารพเชื้อฟงรุ่นฟืออาวโสกว่า ได้คะแนนเฉลี่ยเป็นอันดับสองอยู่ที่ 4.42 โดยภาพรวมของการศึกษาสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพยายามเน้นย้ำกับสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตามพบว่ามีความแตกต่างกันมาก นักแสดงให้เห็นว่านักเรียนนายร้อยได้รักษาและปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณี สะท้อนถึงความเข้มแข็งของวัฒนธรรมที่สามารถทำให้คนในองค์กรปฏิบัติตาม

การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของนักเรียนนายร้อยเป็นช่องทางการสื่อสารที่ทำให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบต่างๆ ที่โรงเรียนพยายามปลูกฝังได้มากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้ 4.59 โดยอาศัยสื่อบุคคลที่มีอิทธิพลในการอบรมสั่งสอนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคือ นักเรียนผู้บังคับบัญชา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.75 รองลงมาคือ เพื่อน คิดค่าเฉลี่ยได้ 3.74 เมื่อเกิดการประพฤติผิดขึ้นพบว่าส่วนใหญ่ นักเรียนนายร้อยจะได้รับการตักเตือน ส่วนการลงโทษนั้นจะมาจากนักเรียนผู้บังคับบัญชา

ผลการศึกษาเรื่องการปรับตัวพบว่า ปัญหาส่วนตัวที่พบสามารถสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องการพักผ่อนไม่เพียงพอ ส่งผลให้หลับในเวลาเรียนมากที่สุด ปัญหารองลงมาคือเรื่องของสภาพจิตใจที่ต้องอดทนต่อสภาพแวดล้อม การถูกกดดันจากรุ่นพี่ และระเบียบวินัยของโรงเรียน และมีผู้ระบุว่าปัญหาส่วนตัวที่พบอีกประการหนึ่งก็คือ การไม่ชอบระบบทหาร พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนนายร้อยเมื่ออยู่ภายในโรงเรียนจะแตกต่างจากเมื่ออยู่ภายนอกโรงเรียนในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 31.5 แต่นักเรียนก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับความเป็นอยู่ในโรงเรียนได้ในระดับค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 47.7

ผลจากการสัมภาษณ์นายทหารปกครอง อาจารย์ นักเรียนผู้บังคับบัญชา และนักเรียนนายร้อย ได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันว่าสิ่งที่ทำให้อุดมการณ์ ค่านิยม และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าสามารถสืบทอดและปลูกฝังนักเรียนนายร้อยได้อย่างเข้มแข็งอยู่

ถึงทุกวันนี้ก็เนื่องจากการปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง มีการอบรม ชี้แจง และเน้นย้ำจากนักเรียนผู้บังคับบัญชา และรุ่นพี่ที่มีอาวุโสกว่าไปยังรุ่นน้อง และภายในโรงเรียนเองก็มีกิจกรรมและระบบปฏิบัติต่างๆ ที่พยายามสร้างเสริมค่านิยมและอุดมการณ์ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน รวมไปถึงการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันตลอดเวลาในโรงเรียนเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 4 ปี ส่งผลให้ได้รับการปลูกฝังและซึมซับวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ไปในตัว ประการสุดท้ายเนื่องด้วยบุคลากรที่ทำหน้าที่ดูแลอบรมนักเรียนก็เป็นนายทหารรุ่นพี่ที่ทำหน้าที่ทั้งในส่วนของปกครองและส่วนการศึกษา ดังนั้นจึงก่อให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีไปในทางเดียวกันได้

อภิปรายผล

ปัญหาคำวิจัยข้อที่ 1 วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีลักษณะอย่างไร

วัฒนธรรมองค์กรเป็นค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมร่วมของกลุ่มคนที่หลายคนยอมรับและนำไปปฏิบัติจนสามารถคาดคะเนพฤติกรรมของคนที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกันได้ (สุนทร วงศ์ไวยศวรรณ, 2540: 14-20) จากผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมทหารมีลักษณะของความเป็นพวกพ้องและรักศักดิ์ศรี มีความเข้มงวดในระเบียบวินัย การสร้างวัฒนธรรมทหารเกิดขึ้นจากความเกี่ยวข้องกันภารกิจหน้าที่ของอาชีพทหาร ซึ่งมีลักษณะการทำงานที่ต้องอาศัยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เนื่องจากในการปฏิบัติภารกิจต้องเสี่ยงชีวิตร่วมกัน กล่าวได้ว่าหากต้องการให้ทหารมีคุณลักษณะแบบใด ก็สร้างวัฒนธรรมลักษณะนั้นขึ้นมา เพื่อเป็นตัวควบคุมและหล่อหลอมให้เข้าไปในแนวทางที่ต้องการ

วัฒนธรรมองค์กรโดยทั่วไปส่วนหนึ่งเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นทางการ ซึ่งมาจากกฎระเบียบที่มีการระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีภารกิจหลักในการผลิตนายทหารสัญญาบัตรให้แก่กองทัพบก ดังนั้นจึงอธิบายได้ว่าวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนก็ย่อมต้องสอดคล้องและมีทิศทางเดียวกันกับอุดมการณ์กำลังพลของกองทัพบก จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยพบว่าวัฒนธรรมประเพณีในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าสร้างขึ้นมาจากการจำลองสังคมอาชีพทหาร เพื่อให้นักเรียนนายร้อยได้เรียนรู้ก่อนจะพบเจอประสบการณ์จริงเมื่อออกไปรับราชการ

วัฒนธรรมองค์กรที่เป็นทางการ (Formal Organization Culture) ของโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าได้ระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในหนังสือคู่มือนักเรียนนายร้อยอย่างชัดเจน ประกอบไปด้วยระบบที่สำคัญ ได้แก่ ระบบเกียรติศักดิ์ ระบบนักเรียนนายร้อยใหม่ ระบบนักเรียนอาวุโส ระบบนักเรียนผู้บังคับบัญชา และระบบความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้ง 4 ประการ จึงมีการสร้างระบบต่างๆ ในโรงเรียนนายร้อยขึ้น ซึ่งระบบดังกล่าวถูกสร้างขึ้นมาสำหรับใช้เสริมสร้างลักษณะผู้นำให้แก่ นักเรียนนายร้อยตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียน และระบบเหล่านี้ก็อยู่ภายใต้ค่านิยมและอุดมการณ์ของกองทัพบก ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้ อภิปรายวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นทางการ (Formal Organization Culture) ของโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าตามค่านิยมหลักดังต่อไปนี้

โรงเรียนนายร้อยมีภารกิจในการให้การศึกษาและอบรมนักเรียนนายร้อยเพื่อให้มี คุณลักษณะของนายทหารสัญญาบัตรตามที่กองทัพบกต้องการ วัฒนธรรมที่สร้างขึ้นจึงต้องเกี่ยว โยงและมีส่วนสนับสนุนให้นักเรียนนายร้อยมีคุณลักษณะ 4 ประการ คือ

- 1) เป็นผู้นำที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง
- 2) มีความรู้ทางวิชาการในระดับปริญญาตรี ทัดเทียมกับสถาบันการศึกษาของต่าง เหล่าทัพและสถาบันการศึกษาอื่นๆ ภายในประเทศระดับเดียวกัน
- 3) มีความรู้ทางวิชาการทหาร สามารถเป็นผู้บังคับบัญชาและนำหน่วยทหารระดับ หมวดปฏิบัติกรรบได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ และมีจิตใจเข้มแข็ง สามารถอดทนต่อความ ยากลำบากได้

จากการศึกษาเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พบว่าวัฒนธรรม ประเพณีของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังอีก รุ่นหนึ่งมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยมีวัฒนธรรมประเพณีซึ่งสะท้อนผ่านอุดมการณ์และ ค่านิยมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าดังนี้

1. การรักษาไว้ซึ่งเกียรติของนักเรียนนายร้อย
2. ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
3. การเคารพเชื้อฟงรุ่นพี่อาวุโสกว่า

4. ความรัก ความสามัคคี ระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง
5. มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง
6. มีความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร

ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ค่านิยมนี้เป็นเรื่องที่นักเรียนนายร้อยได้รับการปลูกฝังและประพฤติปฏิบัติตามมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยการรับรู้อยู่ที่ 4.83 และค่าเฉลี่ยการปฏิบัติตามอยู่ที่ 4.45 สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากว่า ตามหลักอุดมการณ์กำลังพลทหารบกได้ระบุเอาไว้เป็นประการแรกว่า การเป็นกำลังพลที่ดีที่สุดต้องมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนนายร้อยจะได้รับการปลูกฝังตั้งแต่แรกเข้าศึกษาว่า ทหารทุกคนถือเป็นทหารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยศและตำแหน่งที่ตนได้รับมานั้นก็เป็นสิ่งที่ได้รับพระราชทานมา นักเรียนนายร้อยจะมีโอกาสได้สวนสนามราชวัลลภ ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็จะได้รับพระราชทานกระบี่จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นอกเหนือไปจากนี้ นักเรียนนายร้อยยังได้เรียนหนังสือกับบุคลากรหม่อมอาจารย์ (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) พระองค์จะทรงร่วมกิจกรรมต่างๆ กับนักเรียนนายร้อยเสมอ เริ่มตั้งแต่วันเปิดภาคการศึกษาจนกระทั่งวันปิดภาคการศึกษา ด้วยเหตุนี้ค่านิยมเรื่องความจงรักภักดีจึงเป็นค่านิยมที่มีความเข้มแข็งมากในกลุ่มนักเรียนนายร้อย ถือได้ว่าเป็นกุศโลบายที่เชื่อมโยงกองทัพไว้กับสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดและผูกพันทางใจ อันเป็นการปลูกฝังและสร้างความจงรักภักดีให้เกิดขึ้น

การรักษาไว้ซึ่งเกียรติของนักเรียนนายร้อย

กองทัพบกได้ระบุว่าเกียรติและศักดิ์ศรีของทหารคือการเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์และมีคุณธรรม เกียรติของนักเรียนนายร้อยจึงอยู่ที่การเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม ทั้งกาย วาจา และใจ อันเป็นรากฐานในการเป็นนายทหารสัญญาบัตรที่ดี เกียรติของนักเรียนนายร้อยสามารถเชื่อมโยงได้กับระบบปฏิบัติที่มีชื่อว่า “ระบบเกียรติศักดิ์” ทั้งนี้จากการวิจัยโดยการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามพบว่าระบบเกียรติศักดิ์เป็นระบบสำคัญของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่ไม่สามารถละเมิดได้ โดยมีกฎอยู่ว่า “นักเรียนนายร้อยจะต้องไม่โกหก ไม่โกง ไม่ขโมย และจะไม่ยอมให้ผู้ใดกระทำเช่นนั้น” ระบบเกียรติศักดิ์มีความเข้มแข็งเพราะเป็นระบบที่อยู่คู่กับโรงเรียนนายร้อยมาเป็นระยะเวลายาวนาน และนักเรียนนายร้อยได้ให้ความสำคัญและเคารพต่อ

กฎนี้สืบทอดกันมาทุกรุ่น อีกทั้งการลงโทษนักเรียนที่กระทำผิดต่อระบบเกียรติศักดิ์นั้นรุนแรงถึงขั้นให้พ้นจากสภาพการเป็นนักเรียนนายร้อย

การเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่า

สังคมทหารถือว่าการปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาถือเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ผู้ใต้บังคับบัญชาจะต้องสนองตอบต่อคำสั่ง หรือนโยบายของผู้บังคับบัญชาโดยไม่ลังเล ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากเมื่อเกิดการรบหรือสงคราม ทหารจำเป็นต้องปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด เพื่อป้องกันไม่ให้ความผิดพลาดเกิดขึ้นจนนำมาสู่อันตรายของบ้านเมือง ความสำคัญดังกล่าวนี้จึงเป็นค่านิยมหลักอีกประการหนึ่งที่มีความเข้มแข็งและสืบทอดการปฏิบัติมาเป็นระยะเวลายาวนานในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผ่านการปลูกฝังให้นักเรียนที่อาวุโสน้อยกว่าต้องเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่ที่อาวุโสกว่า โดยมี “ระบบอาวุโส” กำกับการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกของรุ่นน้องต่อรุ่นพี่ และในขณะเดียวกันก็ฝึกให้รุ่นพี่ดูแลรุ่นน้องด้วย เนื่องจากในการทำงานของทหารนั้น การดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรัก และศรัทธาเชื่อถือ พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามคำสั่งให้บรรลุถึงเป้าหมาย นอกจากนี้ยังมี “ระบบนักเรียนผู้บังคับบัญชา” เพื่อให้นักเรียนนายร้อยได้ฝึกการปกครองและฝึกการเป็นผู้นำ ด้วยเป้าหมายของโรงเรียนนายร้อยมุ่งหวังที่จะผลิตนายทหารเพื่อให้สามารถเป็นผู้บังคับบัญชาและนำหน่วยทหารปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมองในอีกแง่มุมหนึ่งอธิบายได้ว่าระบบอาวุโส และระบบนักเรียนผู้บังคับบัญชามีวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งเพื่อสร้างแบบอย่างที่ดีของการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียนนายร้อยรุ่นพี่แก่นักเรียนรุ่นน้อง ทั้งนี้เนื่องจากตัวแบบ (Model) มีความสำคัญมาก เพราะถ้าตัวแบบดี ผู้ที่เลียนแบบก็จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมดีไปด้วย ความเข้มแข็งของค่านิยมเรื่องการเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่อาวุโสกว่าอยู่ที่การถือปฏิบัติกันอย่างจริงจัง เริ่มตั้งแต่เป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 หรือที่เรียกว่าเป็นช่วงนักเรียนใหม่ จะมี “ระบบนักเรียนนายร้อยใหม่” เพื่อปลูกฝังให้มีการเชื่อฟังผู้ใหญ่ และตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของผู้น้อยที่ควรปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ และนักเรียนนายร้อยเองก็ตระหนักว่าระบบดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นและสิ้นสุดลงเฉพาะแต่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเท่านั้น หากแต่ยังติดตัวไปจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาและรับราชการทหารด้วย

ความรัก ความสามัคคีระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง

ความรักและสามัคคีเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการปฏิบัติงานของทหาร ดังจะเห็นได้ว่าการก่อให้เกิดความแตกร้าวมความสามัคคีในหมู่คณะทหารถือว่าการกระทำผิดวินัยทหาร การใช้

ชีวิตอยู่ร่วมกันของนักเรียนนายร้อยก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีขึ้น เนื่องด้วยทุกคนได้มีกิจกรรมที่กระทำร่วมกัน การอบรมปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ก็เรียนรู้จากรุ่นพี่ ในขณะที่รุ่นน้องก็ให้เกียรติและเชื่อฟังรุ่นพี่ รุ่นพี่เองก็คอยดูแลรุ่นน้อง การมีปฏิสัมพันธ์กันตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียนจึงก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันขึ้น

มีความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร

เป้าหมายหลักของการผลิตนายทหารสัญญาบัตรของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า คือการผลิตนายทหารเพื่อให้มีความเป็นผู้นำและพร้อมในการเป็นผู้นำทหาร โรงเรียนนายร้อยจึงให้ความสำคัญกับการเป็นผู้นำ ดังปรากฏพบว่ามี **“ระบบความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร”** ซึ่งเป็นการประเมินทั้งทางด้านร่างกาย คุณธรรมจริยธรรม และบุคลิกภาพ ทั้งนี้หากนักเรียนนายร้อยไม่สามารถพัฒนาตนให้ผ่านเกณฑ์การประเมินก็อาจทำให้ต้องพ้นจากสภาพการเป็นนักเรียนนายร้อยได้เช่นกัน

ทั้งนี้จากการศึกษาวิจัยพบว่านักเรียนนายร้อยรับรู้และปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นทางการในระดับสูง ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยที่ออกมาแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนสามารถปลูกฝังค่านิยม และวัฒนธรรมประเพณีให้แก่นักเรียนได้มาก วัฒนธรรมองค์กรจึงมีความเข้มแข็ง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากระบบการอยู่ประจำส่งผลให้เกิดความผูกพันและเสมือนหนึ่งว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันจะต้องดำรงรักษาไว้ซึ่งชื่อเสียงและวัฒนธรรมประเพณีที่มีมาอย่างยาวนาน ประกอบกับผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลทั้งด้านการปกครองและการศึกษาก็เป็นผู้ที่รับราชการทหาร ดังนั้นแนวทางการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรจึงเป็นไปในแนวทางเดียวกัน สิ่งที่เน้นย้ำและถ่ายทอดให้นักเรียนก็เพื่อสร้างอุดมการณ์ทหารเป็นสำคัญ นักเรียนก็จะได้ยินและรับรู้เรื่องเหล่านี้เป็นประจำจนกระทั่งกลายเป็นส่วนหนึ่งของความคิดและการปฏิบัติ ดังที่อริคม สุวรรณประสิทธิ์ (2545) กล่าวถึงสภาพสังคมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าว่า สภาพการศึกษาอบรมในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นในเรื่องระเบียบวินัย นักเรียนนายร้อยได้รับการปลูกฝังให้ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ภายในกรอบของความมีระเบียบวินัยเคร่งครัดไม่ว่าการที่ผู้บังคับบัญชาได้ออกคำสั่งนั้นจะอยู่ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่หรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่ก็ตาม นักเรียนนายร้อยก็ต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตาม ตลอดจนให้ความเคารพยำเกรงกับผู้มีอาวุโสกว่า

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นอย่างไร

การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจะเริ่มต้นตั้งแต่วันแรกที่เข้าศึกษาจนกระทั่งวันสุดท้ายที่สำเร็จการศึกษาออกไปรับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบก โดยทางโรงเรียนใช้กระบวนการสื่อสารเพื่อปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณี ผ่านทางกิจกรรม การเรียนรู้ คำสั่ง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ระบบปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน มีนักเรียนผู้บังคับบัญชา และนักเรียนนายร้อยชั้นปีต่างๆ เป็นผู้ดำเนินการหลัก และมีนายทหารปกครองเป็นผู้คอยควบคุม ดังที่ จิรศักดิ์ สุขวัฒนา และคณะ (2541) กล่าวว่า ขั้นตอนการเสริมสร้างลักษณะผู้นำในโรงเรียนนายร้อยนั้น จะเริ่มกระทำนับตั้งแต่วินาทีแรกที่พวกเขาได้ก้าวเข้าสู่พื้นที่ของโรงเรียน พวกเขาจะพบว่าตัวเองกำลังซึมซับอยู่ในบรรยากาศแห่งประสบการณ์อันหลากหลาย ซึ่งบ่อยครั้งก็มีความสลับซับซ้อนและเป็นไปอย่างรวดเร็วแรกเริ่มทีเดียวทุกคนจะไม่เหลือเวลาแม้แต่จะคิดด้วยซ้ำ แต่ในทุกๆ เหตุการณ์ของทุกๆ วัน ของการเรียนการสอนทั้งหลาย ได้รับการออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้นำทั้งสิ้น

การขัดเกลาทางสังคมของโรงเรียนนายร้อยมีการสื่อสารอย่างเป็นกระบวนการตั้งแต่ การกำหนดคุณลักษณะของนักเรียนผู้บังคับบัญชาในฐานะผู้ส่งสาร การปรับพื้นฐานของนักเรียนนายร้อยให้เท่าเทียมกันในฐานะผู้รับสาร มีการใช้สื่อและช่องทางต่างๆ ตั้งแต่สื่อบุคคล กิจกรรมภายในและภายนอกสถาบัน หนังสือคู่มือ คำขวัญ และเพลงประจำสถาบัน ในด้านสาร มีการกำหนดการใช้ภาษาและอวัจนภาษา

บุคคลผู้ทำหน้าที่ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณี

ดังที่ได้กล่าวไปในตอนต้นแล้วว่าผู้ดำเนินการหลักในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณี ได้แก่ นักเรียนผู้บังคับบัญชา และนักเรียนอาวุโส ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากโรงเรียนนายร้อยมีระบบนักเรียนผู้บังคับบัญชา และระบบอาวุโส การขัดเกลานักเรียนนายร้อยรุ่นต่างๆ จะได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังจากรุ่นสู่รุ่น หรือเรียกได้ว่าเป็นระบบพี่สอนน้องนั่นเอง

นักเรียนผู้บังคับบัญชา

นักเรียนนายร้อยเรียนรู้ค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีผ่านนักเรียนผู้บังคับบัญชา เพราะเป็นหน้าที่หลักของนักเรียนผู้บังคับบัญชาที่จะต้องอบรมชี้แจง และกำกับดูแลนักเรียนนายร้อยในปกครอง ให้ปฏิบัติตามระเบียบ รวมถึงถ่ายทอดค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณี นักเรียนที่จะเป็นผู้บังคับบัญชาได้นั้นคือเรียนชั้นสูงสุด (ชั้นปีที่ 4) และต้องผ่านการคัดเลือกจากกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ เพื่อให้ได้นักเรียนนายร้อยที่มีลักษณะของความเป็นผู้นำ อันเป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่และเพื่อให้เรียนนายร้อยชั้นปีต่ำกว่า ซึ่งเปรียบเสมือนผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเชื่อมั่น เชื่อถือ เชื่อฟัง และให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง

นักเรียนอาวุโส

นักเรียนอาวุโสจะมีบทบาทในการถ่ายทอดและให้คำแนะนำแก่รุ่นน้องมากกว่าจะเป็นผู้อบรมชี้แจง ทั้งนี้เนื่องจากยังไม่มีอำนาจหน้าที่ ดังที่สุเทพ เทียวภักดี (2540 อ้างถึงในจรัสศักดิ์ สุขวัฒนา และคณะ, 2541) ให้ความเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสว่า นักเรียนที่มีเลขชั้นติดจะเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือแนะนำแก่กัน ไม่ใช่จะเป็นเพียงแต่ผู้ที่คอย จับผิด หรือคอย ลงโทษ นักเรียนชั้นต่ำกว่า ตัวอย่างเช่น นักเรียนชั้นปีที่ 2 จะเป็นเสมือน พี่เลี้ยง ให้แก่นักเรียนชั้นปีที่ 1 นักเรียนชั้นปีที่ 3 จะเป็นผู้ ฝึกสอน ให้แก่นักเรียนชั้นปีที่ 2 ส่วนนักเรียนชั้นปีที่ 4 จะเป็นผู้ให้ คำแนะนำ แก่นักเรียนชั้นปีที่ 3 ต่อๆ กันไป

ทั้งนี้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ รวมไปถึงแบบสอบถามพบว่านอกจากนักเรียนผู้บังคับบัญชา และนักเรียนอาวุโสแล้ว ยังมีผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียนนายร้อยอีกคือ นายทหารปกครอง และอาจารย์ ซึ่งโดยปกติแล้วนายทหารปกครองจะทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลนักเรียนโดยรวมเรื่องระเบียบวินัย ความเป็นอยู่ในส่วนกรมนักเรียนนายร้อย รักษาพระองค์ ทำหน้าที่เสมือนพี่เลี้ยง ครู และอาจารย์ปกครอง แต่จะทำงานตามสายงานบังคับบัญชา กล่าวคือนายทหารปกครองจะดูแลควบคุมและให้นโยบายแก่นักเรียนผู้บังคับบัญชา เพื่อให้ไปปกครองนักเรียนชั้น 1 2 และ 3 ต่อ จะไม่ลงไปคลุกคลีใกล้ชิดกับนักเรียนเอง ส่วนอาจารย์สามารถแยกออกได้เป็นอาจารย์ส่วนการศึกษา และอาจารย์ส่วนวิชาทหารมีหน้าที่ในการอบรมด้านวิชาการและวิชาทหารจากการศึกษาพบว่าไม่ค่อยมีบทบาทในการถ่ายทอดค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณี อาจเนื่องมาจากมีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบด้านวิชาการมากกว่า

ภาษาที่ใช้ในองค์กร

ภาษาที่ใช้ในองค์กรปรากฏทั้งในรูปของวจนภาษา และอวจนภาษา ดังนี้

วจนภาษา

ในสังคมทหารจะนับถือกันตามรุ่น และจะเรียกผู้ที่มีอาวุโสกว่าว่า “พี่” ส่วนผู้มีอาวุโสกว่าจะเรียกผู้ที่มีอายุน้อยกว่าตนว่า “น้อง” เป็นแบบแผนการเรียกสืบต่อกันมา แต่สำหรับนักเรียนผู้บังคับบัญชาจะเรียกกันตามตำแหน่งที่ดำรงอยู่ เช่น หัวหน้ากองร้อย หัวหน้าหมวด หัวหน้าหมู่ เป็นต้น ส่วนนักเรียนที่อายุน้อยกว่าจะถูกเรียกว่า “นักเรียน” และนักเรียนที่อายุน้อยกว่าจะแทนตัวเองว่า “กระผม” หรือ “ผม” ทั้งนี้ยังมีข้อบังคับอีกด้วยการรายงานตัวของนักเรียนนายร้อยใหม่ จะต้องแทนตัวเองว่า “กระผม” และลงท้ายด้วย “ครับ” ทุกครั้ง วัฒนธรรมการใช้ภาษาในการสื่อสารอีกประการหนึ่งก็คือ การทวนคำสั่งผู้บังคับบัญชา เพื่อแสดงว่าเราเข้าใจสิ่งที่ผู้บังคับบัญชาสั่งการได้อย่างถูกต้อง และการรายงานผลการปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งถือว่าเป็นประเพณีอันดีงามของทหาร

นอกจากนี้ยังมีศัพท์เฉพาะ (Jargon) ในกลุ่มนักเรียนนายร้อย ซึ่งเป็นศัพท์เฉพาะที่ใช้สืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น และอาจตั้งกันขึ้นมาใหม่เพื่อใช้สืบทอดกันไปอีก ดังมีตัวอย่างต่อไปนี้

ตีกิน	ทำผิดแล้วแสร้งว่าไม่รู้กฎ เจ้าเล่ห์
หลุบ	หลบ หลีก
ตู้	ตรงข้ามกับตู้ กระตือรือร้น
ใจ	รักเพื่อน มีน้ำใจกับเพื่อน
มอย	ตรงข้ามกับใจ ทั้งเพื่อน ไม่มีน้ำใจต่อเพื่อน
เด็ด	ดี เยี่ยม
Anti nurse	พวกไม่ชอบนักเรียนพยาบาล
Crazy nurse	พวกชอบนักเรียนพยาบาล
สี่ม	แกลิ่งมีน
Seven	ร้านขายของหน้าห้องสมุด
Free bird	นักเรียนนายร้อยที่ไม่สังกัดชมรมใดๆ ทั้งสิ้น
สโม	สโมสรนักเรียนนายร้อย
ญาติ	แฟน

บัว	ไม่สวย (ผู้หญิง)
แจ่ม	สวย (ผู้หญิง)
สอย	โดนรุ่นพี่เรียกมาทำโทษ
ชาวบ้าน/เพรียว	นักเรียนนายร้อยที่ไม่ใช่นักกีฬา
ปล่อยม้า	วิ่งอย่างรวดเร็ว
วิ่งวัว	วิ่งโดยแต่งเครื่องแบบสนาม
แฟรงค์	ใจดี
ผีต	โหด
เบิร์ตฯ	สบายๆ
ควาย/ถึก	แข็งแรง อดทน สามารถใช้แรงได้เป็นเวลานาน

อวัจนภาษา

ในด้านของสัญลักษณ์ นักเรียนผู้บังคับบัญชาจะได้ประดับเครื่องหมายนักเรียนผู้บังคับบัญชิตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งนั้น Keijzer (1978 อ้างถึงในดุสิต น้ำฝน, 2529) กล่าวว่า ชั้นยศของทหารเป็นสัญลักษณ์แสดงขอบเขตอำนาจของบุคคล และเป็นเครื่องกำหนดภารกิจและความรับผิดชอบที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนี้ยังมีเรื่องของเครื่องแบบที่แบ่งระหว่างนักเรียนนายร้อยใหม่กับนักเรียนนายร้อยเก่า คือนักเรียนนายร้อยเก่าจะสวมเสื้อคอแดง แต่นักเรียนนายร้อยใหม่จะยังไม่มีสิทธิสวมเสื้อคอแดงจนกว่าจะถึงเวลาที่กำหนดไว้ รวมไปถึงการตัดผมของนักเรียนนายร้อยก็จะมีระดับความสั้นยาวตามลำดับชั้นปี สิ่งเหล่านี้ ดุสิต น้ำฝน (2529) ได้ให้เหตุผลไว้ว่า องค์การทหารเน้นที่สัญลักษณ์ เช่น สวมเครื่องแบบ มีลำดับอาวุโสและชั้นยศ ตัดผมสั้น ฯลฯ เหล่านี้ทำให้การบังคับบัญชาของทหารเป็นไปตามระเบียบแบบแผน มีพลังที่พร้อมจะใช้ได้โดยทันที

นอกจากนี้ยังมีเรื่องของการแบ่งการใช้สถานที่โดยกำหนดเรื่องของทางเดินที่สามารถใช้ได้ เฉพาะนักเรียนชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดสุดของโรงเรียน โดยที่นักเรียนชั้นอื่นไม่มีสิทธิใช้

รูปที่ 4 แสดงทางเดินเข้าตึกนอนและทางเชื่อมอาคารแต่ละกองร้อย

ทางเดินช่องกลางด้านหน้าสามารถใช้เดินเข้าตึกนอนได้เฉพาะนักเรียนนายร้อยชั้นสูงสุดคือชั้นปีที่ 4 ส่วนชั้นอื่นๆ ต้องเดินเข้าทางด้านข้าง เช่นเดียวกับทางเชื่อมระหว่างอาคารแต่ละกองร้อย นักเรียนชั้นสูงสุดจะมีสิทธิใช้เพียงชั้นปีเดียว ส่วนชั้นปีอื่นต้องเดินอ้อมออกไป ไม่สามารถเดินทะลุผ่านได้

รูปที่ 5 แสดงทางขึ้นสโมสรนักเรียนนายร้อยและทางขึ้นสระว่ายน้ำนักเรียนนายร้อย

ทางขึ้นด้านหน้านี้นี้เป็นที่ใช้สำหรับนักเรียนนายร้อยที่ต่ำกว่าชั้นปีที่ 4 ส่วนชั้นปีที่ 4 สามารถใช้ทางเข้าซึ่งอยู่ด้านข้างสโมสรได้โดยไม่ต้องเดินอ้อมมาขึ้นทางด้านหน้านี้อีก เช่นเดียวกับทางขึ้นสระว่ายน้ำนี้ก็จำกัดสิทธิเฉพาะชั้นปีสูงสุดใช้ ชั้นปีอื่นต้องเดินไปใช้อีกฝั่งหนึ่ง

สื่อและช่องทางในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณี

การขัดเกลาทางสังคมต้องอาศัยสื่อและช่องทางเป็นเครื่องมือช่วยในการทำหน้าที่นำสารไปยังผู้รับสาร ในการจัดแบ่งประเภทของสื่อและช่องทางที่ทำหน้าที่ดังกล่าวของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า สามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

สื่อบุคคล

สื่อบุคคล ได้แก่ นักเรียนผู้บังคับบัญชา นักเรียนอาวุโส นายทหารปกครอง และอาจารย์ส่วนการศึกษาและส่วนวิชาทหาร โดยช่องทางที่ใช้จะอยู่ในรูปของการอบรมสั่งสอน การสนทนา และถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ และการลงโทษ สื่อบุคคลถือว่ามีอิทธิพลต่อนักเรียนนายร้อยมาก เพราะมีอำนาจในการสั่งโทษและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยได้โดยตรง

สื่อกิจกรรมและพิธีกรรม

สื่อกิจกรรมและพิธีกรรม ได้แก่ การฝึกภาคสนาม ชมรมและกิจกรรมอื่นทั้งภายในและภายนอกสถาบัน งานและพิธีการต่างๆ กฎระเบียบประจำวัน สื่อกิจกรรมและพิธีกรรมถือว่ามี ความสำคัญต่อการเรียนรู้และปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีของโรงเรียนนายร้อย ทั้งนี้ เนื่องจากสามารถสื่อความรู้สึกนึกคิด ความรู้ อารมณ์ และเรื่องราวข่าวสารไปสู่กลุ่มนักเรียนนายร้อยได้

สื่ออื่นๆ

นอกจากนี้จะพบว่ามีการใช้เพลงประจำสถาบัน คำขวัญและข้อเตือนใจต่างๆ เป็นช่องทางในการปลูกฝังอุดมการณ์และค่านิยม สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการสื่อความหมายในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพ ของวรรณลดดา พิรุณสาร (2543) พบว่าเพลงปลุกใจนำมาใช้ในการสร้างความรู้สึก ร่วมของการเป็นพวกพ้องเดียวกัน และสามารถนำอุดมการณ์ที่ได้จากการสื่อความหมายในเพลงปลุกใจมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกองทัพ เช่น ให้เป็นทหารที่มีคุณธรรมเสียสละชีพเพื่อชาติ

สื่อสิ่งพิมพ์

สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือคู่มือนักเรียนนายร้อย และเอกสารเผยแพร่ต่างๆ สื่อประเภทนี้ โดยเฉพาะหนังสือคู่มือนักเรียนนายร้อยจะแจกให้นักเรียนนายร้อยทุกคน แต่จากการศึกษาพบว่า

เป็นช่องทางในการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีได้น้อย ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่จะเรียนรู้ค่านิยมและกฎระเบียบต่างๆ ผ่านทางสื่อบุคคลมากกว่า

ผู้รับสาร

ในด้านผู้รับสารนักเรียนนายร้อยทุกคนจะถูกปรับพื้นฐานให้มีความเท่าเทียมกัน โดยอาศัยการแต่งกายด้วยเครื่องแบบเดียวกัน ทรงผมเดียวกัน ถูกจำกัดด้วยกฎและระเบียบอย่างเดียวกัน โดยไม่สนใจว่าภูมิหลังจะเป็นในใครมาจากไหน ก็ต้องฝึกและใช้ชีวิตในรูปแบบเดียวกัน นักเรียนนายร้อยเป็นลักษณะของผู้รับสารที่ผู้ถูกกระทำ (Passive Receiver) หมายถึง เป็นผู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมเนื่องจากการสื่อสารโดยทั่วไปแล้วตามหลักทฤษฎีผู้ส่งสารถือเป็นผู้ควบคุมกระบวนการสื่อสาร เพราะผู้รับสารจะตัดสินใจในเบื้องต้นว่าจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้ส่งสารหรือไม่ เพื่อให้ผู้ส่งสารสามารถปรับตนเองและสารที่ต้องการส่งให้เหมาะกับผู้รับสาร อันจะส่งผลให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ หากแต่ผู้รับสารในวัฒนธรรมทหารนั้นตรงกันข้าม เพราะทหารไม่มีสิทธิโต้แย้งผู้บังคับบัญชา หากสิ่งที่ผู้บังคับบัญชาสั่งการมานั้นไม่ได้เป็นสิ่งผิดกฎหมาย ดังนั้นผู้รับสารในสังคมทหารจึงเป็นผู้ได้บังคับบัญชาเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนนายร้อยก็เช่นเดียวกับทหารทั่วไปที่ต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด ผลสะท้อนกลับของการสื่อสารจึงไม่ใช่การขัดขืนไม่ทำตามคำสั่ง หรือโต้แย้งหากไม่พอใจหรือไม่เข้าใจคำสั่ง หากแต่ผลสะท้อนกลับของการสื่อสารมีทางเดียวคือ ปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงให้ได้ ดังที่อริคม สุวรรณประสิทธิ์ (2545) กล่าวว่านักเรียนนายร้อยมีลักษณะพฤติกรรมยอมรับ ยอมจำนน หรือรับฟังและปฏิบัติตามโดยไม่โต้แย้งต่อบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่สูงกว่า อาวุโสกว่า หรืออายุมากกว่า เช่น ผู้บังคับบัญชา หัวหน้างาน รุ่นพี่นักเรียน ญาติผู้ใหญ่ และครูอาจารย์ เป็นต้น ถึงแม้จะมีความคิดเห็นที่เป็นไปในทางไม่เห็นด้วยกับบุคคลต่างๆ เหล่านี้ นักเรียนนายร้อยก็จะยอมรับฟังเฉยๆ ถ้ามีความไม่พอใจก็จะพยายามข่มความรู้สึกเอาไว้

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 3 ปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนในโรงเรียนทหารมีความผูกพันแน่นแฟ้น เพราะได้ร่วมฝ่าฟันอุปสรรคและความเหน็ดเหนื่อยจากการฝึกฝนมาร่วมกัน การกินนอนอยู่ด้วยกันตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน ถูกกักให้

ขาดจากโลกภายนอกโรงเรียนร่วมกัน ความรู้สึกร่วมของความเป็นเพื่อนจึงค่อนข้างสูง และมีความผูกพันที่ลึกซึ้งโดยเฉพาะคำว่า “รุ่น” (Keijzer, 1978: 55 อ้างถึงในดุสิต น้ำฝน, 2529) ดังที่เราจะได้ยินจากสื่อมวลชนเสมอเมื่อนำเสนอข่าวคราวในแวดวงทหาร เช่น นายทหารผู้นี้เป็นจปร.รุ่นใดหรือจบเตรียมทหารรุ่นไหน ดุสิต น้ำฝน (2529) ได้กล่าวต่อไปว่าความเหนียวแน่นของกลุ่มเพื่อนขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบร่วมกัน การทำงานร่วมกันเป็นทีม ยิ่งทำให้กลุ่มเพื่อนต้องผูกพันกันแน่น เพราะถ้าผู้ใดผู้หนึ่งล้มเหลวก็จะล้มเหลวกันทั้งทีม เช่นในการจัดระเบียบ ถ้ามีคนไม่เป็นระเบียบคนเดียวอาจจะถูกลงโทษทั้งหมด จึงก่อให้เกิดการควบคุมกันในหมู่เพื่อนว่าทุกคนต้องรับผิดชอบต่อร่วมกันในปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นต่อกลุ่ม ใครที่เป็นผู้ขาดความรับผิดชอบยอมถูกกดดันจากกลุ่มเพื่อนเป็นอย่างมาก ดังนั้นอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนจึงเป็นสิ่งที่มียุทธพลต่อความสำเร็จและล้มเหลวของกระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมมาก ทั้งนี้เนื่องจากความผูกพันอันเหนียวแน่นดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดการประพฤติกหรือหลีกเลี่ยงระบบข้อบังคับให้เหมือนกันหมดทั้งรุ่น เพื่อที่จะได้ไม่มีใครเป็นคนถูกหรือคนผิด หากผิดก็จะได้รับโทษรวมซึ่งดีกว่าการได้รับโทษเพียงคนเดียว ความสำเร็จของการปลูกฝังวัฒนธรรมประเพณีจึงอยู่ที่การให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักเรียนทั้งรุ่นนั่นเอง

กฎระเบียบและระบบควบคุมภายในสถาบัน

การขัดเกลาทางสังคมที่ได้ผลประการหนึ่งก็คือ การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบภายในสถาบัน สมควร มณีวงศ์ (2537 อ้างถึงในจิรศักดิ์ สุขวัฒนา และคณะ, 2541) กล่าวว่า ขั้นตอนของการปลูกฝังคุณลักษณะของทหารก็คือการปรับพื้นฐานของบุคคลให้พร้อมต่อการรับการปลูกฝัง โดยใช้ระบบที่ลดความแตกต่างของพื้นฐานเดิม อันได้แก่ ระบบการอยู่ประจำ ระบบการแต่งเครื่องแบบ และระบบนักเรียนใหม่ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นการ “หลอม” ให้บุคลิกภาพใกล้เคียงกันมากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ก่อนที่จะทำการ “หล่อ” ต่อไป Broom & Selznick (1963 อ้างถึงในดุสิต น้ำฝน, 2529) กล่าวถึงกระบวนการลบล้าง/ถอดถอนพฤติกรรมดั้งเดิม (Desocialization) ว่าเป็นการใช้วิธีการแยกตัวออกจากสังคมภายนอกปกติ แล้วอบรมบรรทัดฐานและวินัยทหารให้แก่ผู้เข้าใหม่ การที่จะขัดเกลาได้สำเร็จต้องดำเนินการภายใต้เงื่อนไขการแยกเอาสิ่งแวดล้อมและการติดต่อทางสังคมที่มีอยู่แต่เดิมออกไปบางส่วน หรือทั้งหมด จากนั้นใช้ข้อบังคับและข้อปฏิบัติต่างๆ ที่เป็นแนวเดียวกันโดยตลอด รวมถึงต้องมีความเข้มงวดเพื่อให้มีการปฏิบัติตามบรรทัดฐานใหม่ และใช้การพบปะอย่างสม่ำเสมอเพื่อย้ำถึงข้อปฏิบัติและบรรทัดฐานที่จะต้องถือปฏิบัติตลอดไป

นักเรียนนายร้อยในระยะแรกที่เป็นนักเรียนใหม่จะไม่ได้รับอนุญาตให้กลับบ้าน และไม่สามารถติดต่อกับบุคคลอื่นภายนอกโรงเรียนได้ การแยกตัวอย่างโดดเดี่ยวช่วยให้เกิดการรวมกลุ่มนักเรียนนายร้อยใหม่อย่างเหนียวแน่น ไม่มีการแยกแยะสถานภาพเดิมว่ามาจากพื้นฐานครอบครัวแบบใด เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายก็เป็นสิ่งที่ได้รับจากสถาบันเท่าเทียมกันทุกคน สิ่งของเครื่องใช้ที่ได้รับก็ถูกกำหนดว่าเป็นสมบัติของโรงเรียน โดยที่ Steinberg (1976 อ้างถึงในดุสิต น้ำฝน, 2529) เห็นว่าการกระทำดังกล่าวเรียกว่าเป็นการทำให้บุคคลยึดมั่นผูกพันต่อสถาบันอย่างแนบแน่น จากนั้นจึงจะทำการอบรมให้รู้จักกับบทบาทใหม่ (Resocialization) ของวัฒนธรรมทหาร

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 4 การปรับตัวของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นอย่างไร

ผลการศึกษาเรื่องการปรับตัวพบว่า ปัญหาส่วนตัวที่พบสามารถสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องการพักผ่อนไม่เพียงพอ ส่งผลให้หลับในเวลาเรียนมากที่สุด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการฝึกหนัก ปัญหารองลงมาคือเรื่องของสภาพจิตใจที่ต้องอดทนต่อสภาพแวดล้อม การถูกกดดันจากรุ่นพี่ และระเบียบวินัยของโรงเรียน และมีผู้ระบุว่าปัญหาส่วนตัวที่พบอีกประการหนึ่งก็คือ การไม่ชอบระบบทหาร ซึ่งอาจมาจากทัศนคติเดิม หรือเกิดทัศนคตินี้ขึ้นตอนที่ได้เข้ามาสู่กระบวนการชดเชยของโรงเรียน พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนนายร้อยเมื่ออยู่ภายในโรงเรียนจะแตกต่างจากเมื่ออยู่ภายนอกโรงเรียนปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 31.5 แต่นักเรียนก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับความเป็นอยู่ในโรงเรียนได้ค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 47.7 ระดับความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ และการปฏิบัติตามระบบปฏิบัติ และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ตลอดจนการเปิดรับสื่อมวลชน ไม่มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนนายร้อย แต่พบว่าอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นอย่างหนึ่งสืบเนื่องจากปัญหานำวิจัยข้อที่ 3 ว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อกระบวนการชดเชยทางสังคม รวมไปถึงการปรับตัวด้วย

ข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย

1. เนื่องด้วยกระบวนการชดเชยทางสังคมเป็นสิ่งที่ต้องศึกษาเป็นระยะเวลายาวนาน จึงจะทำให้มองเห็นภาพของการอบรมปลูกฝังได้ครบทุกขั้นตอน แต่เนื่องมาจากช่วงเวลาที่ทำการศึกษาเป็นช่วงปลายปีการศึกษาของนักเรียนนายร้อย ซึ่งส่วนใหญ่กำลังเตรียมตัวสอบ

ส่งผลให้กิจกรรมและระเบียบปฏิบัติบางอย่างได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสทบทวนบทเรียนได้อย่างเต็มที่ การสังเกตกิจกรรมบางอย่างจึงไม่ครบถ้วน และเมื่อสอบเสร็จแล้วนักเรียนก็แยกย้ายออกฝึกภาคสนามในเดือนมกราคม ส่งผลให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างจำกัด

2. ผู้วิจัยไม่สามารถใช้การสังเกตได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เนื่องด้วยการเก็บข้อมูลและศึกษาสถานที่ตั้งอยู่ในขอบเขตที่ทางราชการอนุญาต ไม่สามารถเดินเก็บข้อมูลได้อย่างอิสระ และบางสถานที่ก็ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าชม เช่น โรงนอนนักเรียนนายร้อย เนื่องจากเป็นสถานที่เฉพาะห้องเรียนส่วนการศึกษา เนื่องจากเกรงกระทบต่อการเรียนการสอน

3. เนื่องจากเป็นการศึกษาวัฒนธรรมประเพณีภายในองค์กรอันอาจส่งผลกระทบต่อโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ดังนั้นคำตอบที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจึงเป็นคำตอบที่ค่อนข้างเป็นทางการ และเป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อให้เขียนตอบคำถามในแบบสอบถามจะมีผู้เขียนตอบได้อย่างหลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่าการสร้างวัฒนธรรมองค์กรจะเกี่ยวข้องกับภารกิจหน้าที่ขององค์กรนั้นๆ ดังนั้นลักษณะการทำงานของแต่ละองค์กรหรือแต่ละอาชีพจึงเกี่ยวข้องกับการสร้างวัฒนธรรมเฉพาะขึ้นมา หากต้องการให้บุคลากรในองค์กรหรือวิชาชีพมีคุณลักษณะแบบใด ก็ต้องสร้างวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะนั้นขึ้นมา เพื่อเป็นตัวควบคุมและหล่อหลอมให้เป็นไปในแนวทางที่ต้องการ

2. การที่จะสามารถคงรักษาค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรในลักษณะขององค์กรปิดเช่นองค์กรทหารนั้น ผู้วิจัยพบว่าต้องมีความเข้มงวดเพื่อให้มีการปฏิบัติตามบรรทัดฐานขององค์กร และใช้การพบปะอย่างสม่ำเสมอเพื่อย้ำถึงข้อปฏิบัติและบรรทัดฐานที่จะต้องถือปฏิบัติตลอดไป

3. ผลการวิจัยพบว่าสื่อบุคคลมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีขององค์กร ดังนั้นผู้ทำหน้าที่ปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรจึงควรมีความใกล้ชิดกับสมาชิกใน

องค์กรให้มาก อันจะส่งผลให้เกิดอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ความคิด ทักษะคติ อารมณ์ และ การปฏิบัติ ให้เป็นไปตามที่ต้องการ

4. อิทธิพลกลุ่มจากบุคลากรในองค์กรเป็นสิ่งที่มียุทธิพลต่อความสำเร็จและล้มเหลวของ กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคม ดังเช่นผลการวิจัยที่พบว่าหากเกิดการรวมตัวกันอย่าง เหนียวแน่นของคนในองค์กรเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงระบบข้อบังคับหรือต่อต้านวัฒนธรรมองค์กร ก็ จะส่งผลให้การขัดเกลาทางสังคมไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นการเข้าถึงผู้นำกลุ่มหรือสามารถชักชวน ผู้นำกลุ่มบุคลากรในองค์กรจึงน่าจะเป็นการช่วยให้การขัดเกลาทางสังคมประสบความสำเร็จได้อีก ประการหนึ่งเช่นกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษางานวิจัยเรื่องเดียวกัน แต่เปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายไปเป็นนักเรียนเตรียม ทหาร ซึ่งถือได้ว่าเป็นสถานที่อบรมปลูกฝังบุคคลพลเรือนเพื่อเข้าสู่อาชีพทหารในขั้นต้น อาจทำใน ลักษณะเปรียบเทียบว่าสถาบันทั้งสองแห่งนี้มีลักษณะการสื่อสารเพื่อปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรม ประเพณีให้แก่นักเรียน เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2. ผู้วิจัยอาจศึกษากระบวนการสื่อสารที่ใช้ในการขัดเกลาทางสังคมของโรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ ซึ่งจะทำให้ทราบว่าแต่ละกองทัพมีค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณี ใดบ้าง

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปนั้น ผู้วิจัยควรศึกษาวัฒนธรรมองค์กรที่เกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Organization Culture) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่เกิดขึ้นมาเอง โดยศึกษาว่าเกิดขึ้นมาได้ ใดบ้าง แล้วส่งผลกระทบต่อหรือไม่ต่อวัฒนธรรมหลักขององค์กร

4. ในการศึกษาขององค์กรปิด หรือองค์กรที่อาจมีค่านิยมหรือกฎระเบียบเคร่งครัด เช่นองค์กร ทหาร บทบาททางเพศและการเป็นบุคคลภายนอกอาจส่งผลต่อแหล่งข้อมูล ซึ่งผู้จะทำงาน ศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคตควรศึกษาวัฒนธรรมองค์กรให้ดีกว่าก่อน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กริช สืบสนธิ. 2538. วัฒนธรรมและพฤติกรรมการสื่อสารในองค์กร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กฤษณา บุรณะพงศ์. 2540. ผู้สูงอายุกับการขัดเกลาทางสังคมในครอบครัว ในการสืบทอด วัฒนธรรมแก่เยาวชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กองทัพบก. 2530. ๑๐๐ ปีโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. กรุงเทพฯ: กองทัพบก.

กองทัพบก. 2550. ประมวลวินัยทหาร ๕ ภาค พ.ศ. ๒๕๕๐[CD-ROM]. กรุงเทพฯ: กรมสารบัญ ทหารบก.

เกศกัญญา ชาญเขียวกอบกิจ. 2545. กระบวนการสื่อสารในการเรียนรู้ร่วมของเด็กตาบอดกับเด็ก สายตาปกติในห้องเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชานิเทศศาสตร์ พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิรศักดิ์ สุขวัฒนา และคณะ. 2541. รายงานผลการวิจัย โครงการปรับปรุงระบบประเมินค่าความ เหมาะสมในการเป็นผู้นำทหารของนักเรียนนายร้อย. ม.ป.ท.: โรงเรียนนายร้อยพระ จุฬจอมเกล้า.

จุฑามาส ศรีโมรา. 2542. การวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์การ์ตูนของไทยทางโทรทัศน์ในด้านการ ขัดเกลาทางสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะ นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณรงค์พันธ์ จิตต์แก้วแท้. 2546. อุดมการณ์ทหารของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการทหาร บัณฑิตศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง.
- ณัจยา กระจ่างสนธิ. 2540. การเรียนรู้วัฒนธรรมของทหารกองประจำการ (ทหารเกณฑ์) ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุสิต น้ำฝน. 2529. การถ่ายทอดลักษณะความเป็นทหารกับความยึดมั่นผูกพันต่ออาชีพ: ศึกษากรณีนักเรียนนายเรืออากาศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดำรง วรณสิงห์. 2545. ความสำนึกในชาตินิยมของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เดชานนท์ มหาภาพ. 2545. กลยุทธ์การสื่อสารในโครงการเพื่อบำบัดยาเสพติดปฏิบัติธรรมนำปัญญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศน สลัดยะนันท์. 2537. วรรณกรรมซึ่งตอบสนองความต้องการของวัยรุ่น: รายงานการวิจัย. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นภัส เปาโรหิต. 2537. รายการวิทยุ "ใจถึงใจ" กับการปรับบทบาทของสถาบันทหารในสังคมไทยในปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตา ชูโต. 2528. รายงานผลการวิจัยเรื่อง หนังสืออ่านสำหรับเยาวชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.

- ปฟ้าณี ฐิติวัฒนา. 2544. การขัดเกลาทางสังคม. ใน โครงการวิชาบูรณาการหมวดศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, มนุษย์กับสังคม (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. 2549. ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ และคนอื่นๆ. 2545. การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม ของคนไทย กับกระบวนการทางสังคมประกิตของครอบครัวในปัจจุบัน ที่เอื้อต่อการ พัฒนาประเทศ: รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมตตา วิวัฒน์านุกูล. 2548. การสื่อสารต่างวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ยศ สันตสมบัติ. 2548. มนุษย์กับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระ พักตร์วัฒนการ. 2541. บทบาทด้านสังคมประกิตของนักร้องรายการเพลงไทยสากล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วุฒิพงษ์ ไชยพรพัฒนา. 2546. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการทหาร กองบิน 41 จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการค้นคว้าแบบอิสระเชิงวิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรินลักษณ์ สวัสดิ์มงคล. 2542. กลยุทธ์การสื่อสารของทหารในการพัฒนาชุมชน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- ศศิธร อภิสัทธีนิรันดร์. 2541. การขัดเกลาทาสังคมผ่านรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ประเภทรายการปกิณกะบันเทิง. ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรณี วงศ์เบ็ญสัจจ์, หทัยา จันทรมังกร และศตวรรษ เบ็ญบุญทา. 2547. หนังสือนิทานภาพสำหรับเด็กของไทยที่ได้รับรางวัล: การวิเคราะห์เชิงวรรณกรรมและวาทกรรม: รายงานการวิจัย. เชียงใหม่ : ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สารบรรณทหารบก, กรม. 2546. ระเบียบแบบธรรมเนียม. กรุงเทพฯ: เจ. เอ็น. ที.
- สุนทร วงศ์ไวยสุวรรณ. 2540. วัฒนธรรมองค์กร: แนวคิด งานวิจัย และประสบการณ์. กรุงเทพฯ: โฟร์เพช.
- สุพรรณษา จิตเลขา. 2545. แนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของทหาร กับการตัดสินใจสมัครเป็นทหารกองประจำการของชายไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัศรา สุภาพ. 2549. การขัดเกลาทาสังคม. ใน คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพจน์ จุลกทัพพะ. 2547. ความคิดชาตินิยมของนายทหารสัญญาบัตร กองพลที่ 1 รักษาพระองค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อธิคม สุวรรณประสิทธิ์. 2545. วัฒนธรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยทหารบกไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล. 2550. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อภิรดี เจริญธัญสกุล. 2542. แนวทางการปลูกฝังลัทธิชาตินิยมผ่านหนังสือพิมพ์ ของรัฐบาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับรัฐบาลในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุณาวดี คงมั่นวัฒนา. 2538. การสื่อสารกับการสังคมประกิตด้านวัฒนธรรมทางจิตใจ ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

Infante, D. A., Rancer, A. S. and Womack, D. F. 2003. Building communication theory. Prospect Heights, Illinois: Waveland Press.

Stolley, K. S. 2005. The Basics of sociology. Westport, Conn: Greenwood.

The American Heritage: Dictionary of the English Language. 2005. Boston: Houghton Mifflin.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

คู่มือนักเรียนนายร้อย. โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.

พระอาทิตย์ ลายพราง. 2550. เปิดบันทึก นายร้อย แม่ครัว...ผมอยากเป็นทหาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อื่นๆ.

ศศิพิมพ์ จิรศักดิ์. 2550. โรงเรียนลูกผู้ชาย. กรุงเทพฯ: สุสานการพิมพ์.

อภิสิทธิ์ บุศยารัศมี. 2550. กว่าจะเป็นนายร้อย จปร. กรุงเทพฯ: นกฮูก พับลิชชิ่ง.

ภาษาต่างประเทศ

Morreale, S. F., Spitzberg, B. H. and Barge, J. K. 2007. Human Communication: Motivation, Knowledge, and Skills. Belmont, CA: Thomson Higher Education.

Roy, C. and Andrews, A. A. 1999. The Roy adaptation model. Norwalk, CT: Appleton and Lange.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นายทหารปกครอง จำนวน 5 นาย ได้แก่

ร.อ.ธนิตี พยัคฆบุตร

ร.ท.ธนู กรานบุญ

ร.ท.นรกิจ มุสิกวงษ์

ร.ท.ณรงค์ชัย ออมสิน

ร.ท.พัทธดนย์ สัมมาโพธิ์

อาจารย์ส่วนการศึกษา จำนวน 3 นาย ได้แก่

พ.ต.พรหมราช เสนากิจ

พ.ต.พลพัฒน์ รัตนอนันต์

ร.อ.ชุมพล รักงาม

นักเรียนผู้บังคับบัญชา ชั้นปีที่ 4 จำนวน 6 นาย ได้แก่

น.นร.สุภชัย พานิช หัวหน้ากองพัน

น.นร.อภิวัฒน์ ทูมวงศ์ หัวหน้ากองพัน

น.นร.ธนิตเชษฐีย์ ดวงไสมา หัวหน้ากองพัน

น.นร.ภาณุพงษ์ ชาแจ้ง หัวหน้ากองพัน

น.นร.ธนกร งามจรูญจิต หัวหน้ากองร้อย

น.นร.ปรัชญา อัมพรพงศ์ หัวหน้าหมวด

นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 ชั้นปีละ 3 นาย รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 นาย ได้แก่

น.นร.ประชาทาส ธรศรี ชั้นปีที่ 3

น.นร.ชวกิจ ตั้งจิตประสงค์ ชั้นปีที่ 3

น.นร.วรวิทย์ แนวมั่น ชั้นปีที่ 3

น.นร.สหภัทร คงเทียน ชั้นปีที่ 2

น.นร.ศักย พงษ์จำปา ชั้นปีที่ 2

น.นร.กิตติคุณ สุขสุทธิ ชั้นปีที่ 2

น.นร.กฤษฏา ศรีโพธิ์อ่อน ชั้นปีที่ 1

น.นร.หัฐะพงศ์ อยู่สุข ชั้นปีที่ 1

น.นร.หัสพงษ์ พิมวัน ชั้นปีที่ 1

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อย
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน นักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

เนื่องด้วยดิฉัน นางสาวพัทธพีร์ มะลิสุวรรณ นิสิตปริญญาโท ภาควิชาวาทยวิทยาและ
สื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็น
วิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อย
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลัทธิสุตริเทศศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาวาทยวิทยา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถาม เพื่อผลที่
ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะนำไปสู่การขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรในบริบทสังคมไทย
ต่อไป

ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลของท่านถือเป็นความลับ และนำมาใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น
นอกจากนี้การนำเสนอข้อมูลจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทั้งตัวท่านและโรงเรียนนายร้อยพระ
จุลจอมเกล้าแต่ประการใด จึงขอความกรุณาตอบแบบสอบถามด้วยตนเองตามความเป็นจริง

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ ที่นี้

นางสาวพัทธพีร์ มะลิสุวรรณ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวาทยวิทยา

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด ๘ หน้า แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้
 - ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน ๘ ข้อ
 - ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน ๑๓ ข้อ
๒. โปรดอ่านคำชี้แจงก่อนตอบแบบสอบถามในแต่ละส่วน เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จ กรุณานำส่งคืนผู้วิจัย

สภามหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อย
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

☛ ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดตอบข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ และ/หรือเติมข้อความตามความเป็นจริงในช่องที่จัดไว้ให้

๑. อายุ _____ ปี

๒. ระดับชั้นปี _____

๓. ก่อนเป็นนักเรียนเตรียมทหารสำเร็จการศึกษาจาก

☐ โรงเรียนสังกัดเทศบาล	☐ โรงเรียนสาธิต
☐ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร	☐ โรงเรียนนานาชาติ
☐ โรงเรียนมัธยมศึกษารัฐบาล	☐ อื่นๆ โปรดระบุ _____
☐ โรงเรียนชายล้วน	
☐ โรงเรียนสหศึกษา	
☐ โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน	
☐ โรงเรียนชายล้วน	
☐ โรงเรียนสหศึกษา	

๔. ภูมิลำเนา _____

๕. ภูมิล่วงครอบครัว (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- มีบิดาและ/หรือมารดาธิบดีราชการทหาร
- มีญาติพี่น้องหรือบุคคลในวงศ์ตระกูลรับราชการทหาร
- ไม่มีบุคคลใดในครอบครัวหรือวงศ์ตระกูลรับราชการทหาร

๖. สาเหตุที่ทำให้ท่านตัดสินใจเข้าเป็นนักเรียนทหาร

ภาพลักษณ์ของสถาบัน	☐ มาก	☐ ค่อนข้างมาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย	☐ น้อยมาก
ภาพลักษณ์ของทหาร	☐ มาก	☐ ค่อนข้างมาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย	☐ น้อยมาก
ความตั้งใจส่วนตัว	☐ มาก	☐ ค่อนข้างมาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย	☐ น้อยมาก
ผู้ปกครองอยากให้เป็น	☐ มาก	☐ ค่อนข้างมาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย	☐ น้อยมาก
ญาติพี่น้องแนะนำ	☐ มาก	☐ ค่อนข้างมาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย	☐ น้อยมาก

- รุ่นพี่แนะนำ มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อย น้อยมาก
 เพื่อนชักชวน มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อย น้อยมาก
 การแนะนำจากร.ร.เดิม มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อย น้อยมาก
 การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อย น้อยมาก
 อื่นๆ โปรดระบุ _____
 มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อย น้อยมาก

๗. ก่อนเข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าท่านมีทัศนคติอย่างไรต่ออาชีพทหาร

- ชอบ เฉยๆ ไม่ชอบ อื่นๆ โปรดระบุ _____

๘. เมื่อท่านเข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าแล้วท่านมีทัศนคติอย่างไรต่ออาชีพทหาร

- ชอบ เฉยๆ ไม่ชอบ อื่นๆ โปรดระบุ _____

๕๕๕๕ จบบแบบสอบถามตอนที่ ๑ ทำต่อตอนที่ ๒ เดยนะคะ๕๕๕๕

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อคำถาม	สิ่งที่ร.ร.จปร.เน้นย้ำ					สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม				
	มาก ← → น้อย					มาก ← → น้อย				
	๕	๔	๓	๒	๑	๕	๔	๓	๒	๑
๗) การเข้าร่วมพิธีสำคัญต่างๆ เช่น พิธีวางพวงมาลา วันปิยมหาราช พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณฯ										
๘) ยืน เดิน ลุก นั่ง ด้วยอาการสำรวม ในทุกโอกาสที่เข้าเฝ้าฯ										
๙) ทำความเคารพผู้บังคับบัญชาและนักเรียนนายร้อยชั้นสูงกว่าเสมอ										
๑๐) ไม่พูดจาหรือกระทำล่วงเกินนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า										
๑๑) เชื้อพังกำแนะนำตักเตือนจากนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า										
๑๒) ไม่ตีตนเสมอนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า แม้จะรู้จักกันเป็นการส่วนตัว										
๑๓) ไม่ก่อเรื่องทะเลาะวิวาทในหมู่คณะ										
๑๔) ไม่แสดงกิริยาหยาบคายต่อนักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสน้อยกว่า										
๑๕) ให้ความร่วมมือช่วยเหลืองานและกิจกรรมของเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง										
๑๖) ไม่ลำเอียงเข้าข้าง หรือไม่เข้าข้างบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพราะความรัก ความหลง ความโกรธ หรือความกลัว										
๑๗) ทำตามที่ตนเองได้พูดไว้										
๑๘) ไม่หลบหลีกหน้าที่รักษาการณ์										
๑๙) ตื่นตามเวลา เข้าแถวทันเวลา เข้าเรียนทันเวลา										
๒๐) ติดตามข่าวสารและสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศ										
๒๑) ยอมรับผิดเมื่อตนเองได้กระทำผิดจริง										

ข้อคำถาม	สิ่งที่ร.ร.จปร.เน้นย้ำ					สิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติตาม				
	มาก ← → น้อย					มาก ← → น้อย				
	๕	๔	๓	๒	๑	๕	๔	๓	๒	๑
๒๒) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระฉับกระเฉง มุ่งมั่นให้ งานสำเร็จ										
๒๓) หมั่นออกกำลังกาย และดูแลรักษาสุขภาพ										

๔. ท่านคิดว่ามีค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีอื่นใดในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าอีกบ้างที่ท่านพบเห็นแต่ไม่ได้เป็นสิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเน้นย้ำ โปรดระบุ

๑) _____

๒) _____

๓) _____

๕. ท่านคิดว่าสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้มีส่วนทำให้ท่านเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และระบบปฏิบัติที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าพยายามเน้นย้ำได้ในระดับใด

ข้อความ	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
๑) การสอนและบทลงโทษของนายทหารปกครอง					
๒) การสอนและบทลงโทษของอาจารย์ส่วนการศึกษา					
๓) การสอนและบทลงโทษของอาจารย์ส่วนวิชาทหาร					
๔) การสอนและบทลงโทษของนักเรียนผู้บังคับบัญชา					
๕) การสนทนาและถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ จากนักเรียนนายร้อยชั้นอาวุโสกว่า					
๖) การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของนักเรียนนายร้อย					
๗) หนังสือคู่มือและเอกสารเผยแพร่ต่างๆ					
๘) กฎระเบียบปฏิบัติประจำวัน					

ข้อความ	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
๙) ป้ายคำขวัญหรือข้อเตือนใจต่างๆ ที่ติดประกาศไว้					
๑๐) เพลงประจำสถาบัน					
๑๑) ชมรมและกิจกรรมอื่น ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมพัฒนาสังคม เป็นต้น					
๑๒) งานและพิธีการต่างๆ เช่น พิธีปฏิญาณตนสวนสนามของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ ๑ พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เป็นต้น					
๑๓) พิธีปฐมนิเทศการศึกษา					
๑๔) การฝึกภาคสนาม					

๖. โดยภาพรวมท่านคิดว่าท่านสามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้ในระดับใด

มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อย น้อยมาก

๗. พฤติกรรมที่ท่านแสดงออกภายในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าและพฤติกรรมเมื่ออยู่ภายนอกสถาบันมีความแตกต่างกันในระดับใด

มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อย น้อยมาก

๘. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ระดับ				
	มาก		← → น้อย		
	๕	๔	๓	๒	๑
๑) ท่านมีความรู้ความเข้าใจระบบปฏิบัติต่างๆ ของนักเรียนนายร้อย					
๒) ท่านเห็นด้วยกับจุดมุ่งหมายของระบบปฏิบัติต่างๆ ของนักเรียนนายร้อย					
๓) ท่านเต็มใจที่จะปฏิบัติตามระบบปฏิบัติ และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ					

ข้อคำถาม	ระดับ				
	มาก ←			→ น้อย	
	๕	๔	๓	๒	๑
๔) หากเพื่อนส่วนใหญ่ของท่านไม่ทำตามกฎระเบียบบางข้อ ท่านก็จะทำตามเพื่อนเช่นกัน					
๕) การนำเสนอของสื่อมวลชนประเภทต่างๆ อาทิ หนังสือ ภาพยนตร์ หรือละครโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนายร้อยหรืออาชีพทหารมีอิทธิพลต่อทัศนคติของท่านที่มีต่อสถาบันในด้านบวก					

๙. ท่านเคยประพฤติผิดจากระเบียบวินัยบ้างหรือไม่

เคย ในเรื่อง (โปรดระบุ) _____

ไม่เคย (ข้ามไปข้อ ๑๑)

๑๐. เมื่อท่านทำผิดจากระเบียบที่กำหนด ท่านได้รับปฏิกิริยาจากบุคคลต่อไปนี้อย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ตัวเลือก)

เพื่อน ไม่ทำอะไร ตักเตือน แจ้งตัดคะแนนและลงทัณฑ์ ลงโทษเอง

นักเรียนนายร้อยรุ่นพี่ ไม่ทำอะไร ตักเตือน แจ้งตัดคะแนนและลงทัณฑ์ ลงโทษเอง

นักเรียนผู้บังคับบัญชา ไม่ทำอะไร ตักเตือน แจ้งตัดคะแนนและลงทัณฑ์ ลงโทษเอง

อาจารย์ ไม่ทำอะไร ตักเตือน แจ้งตัดคะแนนและลงทัณฑ์ ลงโทษเอง

นายทหารปกครอง ไม่ทำอะไร ตักเตือน แจ้งตัดคะแนนและลงทัณฑ์ ลงโทษเอง

๑๑. เมื่อท่านทำผิดใดๆ ก็ตาม ท่านคิดว่าบุคคลใดมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของท่าน โปรดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย (ใช้เลข ๑-๕) พร้อมระบุเหตุผล

เพื่อน เพราะ _____

นักเรียนนายร้อยที่มีอาวุโสกว่า เพราะ _____

นักเรียนผู้บังคับบัญชา เพราะ _____

อาจารย์ เพราะ _____

นายทหารปกครอง เพราะ _____

๑๒. โดยภาพรวมเมื่อท่านเข้ามาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าแล้ว ท่านประสบปัญหาในเรื่องใดบ้าง โปรดระบุ

๑) _____

๒) _____

๓) _____

๑๓. ถ้าท่านสามารถเสนอความเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาสถาบันของท่านได้ ท่านจะเสนอเรื่องใดบ้าง โปรดระบุ

๑) _____

๒) _____

๓) _____

๕๕๕๕ จบแบบสอบถาม ขอขอบคุณมากค่ะ ๕๕๕๕

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ภาควิชาวาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กทม. 10300

30 พฤศจิกายน 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูล
เรียน ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ด้วย นางสาวพัทธพีร์ มะลิสุวรรณ นิสิตปริญญาโท สาขาวิทยวิทยา ภาควิชาวาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "กระบวนการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า" ซึ่งประเด็นการศึกษาหลักของการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ การศึกษาการสื่อสารในการขัดเกลาทางสังคมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า วัฒนธรรมองค์กร รวมถึงการปรับตัวของนักเรียนนายร้อย ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง สามารถเป็นต้นแบบในการศึกษาเรื่องการหล่อหลอมบุคคลเพื่อเป็นสมาชิกขององค์กรได้เป็นอย่างดี อันจะเกิดประโยชน์แก่องค์กรอื่นในทางการสื่อสารเพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรและการขัดเกลาบุคคลให้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

ดังนั้นเพื่อให้ทราบข้อมูลในส่วนต่างๆ จึงใคร่ขอความกรุณาอนุญาตให้นิสิตเข้าเก็บข้อมูลโดยการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ และการสำรวจด้วยแบบสอบถาม โดยจะทำการเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยจะสัมภาษณ์นายทหารปกครอง จำนวน 3 ท่าน อาจารย์ส่วนการศึกษา จำนวน 3 ท่าน นักเรียนบังคับบัญชา จำนวน 3 นาย และนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1-4 จำนวนชั้นปีละ 3 นาย รวมทั้งสิ้น 12 นาย และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1-4 จำนวนชั้นปีละ 25 นาย รวมทั้งสิ้น 100 นาย ในระหว่าง เดือนธันวาคม 2550 ถึง เดือนมกราคม 2551 (ระยะเวลาโดยประมาณหรือจนกว่าเมื่อจัดเก็บข้อมูลแล้วเสร็จ) ดังปรากฏในรายละเอียดแนบท้าย ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดนิตินิตจะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาเชิงวิชาการเท่านั้น และขอรับรองว่าจะมิก่อให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหายแก่องค์กรของท่านแต่ประการใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

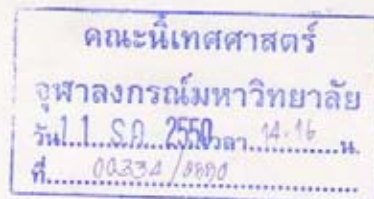
(รองศาสตราจารย์อวยพร พานิช)

หัวหน้าภาควิชาวาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง

ภาคผนวก ง

ที่ กท ๐๔๖๐/๔๗/๒๕

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ตำบลพรหมณี อำเภอเมือง
จังหวัดนครนายก ๒๖๐๐๑

๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรียน คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อ้างถึง หนังสือภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ตามอ้างถึง ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ขอความอนุเคราะห์ ให้ นางสาว พัทธพิร์ มะลิสุวรรณ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวาท
วิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เข้าทำการ
เก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ณ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นั้น โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ยินดีให้นักศึกษาเข้าทำการเก็บข้อมูลฯ ดังกล่าวได้

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พดตรี

(ประเสริฐ หวานฉ่ำ)

รองผู้อำนวยการ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ทำการแทน

ผู้อำนวยการ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

กองยุทธการและการข่าว
โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๒๖๕๑ - ๔ ต่อ ๖๒๑๒๕

ทนาย
๐๖ ๓๖
14 ตค 50

เรียน คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เพื่อให้นักศึกษา
// ๑๑/๑๑/๕๐
// ๑๑/๑๑/๕๐

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพัทธพีร์ มะลิสุวรรณ เกิดวันที่ 16 กันยายน 2526 ที่จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนพุทธโสภณ และชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ จากนั้นเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีในปี 2545 ที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และในปี 2549 ได้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิทยา ภาควิชาวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย